

နိုင်ငံကျော်

ဆရာတော်ကြီး(၈)ပါး၏

ဝိပဿနာ ရုနည်း

ညွှန်ပေါင်း

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး

စွန်းလွန်းဆရာတော်ဘုရားကြီး

မင်းကွန်းဆရာတော်ဘုရားကြီး

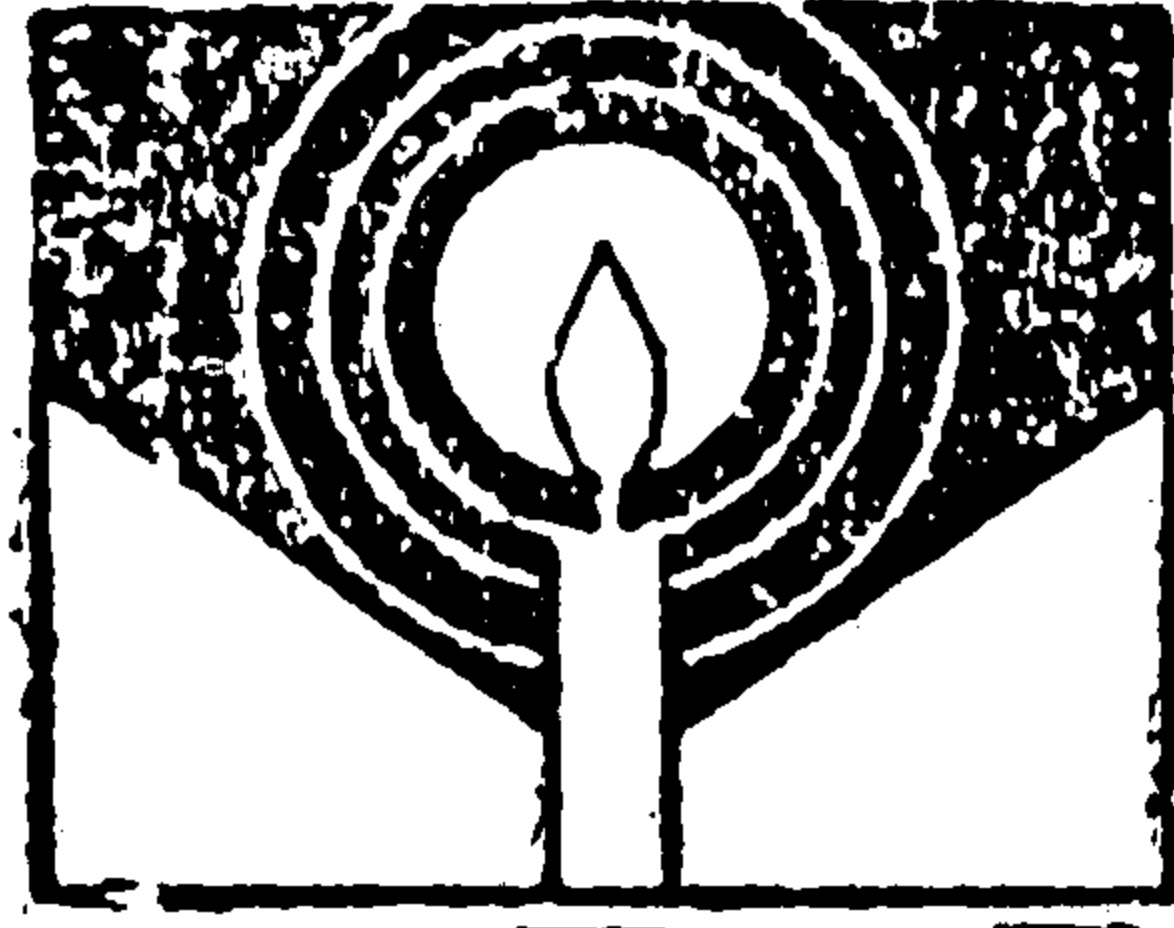
မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး

သဲအင်းဂူဆရာတော်ဘုရားကြီး

ကသစ်ဝိုင်ဆရာတော်ဘုရားကြီး

မိုးကုတ်အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတဆရာတော်ဘုရားကြီး

ဟံသာဝတီကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာတော်ဘုရားကြီး

ညွှန်ကမ်း:

ပညာဉာဏ်လင်း၊ အမှောင်ခွင်း...
လမ်းဟောင်းကိုရှင်း၊ လမ်းသစ်ခင်း...

တန်ဖိုး ၁၅-ကျပ်

ပုံနှိပ်ခြင်း

ဒုတိယအကြိမ်

၁၉၈၃-ခုနှစ်၊ ဩဂုတ်လ

အုပ်စု

၂၀၀၀

အဖုံး ပန်းချီ

မောင်အေးမြင့်
(မြန်မာ့ရိုးရာဒီဇိုင်း)

အဖုံးရိုက်

ပညာ့ဗိမာန်

စာအုပ်ချုပ်

ပပစိုး

ခွင့်ပြုချက်

ဘာသာရေးဆိုင်ရာ စာပေခွင့်ပြုချက် (၆၃၂)

မျက်နှာဖုံး ခွင့်ပြုချက် (၁၂၃)

ထုတ်ဝေသူ ဦးတင်မြင့် (မြ-၀၁၄၄၄) ကမ္ဘာကျော်စာပေ

အမှတ်-၁၄၊ အနောက်ဗဟိုလမ်း၊ ဝတ္ထုလမ်း၊ ဗဟန်းမြို့နယ်၊

ရန်ကုန်မြို့။

ဦးကြည် (မြ-၀၂၄၀၉) ပညာ့ဗိမာန် ပုံနှိပ်တိုက်

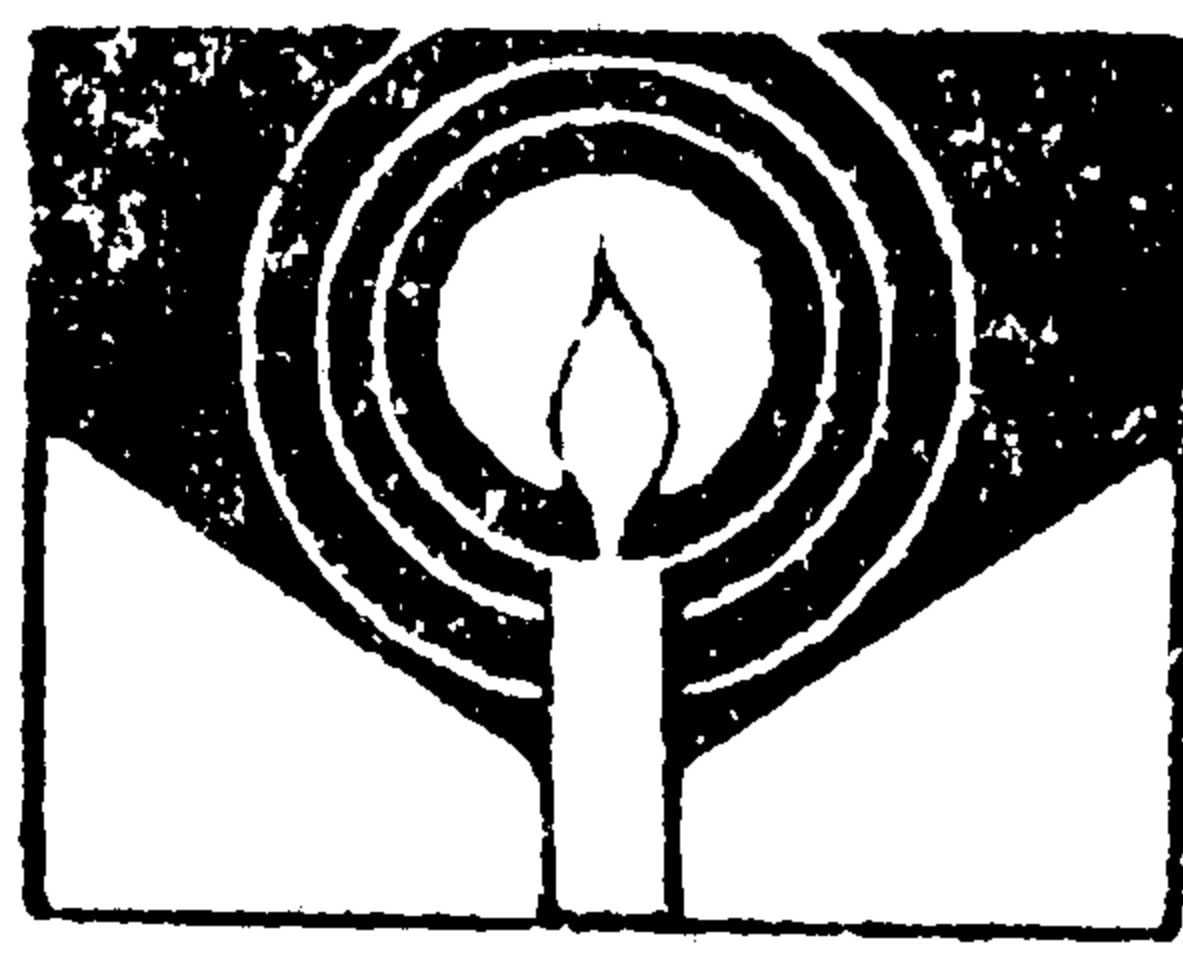
အမှတ်-၄၁၊ ၄၄-လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့ ရိုက်နှိပ်သည်။

နိုင်ငံကျော်ဆရာတော်ကြီး (၈) ပါး၏

ဝိပဿနာရှုနည်း ဣန္ဒြိယပေါင်း

ဗုဒ္ဓစရိယ ဦးတင်မြင့်

[ဒုတိယအကြိမ်]

ဥာဏာပင်း

ဉာဏ်လင်းစာပေ

မာမုက်-၄၁၊ ၄၄-လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့၊
ဖုန်း-၇၂၆၀၉

မာတိကာ

အမှတ်စဉ်	အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာနံပါတ်
၁။	ကျမ်းဆရာ၏ အမှာစာတမ်း	၁၀
၂။	အကြောင်းပြ နိဒါန်းစာတမ်း	၁၇
၃။	လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ တရားရှုနည်း (စကားပလ္လင်)	၃၀
၄။	အဋ္ဌကထာနည်း	၃၉
၅။	စွန်းလွန်း ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ဝိပဿနာရှုနည်း	၄၈
၆။	ဝိပဿနာ တရားတော်ကြီး	၆၄
၇။	မင်းကုန်း ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ဝိပဿနာရှုနည်း (စကားပလ္လင်)	၇၂

မာတိကာ

၈။	မင်းကွန်း တရားရှုနည်း နိဿရည်း	၇၆
၉။	အနှောင့်အယှက် တရားသုံးပါး	၈၅
၁၀။	မဟာစည် ဆရာတော်ဘုရား၏ ဝိပဿနာရှုနည်း (စကားပလ္လင်)	၉၀
၁၁။	တရားအစစ်ခံပုံ	၉၅
၁၂။	မဟာစည်ဆရာတော်၏ သစ္စာလေးပါးတရား	၁၀၇
၁၃။	သဲအင်းဂူဆရာတော်၏ ဝိပဿနာရှုနည်း (အရှုံးနဲ့အကန့်)	၁၁၇
၁၄။	ဝိပဿနာတရား အားထုတ်ရသည့်အကျိုး	၁၂၄
၁၅။	တရားအားထုတ်ပုံ နည်းလမ်းများ	၁၂၉
၁၆။	ကြောက်သင့်တာ မကြောက်	၁၃၆
၁၇။	ကသစ်ခိုင်ဆရာတော်၏ ဝိပဿနာရှုနည်း (စကားပလ္လင်)	၁၄၃
၁၈။	ဝိပဿနာတရား ရှုပုံရှုနည်း	၁၄၆
၁၉။	ဝိပဿနာ၏ အညစ်အကြေးဆယ်ပါး	၁၅၄
၂၀။	မိုးကုတ် ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ တရားရှုနည်း (စကားပလ္လင်)	၁၆၅
၂၁။	မိုးကုတ် ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ဝိပဿနာရှုနည်း	၁၇၂

မာတိကာ

၂၂။	ဟံသာဝတီ ကမ္မဋ္ဌာန်းတိုက် ဆရာတော်ကြီး၏ ဝိပဿနာရှုနည်း (စကားပလ္လင်)	၁၉၄
၂၃။	ဆရာတော် ဘုရားကြီး၏ ဝိပဿနာရှုနည်း တရားတော်	၂၀၄
၂၄။	ဘုရားရှိခိုးအမျိုးမျိုးနှင့် ရှိခိုးရခြင်းအကျိုး	၂၃၂
၂၅။	ရှေး နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူ ဘုရားရှိခိုးကြီး	၂၄၉
၂၆။	ဓမ္မသံဝေဂ လင်္ကာများ	၂၅၅
၂၇။	ရှေးသံဝေဂ လင်္ကာကြီးများ	၂၆၆
၂၈။	စာရေးသူ၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိအကျဉ်း	၂၇၃
၂၉။	ဆုတောင်းမတ္တနာ	၂၇၈

ကျေးဇူးရှင် ဆရာတော်ကြီး(ဂ)ပါး၏

ဝိပဿနာ ရှုနည်း

- ၁။ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး
- ၂။ စွန်းလွန်းဆရာတော်ဘုရားကြီး
- ၃။ မင်းကွန်းဆရာတော်ဘုရားကြီး
- ၄။ မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရားကြီး
- ၅။ သဲအင်းဂူ ဆရာတော်ဘုရားကြီး
- ၆။ ကသစ်ခိုင် ဆရာတော်ဘုရားကြီး
- ၇။ မိုးကုတ် အဂ္ဂမဟာ ပဏ္ဍိတ ဆရာတော်ဘုရားကြီး
- ၈။ ဟံသာဝတီ ကမ္မဋ္ဌာန်း ဆရာတော်ဘုရားကြီး

ဓမ္မာစရိယ ဦးတင်မြင့်

ဓမ္မာစရိယ ဆရာကြီး ဦးတင်မြင့်၏ ပုံနှိပ်ပြီး ကျမ်းစာများ

- ၁။ နန်းမတော်မယ်နု ဖလံခုံရာဇဝင်
- ၂။ သာသနာတော်နှင့် ရဟန်းကိစ္စ
- ၃။ ပရိတ်ကြီးပါဠိ မြန်မာပြန်
- ၄။ ဗုဒ္ဓမန္တန်ပေါင်းချုပ် ပရိတ်တော်(၃၁)သုတ်
- ၅။ အခြေခံ ဗုဒ္ဓယဉ်ကျေးမှု
- ၆။ မြန်မာ့ရိုးရာလူမှုရေးပဒေသာညွှန်ပေါင်း (ပထမတွဲ)
- ၇။ ၎င်း (ဒုတိယတွဲ)
- ၈။ နိုင်ငံကျော် ကျေးဇူးရှင် ဆရာတော်ကြီးများ၏ ဝိပဿနာရှုနည်း ညွှန်ပေါင်း
- ၉။ ပိဋကတ်တော် မြန်မာပြန်များ
- ၁၀။ ဓမ္မစကြာ ပါဠိမြန်မာပြန်
- ၁၁။ ဝိပဿနာအလင်း

၁။ ကျမ်းဆရာ၏ အမှာစာတမ်း

ကျွန်ုပ်သည် အလျင်တခါက နိုင်ငံကျော် ဆရာတော်ကြီး (၈)ပါး၏ “ဝိပဿနာ ရှုနည်းညွှန်ပေါင်းကျမ်း”ကို ကြိုးပမ်း ရေးသားခဲ့ရာတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင် စာဖတ်ပရိသတ် များနှင့် သံဃာတော် အရှင်မြတ်များက “အလွန်တရာ ဖတ်ရှု မှတ်သားစရာ ကောင်းပါပေတယ်” ဟု နှစ်ထောင်းအားရ၍ ချီး ကျူးစကား ပြောကြားကြသည်ကို ခံယူရရှိပါသည်။ နောက် ထပ်တဖန် ထပ်မံ၍ ကျန်ရှိနေသေးသော အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ အဘိဓမ္မာ ညဝါအကျော် ကျေးဇူးရှင် မိုးကုတ် ဆရာတော် ဘုရားကြီး ဦးဝိမလ၏ ဝိပဿနာရှုနည်းနှင့် ရန်ကုန်မြို့ ဟံသာ ဝတီ ကမ္မဋ္ဌာန်းတိုက် “ဗုဒ္ဓသာသနာ့ ပဋိပတ္တိ သာသနာပြုအဖွဲ့ ချုပ်”ကြီး၏ မဟာနာယက ဆရာတော် ဖြစ်တော်မူသော

ကျမ်းဆရာ၏အမှာစာတမ်း

ကျေးဇူးရှင် “ရှမ်းရွာ စင်မြမ်းကုန်း ဆရာတော်ကြီး” ၏ ဝိပဿနာရှုနည်းများကို ဖြည့်စွက်ပြီး အသစ်တစ်ခု ချိန်နှိပ်ထုတ်ဝေပါရန် (မိုးကုတ်မြို့ အဂ္ဂမဟာ ဓမ္မကထိက နိုင်ငံကျော် ရွှေဘို ဆရာတော် ဘုရား) နှင့် ဓမ္မမိတ်ဆွေများ၏ တိုက်တွန်းတောင်းပန်မှုကို အလေးဂရုပြု၍ ယခုအခါတွင် ကျေးဇူးရှင် ဆရာတော် (ဂ) ပါး၏ “ဝိပဿနာရှုနည်းညွှန်ပေါင်း” ကျမ်းကို ကြိုးပမ်းတကုတ် အားထုတ်ရေးသား၍ ထုတ်ဝေလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အထူးတင်ပြလိုသည်မှာ ဝိပဿနာဆိုတာ တနည်းနဲ့ သဘောမပေါက်လျှင် တနည်းနဲ့ သဘောပေါက်အောင် နည်းအမျိုးမျိုး အစားစားထား၍ ရှုကြည့်မှ သဘောမိတဲ့ အလုပ်မျိုး ဖြစ်ပါတယ်။ တနည်းပြောမယ်ဆိုလျှင် ဝိပဿနာဆိုတာ စိတ်ကို နိုင်နင်းလာအောင် အဆင့်အတန်းမြင့်လာအောင် ဖြစ်ရိုးဖြစ်စဉ်ထက် ထူးခြားလာအောင် နည်းအစားစားနဲ့ ပွားများအားထုတ်ရတဲ့ အလုပ်မျိုးဖြစ်ပါတယ်။ ပေါ်ဥိုလ ရဟန်းကြီးမှာ စာပေကျမ်းဂန်တို့ကို လမ်းမှန်အောင် ပြောင်မြောက်စွာ တတ်တော်မူသည့် စာပေပါရဂူကြီး တပါး ဖြစ်ငြားသော်လည်း ဝိပဿနာ ရှုနည်းမကျသဖြင့် တရားမရ ဖြစ်နေရှာပါတယ်။

တိပိဋက စူဠနာဂ မထေရ်တပါးလဲ စတုတ္ထငြားသော်လည်း ဝိပဿနာ ရှုနည်း တရားအားထုတ်ပုံ အားထုတ်နည်း မကျမ်းကျင့်၍ မဟာဓမ္မရက္ခိတ အရှင်ထံသို့သွား၍ ဝိပဿနာ တရားအားထုတ်ပုံ အားထုတ်နည်း နိဿရည်းခံယူရကြောင်း

ကျမ်းဆရာ၏အမှာစာတမ်း

ဝိသုဒ္ဓိမဂ်မှာ ပြဆိုထားပါတယ်။ ကျွန်ုပ်ကိုယ်တိုင်လည်း မဟာစည် ဆရာတော်ထံ တရားအားထုတ်စဉ်က “ပိန်ဖောင်း” ရှုရ၍ သမာဓိမရနိုင် ဖြစ်နေသည့်အတွက် ပိန်ဖောင်းကို ဖျက်ပြီး “ဝင်တယ်၊ ထွက်တယ်၊ ထိတယ်၊ သိတယ်” ဟု ပြင်၍ ရှုမှ သမာဓိကောင်းကောင်း ရလာသည်မှာ ကိုယ်တွေ့ပင် ဖြစ်ပါတယ်။

ထိုစကားကို ထင်ရှားအောင်ပြပါမယ်။ ကျေးဇူးရှင် လယ်တီ ဆရာတော်ဘုရားကြီးက ပါဠိတော်လာ ဝိပဿနာ ရှုနည်း အမျိုးမျိုး၊ အဋ္ဌကထာလာ ဝိပဿနာရှုနည်း အမျိုးမျိုးခွဲခြား ဖော်ပြထားပါတယ်။ မြတ်စွာဘုရား ကိုယ်တိုင်လဲ ဝေနေယျ ကြာ သတ္တဝါတို့၏ အလိုစရိုက်ကိုလိုက်၍ သတိတရား တပါး တည်းသာဖြစ်သော သတိပဋ္ဌာန်ကို ကာယာနုပဿနာ ဝေဒနာ နုပဿနာ စိတ္တာနုပဿနာ ဓမ္မာနုပဿနာအားဖြင့် ရှုပုံရှုနည်း လေးပါးခွဲခြား၍ ဟောကြားထားတော်မူခဲ့ပါတယ်။ ထို့အပြင် ပရမတ္ထတရားလေးပါးကိုလည်း ခန္ဓာအားဖြင့် ငါးပါး၊ အာယတနအားဖြင့် တဆယ့်နှစ်ပါး၊ ဓဇတ်အားဖြင့် တဆယ့်ရှစ်ပါး၊ ခွဲခြား၍ ဟောကြားတော်မူခြင်းသည်လည်း ဤသို့သောသဘော မျိုးပင် ဖြစ်ပါတယ်။

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့၏ သူတော်ကောင်းတရားဟာ အပြော လွယ်ပြီး အလုပ်ကျတော့ ခက်တတ်ပါတယ်။ ယုံကြည်ချက် ခံယူချက် အလွန်ပြင်းထန်၍ ထက်သန်သော ဆန္ဒရှိမှသာလျှင် လိုရာပန်းတိုင်သို့ ရောက်နိုင်ကြပါတယ်။ ယုံကြည်တယ်ဆိုတလဲ အပြောကောင်းတိုင်း အဟောကောင်းတိုင်း ယုံကြည်လို့မဖြစ်

ကျမ်းဆရာ၏ သမ္မာစာတမ်း

ဘူး၊ အာဂမယုတ္တိ၊ သဘာဝယုတ္တိ၊ သာဓကယုတ္တိ ဤသုံးချက်
ညှိပြီး အကြောင်းအကျိုး ဆက်စပ်ကြည့်၍ ဟပ်မိမှ ယုံကြည်
သင့်ပါတယ်။

ဒီတော့ ဘုရားကိုယုံကြည်ယင် ဘုရားစကားနားထောင်ကြ၊
တရားကို ယုံကြည်ယင် တရားတော်နှင့်အညီ ကျင့်ကြံအားထုတ်
ကြ၊ သံဃာတော်များကို ယုံကြည်ယင် သံဃာတော်များ ဟော
ကြားသည့်အတိုင်း လိုက်နာကြ၊ ဟိုဟိုဒီဒီ သွေမဖည်ချင်ကြပါနဲ့၊
“မက္ခေ မထောက်၊ ဖြောင့်ဖြောင့်တရား၊ အရိုသားနဲ့၊ မှားသည့်
အရာ၊ မဟုတ်ဘာကို၊ လိုက်နာမှူးမှူး၊ နှင်မရှူးနှင့်၊ ထူးသည့်
မြတ်စွာ၊ ရတနာကို၊ ကောင်းစွာလိုက်စား၊ သတိထားလော့”
ဆိုသလို ရတနာသုံးပါးကို ပတ္တမြားဥသျှောင်ကဲ့သို့ အမြဲဆောင်
ထားဖို့ အရေးကြီးပါတယ်။

သို့ဖြစ်၍ အကျွန်ုပ်တို့သည် အစမထင် သံသရာတခွင်တွင်
အစဉ်မပြတ်၊ တရစပ်ဖြစ်လာခဲ့ရသော ဘုံဘဝတွေမှာ ကြုံခဲ့ရ
လေသမျှ ဘယ်ဘုံဘယ်ဘဝ ဘယ်အမျိုးဘယ်အနွယ် ဘယ်အစား
စား ဖြစ်ရဖြစ်ရ၊ မွေးလိုက်ကြ သေလိုက်ကြ၊ မွေးလိုက်ကြ သေ
လိုက်ကြနဲ့၊ မွေးလို့ သေလို့မဆုံးနိုင်တဲ့ မွေးသေဘဝလုံးလုံးကြီး
ဖြစ်လာခဲ့ရတာချည်းပဲ၊ ယခုဘဝလဲ လူ့ဘုံလူ့ဘဝကို ကိုယ့်
အခြေအနေအရ လူ့အဖြစ်တော့ ရလာပြန်ပြီ။ ဘာ ကျန်သေး
သလဲ၊ တွေးလဲကြည့်ကြ၊ သေဖို့ပဲ ကျန်တော့တယ် မဟုတ်လား၊
ဒီတော့ “မသေခင်ကြိုတင်ကောင်းမှု ကြိုးစားပြုလော့” ဆိုသလို
အသက်ကလေး မသေခင် နေရသေးသည့်အခါတွင် လူဖြစ်ကျိုး

ကျမ်းဆရာ၏အမှာစာတမ်း

နပ်အောင်၊ သေရကျိုးမြတ်အောင် “ဒီအလုပ်လုပ်လျှင် ဟုတ်
မည်၊ ဒီအကြံကြံလျှင် မှန်မည်၊ ဒီအကျင့်ကျင့်လျှင် သင့်မည်” ဟု
လူ့ဘဝ၏ တန်ဖိုးကို အမျိုးမျိုးအဖန်ဖန် ဝေဖန်ကြည့်ဖို့ မလို
ဘူးလား၊ စဉ်းစားကြပါ၊ တွေးတောကြပါ။

ယခုဒိဋ္ဌ တွေ့မြင်ရသမျှ လောကကြီး တခုလုံး သိမ်းကျုံး
ကြည့်လျှင် ထိုထိုသက်မဲ့ သက်ရှိဖြစ်သည့်အရာ အဖြာဖြာသော
ဝတ္ထု အစုစုမှန်သမျှ ပျက်စီးကြရတာချည်းပဲ။ “ကောက်ရိုး သင်္ခါ
ရနှင့် သံသင်္ခါရ” ဆိုသလို မြန်မြန်ပျက်တာနဲ့ နှေးနှေးပျက်တာပဲ
ကွာတယ်။ ပျက်တော့ ပျက်မှာချည်းပဲ။ ဒီတော့ ပျက်တာရှိလျှင်
မပျက်တဲ့ အရာဝတ္ထုလဲ ရှိရမယ်ဆိုတာ မယုံကြည်သင့်ဘူးလား၊
ယုံကြည်လျှင် ငါတို့ဘုရားရှင်က “အသင်္ခါရံနိဗ္ဗာန်” ဟု မပျက်
တဲ့ အရာဝတ္ထုမှာ နိဗ္ဗာန်သာရှိတယ်လို့ ဟောကြားထားတော်မူခဲ့
ပါတယ်။ မပျက်တဲ့ အရာဝတ္ထုသာ တကယ်ချမ်းသာတာ၊ အဖိုး
တန်တာ၊ ပျက်စီး ပျက်စီးနေယင် အဘယ်မှာ ချမ်းသာအစစ်လို့
ခေါ်ဆိုလို့ ဖြစ်ပါ့မလဲ။ လူချမ်းသာလဲ အလကားပဲ၊ ဒုက္ခတွေနဲ့
ရောနှောနေတာပဲ၊ သေရတာပဲ၊ နတ်ချမ်းသာလဲ အလကားပဲ၊
ဒုက္ခတွေနဲ့ ရောနှောနေတာပဲ၊ သေရတာပဲ၊ ဗြဟ္မာချမ်းသာလဲ
အလကားပဲ၊ ဒုက္ခတွေနဲ့ ရောနှောနေတာပဲ၊ သေရတာပဲ၊ ပျက်စီး
ကြတဲ့ သင်္ခါရမှန်သမျှ ဒုက္ခရောက်လို့ မဆုံးနိုင်ဘူး၊ သေရကြ
ရလို့ မဆုံးနိုင်ဘူး၊ စဉ်းစားကြည့်ကြ။

ဒုက္ခရောက်လို့ သေရကြရပေမယ့်လို့ ကောင်းကောင်းနေ
ရတဲ့ သုဂတိဘုံမှာကြုံနေရလျှင် တော်ပါသေးရဲ့၊ အပါယ်ဘေးနဲ့

ကျမ်းဆရာ၏အမှာစာတမ်း

သွားတွေယင်တော့ ကိုယ်ကျိုးနည်းလိမ့်မယ်၊ သို့အတွက် မပျက်
မစီး တခါတည်းအမြဲချမ်းသာနေတဲ့နိဗ္ဗာန်ကြီးသို့ရောက်အောင်
ကြိုးစားကြ၊ ချမ်းသာအစစ်ကို တကယ် နှစ်နှစ်ကာကာသိတဲ့
အရှင်သာရိပုတ္တရာစသော သူတော်ကောင်းကြီးတွေကလဲ “သုခ
မိဒံ အာဝုသောနိဗ္ဗာနံ၊ သုခမိဒံ အာဝုသောနိဗ္ဗာနံ” ငါ့ရှင်တို့....
ဤ တကယ်မပျက်မစီးတဲ့ နိဗ္ဗာန်ကြီးသည်သာလျှင် ချမ်းသာ
အစစ် ကေနိဖြစ်ပါပေ၏ တကား၊ ငါ့ရှင်တို့ ဤ မပျက်မစီးတဲ့
နိဗ္ဗာန်ကြီးသည်သာလျှင် ချမ်းသာတာအစစ် ကေနိဖြစ်ပါပေ၏
တကားဟု နှုတ်တော်က စကားမြတ်ဟ၍ ချီးကျူးထားတော်
မူကြတယ်။

သို့အတွက် လောကတရပ်လုံးထက် အမြတ်ဆုံး ဖြစ်သည့်
နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်နိုင်ရန် အမှုန်ရခဲတဲ့ လူ့ဘဝကြီးကို ရလာတဲ့
အခါ သာသနာ့အရိပ်ကြီးကို ကြံတောင့်ကြံခဲ ကြံရဆဲအခါ
ဝိပဿနာတရားကို အားထုတ်ကြဖို့လိုတယ်။

ဘဝပေါင်းအသင်္ချေ မရေတွက်နိုင်တဲ့ သံသရာကြီးထဲမှာ
ကျင်လည်နေရတာဟာ နှစ်နှစ်ကာကာ သေသေချာချာ စဉ်း
စားကြည့်မယ်ဆိုလျှင် အလွန်တရာ ပူပြင်းလှစွာသော မဟာ
သဲကန္တာရကြီးထဲမှာ အထက်ကနေကပူ၊ အောက်က မြေကပူနဲ့
အပူနှစ်ထပ် ညှပ်ထောက်ပြီး လမ်းလျှောက်နေရတဲ့သန့်တူတယ်၊
လူတွေဟာ စိတ်ကပူ လူကပူနဲ့၊ အပူကောင်လုံးလုံး အပူတုံးကြီး
ဖြစ်နေကြတယ်။

ဒုတိယအကြိမ်

ကျမ်းဆရာ၏အမှာစာတမ်း

ဒါကြောင့် ထိုအပူတုံးကြီး အေးသွားအောင် ဝိပဿနာ အမြှိုက်ဆေးကို တိုက်ကျွေးကြ၊ ဒါနကား နိဗ္ဗာန်ရောက်နိုင် သည့်ဘဝကို ပိုပေးတယ်၊ သီလကား သူတော်ကောင်းဖြစ်အောင် လုပ်ပေးတယ်၊ သမထကား ဘဝဘဝက ပါလာတဲ့ ကိလေသာ တဏှာကို မထနိုင်အောင် ချိုးနှိမ်ပေးတယ်၊ အဲဒီ ဒါန-သီလ သမထကို အရင်းခံ၍ ပြင်းထန်သော ဆန္ဒဖြင့် ဝိပဿနာတရား ကြိုးစားအားထုတ်ကြမည် ဆိုလျှင် အမြတ်ဆုံး ချမ်းသာအစစ် ကေန့်ဖြစ်သည့် နိဗ္ဗာန်သို့ မုချကေန့် ရောက်နိုင်ကြောင်း ထပ် လောင်း၍ တိုက်တွန်းစကား ရေးသားလိုက်ရပေသတည်း။

ဓမ္မာစရိယ ဦးတင်မြင့်

၂။ အကြောင်းပြ နိဒါနစာတမ်း

ဗုဒ္ဓာဒိဇ္ဇေ အနုပုဇ္ဈေ၊ ဗုဒ္ဓစန္ဒေ အနုဂ္ဂတေ။
တေသံ သဘာဝ ဓမ္မာနံ၊ နာမ မတ္တံ နနာယတိ။

ဗုဒ္ဓာဒိဇ္ဇေ၊ ဘုရားတည်းဟူသော နေမင်းသည်။ အနုပုဇ္ဈေ၊ အရောင်ရှိန်ပြင်း အမှောင်ခွင်း၍ ထွန်းလင်းပေါ်ပေါက်ပြီး မလာသည်ရှိသော်။ ဗုဒ္ဓစန္ဒေ၊ ဘုရားတည်းဟူသော လမင်း သည်။ အနုဂ္ဂတေ၊ အရောင်ကြည်ဝင်း ညစ်မျိုးကင်း၍ ထွန်း လင်းထွက်ပေါ်ပြီး မလာသည်ရှိသော်။ တေသံသဘာဝဓမ္မာနံ၊ ထိုထို သက်မဲ့သက်ရှိဖြစ်သည့်အရာ အဖြာဖြာသောဝတ္ထုအစုစုတို့ ၌ တခုမကျန် အမှန်ဖြစ်ပျက်နေကြသော သဘောတရားတို့၏။ နာမမတ္တံ၊ အဖြစ်အပျက်တရား သိဖို့မဆိုထားဘိ ရုပ်ဝေဒနာ သညာသင်္ခါရဝိညာဉ် ဟူသော အမည်မျှကိုပင်။ နနာယတိ၊ ဉာဏ်အားပိုင်ပိုင် ပိုင်းခြား၍ မသိနိုင်ချေ။

ဟူသော ဒေသနာတော်အရ၊ သံသရာဘဝအစဉ် အစ မမြင် ရသော ကာလမှစ၍ အလျင်အဆက်ဆက် ဖြစ်ပျက်လာခဲ့သော

ဒုတိယအကြိမ်

ပုဂ္ဂိုလ်သတ္တဝါ များသူငါတို့သည် ကိုယ်တိုင်းအဇ္ဈတ်၌ မပြတ်
ကိန်းဝပ်လျက်ရှိသော အဝိဇ္ဇာမှောင်တုံးကြီး ပိတ်ဖုံးပြီး လုံးလုံး
ကြီးအိပ်မောကျနေသဖြင့် အလင်းရောင်မရ၍ အမှန်ကို မသိ
မြင်ကြခြင်းကြောင့် မိမိတို့ ထင်ရာမြင်ရာကို အမှန်ဟု ယူဆလျက်
ဆင်ကောင်ကို စမ်းကြသည့် မျက်ကန်း ပြာဟ္မဏပုဏ္ဏား ခြောက်
ယောက်ပမာ၊ လက်လှမ်းမီရာထောက်ဆပြီး ကမောက်ကမ ပြော
ချင်ရာပြော၊ ယူချင်ရာယူ၊ မိမိကိုယ်ကိုမူ စိတ်မချပဲ၊ အတိတ်က
ငါတကယ်ဖြစ်လာခဲ့သလား၊ မဖြစ်ခဲ့ဘူးလား၊ ဘယ်ကလာသလဲ၊
အမိဝမ်းထဲကပဲလာသလား၊ ယခု ငါသေသွားယင် ဘယ်ရောက်
သွားမလဲ၊ ပျောက်သွားမှာလား၊ တခုခုဖြစ်အုံးမှာလား စသည်
ဖြင့် လား(၁၆၀)ဖြစ်နေကြတယ်။

အဝိဇ္ဇာမှောင်တုံးက ဝှက်ဖုံးထားသဖြင့် အမှန်တရားကို
လုံးဝမသိကြပဲ 'ဆင်ကန်းဒတာတုံး' သဘောမျိုးဖြင့် ထိုထိုဤဤ
အလီလီသောအရာ၊ အဖြာဖြာသောဝတ္ထု၊ အစုစုသော ကိစ္စ
တို့နှင့် တိတိကျကျ၊ ခိမိရရ မသိကြသဖြင့် သံသရာ ရေယဉ်
ကြောမှာ မျောချင်သလို မျော၊ ဒုက္ခညှန်တိုင်းမှာ ဆင်းချင်
သလိုဆင်း၊ တောတိုင်း ချောက်ကမ်းပါးမှာ လျှောက်သွားချင်
သလိုလျှောက်သွား၊ တဏှာ၏ နောက်သို့ တကောက်ကောက်
လိုက်၍ ကြောက်မက်ဖွယ်ဘေးတွေကို တွေးမိုင်ပြီး ငေးငိုင်
နေကြတယ်။ အဲလေ ငါအတိအကျ မသိရတဲ့ အတူတူတော့
မထူးပါဘူး ဒီဘဝ ဒီကိုယ်စံမယ်၊ နောက်ဘဝရှိလျှင်လဲ
နောက်ကိုယ်ခံလိမ့်မပေါ့ဟု ယူဆကာ ဒီဘဝကောင်းစားရေး

ကို အလေးပေးနေကြတယ်။ တဘဝကောင်း၊ တကိုယ်ကောင်း
ကို ကြည့်ကြတယ်။

အမှန်မှာ လူ့ဘဝဆိုတာ ဘဝ ပဒေသာပင်ကြီးဖြစ်တယ်။
လိုရာကို ဆွဲငင်ယူနိုင်ပါတယ်။ ယခုနည်းအားဖြင့်လဲ လူ့ဘဝ
ရလာတာဟာ ဝေဘူလတောင် ရောက်နေတာနှင့် တူတယ်။
အဖိုးမဖြတ်နိုင်သည့် ကျောက်ကောင်း ရတနာကောင်းများကို
ကောက်ယူနိုင်တယ်။ ဒီတော့ အဖိုးထိုက်တန်တဲ့ ရတနာများ
ကောက်ယူနိုင်ပါလျက် မယူပဲ ကျောက်ခဲသလဲကိုသာ ယူမယ်ဆို
လျှင် “အဖိုးထိုက်တန်လျက် မနှိုက်ယူလျှင် အမိုက် နှင့်ပြင်ရှိအုံး
မှာတဲ့လား” ဆိုသလို ဖြစ်နေမယ်။ အဖိုးထိုက်တန်တယ် ဆိုတာ
ဘုရားမှန်၊ တရားမှန်၊ သံဃာမှန်များရှိနေတာကို ဆိုလိုတယ်။
ယင်းရတနာများသည် မိမိရှေ့မှောက်သို့ ရောက်နေသည့်အချိန်၊
ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒနဝမခေတ်ကြီးနှင့် ဆုံခိုက်အချိန်၊ ဘဝ၏ အနှစ်သာရကို
မရှာကြလျှင် ဘဝသံသရာ တလျှောက်မှာ “ငါးပါးမက သံဃာ
စင်ပါ မှောက်လိမ့်မယ်” “ကုန်ရှုံးတခေါက်၊ လင်ကုန်ရှုံးတော့
တသက်လုံးမှောက်၊ သာသနာရှုံးတော့ တသံသရာလုံး မှောက်
တယ်” ဘုရားသာသနာတော်ကြီး ရှိနေသည့် ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒနဝမ
ခေတ်ကြီးနှင့် တွေ့ကြုံနေရတာဟာ သက်တော် ထင်ရှား
ဘုရားပွင့်နေတာနဲ့ ကြုံရသလောက် ခရီးရောက်တယ်။ မိမိကိုယ်ကို
မိမိစိစစ်ကြပါ...တွေးတောကြပါ။ ဝေဖန်ကြပါ။

မြတ်စွာဘုရားကလဲ တရားတော်၏ ဂုဏ်တော်ခြောက်ပါး
တို့တွင် “ဟိပဿိက” ဂုဏ်တော်ဖြင့် သံသရာ ဝဲဂရက်ထဲ နှစ်

မုန်းနေတဲ့သူတွေကို၊ ဆဲယူချင်လွန်းလို့၊ တော ကြီး မျက် မည်း
အမှောင်ထဲ အမှိုက်ထဲရောက်နေတဲ့သူတွေကို ကူညီချင်လွန်းလို့
လာကြစမ်းပါ။ တရားအားထုတ်ကြည့်ကြစမ်းပါ။ အလင်းရောက်
လျှင် ထွင်းဖောက်၍ အမြင်မှန်ရလာပါလိမ့်မည်ဟု ဆွဲခေါ်
နေသည့် တရားဂုဏ်ကို အထင်အရှား ဟောကြားထားပါတယ်။
ထို့ပြင် ဘုရားဟောကျမ်းဂန်တို့တွင်လဲ ကဿပမြတ်စွာဘုရား
လက်ထက် ဇောတိပါလလုလင်ကို ဃဋ္ဌိကာရ အိုးထိန်းသည်က
အတန်တန် တောင်းပန်ပြီး ဘုရားထံခေါ်တာ မလိုက်လို့ ဆံပင်
ကိုပင်ဆွဲပြီး အတင်းပဲခေါ်တယ်။ အနာထပိဏ် သဌေးကြီးလဲ
သူ၏ သားကို ဘုရားထံသွား၍ တရားနာရန် ပိုက်ဆံပေးပြီး
အဘင်းလွှတ်တယ်။ မြတ်စွာဘုရား ကိုယ်တိုင်လဲပဲ သူ၏ညီ နန္ဒ
မင်းသားကို နတ်သမီးများပြုပြီး တရားအားထုတ်ခိုင်းတာတွေ
အထင်အရှား ရှိပါတယ်။

ယခုခေတ် ဖြစ်နေကြတာကတော့ ဘုရားသွား ကျောင်း
တက် တရားနာ၊ တရားအားထုတ်ဖို့ ခေါ်ယင် အလုပ်ပိုတယ်
မအားဘူးလို့ ပြောလွှတ်လိုက်ကြတယ်။ ပရိတ်ရွတ်ယင်၊ တရား
ထိုင်ယင်၊ ဘုန်းကြီးလုပ်တော့မှလား၊ တို့အလုပ်မဟုတ်ပါဘူး
ဟု ပြောကြတယ်။ ပဲ့ကြည့်ခေါ်ယင်၊ ဘိုင်စကုတ်ကြည့်ခေါ်ယင်၊
အရက်သောက်ခေါ်ယင်၊ ဒါမှ မိတ်ဆွေကောင်းလို့ ပြောပြီး
မင်းလိုချင်တာ တောင်းပါ။ အစွမ်းကုန် ကူညီမယ်ဟု ပြောကြ
တယ်။

မိတ်ဆွေပေါင်း များနေကြတယ်။ မြတ်စွာဘုရားလက်ထက်
တော်က နေလိုလလို ထင်ရှားသည့် ဝိသာခါကျောင်းအမကြီး

ဟာ သူ၏ ယောက္ခမ မိဂါရ သဌေးကြီးကို တဖြည်းဖြည်းနား
ချပြီး တရားဓမ္မ အနာခိုင်းတယ်။ ပထမတော့ ငြင်းပယ်နေသေး
သော်လည်း၊ နောက်တရားရတော့ အထူးကျေးဇူးတင်ကာ...
ချွေးမတောင် မကပါဘူး။ အမေပါပဲဟု စိတ်စွဲပြီး အမိအရာ
ကိုးကွယ်ထားတယ်။ ထို့ကြောင့် ဝိသာခါကို မိဂါရမာတာလို့
ခေါ်ကြတယ်။

လောကကြီးထဲရှိတဲ့ လူတွေဟာ အမှားကို အမှန်ထင်၊ အမှန်
ကို အမှားထင်၍ အမြင်မှန်မရကြသည်မှာ သညာဝိပလ္လာသ
တရားက လှည့်စားထားသောကြောင့် ဖြစ်တယ်။ ထို့ကြောင့်
စွန်းလွန်းဂူ ဆရာတော် ဘုရားကြီးက “မြင်တာကို သညာဖုံး
တော့ သညာကို သင်္ကာရှင်းမှ ပညာဆိုတဲ့ အလင်းရောင် ရနိုင်
တယ်” လို့ မိန့်ဆိုထားပါတယ်။ ဒုက္ခတုံးကြီးကို သညာဖုံး
ထားတော့ သုခလုံးလုံး ထင်မှတ်နေကြတယ်။ “ဒုက္ခဿအနန္တရံ
သုခံ” ဆိုသည့်အတိုင်း ဒုက္ခကို ဉာဏ်ဖြင့်ဆင်ခြင်ပွားများ၍ သုံး
သပ်နိုင်မှ ရင်ဆိုင်နိုင်မှ သူ့ကို မြင်အောင် ရှုနိုင်မှ ဓာတ်ခွဲ
ကြည့်နိုင်မှ ဒုက္ခသစ္စာဆိုတဲ့ ဒုက္ခအမှန်တရားကို မြင်နိုင်တယ်။
လောက၌ သုခဟူ၍ အမှန်မရှိ၊ အစစ်မရှိ။ အမှန်စင်စစ်ကား
သုခတု၊ သုခယောင် (ဝိပရိဏာမသုခ) များသာ ရှိနေတယ်။

ဒုက္ခကို ဒုက္ခဖြင့် ရင်းနှီးပြီး ထင်အောင် မြင်အောင် ရှုနိုင်မှ
သုခ၏လမ်းစကို မှန်းဆ၍ မြင်နိုင်တယ်။ ဒုက္ခသစ္စာလို့ခေါ်သည့်
အတိုင်း ဒုက္ခကို အမှန်ရှိသည်ဟု ဝန်ခံကတိ သစ္စာသဘောဖြင့်
ပြောနိုင်မြင်နိုင်လျှင် တရားကို မြင်ပြီဟုမှတ်ပါ။ “ရေကြောင့်
ဖြစ်သော ရွံညှန်ကို ရေဖြင့်သာလျှင် ဆေးကြောပျက်စင်ကြယ်

ဒုက္ခဿအကြိမ် သာသနာရေးဦးစီးဌာ
စာကြည့်တိုက်

စေသကဲ့သို့”။ ဒုက္ခကိုလွန်မြောက်အောင် ဒုက္ခဖြင့်သာ အရင်း တည်၍ သုခကို ရအောင်ရှာရပါမည်။ ဗုဒ္ဓဘာသာတရားကား အချောင်သမားများ၊ ရေသာခိုသမားများ ကျက်စားရာမဟုတ်၊ တကယ်တမ်း အလုပ်လုပ်တဲ့ အလုပ်သမားတို့၏ ကျက်စားရာသာ ဖြစ်တယ်။ “အာတာပိနိပကောဘိက္ခု” ဆိုသည့်အတိုင်း အရိုး ကြေ၍ အသားအရေတွေ ခန်းခြောက်ပြီး အကြောလောက် သာ ကြင်းပါစေ၊ မဖြစ်မနေဆိုတဲ့ ဇုံလုံ့လ၊ ဝီရိယဖြင့် အားထုတ်နိုင်မှ ချမ်းသာစစ်၊ နိဗ္ဗာန်အနှစ်ကို တွေ့မယ်၊ သိကြား မင်းက သုဝိရနတ်သားကိုပြောတယ်၊ လုံ့လဝီရိယ မကြိုးစားပဲ နှင့် ချမ်းသာသော အရင်ရှိလျှင် သင်လည်း သွားဖြစ်အောင် သွားပါ။ ငါ့ကိုလည်းလိုက်ပို့ပါဟုပြောတယ် (မရှိနိုင်လို့ပေါ့)။

နိဗ္ဗာန်ဆိုတာ ဝေးတာမဟုတ်၊ အမြဲမပြတ်၊ ဒလစပ်ဖြစ်ပျက် နေသည့် မိမိခန္ဓာကိုယ်ဆိုတဲ့ သံသရာအဆုံးနားမှာ ရှိတယ်။ ထို့ကြောင့် အဋ္ဌကထာ ဆရာကြီးများက.... “နိဗ္ဗာန်သံသာရ ပရိယန္တေဌိတော” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “ခန္ဓသိသံနိဗ္ဗာန်” ဟူ၍ လည်းကောင်း ဖွင့်ဆိုထားကြပါတယ်။ ဖြစ်သဘောရှိသည့် ခန္ဓာ နှင့် မဖြစ်သဘောရှိသည့် နိဗ္ဗာန်ဟာ အမြဲမပြတ် ဆက်စပ်နေ ပါတယ်။

သို့အတွက် ဖြစ်ပျက်သဘောရှိတဲ့ ဒုက္ခကို ရှုတာနှင့် မဖြစ် မပျက်သဘောရှိတဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို မြင်လာခြင်း ဖြစ်တယ်။ ဒုက္ခ တရားကား ဖြစ်ခြင်း-ဥပ္ပာဒလက္ခဏာရှိတယ်၊ နိဗ္ဗာန်တရားကား မဖြစ်ခြင်း အနုပ္ပာဒလက္ခဏာရှိတယ်။ လူတကာအမြင်မှားပြီး အထင်အရှားရှိသည်ဟု မှတ်ထင်နေကြသည့် ငါ၊ သူတပါး၊

ယောကျ်ား၊ မိန်းမ၊ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ အကောင်အထည် စသည့် ပညတ်တရားကား ဖြစ်ခြင်း ဥပ္ပာဒ လက္ခဏာလည်း မရှိ၊ မဖြစ်ခြင်း .. အနုပ္ပာဒလက္ခဏာလည်းမရှိ၊ နဝတ္တဗ္ဗမျှသာ ဖြစ်တယ်။

နိဗ္ဗာန်သည် ကမ္မဇ စိတ္တဇ ဥတုဇ အာဟာရဇ မျိုးမဟုတ်၊ အကြောင်းကြောင့် ဖြစ်သော တကျိုးတရားလည်း မဟုတ်၊ အကျိုးကိုဖြစ်စေတတ်သော အကြောင်းတရားလည်း မဟုတ်၊ မနောဝိညေယျတရားမျှသာ ဖြစ်တယ်။ အသာရကဋ္ဌေနအနတ္တာ ပုဒ်ကို ဗျတိရေကနည်းကြံ၍ သာရကဋ္ဌေနအတ္တာဟုကြံဆပြီး ပြန်ရလျှင် နိဗ္ဗာန်မှာ အနှစ်သာရရှိသည့်တရား ဖြစ်သော်လည်း အတ္တရှိသည်ဟုကား မယူရချေ။ အတ္တရယ်၊ ခန္ဓာရယ်၊ နိဗ္ဗာန် ရယ် ဤသုံးတန်သည် အမှန်အားဖြင့် အချင်းချင်း သဘော မတူကြသော်လည်း ခွဲခွာလိုကား မရချေ။ အတ္တကို ထုချေ ဖောက်ခွဲကြည့်လျှင် ခန္ဓာကိုမြင်စာယ်၊ ခန္ဓာကို ထုချေဖောက်ခွဲ ကြည့်လျှင် နိဗ္ဗာန်ကိုမြင်တယ်။ နိဗ္ဗာန်သည် မဖြစ်သဘောရှိ၍ တည်ရာမှီရာမရှိ၊ “ကောင်းကင်ဘယ်နေရာမှာ တည်သလဲ မေး ယင် မရသလို” မဖြစ်လို့ မပျက်လို့ တည်ရာမှီရာ မရှိနိုင်။

နိဗ္ဗာန်က မရောက်သေး မရသေးပဲနှင့် ဘယ်လိုနိဗ္ဗာန်ကို သိနိုင်သလဲဆိုလျှင် မိလိန္ဒပဉ္စာမှာ ရှင်နာဂသိန်ဟောထားသလို မိမိမှာ လက်ဖြတ်မခံရသေးသော်လည်း လက်ဖြတ်ခံရသူတွေ အော်တာကို မြင်နေတော့ နာကျင်သည်ဟုသိရသလို နိဗ္ဗာန်ကို မရောက်သေးသော်လည်း မရသေးသော်လည်း တကယ်ယုံကြည် ထိုက်သည့် ဘုရား ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်တွေက ဟောထားလို့ သိနိုင်

ပါတယ်။ နိဗ္ဗာန်ကိုသိတာ ကိုယ်တွေ့လား ဉာဏ်တွေ့လား
မေးလျှင် ကိုယ်တွေ့ ဉာဏ်တွေ့ နှစ်ပါးလုံးပါဟု လယ်တီ
ဆရာတော်နှင့် ဉာဏစာဂီ ဆရာတော်တို့က အမိန့်ရှိတယ်။
နိဗ္ဗာန်ဟာ တကယ်ရှိသလားဆိုယင် တကယ်ရှိအဟုတ်ရှိအမှန်ရှိ၊
ကော်ရှိတယ်။ ပရမတ္ထသဘောတရားတို့တွင် တပါးအပါအဝင်
ဖြစ်၍ တကယ်ရှိပါတယ်။ စိတ်ကသိမြင်တဲ့ သဘောအနေအား
ဖြင့်ထင်ရှားရှိတယ်။ စေတသိက်တို့တွင် လောဘစသည်တို့ကား
လုံချင်ခြင်းသဘော စသောအားဖြင့် ထင်ရှားရှိတယ်။ ရုပ်တို့
တွင် ပထဝီ စသည်ကား နူးညံ့မာကျောခြင်းသဘော စသော
အားဖြင့် ထင်ရှားရှိတယ်။

နိဗ္ဗာန်ကား ငြိမ်းအေးခြင်း သဘောအားဖြင့် ထင်ရှားရှိ
တယ်။ သို့ဖြစ်၍ တကယ်ရှိသည့်တရားဟု မှတ်ရပါမည်။ သို့ပေမယ့်
စိတ်စေတသိက်ရုပ်တို့ နှင့်မတူ၊ အသင်္ခတနိစ္စသုခတရား ဖြစ်တယ်။
အဲဒါတော့ ထူးတယ်။

ဒါဖြင့် နိဗ္ဗာန်ရောက်အောင် နိဗ္ဗာန်သို့ မျက်မှောက်ပြုနိုင်
အောင် သံသရာဝဋ်ကြီးထဲမှ ဖဲခွာချင်လာအောင် လူ နတ်
ဗြဟ္မာစည်းစိမ်တွေကို ရှုံ့မှန်းလာအောင် ဘယ်လိုကြံဆောင်ရ
ပါမလဲ။ ဘယ်လိုဝေဖန် ဘယ်လိုစဉ်းစားရပါမလဲ ဆိုလျှင်
ဤလောကကြီးထဲ၌ အပါယ်သတ္တဝါ လူသတ္တဝါ နတ်သတ္တဝါ
ဗြဟ္မာသတ္တဝါ ဟူသမျှတို့သည် ငါ သူတပါး ယောက်ျားမိန်းမ
အဟုတ်အမှန်ဟု သမုတ်ခံနေကြသော ရုပ်နာမ်တို့သာဖြစ်၏။ အမြဲ
မရှိ၊ တဖဲ့ဖဲ့တမြည့်မြည့်တရီရီကုန်ဆုံးပျက်ပြုန်းနေသည့် ဒုက္ခဘုံ
ကြီးသာဖြစ်၏။ ထွက်သက် ဝင်သက်ကလေး ကင်းသွားလျှင်

ထင်းတုံးပမာ ဘာမျှ အနှစ်သာရ မရှိ၊ စက်ဆုပ်ရွံရှာဖွယ်
လိလိသံဖြစ်၏။ အကုသိုလ်စက်လှည့်လို့ ပျက်ဟဲ့ဆိုတဲ့ ဒုက္ခတို့သို့
ရောက်သွားလျှင် ထောက်ထား မှီခိုစရာ မရှိ၊ ဘုရား မရှိ၊
တရားမရှိ၊ သံဃာမရှိ၊ အကုသိုလ်ဟာ အလွန် ကြောက်စရာ
ကောင်းတယ်၊ သာမန်လူမဆိုထားဘိ၊ မြတ်စွာဘုရားလက်ဝဲ
တော်ရုံ အရှင်မောဂ္ဂလာန်တို့လို တန်ခိုးဣဒ္ဓိပါဒ်စျားန်အရာဘက်
တေဒဂ်ရသည့် ပုဂ္ဂိုလ်ကြီးတောင်မှ နိဗ္ဗာန်ဝင်သည့် ဘဝကိုပင်
လိုက်ပြီး နှိပ်စက်သေးတယ်။

လောက၌ ဘဝပဒေသာ ခေါ်သည့် လူ့ဘဝသို့ ရောက်
နေတဲ့ပုဂ္ဂိုလ်တွေဟာ မိမိဘဝကို ပြန်၍ ဆန်းစစ်မကြည့်ကြ
လို့သာ လောကကြီးထဲမှာ နေလို့ ထိုင်လို့ ဖြစ်နေတာဟာ
အဝိဇ္ဇာက ဖုံးလွှမ်း၍ တဏှာက ဆွဲငင်ထားလို့သာ ဖြစ်တယ်၊
သေသေချာချာကျကျနန ကြည့်မယ်ဆိုလျှင် လူမသိတဲ့ချောက်
ကမ်းပါးကြီးမှာ တယောက်တည်း ထွက်ပေါက်မတွေ့၊ ထွက်၍
မရ၊ ကယ်မ၊ သူမမြင်၊ ကူချင်သူမရှိ၊ ကြောက်ဖွယ် လိလိလို့ ဖြစ်
နေကြတယ်။ ဇနီးမ၊ ဘေး၊ သမီးသားနှင့် စီးပွားဥစ္စာရတနာ
တို့သည် အပါယ်ရောက်ရန် ငရဲပို့ရန် များခေါ်မည့် ကုတို့
သမားများသာဖြစ်ကြတယ်၊ လောက၌ မိမိအလျင်သေသွားကြ
သည့် အထက်တန်းကျကျ၊ မျက်နှာပန်းလှလှ နေကြရတဲ့ မင်းစိုး
မဟာ ရာဇာပဂေးသဌေးသူကြွယ်တို့မှာလည်း တဏှာ၏နောက်
သို့ တကောက်ကောက် လိုက်ယင်း သေမင်း၏ ခံတွင်းသို့သာ
ရောက်သွားကြတယ်။

မိမိ ချစ်လှပါသည်ဆိုတဲ့ ဇနီးမယား သမီးသားတို့ကလည်း
သေသွားလျှင် အမယ်လေး၊ အလိုလေးနှင့် ငိုကြွေးမြည်တမ်း
ကာ သုသာန်သို့သာ ပို့ကြတယ်။

အဝတ်တထည် ကိုယ်တခုနဲ့ လူတွေ့စုပြီး လိုက်ပို့ကြကာ
မြေကြီးတွင်း၊ မီးပုံတွင်းသာ ဆင်းကြရတယ်။ မည်သူ တဦး
တယောက်မျှ အထူးထောက်မလို့ ကယ်တင်ပေးလို့ သေမယ့်ဘေး
မှ လွတ်သွားသူမရှိချေ။ တန်ခိုး ဥစ္စာ အာဏာကြောင့် မနာ
အောင် မသေအောင် လုပ်လို့လဲမရချေ။ ထမင်းနှင့်သားရေစာ
တွေကို စားသောက်ပြီး ပြတင်းပေါက်က သေမင်းနောက်သို့
လိုက်ရန် စောင့်နေကြတယ်။ တချို့လူတွေမစောင့်နိုင်လို့ သေ
မင်းကို သွားခေါ်နေကြတဲ့ လူတွေလဲ အတော်များတယ်။
ဘယ်သူတွေလဲဆိုတော့ အချင်းချင်း ရန်ဖြစ်၍ စစ်ဖြစ်၍ သူပုန်
ထ၍ အတ်နေကြသူတွေ၊ မခံမရင်နိုင်အောင် စိတ်ဆင်းရဲလို့
ရေထဲခုန်ချသေသူတွေ၊ ဆွဲကြိုးချသေသူတွေဟာ အလိုလိုအသေ
မစောင့်နိုင်လို့ သေမင်းကို သွားခေါ်ပြီး သေနေကြတာပဲ
မဟုတ်ပါလား။ ဤမျှလောက် ကြောက်စရာ ကောင်းသည်ကို
ကြံစည်တေးတောကြရမယ်။

ဤမျှလောက် ကြောက်စရာကောင်းသည့် အိုမင်း နာမင်း
သေမင်းဘေးတွေမှ ကင်းဝေးသွားအောင် ဝိပဿနာတရားကို
အမြန် အားထုတ်ကြဖို့ပဲရှိတယ်။ ယင်းတရားကို အားထုတ်နိုင်
အောင် ဒါန၊ သီလ၊ သမထတို့လဲ မမေ့ကြနှင့်။ ဒါနကား
“ဒါနံသဗ္ဗသမ္ပတ္တိသဘဓကံ” ဆိုသည့်အတိုင်း အလုံးစုံသော
စည်းစိမ်ချမ်းသာကို ပေးစွမ်းနိုင်တယ်။ သီလကား၊ အသက်

ရှည်အောင် ချမ်းသာအောင် ပေးစွမ်းနိုင်တယ်။ သမထကား
ကာယကံ၊ ဝစီကံဒုစရိုက်တွေသာမက မနောကံဒုစရိုက်ပါ။
ပယ်သတ်နိုင်သောကြောင့် ဗြဟ္မာပြည်ထိ အကျိုးပေးနိုင်
တယ်။ ဝိပဿနာကတော့ နိဗ္ဗာန်ထိ အကျိုးပေးနိုင်တယ်။

ဤသို့အကျဉ်းအားဖြင့် စဉ်းစား၍ တရားအားထုတ်ရန်
ရှည်ရှယ်ပြီး သံဝေဂရဖွယ်အကြောင်း ဒါန သီလ ဘာဝနာမှုကို
ပြုဖို့ အကြောင်းအရာကို ကောင်းစွာ နှလုံးသွင်းရတယ်။
တဘက်ရန်သူဝိုင်းလျက်ရှိနေသောသူသည် ရန်သူလက်အောက်မှ
ထွက်ပေါက် ရှာသကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊ မီးဝိုင်းခံ၍ နေသော
သူသည် မီးတိုင်းမှလွတ်ကင်းရန် ရှာကြံသကဲ့သို့ လည်းကောင်း၊
ကြီးမိန့်ကျထားသော ရာဇဝတ်ကောင်သည် ကြီးမိန့်မှ လွတ်
အောင် တဖန်စီမံသကဲ့သို့လည်းကောင်း မှတ်ရမယ်။ ဤဥပမာ
အရ ထိုသူတွေဟာ မအိပ်နိုင်၊ မစားနိုင်၊ မသွားနိုင်၊ မထိုင်နိုင်
ဖြစ်နေကြမည်မဟုတ်လား။ ကမ္ဘာ့ ကမ္ဘာ သံသရာ သံသရာ
လဆန်းတရက်က အစဉ်အဆက်အလျင်မပျက် ဆက်-ဆက် လာ
ခဲ့တဲ့ အကုသိုလ်အပရာပရိယကံဟောင်းတွေနှင့် နောင်ဖြစ်လတ္တံ့
သော အကုသိုလ်ကံသစ်တွေကြားမှာ နှစ်ဘက်သွား အပိတ်ခံ
နေရမည်ကို ကြံဆ၍ အမှန်ဘဝကို မြင်ကြပြီး သံသရာ ခန္ဓာ
ကြီးကို ရှုံ့မုန်းကာ ကြောက်ရွံ့ကာ ပြီးငွေ့ကာ၊ မအိပ်နိုင်၊ မစား
နိုင်၊ မသွားနိုင်၊ မထိုင်နိုင် တမိုင်မိုင်တဝေဝေ ဖြစ်နေသည့်ယောဂီ
ကောင်း သူတော် သူမြတ်လောင်းတွေ ဖြစ်နေဖို့ လိုပေတယ်။

ထို့ကြောင့် ရှေးဆရာမြတ်တို့က “ရန်သူဝိုင်းထား၊ ထို
ယောက်ျားအား၊ ပြေးသွားဖို့ရာ၊ လမ်းပေါက် သာလျက်၊

ပြေးမထွက်၊ လမ်းတွက်မဟုတ်ချေ” ဟူ၍လည်းကောင်း၊ “မစင်
လူးလျှင်၊ ထူးကြည်လင်သည့်၊ ရေစင်ရှိလျက်၊ မဆေးရက်၊
ရေတွက်မဟုတ်ချေ” ဟူ၍လည်းကောင်း မိန့်ဆိုကြ၏။

ကျွန်ုပ်စာရေးသူသည် ကျေးဇူးရှင် လယ်တီဆရာတော်ဘုရား
ကြီး ရေးသားထားသော ဝိပဿနာဆိုင်ရာ ကျမ်းများကိုလေ့
လာကြည့်ရှု၍ ကိုယ်တိုင်လည်း မင်းကုန်းရိပ်သာ၊ မဟာစည်
ရိပ်သာ၊ စွန်းလွန်းရိပ်သာ၊ ရတနာပုံရိပ်သာ၊ သဲအင်းဂူရိပ်သာ၊
ဉာဏစာဂီရိပ်သာများသို့ သွားရောက်ကာ တတ်နိုင်သမျှတရား
ထိုင်ခဲ့သဖြင့် မိမိအမြင် အကြား တရား ထင်မြင် ချက်တို့ကို
နှုတ်အားဖြင့်လည်း ဟောကြားနိုင်သမျှ ဟောကြားခဲ့ဖူး၏။
နောင်လာနောက်သားများလိုက်နာရန်အတွက် ရည်ရွယ်ချက်ကို
အဓိကထားလျက် ဤ “ဝိပဿနာရူနည်းညွှန်ပေါင်းကျမ်း”
စာအုပ်ကို ရေးသားထုတ်ဝေ ဖြန့်ဖြူးလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

အထူး သတိပေးလိုသည်မှာ ဝိပဿနာတရား အားထုတ်
သည့်အခါ ဘယ်ဆရာတော် နည်း မှန်သည်၊ ဘယ်လိုအား
ထုတ်မှ မှန်သည်။ ကျန်းဂန်နှင့် ညီသည် စသည်ဖြင့် ပုဂ္ဂိုလ်စွဲ၊
ဆရာစွဲ၊ နည်းစွဲမထားပဲ မိမိစိတ်ထဲတွင် ထင်လွယ်၊ မြင်လွယ်
သည့်နည်း၊ သမာဓိ မြန်မြန်ရနိုင်သော နည်းကို ရှာကြံပြီး အား
ထုတ်ဖို့လိုပါသည်။ တချို့ကား အာနာပါန အားထုတ်မှု
ထင်လွယ်မြင်လွယ်ပါသည်။ သမာဓိ မြန်မြန်ရနိုင်သည်။ အာ
နာပါနမှာလဲ အချို့ကား ပြင်းပြင်းရှုမှ ထင်လွယ်မြင်လွယ်
သည်။ အချို့ကား သွားခြင်း၊ ထိုင်ခြင်း စသော ဣရိယာ
ပုထ်ဖြင့် အားထုတ်မှု လက္ခဏာ ရေးသုံးပါး ထင်မြင်လွယ်သည်။

သမာဓိ မြန်မြန် ရနိုင်သည်။ အချို့ကား အသုဘ ကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းမှ ထင်လွယ် မြင်လွယ်သည် စသည်ဖြင့် ရှိပါသည်။ သို့အတွက် မိမိတို့ကြိုက်ရာ စရိုက်အားလျော်စွာ ကြည့်၍ အား ထုတ်မှုပြုပါရန် တိုက်တွန်း တောင်းပန်လိုက်ပါသည်။ ။

တင်မြင့်

(အစိုးရ) သာသနဇေ သီရိပဝရဓမ္မာစရိယ
(စေတီယင်္ဂဏ) ပရိယတ္တိဓမ္မာစရိယ၊ ဂဏဝါစက
(အမျိုးသား) ပရိယတ္တိသာသနာလင်္ကာရကောဝိဓ
ပထမကျော်။

၁၃၃၇-ခု၊ ဝါဆိုလပြည့်နေ့၊
(၂၂-၇-၇၅)

၃။ လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏

တရားရှုနည်း စကားပလ္လင်

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် မြန်မာလူမျိုးတို့တွင် အချို့သော ပုဂ္ဂိုလ် တို့သည် ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာကို ကိုးကွယ်ကြသည်ဟု ဆိုရ သော်လည်း၊ မိမိတို့ အဇ္ဈတ္တသန္တာန်မှာ၊ အနိစ္စဉာဏ်၊ အနတ္တ ဉာဏ်ကို တရံတဆစ်မျှ မရဖူးကြချေ။ ထိုသူတို့သည် မမြဲသော အနိယတ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များသာဖြစ်ကြ၏။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် ယနေ့ ဂေါတမဗုဒ္ဓ၏တပည့်၊ နက်ဖြန် အခြားသော ဘုရားများ၏ တပည့်ဖြစ်နိုင်၍ မိမိတို့ မိရိုးဖလာ ကိုးကွယ်လာ ခဲ့သော ဂေါတမဗုဒ္ဓကို အပြစ်မြင်၍ ကဲ့ရဲ့ ရှုတ်ချနိုင်သော ကြောင့် ဖြစ်ပေသည်။ ယခုဘဝ၊ ယခုအခါ ဗုဒ္ဓဘာသာမှ ခရစ်ယာန်ဘာသာသို့ စသည် ပြောင်း၍ ဗုဒ္ဓဘာသာ မကောင်း ကြောင်း ပြောနေကြသူတွေ အများကြီးရှိပေသည်။ နောက် ဘဝမှာတော့ ဆိုဖွယ်ရာမရှိ၊ အသင်္ချေနှင့်အနန္တပင်ရှိပေလိမ့်မည်၊ သို့အတွက် မမြဲသော အနိယတ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များဟု ဆိုရ သည်။

ထို့ကြောင့် ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂ ပါဠိတော်ကြီးမှာ “နာနာ သတ္တာရာနံ မုခံ ဥလ္လောကေန္တိတိ ပုထုဇ္ဇနာ” ဟု ဖွင့်ပြ ထားလေသည်။ နာနာသတ္တာရာနံ၊ အထူးထူးသော ဆရာ အထူးထူးသော ဘုရားတို့၏။ မုခံ၊ မျက်နှာကို။ ဥလ္လောကေန္တိ၊ အားထားဟန်ကြော့ တမော့မော့ဖြင့် မျှော်ကာတိတိ မော်သာကြည့်ကြကုန်၏။ ဣတိ၊ ထို့ကြောင့်။ ပုထုဇ္ဇနာ၊ ပုထုဇဉ်တို့ မည်ကုန်၏တဲ့။

ပုထုဇဉ်သတ္တဝါ အနန္တ မှန်သမျှတို့သည် အနုတဂ္ဂမသံသရာ၌ ကိုးကွယ်ရာဌာန မမြဲသောကြောင့် သည်နေ့တမျိုး၊ နက်ဖြန်တမျိုး၊ သည်လတမျိုး၊ နောက်လတမျိုး၊ သည်နှစ်တမျိုး၊ နောက်နှစ် တမျိုး၊ သည်ဘဝ တမျိုး၊ နောက်ဘဝ တမျိုး၊ အမျိုးမျိုး အဖုံဖုံ၊ ကိုးကွယ်ရာ ဘုရား အစားစား ရှိကြကုန်၏။ ပြောင်းလဲနိုင်ကြကုန်၏။ ဘုရားစစ်၊ ဘုရားမှန်ကို ကိုးကွယ်ရသော ဘဝကား အလွန်နည်းပါးလှ၏။ အယူမှား အမြင်မှား အထင်မှား ဘဝနှင့်သာ အချိန် ကုန်ခဲ့ကြ၏။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အမှောက်အမှားကြီးက လှည့်စားထားသောကြောင့် ကျတ်တော့ သရဲတော့ ဖန်ဆင်း ထားအပ်သောရွာ၊ ဘီလူး သဘက်တော့ ဖန်ဆင်းထားအပ်သော ရွာများမှာ ရောက်သွားသော ခရီးသည် ကဲ့သို့ အလွန် ကြောက်မက်ဖွယ်၊ ထိတ်လန့်ဖွယ်၊ အံ့ဖွယ် ကောင်းလေစွ။

ကိုးကွယ်ရာ ဘုရားပြောင်းလျှင် ကိုးကွယ်ရာ တရားလဲ ပြောင်းလဲသွားတော့တာပဲ။ ရံခါ ဂေါတမဗုဒ္ဓ ပညတ်တော် မူအပ်သော အဓိသီလတရားကို ကိုးကွယ်ကြရ၏။ ရံခါ နွားတို့၏ အလေ့အကျင့် ဂေါသီလ၊ ရံခါ ခွေးတို့၏ အလေ့အကျင့်

ကုက္ကုရသီလ စသည်ဖြင့် သီလတရားသည် အလွန် များပြားလှ၏။

သမ္မာဒိဋ္ဌိ တရားကို ကိုးကွယ်ရသော ဘဝကား အလွန် နည်းပါးလှ၏။ အလွန် ယုတ်မာသော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ တရားတို့သာ များပြားကုန်၏။ ထို့ကြောင့် ဘဝတိုင်း ဘဝတိုင်း ကမ္ဘာ့ တန်ဆာ၊ မြေစောင်မျှသာ ဖြစ်ကြ၍ အချိန်တွေ ကုန်ခဲ့ကြ၏။ အပါယ်လေးပါးသားတွေ ဖြစ်ကြ၍ ဘုရားအသင်္ချေချွတ်သော် လည်း မကုန်နိုင်ကြချေ၊ မကျွတ်နိုင်ကြချေ။ ကိုးကွယ်ရာဘုရား၊ မှောက်မှားသွားလျှင် အလုံးစုံသော ကိုယ်ကျင့်တရားလည်း မှောက်မှားကြကုန်၏။ လူ့ဘဝဆိုတဲ့ ဘဝပဒေသာပင်ကြီးမှာ လည်း ငရဲပဒေသာပင်ကြီး ဖြစ်ကြရတော့၏။

အချို့ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်ကား မိမိတို့အဇ္ဈတ္တသန္တာန်၌ အနိစ္စဉာဏ် အနတ္တဉာဏ်တို့ ကောင်းစွာထင်ကုန်၏။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့ကား သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိတရားကြီးကင်းလွတ်၍ အပါယ်ဝင်မှ ကျွတ်ကြကုန်၏။ ဤ နေရာ၌ အထူးမှတ်သားရန်မှာ အနိစ္စထင်လျှင် ဒုက္ခ၊ အနတ္တထင် တော့သည်သာဆိုသော စကားနှင့် သာသနာပအခါများ၌ အနိစ္စ ရှိပါလျက် အနတ္တတရားကား မရှိဟူသော စကားမဆန့်ကျင်ပါ လားဟူလို့မေးစရာရှိတယ်။ ဒါပေမယ့် အမှန်စင်စစ်မှာသာသနာပ အခါ၌ အနိစ္စတရားရှိသည်ဆိုသောစကားသည် သာသနာတိုင်း၌ တရားနှလုံးသွင်း၍ နေပါလားသော ပရမတ္ထအနိစ္စမျိုး မဟုတ်၊ လူသေသွားပြီ၊ သစ်ပင်သေသွားပြီ စသည်ဖြင့် ခေါ်ဝေါ်သော ဝေါဟာရ အနိစ္စမျိုး ပညတ် အနိစ္စမျိုးမျှသာ ဖြစ်၍ အနတ္တ မထင်နိုင်ချေ။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ကင်းလွတ်နိုင် လောက်အောင်

ထင်သော ပရမတ္ထ အနိစ္စမျိုးကား သာသနာတိုင်းမှသာရှိသည်။ သို့အတွက် အနိစ္စချင်းကွာခြား၍ မဆန့်ကျင်ပါဟု ဆိုလိုသည်။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိကင်းလွတ်အောင် ထင်သော အနိစ္စဉာဏ် အနုတ္တ ဉာဏ် ရသုတ္တံကား ဘဝများစွာသံသရာ၌ ကျင်လည်ကျက်စား၍ နေရငြားသော်လည်း ဗုဒ္ဓဘုရား၏ သားတော်အစစ် သမီးတော် အစစ် အမြဲဖြစ်ကုန်၏။ တဘဝထက် တဘဝ၊ တစထက်တစ၊ သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာတရား ပွားစည်း၍ သာသနာတော်ကြီး၏ အမွေကို ခံယူရရှိကြလေ၏။ သူတို့သန္တာန်မှာ တရားမှန် လမ်းမှန် သော သီလ၊ သမာဓိ ပညာ သိက္ခာသုံးပါးတို့သည် ခါးဝတ် ပုဆိုးကဲ့သို့ အမြဲ ခိုင်ကျည်၍ တည်နေကြကုန်၏။ သံသရာ ဝဲဇလုပ် ၌ နစ်မြုပ်သမား အဖြစ်မှလည်းကောင်း၊ တောကြီးမျက်မည်း အမှိုက်မှောင်ထဲ၌ လမ်းလွဲသော မျက်စိလည်သမား အဖြစ်မှ လည်းကောင်း၊ ချောက်ကမ်းပါး၌ ကျရောက်သွားသော သူသည် ကယ်သူမမြင် ကယ်သူမနိုး တယောက်ထီးတည်း အကြောက် ကြီး ကြောက်နေရသော ဘဝမှလည်းကောင်း၊ လွတ်မြောက် သွားလေပြီ။ ဘုံစဉ်စံ သဉ္ဇပါဒိသေသဘဝမှ အနုပါဒိသေသ နိဗ္ဗာန်သို့ တသန်တည်း ဆန်တက်သောသူများ ဖြစ်ကြကုန်၏။

ထို့ကြောင့် နိယတ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဖြစ်လိုသော အကျွန်ုပ် တို့သည် ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ ကုသိုလ် ပြုတိုင်း ပြုတိုင်း နောင် သံသရာ ဘုရားမြတ်စွာ ပွင့်သောအခါ၌ ကောင်းစွာ ဖူးမြင် ကျွတ်တမ်းဝင်ရပါလို၏ ဟူ၍လည်းကောင်း၊ ဘုရားရှိခိုးတိုင်း ရှိခိုးတိုင်း မဂ်တရား၊ ဖိုလ်တရား နိဗ္ဗာန် တရားတော်မြတ်ကို ရပါလို၏ ဟူ၍လည်းကောင်း နိယတအမွေ နိယတ ဗုဒ္ဓဘာသာ

ဝင် ဖြစ်ချင်ကြ၍ ဆုတောင်းကြခြင်း ဖြစ်ပေတယ်။ နိယတ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ပီပြင်စွာ ယခုဘဝမှာလဲ ငါးပါး သီလကို ခါးဝတ်ပုဆိုးကဲ့သို့ မြဲမြံစွာ ဆောက်တည်ပြီးလျှင် အာဇီဝဋ္ဌ မက သီလ၌လည်း ကောင်းစွာ တည်ကြပြီး ဆိုလတ္တံ့သော ကာယဂတာသတိ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းကြ၍ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရားတို့၌ လက္ခဏာရေး သုံးပါးကို ဉာဏ်မျက်စိဖြင့် ကြည့်နိုင်အောင်၊ မြင်နိုင်အောင်၊ ထင်နိုင်အောင် တနေ့လျှင် ယုတ်စွာအဆုံး သုံးနာရီမျှ အချိန်ထား၍ ကြိုးစား အားထုတ် ကြကုန်ရာ၏။

ကာယဂတာသတိ ဆိုသည်မှာ ခန္ဓာကိုယ်ကြီး၌ ကာလ မပြတ် အထပ်ထပ် ဖြစ်ပျက်နေသော ရုပ်နာမ်တို့၏ အဟုတ် အမှန်အားဖြင့် ဖြစ်ပျက်နေသော အစဉ်ကို မြင်လာအောင်၊ ထင်လာအောင် ရှုမှတ်နေသော သတိတရား ဖြစ်ပါသည်။ ထိုကာယဂတာ သတိ၌ ကာယာနုပဿနာ(၁၄)ပိုင်းရှိပါသည်။ (၁) အာနာပါနတပိုင်း၊ (၂) ဣရိယာပထတပိုင်း၊ (၃) သမ္ပဇဉတပိုင်း၊ (၄) ပဋိကုလတပိုင်း၊ (၅) စတုဓာတု ဝတ္တနတပိုင်း၊ (၆) သီလဝထိက ကိုးပိုင်းဟူ၍ (၁၄) ပိုင်း ရှိပါသည်။ ထိုတွင် အာနာပါန အလုပ်တခုကပင် ဝိပဿနာ ကိစ္စ၊ မဂ်ကိစ္စ၊ ဖိုလ်ကိစ္စတို့သည် အပြီးတိုင် ရောက်နိုင်ပါသည်။ ခပ်သိမ်းသော ဘုရားရှင်တို့သည်လည်း အာနာပါနသတိ ၌ တည်၍ သဗ္ဗညုတဘုရားအဖြစ်သို့ ရောက်ကြပါသည်။ ဘုရား အဖြစ်သို့ ရောက်ပြီးသော အခါ၌လည်း အာနာပါနသတိကို မစွန့်ကြကုန်ပြီ။

သတိပဋ္ဌာန်သည် ကာယာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်၊ ဝေဒနာ
နုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်၊ စိတ္တာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်၊ ဓမ္မာ
နုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်ဟူ၍လေးပါးရှိသည်။ ထိုတွင် ကာယာ
နုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်သည် ကျန်သုံးပါးတို့ထက် ပို၍ ထင်
လွယ်သည်၊ မြင်လွယ်သည်။ ကာယဂတာသတိ (၁၄) ပိုင်း
တို့တွင်လည်း အာနာပါနုပဿတိသည်သာ ပို၍ ထင်မြင်လွယ်
သောကြောင့် အာနာပါနုပဿတိဆိုတဲ့ ထွက်သက် ဝင်သက်
ရှုမှတ်ပုံကို အဓိကထား၍ ပြဆိုပါမည်။ ကမ္မဋ္ဌာန်း ရှုမှတ်လိုသော
ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာထံ နည်းခံ၍ တောအရပ်မှာ
ဖြစ်စေ၊ သစ်ပင်ရင်းမှာ ဖြစ်စေ၊ ဆိတ်ငြိမ်သော တနေရာမှာ
ဖြစ်စေ နေ၍ ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ ကိုယ်နေဖြောင့်ဖြောင့် ကြောင့်ကြ
မရှိ သတိတရားဖြင့် ဝင်သက်ထွက်သက်ကို မပျက်မပြတ် ရှုမှတ်
ရမည်။ အထူးဖော်ပြလိုသည်မှာ ဤနေရာ၌ အဋ္ဌကထာ ဆရာ
မြတ်တို့ကား “ပလ္လင်္ဂံ အာဘုဇိတာ” ဟု ဆိုထားသောကြောင့်
သာလျှင် ထက်ဝယ်ဖွဲ့ခွေ ထိုင်နေမှုကို ရေးသားထားခြင်း
ဖြစ်ပါသည်။ အမှန်မှာ သွားလျက် သော်လည်းကောင်း၊ ရပ်
လျက်သော်လည်းကောင်း၊ လျောင်းလျက်သော်လည်းကောင်း
ဣရိယာပုထ်လေးပါးတို့တွင် တပါးပါးဖြင့် တရားအားထုတ်
နိုင်ပါသည်။

ထို့အပြင် အထူးမှတ်သားဖို့ရာမှာ သမထအလုပ်ကို ရည်
စူး၍ ဆိတ်ငြိမ်ရာအရပ်ကို ဆိုထားသည်။ ဝိပဿနာအလုပ်
ကတော့ ဆိတ်ငြိမ်ရာရမှ ပေါက်ရောက် ပြီးစီးနိုင်သည်မဟုတ်၊
ပါရမီဉာဏ်သာ အဓိက ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့် လူထဲသူထဲ

တရားနာယင်း တရားပေါက်သွားတဲ့ သူတွေ အများကြီးရှိသည်။
တခါတခါ အိမ်မှာနေယင်း ထမင်းချက်ယင်းနှင့်ပင် တရား
ပေါက်သွားသော ပုဂ္ဂိုလ်များ ကျမ်းဂန်တို့တွင် အထင်အရှား
တွေ့မြင်ရပါသည်။

ရှုမှတ်ပုံ ပါဠိတော်နည်းလာ၊ အပိုင်းလေးပိုင်းကို ရှေးဦးစွာ
ပြပါမည်။

“သတိမြဲရာ၊ ပထမာ၊ ဒုမာရှည်တိုသိ။ လုံးစုံလင်းရာ၊ တဉ္စ
သာ၊ စမ္မာ ငြိမ်းစေတိ” ဟူသော ဆောင်ပုဒ်အရ ပထမ ရှုမှတ်
ခါစမ္မာ ထွက်သက်ဝင်သက်တို့၏ အရှည်အတိုကို နှလုံးမသွင်း
သေးပဲ စိတ်ကို နှာသီးဖျား၌ဖြစ်စေ အထက်နှုတ်ခမ်းဖျား၌
ဖြစ်စေ ခိုင်မြဲစွာထား၍ ဝင်လေထွက်လေတို့၏ ထိမှု၊ ခိုက်မှုတို့
ကို အာရုံစိုက်၍ ဝင်လာပြီ၊ ထွက်သွားပြီဟု နှုတ်က ဆိုစရာမလို၊
စိတ်ထဲမှာသာ မှတ်သားပြီး ဝင်တိုင်း ဝင်တိုင်း၊ ထွက်တိုင်း
ထွက်တိုင်း သတိမလွတ်စေပဲ သိအောင် အားထုတ်ရပါမည်။
တနာရီ၊ နှစ်နာရီ စသည်ဖြင့် တတ်စွမ်းသမျှ ကာလပတ်လုံး
မနားပဲ၊ တစပ်တည်းအားထုတ်ပါ၊ ညောင်းယင်လဲ မပြင်နဲ့၊
ယားယင်လဲ မကုတ်နဲ့၊ ဝင်သမျှ ထွက်သမျှ တခုမှ မလွတ်ရ
အောင် သတိဆောင်၍ သိအောင် ရှုမှတ်ရမည်။ စိတ်ကို နှာသီး
ဖျား၌ ထား၍ ရှုမှတ်လို့လွယ်လျှင် နှာသီးဖျား၌ ထားပါ၊ သို့မ
ဟုတ် အထက်နှုတ်ခမ်းဖျား၌ထား၍ ရှုမှတ်လို့လွယ်လျှင် အထက်
နှုတ်ခမ်းဖျားမှာ ထားပါ၊ အချို့ကား ရင်ထဲမှာလည်း ထား၍
ရှုမှတ်ကြသေး၏။

ဒုတိယအချက် တက်၍ ရှုမှတ်ရမည်မှာ ပထမ ရှုမှတ်လို့ နှာသီးဖျား နှုတ်ခမ်းဖျား၌ ဝင်လေ ထွက်လေများ ဝင်တိုင်း ထွက်တိုင်း သတိပြုမှုအားကောင်း၍ မလွတ်တမ်း ပိုင်အောင် နိုင်အောင် ရှုမှတ်နိုင်မည်ဆိုလျှင် မိမိရှုသော ဝင်သက် ထွက်သက် ကို ရှည်လျှင် ရှည်မှန်းသိအောင် သတိထားပြီး ရှည်တယ်လို့ ရှုမှတ်ရမည်။

တိုလျှင် တိုမှန်းသိအောင် သတိထားပြီး တိုတယ်လို့ ရှုမှတ် ရမည်။ ရှုနေသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ စိတ်ထဲမှာ ရှည်သော အလှည့် တိုသောအလှည့်ကို သိနေရသည်။ ရှည်မှ တိုမူ တခုမျှ မလွတ်အောင် ရှုမှတ်ရမည်။ ရှည်သည် တိုသည်ဆိုသည်မှာ ထွက်သက် ဝင်သက် အထွက်နှေးသည်ကို ရှည်သည်ဟုဆိုသည်။ အထွက်မြန်သည်ကို တိုသည်ဟုဆိုသည်။

အချို့ ပုဂ္ဂိုလ်များမှာ ပင်ကိုအတိုင်း တမိနစ်လျှင် အကြိမ်ပေါင်း (၃၀) စက္ကန့်လောက် ရှုသည်။ အချို့မှာ (၄၀)လောက် ရှုသည်။ အရှည်အတို မညီကြ။

တတိယအချက်၊ ထိုထက်တက်၍ ရှုမှတ်ရန်မှာ အရှည် အတိုကို ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် ရှုမှတ်လို့ နိုင်ပြီးနောက်၊ နှာသီးဖျား နှုတ်ခမ်းဖျားမှ ချက်သို့ ကျအောင် ကိုယ်ကာယအတွင်း၌ ဝင်သက်ဆိုလျှင် နှာသီးဖျား နှုတ်ခမ်းဖျားအစ၊ လည်ချောင်း အလယ်၊ ချက်အဆုံး သုံးပါးလုံး၌ ထင်လင်းစွာစိတ်ထဲမှမြင်လာ အောင်ရှုမှတ်ရမည်။ ထွက်သက်ဆိုလျှင် ချက်အစ၊ လည်ချောင်း အလယ်၊ နှာသီးဖျား နှုတ်ခမ်းဖျားအဆုံး သုံးပါးလုံး၌ ထင်လင်းစွာစိတ်ထဲမှာ မြင်လာအောင် ရှုမှတ်ရမည်။ စတုတ္ထ

အချက်မှာ ထိုသို့ အစ အလယ် အဆုံး သုံးပါးလုံး ထင်ရှား
အောင် ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် ရှုမှတ်ပါ။ ရှုမှတ်ဖန်များလျှင် ထွက်သက်
ဝင်သက်တို့သည် တဖြည်းဖြည်း တစစသိမ်မွေ့၍ လာကြ
လိမ့်မည်။ အချို့လဲ လူက သိမ်မွေ့အောင် အားထုတ်ရသည်။
အချို့မှာတော့ လူက အထူးလုပ်မနေရ၊ သူ့အလိုလို သိမ်မွေ့
လာပြီး ထွက်သက်ဝင်သက်မှ ရှိသေးရဲ့လား၊ ရှုခြင်း ရှိုက်
ခြင်းမှ ရှိသေးရဲ့လားလို့ ကိုယ့်ကိုယ်ကို အထင်မှားလောက်
အောင် ပျောက်၍ သွားပြီဟု ထင်ရလောက်အောင် ဖြစ်လာ
တတ်သည်။ ထိုသို့ ထင်သောအခါ စိတ်သည်အလွန်ပေါ့ပါး
၍သွားပြီး ခန္ဓာကိုယ်ကြီးလည်း လေထဲတွင် ပျံလွင့်သကဲ့သို့
ထင်ရသည်။ ဤကား ပါဠိတော်နည်းတည်း။

၄။ အဋ္ဌကထာနည်း

တဖန် အဋ္ဌကထာအလို၊ ပထမဂဏနာနည်းမှာ “အနှေး
အမြန်၊ အစဉ်မှန်၊ နှစ်တန် ရေတွက်နည်း” ဆိုသည့်အတိုင်း အနှေး
ရေတွက်နည်း၊ အမြန်ရေတွက်နည်းဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိသည်။ ထိုနှစ်
မျိုးတို့တွင် နှာသီးဖျားမှ ဖြစ်စေ၊ နှုတ်ခမ်းဖျားမှ ဖြစ်စေ
စိတ်ကို စိုက်ထား၍ ထွက်သက်ဝင်သက် နှစ်ပါးကို ထွက်တယ်၊
ဝင်တယ်ဟု နှလုံးသွင်းသောအခါ အစဉ် စိတ်မငြိမ်မသက်ဖြစ်
နေသေး၍ ဝင်တိုင်းထွက်တိုင်း မထင်ရှားနိုင်၊ မမှတ်မိနိုင်သေး
သဖြင့် မထင်ရှားသော ထွက်သက်ဝင်သက်ကို မရေတွက်ပဲ
ထင်ရှားသော ထွက်သက်ဝင်သက်ကိုသာ ရေတွက်၍ ရှုသော
နည်းသည် အနှေးရေတွက်နည်းဟု ဆိုရသည်။ ရေတွက်ပုံမှာ
တစ်၊နှစ်၊သုံး၊လေး၊ငါးဟု ငါးတွင် အဆုံးထား၍ ရေတွက်
နည်း တဝါရ၊ တစ်မှစ၍ ခြောက်တွင် တဝါရ၊ တစ်မှစ၍ ခုနစ်
တွင် တဝါရ၊ တစ်မှစ၍ ရှစ်တွင် တဝါရ၊ တစ်မှစ၍ ကိုးတွင်
တဝါရ၊ တစ်မှစ၍ တဆယ်တွင် တဝါရဟူ၍ ခြောက်ဝါရတို့ဖြင့်
ရေတွက်ရာ၏။

ထိုသို့ ခြောက်ဝါရသည့် တိုင်အောင် ရေ တွက် ပြီး လျှင် တဖန်ပြန်၍ ပထမဝါရသို့ ပြန်ရပါ။ ထိုသို့ ခဏခဏ ရှုမှတ်ပြီး နေသားကျလာသော် စိတ်ကို ရှေးဦးစွာ နှာခေါင်းဝသို့ စိုက် ထား၍ ထွက်သက်ဝင်သက် နှစ်ပါးတို့တွင် ထင်ရှားရာ တခုခုကို တစ်ဟု ရေတွက်ရာ၏။ နှစ်ခုလုံး ထင်ရှားသည်ချည်း ဖြစ်လာ လျှင် အစဉ်အတိုင်း နှစ် သုံး လေး ငါးဟု ရေ တွက် ရာ ၏။ မထင်ရှားသည်ချည်း ဖြစ်လာလျှင် တန်ဖိုးရှိ၍ ထင် ရှား သော အချက်ပေါ်လာမှ နှစ်စသည်တက်၍ ငါးသို့ကျလျှင် တစ်က ပြန်စရ၏။ ထိုနည်းအတူ တဆယ်ဝါရ တိုင်အောင် ထင်ရှား သော ထွက်သက် ဝင်သက်တို့ကိုသာ ကောက်၍ ရေတွက်သော ကြောင့် နှေးသော ရေတွက်နည်းဟု ဆိုရသည်။

အမြန်ရေတွက်နည်းကား ထိုသို့ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည့် အတိုင်း ရေတွက်၍ ရှုမှတ်ဖန်များလတ်သော် ထင်ထင်ရှားရှားရေတွက် ရသော အချက်တို့သည် များ၍များ၍ လာလိမ့်မည်။ တစ် နှစ် စသော မှတ်ချက်တို့လည်း အမြဲ အပြတ်အလပ်မရှိပဲ အမြဲမှတ် နိုင်လာလိမ့်မည်။ တခုခုကိုမျှ အမှတ်မလွတ်ပဲ ဖြစ်နေလိမ့်မည်။ ထွက်သက်ဝင်သက် အစဉ်နှင့် တစ်နှစ်စသော ဂဏန်းအစဉ်သည် မခုန် မကျော် အချော် အလပ်မရှိ၊ တခါတည်း ထပ်ကနဲ ချပ်ကနဲ တိတိကျကျ မိမိရရ အသားကျသွားသလို၊ ဖြစ်လာ လိမ့်မည်။

တစ် နှစ်စသော ဂဏန်းများ နှုတ်က ရှုတ်စရာမလို၊ စိတ်ထဲ ကသာ ရေတတ်လျှင် ပြီးပါသည်။ အာရုံ မြန်မြန်ထင်သလောက်

သတိက တိကနဲ့ ချပ်ကနဲ့ လိုက်မှတ်ဖို့သာ အရေးကြီးပါသည်။
ဤကား အမြန်ရေတွက်နည်းတည်း။

ထို့နောက် မရေတွက်သော်လည်း ရေတွက်သည့်နည်းတူ နှာ
ခေါင်းဝဉ္စ ယွက်သက်ဝင်သက်တို့ထိတိုင်း ထိတိုင်း အသိနှင့် သတိ
သည် မြဲပြီး စွဲပြီးနေသဖြင့် နှလုံးသွင်း၍ နေသမျှကာလပတ်လုံး
ထွက်သက်ဝင်သက်တချက်မျှ အသိနှင့် သတိကင်း၍ လွတ်သွား
ခြင်းမရှိပေ။ ထိုအခါ ဂဏနာနည်းဖြင့် ရေတွက်၍ ရှုမှတ်ရန် မလို
တော့ချေ။

ဒုတိယအချက် အနုပဗ္ဗနာနည်းမှာ “အမြဲအမြန်၊ အတယ်
သန်၊ တဖန် ဖွဲ့ထားနည်း” ဆိုသည့် အတိုင်း ထိရာဌာန
နှာသီးဝဉ္စ စိတ်ကို စိုက်ထားပြီး ထွက်လေ ဝင်လေကို အစဉ်
အတိုင်း တကြိမ်မျှ မလွတ်စေရပဲ၊ အစဉ်မပြတ် သတိချပ်
လျက် ဖွဲ့စပ်ထားသဖြင့် အစဉ်တယ်ကပ်နေအောင် အားထုတ်
ရသည့်နည်း ဖြစ်သည်။

ရေတွက်မှုမရှိပဲလျက် ထိမှု သိမှု အစဉ်မှန်၍ နေအောင်
အဖန်ဖန် အထပ်ထပ် ဝင်နေတယ် ထွက်နေတယ်ဟု အမှတ်
မပြတ်စေရပဲ၊ ပဋိဘာဂနိမိတ် ပေါ်၍ လာသည့်တိုင်အောင် ရှု
မှတ်၍ နေရမည်ဟု ဆိုလိုသည်။ ဤသို့ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော ဂဏနာ
နည်းနှင့် အနုပဗ္ဗနာနည်း နှစ်ခုလုံး ထိရာ ဌာနကို မလွတ်ရ
သေးပါ။

ပဋိဘာဂနိမိတ် ထင်ပြီးသည့်နောက်မှာ အဋ္ဌကထာနောက်
ဆုံးနည်းဖြစ်သည့် ထပနာနည်းဖြင့် အားထုတ်ရမည်။ အား
ထုတ်ပုံမှာ ဆိုအပ်ပြီးသည်အတိုင်း ထင်မြင်လာသော ပဋိဘာဂ

နိမိတ်ကို မကွယ်မပျောက်စေမူ၍ ထင်ထင်ရှားရှား ပွင့်လင်း၍ သွားအောင် အာရုံ၌ စူးစူး စိုက်စိုက် အင်တိုက် အားတိုက် ဖိဖိစီးစီး စိတ်ကို ထား၍ အားထုတ်ခြင်းကို ထပနာနည်းဟု ခေါ်သည်။

ထပနာနည်းသို့ ရောက်သောအခါ ဆုတ်ယုတ် ကြောင်း နေရာ ဌာန စသော အသပ္ပာယ (၇) ပါးကို ရှောင်ကြဉ်၍ တိုးပွားကြောင်း နေရာဌာနစသော သပ္ပာယ (၇) ပါးကို မှီဝဲကာ အသုံးအဆောင် ဝတ္ထုသန့်ရှင်းခြင်းစသော အပ္ပနာ ကောသလ္လ (၁၀) ပါးနှင့် ပြည့်စုံစေရ၏။ ဤကား သမထ စခန်းဖြစ်သည့် သမာဓိရအောင် အားထုတ်သော နည်းတည်း။

ဤကဲ့သို့ အားထုတ်၍ သမာဓိ ကောင်းလာသောအခါ သမာဓိစခန်းမှ ဝိပဿနာလမ်းသို့ တက်နည်းမှာ ရေပွက်ကဲ့သို့ ခဏခဏ မပြတ် မစဲ၊ တဖဲ့ဖဲ့ ဖြစ်ပျက်နေသော ထွက်သက် ဝင် သက်ဖြစ်မှုကို သိနေသော စိတ်တို့သည် အမြဲမရှိ ကင်း ပျောက်ချုပ်ကွယ်၍ သွားကြ၏။ ချမ်းသာမရှိ၊ ဆင်းရဲဘိ၏။ အနှစ် သာရ ဘာမျှမရှိ၊ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တသဘော လက္ခဏာရေး သုံးပါး ရှေ့သွားပြု၍ ရှုရမည်။

ဤနေရာ၌ ရုပ်နှင့်နာမ် နှစ်တန်တို့တွင် အဘယ်ကို အစ ပြု၍ ရှုရမည်နည်းဟု မေးစရာရှိသည်။ ရုပ်သည် နာမ်ထက် ဝိပဿနာရှုရာမှာ ဉာဏ်၌ ထင်ရှားလွယ်သောကြောင့် ရုပ်ကို အစပြု၍ ရှုခြင်းသည် ပေါက်ရောက်လွယ်သည်။

ရုပ်ကိုရှုရာ၌လည်း “ဘူတံဘူတတော ဝိပဿတိ” ဆိုသည့် ဒေသနာတော်အရ၊ ထွက်သက်၊ ဝင်သက် ကာယဂတာ အာနာ

ပါနုဿတိသည် သမာဓိ ရလွယ်သောကြောင့် လည်းကောင်း၊ ထင်လွယ် မြင်လွယ် သောကြောင့်လည်းကောင်း ယခုအခါ ရိပ်သာများ၌ အာနာပါနုဿတိကိုသာ အားထုတ်ကြသည် များ၏။

ကာယကတာသတိဟု ဆိုအပ်သော ထွက်သက် ဝင်သက်ကို ရှုမှတ်လို့ အညောင်းအညာဟု ဆိုအပ်သော ဝေဒနာ ပေါ်လာသောအခါ ထိုဝေဒနာသို့ လိုက်၍ ရှုမှတ်လျှင် ဝေဒနာ နုပဿနာ ဖြစ်လာပါသည်။

ရှုမှတ်ယင်း ကြံစည်တွေးတောသော စိတ်ကို လိုက်၍ ရှုမှတ်လျှင် စိတ္တာနုပဿနာ ဖြစ်လာပါသည်။

ကာမဝိတက်စသော ဆန့်ကျင်ဘက် နိဝရဏတရားများ ဖြစ်ပေါ်လာလျှင်လဲ၊ ထိုတရားတို့သို့လိုက်၍ ရှုမှတ်လျှင် ဓမ္မာနုပဿနာ ဖြစ်ပေါ်လာပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ ကာယာနုပဿနာကို အားထုတ်လျှင် ကျန်ဝေဒနာ နုပဿနာ၊ စိတ္တာနုပဿနာ၊ ဓမ္မာနုပဿနာတို့ကိုလည်း ရှုမှတ်သည်ဟု ခေါ်ရတော့သည်။

ထို့ပြင် ထိုသတိပဋ္ဌာန်လေးပါးကို ပွားများရှုမှတ်နေသည် ဆိုလျှင် အတူတကွသဟဇာတဖြစ်ကြသော သမ္ပပ္ပဓာန်လေးပါး၊ ဣဒ္ဓိပါဒ်လေးပါး၊ ဣဒ္ဓြေငါးပါး၊ ဗိုလ်ငါးပါး၊ ဗောဇ္ဈင် ခုနစ်ပါး၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး တရားတို့ကိုလည်း ပွားများ အားထုတ်နေသည်ဟု ဆိုရတော့သည်။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် သတိပဋ္ဌာန်လေးပါး ထူထောင်၍ အားထုတ်နေသောသူသည် တွန့်တိုဆုတ်နစ်ခြင်းမရှိသော ဝီရိယ

ဖြစ်နေသဖြင့် သမ္ပပ္ပဓာန်လေးပါး ပြည့် စုံ နေ တော့ သည် သာတည်း။

အားထုတ်လိုသော ဆန္ဒ၊ ကြိုးစားသောဝီရိယ၊ ကြံစည် သောစိတ်၊ အလင်းရောင်ရနေသော ပညာတို့နှင့်တကွ ပြီးစီး ပေါက်ရောက်နေသောကြောင့် ဣဒ္ဓိပါဒ်လေးပါး ပွားများနေ သည်ဟု ဆိုရတော့သည်။

ထို့အတူ စိတ်ကိုအစိုးရနေသောကြောင့် ဣန္ဒြေငါးပါးနှင့် လည်းပြည့်စုံတယ်၊ နီဝရဏတရားတို့ မတုန်မလှုပ်နိုင်သောကြောင့် ဗိုလ်ငါးပါးတို့နှင့်လည်း ပြည့်စုံတယ်။ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ရောက် ကြောင်း မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးပွားများနေသည်ဟူ၍လည်း ဆိုနိုင်တယ်။ သို့အတိုက် ထွက်သက် ဝင်သက်ဟု ဆိုအပ်သော အာနာပါ နုဿတိကို ထူထောင်၍ အားထုတ်ရှုမှတ်နေလျှင် ယောဂီ ပုဂ္ဂိုလ်၏ ပါရမီအလျောက် (၁)ရက်၊ (၂)ရက်၊ တလ၊ နှစ်လ၊ တနှစ်၊ နှစ်နှစ်နှင့် မဂ်ဖိုလ်သို့ရောက်၍ နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက် ပြုနိုင်ကြပါသည်။ ဘည်ဘဝ မျက်မှောက်မပြုနိုင်စေကာမူ...

- (၁) ရတနာသုံးပါးကို အလျင်ကထက်ပို၍ ကြည်ညိုခြင်း၊ ကြည်ညိုဘတ်ခြင်း။
- (၂) သေရမည့်ဘေးကို တရားအားမထုတ်ခင်ကလောက် မကြောက်ခြင်း။
- (၃) မတရားသောဝိသမလောဘ၊ အဓမ္မရာဂ မဖြစ်တော့ ခြင်း။
- (၄) ရသမျှနှင့် ရောင့်ရဲနိုင်ခြင်း။

ဒုတိယအကြိမ်

(၅) ကုသိုလ်၌ မွေ့လျော်ခြင်း စသော အကျိုးတရားများ ကတော့ တရားအားထုတ်သူတိုင်း ခံစားရပါမည်။

နိဗ္ဗာန်သို့သွားရန် လက်မှတ်ရပြီးသော အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ သည်လည်း သတိပဋ္ဌာန်လေးပါးကို အာဟာရပြုလျက် နေကြ ကုန်၏။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားကလည်း....

“သဗ္ဗတ္တာဟံဘိက္ခဝေ သတိထပေတဗ္ဗာ”

“ဘိက္ခဝေ၊ ငါ၏ ချစ်သားတို့။ အခါခပ်သိမ်း သတိတရား ဆိုတဲ့ရှုမှတ်မှုကို ထားရမည်” ဟု ဟောကြားတော် မူခဲ့ပါတယ်။

အမှန်သို့ ရောက်ကြောင်းလမ်းက တလမ်းသာ၊ အမှားသို့ ရောက်ကြောင်းလမ်းများက များပါဘိ၏ဟု ဆိုလိုပါသည်။

ဧကောဓမ္မောဆိုတာလဲ သတိပါပဲ။ မြန်မာလူမျိုးများလဲ “သတိဆိုတာ ပိုသည်မှရှိဘူး၊ လိုသည်သာရှိတယ်” ဟု ပြောကြား ပါတယ်။

“စတုန္ဒံ ဘိက္ခဝေ အရိယသစ္စာနံ ယထာဘူတံ အဒဿနာ၊ အနုနုဗောဓာ အပဋိဝေဒါ ဝေမိဒံ ဒိဿဉ္စ မဒ္ဒာနံ သန္ဓာဝိတံ သံသရိတံ မမဉ္ဇေဝ တုမ္မာကဉ္စ”

“ငါ၏ချစ်သားတို့၊ အရိယာသစ္စာတရားလေးပါးတို့ကို သင် ကြားသိ မသိခြင်းကြောင့်၊ ကျင့်ကြံသိ မသိခြင်းကြောင့်၊ ထိုး

ထွင်းသိမသိခြင်းကြောင့် ငါဘုရားအားလည်းကောင်း၊ သင်တို့ အားလည်းကောင်း ဤသို့ရှည်မြင့်စွာသောကာလပတ်လုံးသံသရာ ချောက်ကမ်းပါး၌ ပြေးသွားခဲ့ရလေပြီ။ ကျင်လည်ကျက်စားခဲ့ရ လေပြီ။”

ဒီတော့ လမ်းမှန်ကို သိလိုလျှင် ငါဘယ်က လာသလဲ၊ ငါဘယ်သွားရအုံးမှာလဲ၊ ငါသေလျှင် ဘာဖြစ်မလဲ၊ ဘာမှ မဖြစ်၊ ပြတ်သွားမှာလားဟု တွေးတောယုံမှားနေလျှင် ဘာမှ အကျိုးမရှိ၊ သိချင်လျှင် သစ္စာလေးပါးကို သိအောင်သာ လုပ်ကြပေတော့၊ တရားအားထုတ်နေလျှင် အာစာရအရိယာ ဖြစ်တော့သည်။

ရုပ်နာမ်မြင်လျှင် ဒဿန အရိယာဖြစ်တော့သည်။ စူဠသော တာပန်ဟု ခေါ်ရသည်။ စိတ်ဓာတ်အသိဉာဏ်ပြောင်း၍ အသွင် ပြောင်းသွားလျှင် လိင်္ဂအရိယာဖြစ်တော့သည်။ မဇ္ဈိမသောတာ ပန်ဟု ခေါ်ရသည်။ ဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာပြုတ်ပြီး အချုပ်နိဗ္ဗာန်ကိုမြင် လျှင် ပဋိဝေဓအရိယာ မဟာသောတာပန်ဟု ခေါ်ရတော့သည်။

ထို့ကြောင့် ကျေးဇူးရှင် လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီးက

- (၁) လိုချင်ဖြစ်ချင်၊ စွဲနေလျှင်၊ ဖြစ်အင်သမုဒယ၊
- (၂) ရလာဖြစ်လာ၊ ဒုက္ခသာ၊ မှတ်ပါဆင်းရဲပ၊
- (၃) မလိုမချင်၊ မြတ်မဂ္ဂင်၊ အစဉ်ပွားများကြ၊
- (၄) မလိုချင်မှ၊ မဖြစ်ရ၊ နိဗ္ဗာန်ဟုမှတ်၊

- (၅) အာသာမပြေ၊ အာရုံတွေ၊ လိုလေမဆုံးပ၊
- (၆) တဖြစ်မစဲ၊ တသက်လဲ၊ ဝဋ်ထဲနစ်မည်မှတ်၊
- (၇) ဘဝများစွာ၊ အခါခါ၊ စာတတ်ဘယ်သူပ၊
- (၈) နတ်ဆေး စက္ခု၊ ကွင်း၍ရှု၊ မြင်မှုဘီလူးမှတ်၊
ဟူ၍ မိန့်ဆိုထားခဲ့ပါသည်။

၅။ စွန်းလွန်း ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏
ဝိပဿနာ ရှုနည်း

ပုဗ္ဗကိစ္စများ

ကျွန်ုပ် စာရေးသူ၏ အလွန် ရင်းနှီးသော ဓမ္မမိတ်ဆွေ
ဒေါ်လှခင်နှင့် အတူ ရန်ကင်းမြို့၊ စွန်းလွန်းဂူရိပ်သာသို့ ရောက်၍
ဆရာတော်ကြီး၏ နိဿရည်းကို ခံယူယင်း တရားအားထုတ်ခဲ့
သဖြင့် ရရှိခဲ့ သိရှိခဲ့သမျှ ရေးသားဖော်ပြပါသည်။

တရားအားမထုတ်မီ ပုဗ္ဗကိစ္စများ ပြုလုပ်ရန်မှာ အကျွန်ုပ်
သည် ရတနာသုံးပါး၊ ဆရာမိဘတို့နှင့်တကွ အနန္တသတ္တဝါ
အပေါင်းတို့၏ အပေါ်၌ သံသရာဘဝအဆက်ဆက်မှ ယနေ့
ကျအောင်၊ ကာယကံ၊ ဝစီကံ၊ မနောကံတို့ဖြင့် ပြစ်မှားမိခဲ့
သော် ထိုအပြစ်များကို သည်းခံခွင့်လွှတ်ကြမိရန် တောင်း
ပန်ပါ၏။ မိမိအပေါ်ပြစ်မှားမိခဲ့ကြသော အပြစ်များကိုလည်း
သည်းခံပါ၏။

ဒုတိယအကြိမ်

ဘုန်းတော်ကြီးမြတ်သော မြတ်စွာဘုရား၊ တပည့်တော်၏ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ် နှစ်ပါးကို တရား အားထုတ်တဲ့အခါ နိဗ္ဗာန်ကို ရည်မှန်း၍ မြတ်စွာဘုရားအား လှူဒါန်းပါ၏ အရှင် ဘုရား၊ ကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ ဆရာတော်ကြီးအားလည်း လှူဒါန်း ပါ၏ဆို၍၊ ကျွန်ုပ် အားထုတ် ကျင့်ကြံရသော ကုသိုလ်အဖို့ကို သုံးဆယ့်တစ် ကျင့်လည်ကုန်သော သတ္တဝါ အပေါင်းတို့အား အမျှပေးဝေပါကုန်၏။ သူတော်ကောင်း သူမြတ်လောင်းတို့ ပို့သသော မေတ္တာ၏ ကုသိုလ် အဖို့ကိုလည်း အကျွန်ုပ်က ခံယူ၍ အကျွန်ုပ်ပေးဝေအပ်သော ကုသိုလ်အဖို့ကိုလည်း သာဓု အနုမောဒနာပြုကြပါရန် အမျှပေးဝေပါ၏။ အမျှ, အမျှ, အမျှ ယူတော်မူကြပါကုန်လော့။

ဤသို့ ပုဗ္ဗကိစ္စများကို ပြောဆိုပြုလုပ်ပြီးလျှင် မိမိကြိုက် နှစ်သက်သော ဣရိယာပုထ်ဖြင့်ထိုင်ပါ။ ကြာကြာထိုင်နိုင်သော ဣရိယာပုထ်ဖြင့် ထိုင်ပါ။

“ဥဇုကာယံ” ဆိုသည့်အတိုင်း ခါးကို မတ်မတ်ထားပါ။ လက်နှစ်ဘက်ကို တောင့်တောင့်ထားလျက် လက်ဝဲလက်ဝါး ပေါ်မှာ လက်ယာလက်ဝါးထည့်ပါ။ လက်ချင်းတော့ ယှက် မထားပါနှင့်။ အားယူရန် လိုအပ်က ဆုပ်ကိုင်နိုင်အောင် ထားရ ပေမည်။

လက်မောင်းများကို ကိုယ်နှင့်ကပ်၍ ခပ်ကျပ်ကျပ် ခပ် တင်းတင်းထားပါ။ ဦးခေါင်းကို နောက်သို့ မလှန်ပါစေနှင့်။ အသင့်ဖြစ်ပြီဆိုလျှင် မျက်စိမှိတ်၍ ပါးစပ်ပိတ်ပြီး ဝင်သက်က

စ၍ ပြင်းပြင်းရှုပါ။ တတ်နိုင်ပါက ဆိတ်ငြိမ်၍ လေလုံသော
နေရာ၌ ထိုင်လျှင် ပို၍ကောင်းသည်။ တဦးတည်းထိုင်လျှင် ပို၍
ကောင်းသည်။

မည်သည့်အခါမဆို မိမိနှင့် သင့်လျော်သောအခါ အားထုတ်
ပါ။ ကြိုက်နှစ်သက်သော ကြာကြာထိုင်နိုင်သော ဣရိယာပုထ်
နှင့် ထိုင်ပြီးနောက် “ညောင်းယင်မပြင်နှင့်၊ ယားယင်မကုတ်နှင့်၊
နေရာမရွှေ့နှင့်၊” လုပ်ငန်းပြီးသည်အထိ တဆက်တည်း အားထုတ်
ရမည်။

အားထုတ်ပုံမှာ ထွက်သက်ဝင်သက် နှစ်မျိုးတို့တွင် ဝင်သက်
ကစ၍ ရှုရပါမည်။ ရှုသည့်အခါ နှာသီးဖျား နှုတ်ခမ်းဖျား
သို့မဟုတ် တနေရာရာ၊ ဝင်လေထွက်လေတို့ ထိသွားသောအခါ
သိလာပါလိမ့်မည်။

သိသည့်အပေါ်၌ သတိကြပ်ကြပ် ရှုမှတ်လျက် ခပ်ပြင်းပြင်း
ခပ်တင်းတင်း ခပ်မြန်မြန်ရှုပါ။

ခပ်ပြင်းပြင်း ခပ်တင်းတင်း ရှုရခြင်းမှာ ပြင်ပက အသံများ
မကြားရအောင်၊ စိတ်အာရုံ အခြားသို့ ရောက်မသွားအောင်၊
သမာဓိ မြန်မြန်ရအောင်၊ ပေါ်လာသည့် ဝေဒနာ နိုင်နင်းစွာ
သတိပြုနိုင်အောင် ပြင်းပြင်းတင်းတင်း ရှုရိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါ
သည်။

“ထိမှု သိမှု၊ ထိုနှစ်ခု၊ သတိကြပ်ကြပ်ပြု” လို့ ဆရာတော်
ဘုရားကြီး အမိန့်ရှိသည့်အတိုင်း နှာသီးဖျား နှုတ်ခမ်းဖျားမှာ
ဝင်လေ ထွက်လေတိုး၍ ထိသွားသည်ကို သိလိမ့်မည်။

ထိုသို့သည့် အပေါ်၌ သတိကို ကြပ်ကြပ်ပြုရမည်။ ဝီရိယ စိုက်၍ စိတ်ကို တင်းတင်းထား၍ အားပြုရမည်။ တခြား အာရုံ မရောက်ပါစေနှင့်။ ဖြစ်သလို ချောင်ချောင်နေမည်ဟု အားမလျော့ပါနှင့်ဟု ဆိုလိုပါသည်။

သတိပြုသည့်အခါ ဝင်လေ ထွက်လေနောက်သို့ လိုက်မသွား ပါနှင့်။ လေလုံး သဏ္ဍာန်သို့လည်း လိုက်မသွားပါနှင့်။ ထိုမှ သက်သက်ကိုသာ သတိပြုပါ။

ရှုသည့်အခါ ရေကို စုတ်တံဖြင့် ဆွဲငင်ယူလိုက် သကဲ့သို့ ရှိုက်လေ များများပါအောင် ဝင်သက်ကိုသာ ဂရုစိုက်ပြီး ကပ်ဆွဲပါ။ ထွက်လေကတော့ သူ့အလိုလို ထွက်လာလိမ့်မည်။ ဝင်သက်ကိုသာ ဂရုစိုက်ပြီး ကပ်ဆွဲခြင်းမှာ သမာဓိ ရင့်သန် လွယ်ပါသည်။

ဝေဒနာလည်း ကောင်းစွာ တက်စေပါသည်။ ဝင်သက်ကို ဂရုစိုက်၍ ရှုမှ ဝင်သက်နှင့်ထွက်သက် မျှသွားပါသည်။

ဤနေရာတွင် ကျမ်းဂန်များ၌ လှဆွဲသကဲ့သို့ အဆက်မပြတ် ထိ၍ ထိ၍ “ရှူးရှဲ ရှူးရှဲ မြည်မြည်သွားကြောင်း” ဆိုပါသည်။ ခြေလက်၊ ဦးခေါင်းနှင့် ကိုယ်ကို မလှုပ်ပဲ ငြိမ်ငြိမ်ရှုပါ။ သို့မှ သာလျှင် သမာဓိအဖြစ်မြန်ပြီး ဝေဒနာကောင်းစွာ တက်လိမ့် မည်။

ခပ်သန်သန် ခပ်ပြင်းပြင်း ရှုနေသည့်အခိုက်၊ အစတွင် ရင်ထဲ၌ မောကျပ်ကျပ် ဖြစ်လာတတ်သည်။ ထိုသို့ဖြစ်လာလျှင် အရှု မရပ်ပါနှင့်။ အရှု မလျော့ပါနှင့်။ ထွက်သက်ကို လှန်စွာမှတ်ထုတ် နေခြင်းကြောင့်၊ ဝင်သက်ကို အလှန်တိုစွာ ရှုနေခြင်းကြောင့်

ဝင်သက်ထွက်သက် မမျှ၍ မောကျပ်ကျပ်ဖြစ်သည်ဟု မှတ်ပါ။
အမောနှင့် အညောင်းအားကို ပြေပျောက်နိုင်သော ဆေးမှာ
ခပ်သန်သန် ခပ်ပြင်းပြင်း ခပ်တင်းတင်း ရှူလိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်
ပါသည်။

နှာသီးဖျား၊ နှုတ်ခမ်းဖျားကို လေတိုးထိသည့် အပေါ်၌
သာ သတိပြုပါ။ ရှုမှတ်ပါ။ ဘဝင်၊ ရင်ညှန်စသော အခြား
ဌာနများ၌ သတိစိုက်ရန် မလိုပါ။ ရှူရန်အချိန်ကို မပိုင်းဖြတ်
ပါနှင့်။ ခပ်ပြင်းပြင်း ရှူသည့်အခါ ကိုက်ခဲမှု ဝေဒနာ၊ ပူအေးမှု
ဝေဒနာများ တက်လာပေလိမ့်မည်။

ထိုဝေဒနာများကို သတိကပ်လိုက်ပါ။ အရှူမရပ်ပါနှင့်။
အရှူမရပ်လိုက်မည်ဆိုလျှင် ဝေဒနာများသည် လျှောဆင်းသွား
တတ်သည်။ ရှူနေခိုက် တက်လာသော ဝေဒနာ၏ သုံးပုံနှစ်ပုံ
လောက်ထိ လျှောဆင်းသွားတတ်သည်။

ဝေဒနာသည် လုံလောက်ပြီဟု ယူဆလျှင် အရှူရပ်လိုက်ပါ။
အရှူရပ်ပြီး နာရီဝက်လောက်၊ လေးဆယ့်ငါးမိနစ်လောက်၊
တနာရီလောက် သတ်မှတ်ပြီး အချိန်စေ့လျှင် အခြားတဦးက
လာ၍ အသိပေးရန် စီစဉ်ထားနိုင်ပါသည်။

အရှူရပ်ရန် ပန်းဝင်ခါနီးတွင် အချက် လေးငါးဆယ်ခန့်
လောက် သန်သန်မြန်မြန် ပြင်းပြင်းတင်းတင်း ရှူလိုက်ပါ။

ထိုနောက်မှ ဝင်သက်နှင့် ဆတ်ကနဲအောင်ပြီး ခန္ဓာကိုယ်
တခုလုံးခြုံပြီး သတိပြုပါ။ သတိထားပြီးမှ ခေတ္တအနားယူပါ။

အရှုကို ဝင်သက်နှင့် ဆတ်ကနဲရပ်၊ အသက်ကို အောင့်
ထား၊ ကိုယ်ရောစိတ်ပါ ကျုံ့ကျုံ့ငြိမ်ငြိမ်ထားပြီး ရှုလိုက်
ရိုက်လိုက်လုပ်ပါ။ ထိုအခါ နာကျင်ကိုက်ခဲပြီး စူးရှပူအေးခြင်း
စသော ဝေဒနာများ ပေါ်ပေါက်လာလိမ့်မည်။

ထိုသို့ ပေါ်ပေါက်လာသောအခါ အထင်ရှားဆုံး ဝေ
ဒနာကို ကြပ်ကြပ် သတိပြုနေခြင်းသည် ကျမ်းဂန်တို့၌လာသော
ကပ်ရှုခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် ဆရာတော်ကြီးက “သာသာထိတော့ သာ
သာသိ၊ နာနာထိတော့ နာနာသိသည်” ဟု မိန့်ဆို ပါ သည်။

ပို၍လည်းမသိပါနှင့်၊ လို၍လည်း မသိပါနှင့်၊ အစစ်အမှန်
ကိုသာ သိပါစေ၊ ဖြစ်ပေါ်သမျှကို ဖြစ်ပေါ်သည့် အတိုင်းသာ
သိပါစေ၊ ဖြစ်ကာ မတ္တမျှသာဟူ၍ သိပါ။

ငါ့ခြေ ငါ့လက် ငါ့ကိုယ် ငါ့နာသည်ဟု ငါမပါပါစေနှင့်၊
မဆိုင်ချင်ပါနှင့်၊ မပိုင်ချင်ပါနှင့်၊ ဤကားရုပ်၊ ဤကား နာမ်၊
ဤကား အနိစ္စ၊ ဤကား ဒုက္ခ၊ ဤကား အနတ္တဟူ၍လည်း
ပါးစပ်ကလည်း မရွတ်ဆိုပါနှင့်၊ စိတ်ကလည်း မ တွေး တော
ပါနှင့်၊ အမည်တပ်၍ ဝေဖန်ခန့်ခွဲ တွေးတောခြင်းသည် ပညတ်
သာ ဖြစ်ပါသည်။

ဝေဒနာကား ဝိပဿနာ လမ်းပေါ်မှာ ရင်ဆိုင်ရသည့်
မရှောင်သာသာ သတိပဋ္ဌာန် ဖြစ်လေသည်။ ထိုဝေဒနာကို
အောင်မြင်နိုင်အောင် မလျော့သော လုံ့လဥဿာဟဖြင့် အစ
ထုတ်ရသည်။

ဝေဒနာသည် အနိစ္စသဘောဖြစ်၍ တနေ့ ကုန်ခြင်း၊ တနေ့ ဆုံးခြင်း၊ ချုပ်ခြင်း၊ ပြတ်ခြင်း၊ ရပ်ခြင်းသို့ ရောက်ပေလိမ့် မည်။

ကုန်ခြင်းဆိုသည်မှာ တဖြည်းဖြည်းယုတ်လျော့ပြီး ပျောက် ကွယ်သွားခြင်းကို ဆိုသည်။

ဆုံးခြင်းဆိုသည်မှာ ကြိုးစာကို အစမှအဆုံးထိ လိုက်သည် ရှိသော် ဆုံးသွားသကဲ့သို့ ဖြစ်သည်ကို ဆိုသည်။ ချုပ်ခြင်း ဆိုသည်မှာ ဆီကုန်ခန်းသော မီးလျှံ မှာ ချုပ်ငြိမ်းသွားသကဲ့သို့ တမုဟုတ်ချင်း ပျောက်သွားသည်ကို ဆိုသည်။

ပြတ်ခြင်းဆိုသည်မှာ ကြိုးကိုခါးဖြင့် ခုတ်ဖြတ်လိုက်သကဲ့သို့ တမုဟုတ်ချင်း ပျောက်ကွယ်သွားသည်ကို ဆိုသည်။

ရပ်ခြင်းဆိုသည်မှာ ချားရဟတ်ကို လှည့်လိုက်တဲ့အခါ အရှိန်ကုန်တော့ ရပ်သွားသကဲ့သို့ ဖြစ်သွားသည်ကို ဆိုသည်။

ဝေဒနာနှင့် ရင်ဆိုင်ရသော ယောဂီသည် ဝေဒနာကို တပိုင်းတစ ချန်လှပ်မထားသင့်ပေ။ ဝေဒနာ ကုန်အောင် ဆုံးအောင် ချုပ်အောင် ပြတ်အောင်၊ ရပ်အောင် လုပ်ရပေ မည်။

ဝေဒနာ ကုန်ဆုံး ချုပ်ပြတ် ရပ်သွားသောအခါ အလွန် ချမ်းသာသော ငြိမ်းအေးမှုကို ရရှိသည်။

ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရားက “ဝေဒနာနံ ခယာဘိက္ခုနိစ္စ တော ပရိနိဗ္ဗူတော” ဟု ဟောတော်မူ၏။ ဘိက္ခု၊ ဝိပဿနာ ရှု၍နေသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်။ ဝေဒနာနံ၊ ဝေဒနာတို့၏။

ခယာ၊ ကုန်ခြင်း၊ ဆုံးခြင်း၊ ချုပ်ခြင်း၊ ပြတ်ခြင်း၊ ရပ်ခြင်းကြောင့်။
နိစ္ဆတော၊ တောင့်တဆာလောင်ခြင်း၊ ကင်းပျောက်သွားသည်
ဖြစ်၍။ ပရိနိဗ္ဗူတော၊ ခန္ဓာဝပ်ကိန်း သံသရာအပြတ်ငြိမ်းသဖြင့်
ဇာတ်သိမ်းသွားရတော့သတည်း။

ဝေဒနာချုပ်ငြိမ်းသွားလျှင် တောင့်တ အာသာ ကင်း
သွားသည်ဖြစ်၍ စိတ်အလွန်သန့်ရှင်းသွား၏။ အစစ အရာရာ
တဏှာအာသာ မတောင့်တပဲ ရောင့်ရဲသွား၏။ ရောင့် ရဲ ခြင်း
“သန္တုဋ္ဌိပရမံဓန” ဆိုသည့်အတိုင်း အလွန်မွန်မြတ် ချမ်းသာ
သော အဖြစ်သို့ ရောက်သွား၏။

ဤနေရာ၌ “ပရိနိဗ္ဗူတော” အရ သာမန် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တို့
မှတော့ ခန္ဓာဇာတ်သိမ်း အပြတ်ငြိမ်းသည့် ပရိနိဗ္ဗာန်ကို
မယူရ။ တောင့်တမှုတွေ၊ ကြောင့်ကြမှုတွေ၊ ဆင်းရဲမှုတွေ၊ နှလုံး
မသာယာမှုတွေ၊ ပုဆွေးမှုတွေ၊ ငိုကြွေမှုတွေတို့မှအေးငြိမ်းမှုတို့ကို
သာ ယူပါ။ ဘုရားရဟန္တာများမှတော့ အဆုံးစွန် ပရိနိဗ္ဗာန်
စံဝင်တော်မူသည်ကို ယူရသည်။

ဒုက္ခဝေဒနာကို ပိုင်အောင်၊ နိုင်အောင် ကိုင် ရ သည်။
ဒုက္ခဝေဒနာပိုင်မှု သုခဝေဒနာကို နိုင်မည်။ ထို့ကြောင့်
လောကဓံတရားရှစ်ပါးတွင် ဆင်းရဲတာကို ခံနိုင်ရည်ရှိကြသည်။
ချမ်းသာတာကိုတော့ မခံနိုင်ကြဘူး ဆိုတာပါပဲ။

ဒုက္ခဝေဒနာမှာ လေးမျိုးလေးစားရှိသည်။ ပြုပြင်စီရင်တဲ့
သင်္ခါရဒုက္ခ၊ ဖောက်ပြန်တဲ့ ဝိပရိဏာမဒုက္ခ၊ ကပ်၍ နှိပ်စက်တဲ့
သံတာပနဒုက္ခ၊ စိတ်ဆင်းရဲ ကိုယ်ဆင်းရဲတဲ့ ဒုက္ခ ဒုက္ခတာ ဟူ၍
လေးမျိုးရှိသည်။

ညောင်းခြင်း၊ ညာခြင်း၊ နာခြင်း၊ ကိုက်ခဲခြင်း၊ ပူခြင်း၊
အေးခြင်းသည်ဒုက္ခပဲ။ တရားအားထုတ်၍ အချိန်ကြာလာသော
အခါ ထိုညောင်းခြင်း၊ ညာခြင်း၊ နာခြင်း၊ ကိုက်ခဲခြင်းစသည်
ဖြစ်လာ၍ မခံသာအောင်ဖြစ်နေတော့ ကိုယ်ခန္ဓာကို ပြင်ချင်
သည့်စိတ်ကို အာရုံငါးပါးသို့ လှူတ်သည်။ သို့သော် ထိုသို့
ပြုလိုက်လျှင် အဘယ်မှာ သမာဓိ ရင့်သန်နိုင်တော့မည်နည်း။

သမာဓိ မရင့်သန်လျှင် အဘယ်မှာ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို ရနိုင်
တော့မည်နည်း။

ထို့ကြောင့် စွန်းလွန်းဆရာတော်ကြီးက “မခံသာ၊ မှန်ပါဘိ
သည်တရား။ ခံသာလျှင် သံသရာကြောမှာ၊ မျောလိမ့်အများ”
ဟူ၍ မိန့်ကြားတော်မူပါသည်။

ဝေဒနာပြင်းစွာတက်၍ သတိမကပ်နိုင် ဖြစ်သည့် အခါ
ကိုယ်နှင့်စိတ်ကို ကျုံ့ကျုံ့ထား၊ ငြိမ်ငြိမ်နေပြီး အောင်၍ လိုက်
ရာ၏။ အောင်၍လိုက်သည် ဆိုသည်မှာ အသက်ကို အောင်ထား
ခြင်းကို ဆိုသည်။

အသက်ကို အောင်ထားလိုက်-ဆိုသဖြင့် လုံးဝ အသက်မရှုရ
မဆိုလိုပါ။ အပ်ပေါက်ထဲသို့ အပ်ကိုထိုးသည့်အခါ လွယ်ကူစွာ
ဝင်ရန် အသက်အောင်ပြီး ထိုးရသကဲ့သို့ သဘောမျိုးကို
ဆိုပါသည်။

ဝေဒနာပေ၌ သတိနှင့်ဝေဒနာ ကပ်သွားအောင်၊ ချုပ်ကနဲ
နေအောင် အသက်ကိုအောင်ပြီး ကပ်ထားလိုက်ပါဟု ဆိုလို
သည်။

အသက်အောင်၍ လိုက်သော်လည်း မခံနိုင်လျှင် နောက် ထပ်တဆင့် တောင့်၍လိုက်ပါ။ ကိုယ်လက် ခေါင်း ခြေ တို့ကို လျော့လျော့ပေါ့ပေါ့ မထားပဲ ကြပ်ကြပ် မတ်မတ် ထား၍ တောင့်လိုက်ပါဟု ဆိုလိုသည်။ အလုပ်ကိစ္စ တခုခုကို အားခွန် စိုက်၍ လုပ်ရသည့်အခါ ကိုယ်ကိုတောင့်၍ အားခဲ၍ လုပ်ရသကဲ့ သို့၊ လက်ချင်းလဲသူ၊ နပန်းလုံးသူတို့သည် တောင့်ထားရသကဲ့သို့ တောင့်ထားလိုက်ပါဟု ဆိုလိုပါသည်။

အောင်လိုက်၊ တောင့်လိုက်၊ အောင်လိုက်၊ တောင့်လိုက်လို့မှ မရယင် တင်းလိုက်ရာ၏။ တင်းလိုက်ရာ၏ ဆိုသည်မှာ စိတ်ကို တင်းထားလိုက်ရမည်ဟု ဆိုလိုသည်။

တရားထိုင်တုန်းမှာ ထချင်စိတ်များ၊ တော်ချင် စိတ်များ ပေါ်လာမည်။ ထိုစိတ်များကို မထချင် မတော် ချင် အောင် တင်းထားရမည်။ ကြံ့ခိုင်သောစိတ်ဇာတ်နှင့် ဝေဒနာ ပေါ် အောင် သတိကပ်ရမည်။ ခပ်သန်သန် ခပ်တင်းတင်း ခပ်ပြင်းပြင်း ဝေဒနာကို လိုက်ရမည်။

အောင်လိုက်၊ တောင့်လိုက်၊ တင်းလိုက်လို့မှ ဝေဒနာ ပြင်းထန်နေသေးလျှင် ဝေဒနာကုန်အောင်၊ ဆုံးအောင်၊ ချုပ် အောင်၊ ပြတ်အောင်၊ ရပ်အောင်၊ မလိုက်နိုင်သေးလျှင် နောက် ထပ်တဆင့်မြှင့်ပြီး အားထုတ်ရမည်။

ဘယ်လို မြှင့်ရမလဲဆိုသော် ကိုယ်ရော စိတ်ရော ကျုံးပြီး ဝေဒနာကို သတိကပ်ကာ တွန်းလိုက်ရမည်။ တွန်းလိုက်ရမည် ဆိုသည်မှာ ကိုယ်ဖိရင်ဖိ စိတ်ကို အားမာန်တင်းပြီး ဇောနှင့် တွန်းလိုက်ရန် ဆိုလိုသည်။

၅၈ ဓမ္မာစရိယ၊ ဦးတင်မြင့်

ဝေဒနာ၏ ဖိအားကို သတိတရားဖြင့် ပြန်လှန်တုန်းကန် လိုက်ရမည်ဟု ဆိုလိုသည်။ ဤကဲ့သို့ အောင်လိုက်၊ တောင်လိုက်၊ တင်းလိုက်၊ တုန်းလိုက် ပြုလိုက်ခြင်းဖြင့် ဝေဒနာ ကုန်ဆုံးချုပ် ပြတ် ရပ်အောင် လုပ်လိုက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

ဝေဒနာလိုက်သည့်အခါတွင် အထက်၌ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော နည်းများဖြင့် အားထုတ်စေကာမူ၊ ဇောကို အသုံးမချရလျှင် လည်း လျော့လှဲလှဲ ဖြစ်နေတတ်သည်။ ဇောကို အသုံးချဖို့ ဆိုသည်မှာ မဆုတ်မနစ်သောလုံ့လဖြင့် ဝေဒနာ၌ သတိ ကပ် ထား၊ ဇောတင်းထားရမည်။

ဇောကို အေးမနေစေရ၊ ဇောအေးလျှင်ရောထွေးတတ်သည်။ ဇောတင်းမှ သဘောရှင်းသည်။ သမ္မုဇဉ် ဉာဏ်ယှဉ်၍ သတိ ကြပ်ကြပ်ရှိလျှင် အဘိဇ္ဈာဒေါမနဿကင်း၍ ပြင်း ထန် သော ဝေဒနာကို “ငါနာသည်၊ ငါညောင်းသည်၊ ငါကိုက်ခဲ့သည်” ဟု မဖြစ်စေပဲ၊ ငါမပါသော ပညာသားပါသော ဝေဒနာ ဖြစ်လာအောင် သည်းခံနိုင်လေအောင် ကြိုးစားရပါမည်။

ဝေဒနာနုပဿနာဖြစ်သည့်စေတသိကဝေဒနာကား လှန်စွာ သိမ်မွေ့လှသောကြောင့် ကာယိကဒုက္ခကဲ့သို့ အောင်လိုက်၊ တောင်လိုက်၊ တင်းလိုက်၊ တုန်းလိုက် မဖြစ်ချေ။ သတိအမှတ် ဖြင့်သာ ကပ်ထားရမည်။ ပြင်းထန်သော လုံ့လဖြင့် ကြိုးပမ်း ရမည်။ ကာယိကဒုက္ခကဲ့သို့ ခပ်သန်သန် ခပ်တင်းတင်းလိုက်ရမည်။ နာမ်တရားဖြစ်၍ ရုပ်တရားကဲ့သို့ မလွယ်သော်လည်း ယောဂီမှာ

ကာယိကဒုက္ခကို အသားကျအောင် အားထုတ်ခဲ့သော အရိန်ကြောင့် စေတသိကဝေဒနာကိုလည်း ကောင်းစွာ သတိဖြင့် ရှုမှတ်နိုင်ကြသည်။

စေတသိက ဝေဒနာ ပေါ်ပေါက်သည့်အခါ စေတသိက်ချည်း သက်သက်မပေါ်ပဲ ကာယိကဒုက္ခဖြစ်သည့် ဝေဒနာနှင့် တုံ့ဖက်ပေါ်လာတတ်သည်။ ဤနည်းမှာ ကာယိကဒုက္ခ၊ ကာယိက ဝေဒနာဆိုသည်မှာ ရုပ်ဆင်းရဲသည်ကို ဆိုလိုသည်။ စေတသိက ဒုက္ခ၊ စေတသိက ဝေဒနာဆိုသည်မှာ စိတ်ဆင်းရဲသည်ကိုဆိုသည်။ ထိုဝေဒနာနှစ်ပါးလုံး ကုန်အောင်၊ ဆုံးအောင်၊ ချုပ်အောင်၊ ပြတ်အောင်၊ ရပ်အောင် လိုက်နိုင်ဖို့ လိုပေသည်။

ရှုယင်း မှတ်ယင်း ဝေဒနာလိုက်ယင်းနှင့် အရောင်အဆင်း အလင်းနိမိတ်များ ပေါ်လာလျှင် ထိုအာရုံများ နောက်သို့ မလိုက်ပဲ စိတ်မဝင်စားပဲ ပင်ကိုထက် ပို၍သာ ခပ်တင်းတင်း ပပ်ပြင်းပြင်း ရှုပြီး ထိမှု၊ သိမှုကို သတိကြပ်ကြပ်ပြုပါ။

ဝေဒနာလိုက်လာလျှင် ဝေဒနာထဲသို့ စိတ်စွဲအောင် အားထုတ်ပါ။ တခါတရံ ဝေဒနာကို ရှုမှတ်နေယင်းပင် ဝေဒနာ တွင်းမှ ထိုးဖောက်၍ ကြည်ကြည်လင်လင် ထင်ထင်ရှားရှား ပေါ်လာတတ်သည်။

ထိုအခါ မြင်သည့်နိမိတ်ကို မြင်ကာမတ္တမျှပင် ထားရမည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ မဂ်ဖိုလ်ကို ရလိုသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည် အခြားအာရုံများကို လျစ်လျူရှု၍ ထိမှု၊ သိမှု၌သာ သတိကြပ်ကြပ်ပြု အားထုတ်ရပေမည်။

ထို့ကြောင့် စွန်းလွန်းဆရာတော်ကြီးက “ထိုမှ သိမှ၊ ထိုနှစ်ခု၊ သတိကြပ်ကြပ်ပြု” ဟူ၍ မိန့်ဆိုလေသည်။

ဝေဒနာလိုက်ပုံမှာ ယုန်လိုက်သော ဥပမာနှင့် တူသည်။ အထက်အညာဒေသတွင် ယုန် လိုက် ကြ သော အခါ ယုန် တကောင်တွေ့ပြီဆိုပါတော့၊ တွေ့လျှင် ယုန်ကို မျက်ခြည်မပြတ် တချုံ့မှ တချုံ့သို့ သူပြေးယင် သူ့နောက်က လိုက်ကြရသည်။ လိုက်သည့်အခါ နောက်ဆုံး ဝပ်ကျင်းတွင် ပြန်ဝင်သည်အထိ လိုက်ပြီးလျှင် ဝပ်ကျင်းကျမှ မောမ္မ ဖမ်းယူသကဲ့သို့ ဝေဒနာ လိုက်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်လည်းထိုနည်းအတူ ဝေဒနာတခု ပေါ်ရာ ဖြစ်ပျက်ရာသို့ အစဉ်အတိုင်း ကုန်ခြင်း၊ ဆုံးခြင်း၊ ချုပ်ခြင်း၊ ပြတ်ခြင်း၊ ရပ်ခြင်းတိုင်အောင် လိုက်ရသည်။

ခန္ဓာကိုယ် တခုလုံးရှိ ဝေဒနာများသည် သ မာ ဓိ အား ကောင်းလာသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်အား သတိထားလိုက်တိုင်း၊ ထားလိုက်တိုင်း ပျောက်ပျက် ကုန်ဆုံးသွားသောအခါ သူ့ အလိုအလျောက် ဟဒယဝတ္ထုပေါ်တွင် ငါးကြင်းမြီး ခတ်သကဲ့ သို့ တဖျပ်ဖျပ် ဝေဒနာတခု ပေါ်လာသည်။

ထိုသို့ ပေါ်လာသောအခါ ခန္ဓာကိုယ်တွင် အခြားဝေဒနာ များ မပေါ်တော့ပဲ တကိုယ်လုံးခြုံ၍ အကြီးဆုံး၊ အဆင်းရဲဆုံး ဒုက္ခဝေဒနာ အဖြစ်ဖြင့် ရပ်တည်လာသည်။

ထိုအခါကျမှ ရုပ်နာမ်တို့၏ ဥပါဒ် ဌီ ဘင်အဖြစ် ဖြစ်လိုက်၊ ပျက်လိုက်၊ ဖြစ်လိုက်၊ ပျက်လိုက်နှင့် အလွန်ဆင်းရဲစွာ ဖြစ်ပေါ် နေသည်ကို တွေ့ရသည်၊ ရင်ဆိုင်ရသည်။ ထိုရုပ်နာမ်တို့၏ ဖြစ်ပျက်မှုသည် နိုင်သောသူက ရှုံးသောသူကို၊ တနည်းအားဖြင့်

ပါးကွက်အာဏာသားတို့က ရာဇဝတ်ကောင်ကို နိုင် ချင် တိုင်း နိုင်နေသလို၊ နှိပ်စက်ချင်တိုင်း နှိပ်စက်ကြသလို ခန္ဓာကိုယ်ကြီး၏ ဒုက္ခကို မှုချပိုင်ပိုင် ဆင်းရဲတုံးကြီးအဖြစ် နှိပ်စက် ခံ နေ ရ တဲ့ ရာဇဝတ်ကောင်ကြီး အဖြစ်ကို သိလာသည်။

ဝေဒနာကို ကုန်ဆုံး ချုပ်ပြတ်ရပ်သည့်တိုင်အောင် လိုက်ရ သကဲ့သို့ လိုက်သည့်အခါ စိတ္တာနုပဿနာစခန်းသို့ ရောက်တတ် သည်။ အေးငြိမ်းကြည်လင် စင်ကြယ်နေသည့် မေတ္တာ စိတ် အစစ်ကို ရသည်။ ပါးစပ်မှ မုရုတ်ဆိုရပဲ စိတ်ထဲကသာ သတ္တဝါ အပေါင်း ချမ်းသာစေကြောင်း မေတ္တာထားရသည်။

ဤမေတ္တာကို ခံယူရသော သတ္တဝါတို့သည် အလွန်တရာမှ အကျိုးသက်ရောက်သွားသည်။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် ထို မေတ္တာစိတ်သည် တဏှာကင်း၍ သန့်ရှင်းသောကြောင့် ဖြစ် သည်။

ဤစိတ္တာနုပဿနာမှာ စိတ်ကို အခြေခံပြီး ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံ သတ်မှတ်၍ လုပ်ရသောကြောင့် စိတ္တာနုပဿနာဟု ခေါ်သည်။

ဓမ္မာနုပဿနာ သတိပဋ္ဌာန်သည် သူ့ သဘောကို သူ့ဆောင်၍ သုခဒုက္ခကို လျစ်လျူရှုနေသည်။ ဝေဒနာနုပဿနာ၊ စိတ္တာနု ပဿနာတို့၏ နောက်ပိုင်း၌ ပေါ်လာတတ်သော တရားဖြစ် သည်။ အလွန်သိမ်မွေ့သည်။ ၎င်းသည် နိဝရဏများနှင့် ခန္ဓာ ငါးပါး၊ အတွင်းအာယတန ခြောက်ပါး၊ အပြင် အာယတန ခြောက်ပါး၊ ဗောဇ္ဈင်ခုနစ်ပါး၊ သစ္စာလေးပါးတို့ကို အာရုံ ပြုသော ကမ္မဋ္ဌာန်း ဖြစ်သည်။

၆၂ ဓမ္မာဝရိယ ဦးတင်မြင့်

ဥပမာ.... ဝီရိယသမ္မောဇ္ဈင် သော်လည်းကောင်း၊ ပဿဒ္ဓိ သမ္မောဇ္ဈင်သော်လည်းကောင်း ပေါ်လာသည့်အခါ ဝီရိယ၏ အားသဘော၊ ပဿဒ္ဓိ၏ ငြိမ်းချမ်းသော သဘောများကိုသာ သိနေသည်။

ဓမ္မာနုပဿနာသည် မဂ်ရရန်အကြောင်း သတိပဋ္ဌာန်ဖြစ် သည့် အားလျော်စွာ ဝေဒနာနုပဿနာကို ပြင်းထန်စွာ အား ထုတ်ထားသော ယောဂီအဖို့မှာ ဝေဒနာ နုပဿနာကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အကျိုးတရားဟု ဆိုရသည်။

အမှန်မှာ ကာယာနုပဿနာ၊ ဝေဒနာနုပဿနာ၊ စိတ္တာ နုပဿနာနှင့် ဓမ္မာနုပဿနာတို့မှာ သီးခြားစီ ပေါ်ကြသော တရား မဟုတ်ကြ။ တပြိုင်တည်း ပေါ်ကြ၍ တပြိုင် တည်း အားထုတ်ရသော တရားများ ဖြစ်ကြသည်။

သို့သော် ကိုယ်ကာယ ကဲသည့်အခါ ကာယာနုပဿနာဟု ခေါ်ရသည်။ ဝေဒနာကဲသည့်အခါ ဝေဒနာနုပဿနာဟု ခေါ် ရသည်။ စိတ်ကဲသည့်အခါ စိတ္တာနုပဿနာဟု ခေါ်ရသည်။

ဥပမာ.... အဖျော်ရည်တွင် သံပရာကဲသည့်အခါ ချဉ်သည်၊ ဆားကဲသည့်အခါ ငန်သည်၊ သကြားကဲသည့်အခါ ချိုသည်ဟု ခေါ်ရသကဲ့သို့ ပင်တည်း။

သတိပဋ္ဌာန်လေးပါးနှင့် ပြည့်စုံလျှင် သမ္မပ္ပဓာန် လေးပါး၊ ဣဒ္ဓိပါဒ်လေးပါး၊ ဣန္ဒြေငါးပါး၊ ဗိုလ်ငါးပါး၊ ဗောဇ္ဈင် ခုနစ်ပါး၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတို့နှင့် ပြည့်စုံကြတော့သည်သာတည်း။

ပြည့်စုံပုံ အကြောင်းအရာကို ဆရာတော်ကြီး ကိုယ်တိုင်ဟော
သော တရားတော်ထဲမှာ ကြည့်ကြပေတော့၊ တရားအားထုတ်
သည့်အခါ လျော့လျော့၊ ပျော့ပျော့ အားမထုတ်ပါနှင့်၊ ပြင်း
ပြင်းထန်ထန် ဇွဲသန်သန်ဖြင့် အားထုတ်ရန်လိုသည်။ အရိုး၊
အကြော၊ အရေကြင်းပစေ၊ အသွေးအသားတွေ ခြောက်ခန်း
ပါစေ၊ ရအပ်သော တရားကို မရမချင်းမထဟု နှလုံးပိုက်ကာ
အားထုတ်ပါ။

ဗုဒ္ဓဘာသာတရားသည် အချောင်သမားရေသာခိုသမားတို့၏
အရာမဟုတ်။ တကယ် လုံ့လကြိုးကုတ် အားထုတ်ရသော အလုပ်
ဖြစ်၍ တကယ်အဖိုးတန်သော မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ်၊ နိဗ္ဗာန်သို့
ရောက်ရ ခံစားရမည့် အလုပ်ကြီး ဖြစ်ပါသည်။ ဤကား အား
ထုတ်ပုံအကျဉ်းမျှ ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။

၆။ ဝိပဿနာ တရားတော်ကြီး

စွန်းလွန်း ဆရာတော်ဘုရားကြီး ဟောကြားတော် မူအပ်
သော တရားတော်များအနက် တရားအားထုတ်ပုံနှင့် ပတ်သက်
သော အချက်အလက်များကို အကျဉ်းချုပ်အားဖြင့် ယောဂီများ
မှတ်သားရန် ဆက်လက် ဖော်ပြပါမည်။

လောကကြီးအတွင်း မှီဘင်းနေထိုင်ကြသော သတ္တဝါတွေ
ဟာ ကာမဂုဏ် ငါးပါး အာရုံများ၏ နောက်သို့ တကောက်
ကောက်လိုက်နေကြတာတွေကိုတွေ့မြင်ပြီး မနေနိုင်တော့၊ အတုန်
လှုပ်ကြီး တုန်လှုပ်ပြီး လူတွေ့ကြားထဲမှာ မနေချင်အောင် မနေ
နိုင်အောင် ဖြစ်လာတယ်။ မနေချင်ယင် ဘာလုပ်မလဲလို့ စဉ်းစား
ပြီး မိမိ၏ ရန်သူအစစ်ကို စနစ်ဘကျ ဆန်းစစ်ပြီး လိုက်ကြည့်
လိုက်တော့ လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိဆိုသည့်
ငာရားတွေကို မြင်လာတယ်။

ဒီတရားတွေဟာ သံသရာ ဘဝအဆက်ဆက်မှာ မပြတ်နှိပ်စက်
နေတဲ့ တရားတွေပဲ။ ဒီအထဲမှာ တခါပြန်ပြီး စစ်လိုက်ပြန်တော့
လောဘတရားဟာ အဓိကရန်သူကြီးပဲလို့ တဖန်မြင်လာပြန်တယ်။
အဲဒီ လောဘ တဏှာကို မသတ်လျှင် နောက်ထပ်လဲ ထပ်ကာ
ထပ်ကာ နှိပ်စက်နေအုံးမှာပဲလို့ သိတယ်။ ဒီလောဘဟာ အိုဘေး၊
နာဘေး၊ သေဘေးကြီး၏ အရင်းခံပဲ။ ဒီတဏှာလောဘကို ဘယ်
လို သတ်ရမလဲလို့ ကြံစည်မိတယ်။

အဲဒီလို ကြောက်စရာ လန့်စရာကောင်းတဲ့ ဘေးကြီးတွေဟာ
အကျိုးတရားပဲ။ သူ၏အကြောင်းကို ရှာသတ်မှ ဖြစ်မယ်။ လူချမ်း
သာ၊ နတ်ချမ်းသာ၊ ဗြဟ္မာချမ်းသာတွေဆိုတာလဲ တခဏပဲ။
သင်္ခတနယ်မှာသာ ချမ်းသာတယ်လို့ ထင်နေကြတယ်။ ပရမတ်
သဘောနဲ့ အမှန် ကြည့်မယ်ဆိုလျှင် ဘာမျှ နှစ်သက်စရာ ခင်မင်
စရာမရှိဘူး။ တနေ့ကျ ပြန်၍အပါယ်သို့ ကျအုံးမှာပဲ။

ကုသိုလ်ကံ အကျိုးပေးတော့ အလိုပြည့်ပြီး ပြုံးပြုံး ပြုံးပြုံးနဲ့
ပျော်၍မဆုံး ဖြစ်နေကြတယ်။ အကုသိုလ်ကံ စက်လှည့်လိုက်တော့
ရှုံ့မဲ့ ရှုံ့မဲ့နဲ့ ပျက်ဟဲ့ ကုန်ဟဲ့ လို့ အတုံ့အလှည့် ခံကြရတယ်။

ဒီဘဝမှာပင်အထင်အရှားတွေနေကြတဲ့သူတွေများပါတယ်။
ကံကျိုးလျှင် ကံဆယ်ဖို့၊ ကံပေါက်လျှင် ကံဖာဖို့ အရေးကြီးတယ်။
ဒါမှ ကံဆင့်ပြီး အမှန်မြင့်လာမယ်။

ကံကျိုးလျှင် ကံဆယ်။ ကံပေါက်လျှင် ကံဖာတယ်ဆိုတာ
လူ့ဘဝကြီးကို ရလာတဲ့အခါ ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာမှုတို့ပြုလုပ်
တာကို ဆိုတာပဲ။ အပါယ်ငရဲသို့ ကျသွားလျှင် အဘယ်မှာ ပြုနိုင်

တော့မှာလဲ၊ စဉ်းစားကြည့်ကြပါ၊ ဝေဘန္တိက ပြုကြပါ၊
ဒီကုသိုလ်တရားတွေကို မေ့ပစ်ပြီး ဇနီးမယား သမီးသားနှင့်
စီးပွားဥစ္စာ တို့ကိုသာ အားကိုးနေလျှင် ငါးပေါက်မှူးပြီး
ငါးပါးမှောက်လိမ့်မယ်၊ အားကိုးမှူးနေကြတယ်နော်၊ စီးပွား
ဥစ္စာ အဆင်ပြေလာပြန်တော့ ငါလည်လို့၊ ငါပါးလို့၊ ငါနပ်လို့ဟု
အဆင်ကြီးပြီး အမြင်နည်းနေကြတယ်။

ဘာပြုလို့ အထင်မှားနေကြသလဲဆိုလျှင် အမှန် တရားကို
မသိကြလို့ဖြစ်တယ်၊ အဲဒါကြောင့် ဆရာတော် ဘုရားကြီးက
“မသိလို့ လိုချင်၊ လိုချင်လို့စွဲလမ်း၊ စွဲလမ်းလို့ပြုလုပ်၊ ပြုလုပ်တော့
ရရှိ၊ ရရှိတော့ခံကြရတာပဲ” လို့ ဟောကြားတော်မူတယ်။

မသိတာက အဝိဇ္ဇာ၊ လိုချင်တာက တဏှာ၊ စွဲလမ်းတာက
ဥပါဒါန်၊ ပြုလုပ်တာက သင်္ခါရ ၊ ၎င်းတို့ပေါင်းမိတော့
ဇာတိတရားကြီး ပေါ်လာတယ်၊ ပေါ်လာမှာပေါ့၊ သညာဝိ
ပလ္လာသတရားက လိမ့်ထားတာကိုး၊ လှည့်စားထားတာကိုး၊ လိမ့်
ထားတာ၊ လှည့်စားထားတာကိုပဲ အဟုတ်ထင်ပြီး လုပ်ချင်နေ
ကြတယ်၊ စဉ်းစားကြပါ၊ ဝေဖန်ကြည့်ကြပါ၊ ရှိတာကိုကြည့်၊
မရှိတာကို မြင်တတ်တဲ့ ပုထုဇဉ်အကန်းတွေနော်။

မြတ်စွာဘုရားက အနိစ္စလို့ ဟောတယ်၊ သညာကနိစ္စလို့
လိမ့်ထားတယ်။ မြတ်စွာဘုရားက ဒုက္ခလို့ ဟောတယ်၊ သညာက
သုခလို့ လိမ့်ထားတယ်။ မြတ်စွာဘုရားက အနတ္တလို့ ဟောတယ်၊
သညာက အတ္တလို့လိမ့်ထားတယ်။ မြတ်စွာဘုရားက အသုဘလို့
ဟောတယ်၊ သညာက သုဘလို့ လိမ့်ထားတယ်။ အဲဒီလို သညာ
တရားက နိစ္စ၊ သုခ၊ အတ္တ၊ သုဘလို့ လိမ့်ထားတာကို မြတ်စွာ

ဘုရားက သတိပဋ္ဌာန်လေးပါးဖြင့် သင်္ကာကင်းအောင် ရှင်းထား
တော်မူတယ်။

ကာယာနုပဿနာဖြင့် သုဘထင်တာကို အသုဘ အစစ်ပါဟု
ရှင်းထားတယ်။ ဝေဒနာနုပဿနာဖြင့် သုခထင်တာကို ဒုက္ခ
အစစ်ပါဟု ရှင်းထားတယ်။ စိတ္တာနုပဿနာဖြင့် နိစ္စထင်တာကို
အနိစ္စအစစ်ပါဟု ရှင်းထားတယ်။ ဓမ္မာနုပဿနာဖြင့် အတ္တ
ထင်တာကို အနုတ္တအစစ်ပါဟု ရှင်းထားတယ်။

ထို့ကြောင့် သံသရာဝဋ်ကောင်မှ လွတ်သွားအောင် အသိ
ဉာဏ်ဖြင့် သတိပဋ္ဌာန်တရားကို အားထုတ်ကြပါလို့ ဆိုလိုတယ်။
သတိပဋ္ဌာန်တရားဖြင့် ဘယ်လိုရှင်းထားသလဲဆိုတော့...

ထိုမှတော့ကို သတိပြုနေတာက ကာယာနုပဿနာလို့
ခေါ်တယ်။

ခံစားမှုကို လိုက်လျော သတိပြုနေတာက ဝေဒနာနုပဿနာ
လို့ ခေါ်တယ်။

အာရုံသို့ လိုက်သိမှုတော့ကို လိုက်လျော သတိပြုနေတာက
စိတ္တာနုပဿနာလို့ ခေါ်တယ်။

နှောင့်ယှက်နေသည့် နီဝရဏဟေ့ကို သတိ ပြုနေတာက
ဓမ္မာနုပဿနာလို့ ခေါ်တယ်။ အဲဒီလို သတိဆိုတဲ့ အမှတ်တရားက
ရှင်းပေးလိုက်တော့ ထင်းကနဲ လင်းကနဲ အမှန်တရား ပေါ်
လာတယ်။ သင်္ကာကင်းသွားတယ်။ အနိစ္စကို အနိစ္စမှန်း၊ ဒုက္ခကို
ဒုက္ခမှန်း၊ အနုတ္တကို အနုတ္တမှန်း သိလာတယ်။ သိတော့ သမ္မ
သနဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်တော့တာပဲ။

သမ္မသနဉာဏ်ဖြင့် ရုပ် နာမ် ခန္ဓာ တို့ကို ဆင်ခြင် သုံးသပ် လိုက်တော့ အပြစ်အပျက်ကိုရှုတဲ့ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၊ အပျက်ကိုသာ ရှုတဲ့ ဘဂ်ဉာဏ်၊ ကြောက်မက်ဖွယ်ဟု ရှုတဲ့ ဘယဉာဏ်၊ အပြစ်ကို ရှုတဲ့ အာဒိနဝဉာဏ်၊ တေဘုမ္မကသင်္ခါရတရားတို့ကို ငြီးငွေ့တဲ့ နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်၊ ဝဋ္ဋဒုက္ခမှ အလျင်အမြန် လွတ်လိုတဲ့ မုစ္ဆိတုကမ္ပတာ ဉာဏ်၊ နောက်သို့တဖန် ပြန်၍ရှုသော ပဋိသင်္ခါဉာဏ်၊ သင်္ခါရ တရားတို့ကို တွယ်တာမှုမရှိပဲ လျစ်လျူရှုသော သင်္ခါရပေက္ခာ ဉာဏ် ဖြစ်ပြီးတော့ ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် ဖြစ်လတ္တံ့သော မဂ်ဉာဏ်၊ ဖိုလ်ဉာဏ် အားလျော်သော အနုလောမ ဉာဏ်စဉ် တက်ပြီး မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်သို့ ဆိုက်သွားတော့တာပဲ။

တရားအားထုတ်တဲ့အခါ ဝိသုဒ္ဓိ (၇)ပါး ဖြစ်ပုံကတော့ တောင်ကြည့် မြောက်ကြည့် မကြည့်လို့ ဣန္ဒြေလုံလျှင် သီလ ဝိသုဒ္ဓိပါပဲ။ ဝေဒနာ ဖြစ်ပေါ်လာတော့ စိတ်ကဝေဒနာ အပေါ် စိုက်ပြီး ကြည်လင်နေတာ စိတ္တဝိသုဒ္ဓိ။ သီလကလဲ လုံခြုံ၊ စိတ်ကလဲကြည်လင် စင်ကြယ်နေတော့ အမြင်မှန်ရလာ တာဟာ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိလို့ ခေါ်တယ်။ တရားကို အမှန်မြင်လာပြန် တော့ ငါသည် ရှေးကတခုခု ဖြစ်ဖူးခဲ့သလား၊ နောက်ကော ဖြစ်အုံးမှာသားဆိုတဲ့ ယုံမှားမှုတွေ ကင်းသွားတာကို ကင်္ခါဝိ- တရဏ ဝိသုဒ္ဓိလို့ ခေါ်တယ်။

ဤဝိသုဒ္ဓိစခန်းသို့ ရောက်သောအခါ စိတ်ဓာတ် ကြည်လင် သောကြောင့် သြဘာသဆိုတဲ့ အရောင်အဝါ ထွက်လာတယ်၊ အလွန်ကြည်အိတ် ပီတိဖြစ်လာတယ်၊ ငြိမ်းချမ်းတဲ့ ပဿဒ္ဓိ ဖြစ်လာတယ်၊ သက်ဝင်ယုံကြည်တဲ့ အဓိမောက္ခ ဖြစ်လာတယ်၊

အားပေးတဲ့ ဝီရိယဖြစ်လာတယ်၊ တကိုယ်လုံး အေးမြချမ်းသာ
သော သုခဖြစ်လာတယ်။ ဝရဇိန်လက်နက်၊ မိုးကြိုးစက်ကဲ့သို့
ထက်မြတ်သော ဝိပဿနာဉာဏ်ဖြစ်လာတယ်။ အာရုံ၌ စွဲမြဲစွာ
တည်သော သတိဆိုတဲ့ ဥပဋ္ဌာနလဲ ဖြစ်လာတယ်။ ဖြစ်ပျက်မှု
တရားတွေ အလွန်ထင်နေရကား အသင့်အားဖြင့် ရှုတတ်သော
တတြမဇ္ဇတ္တုပေက္ခာ ခေါ်သည့် ဥပေက္ခာလဲ ဖြစ်လာတယ်။
ဝိပဿနာဉာဏ်ကို နှစ်သက်နေတဲ့ နိကန္တိခေါ်သည့် တဏှာလဲ
ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။

ဤလို နှစ်သက် ဝမ်းမြောက်နေတာဟာ လမ်းမှန်မဟုတ်ဘူး၊
မဂ်မဟုတ်ဘူး၊ ဝိပဿနာကို ညစ်ညူးစေတတ်သော ဘေးရန်
တွေပဲဟု စိတ်ထဲက ခန္ဓာပေါ်မှာ အာရုံပြန်ပြီး သိမ်းလိုက်တော့
မဂ္ဂမဂ္ဂ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိ ဖြစ်ပေါ်လာတာပဲ။

ထိုနောက် အာရုံက အထက်သို့ သွားလိုက် အောက်သို့
ကျလိုက် ဖြစ်နေတော့ ဇောကိုတင်းလိုက်တာဟာ မဂ်သို့ရောက်
ကြောင်း ပဋိပဒါဉာဏ ဒဿန ဝိသုဒ္ဓိခေါ်တာပဲ၊ အဲဒီနောက်
မဂ်ဉာဏ်ဟာ ဉာဏဒဿနဝိသုဒ္ဓိခေါ်တာပဲ၊ အဲဒီဉာဏ် ဖြစ်လာ
တော့ ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံခေါ်သည့် စိတ်သုံးပါးက
ကိလေသာကင်းအောင် ဖယ်ရှားလိုက်တော့ နိဗ္ဗာန်ကိုမြင်တဲ့စိတ်
ဖြစ်ပေါ်လာတာပါပဲ။

သံသရာစက်ကြီး ပြတ်ချင်ကြွယ်၊ သံသရာဝဋ်မှ လွတ်ချင်
ကြွယ် မိမိကိုယ်လဲ မချစ်ကြနှင့်၊ သူတပါးကိုလဲ မချစ်ကြနှင့်၊
ချစ်ယင် ငါးပေါက်မှားပြီး ငါးပါးမှောက်လိမ့်မယ်။

ငါးပေါက်ဆိုတာ ကာယတံခါးတပေါက်၊ စက္ခုတံခါး
တပေါက်၊ သောတတံခါးတပေါက်၊ သာနုတံခါးတပေါက်၊
ဇိဝှာတံခါးတပေါက်၊ အဲဒါ ငါးပေါက်ပဲ။

ဒီငါးပေါက်ထဲမှာ ကာယတံခါးပေါက်သည် စက္ခုတံခါး
စသော တံခါးလေးပါးတို့ထက် ဝိပဿနာရှုရာတွင် ယောဂီ
ပုဂ္ဂိုလ်၏ဉာဏ်တွင် ထင်လွယ် မြင်လွယ်သည်။ သမာဓိ ရလွယ်
သည်။ နာမရူပ ပရစ္ဆေဒဉာဏ်ကို ရင့်သန်စေသည်။

ထို့ကြောင့် ကာယ တံခါးပေါက်ကစောင့်ပြီး သံသရာ
စက်ကြီးကို ဖြတ်ရတယ်။ ဘယ်လိုဖြတ်ရသလဲဆိုတော့ နွှာ
ပေါ်မှာ သမာဓိတရားကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ဝေဒနာကို
သတိနှင့်လိုက်ပြီး သုံးသပ်ရတယ်။ သုံးသပ်တော့ ဖဿ ဖြစ်လာ
တယ်။ ဖဿဖြစ်တော့ ဝေဒနာဖြစ်လာတာပဲ။ ဝေဒနာ ဖြစ်လာ
ယင် တဏှာ၊ ဥပါဒါန် စသည် မဖြစ်ရအောင် သတိနှင့်ကပ်၍
ရှုရပါတယ်။ ကပ်၍ရှုလိုက်တဲ့အခါ ဝေဒနာပညာ ဖြစ်လာပြီး
တခါတည်း ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ရင့်သန်လာတော့တာပဲ။

ထို့ဉာဏ် ရင့်သန်လာပြီ ဆိုလျှင် သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်ထိ
တက်လာပါတယ်။ ထို့နောက် ပရိကံ၊ ဥပစာ၊ အနုလုံခေါ်သည့်
စိတ်သုံးပါးက ကိလေသာတရား စင်သွားအောင် လုပ်လိုက်
တော့ ဂေါတြဘူကနိဗ္ဗာန်သို့ ညွတ်ပြီး ထိုနိဗ္ဗာန်ကို အမှီသဟဲ
ပြုကာ၊ မဂ်က သံသရာဝဋ်ထဲက မှထွက်ချင်တဲ့ တဏှာစသော
ကိလေသာတို့ကို အကြွင်းမဲ့ ပယ်သတ်လိုက်တဲ့အခါ နိဗ္ဗာန်သို့
ဆိုက်ပြီး သံသရာစက်ကြီး ပြတ်သွားတာပါပဲ။

သောတာပန်က အပါယ်သံသရာမှ ပြတ်တယ်။ သကဒါဂါမ်က ကာမဘုံ တစိတ်တဒေသ သံသရာမှပြတ်တယ်။ အနာဂါမ်က အလုံးစုံသော ကာမဘုံသံသရာမှ ပြတ်တယ်။ ရဟန္တာက အလုံးစုံသုံးဆယ့်တစ်ဘုံ သံသရာမှ ပြတ်တယ်လို့ ဟောတော်မူပါတယ်။

ဤသည်ကား စွန်းလွန်းဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ဝိပဿနာရှုနည်း အကျဉ်းတည်း။

၇။ မင်းကွန်း ဆရာတော် ဘုရားကြီး၏
ဝိပဿနာရှုနည်း

(စကား ပလ္လင်)

ကျွန်ုပ်သည် လွန်ခဲ့သော အနှစ် (၃၀) ကျော်လောက်က နိုင်ငံတော် ဗုဒ္ဓသာသနာ့အဖွဲ့ ဘာသာပြန် အယ်ဒီတာအဖြစ်ဖြင့် အစိုးရအမှုထမ်းစဉ် ရန်ကုန်မြို့၊ ဘုန်းကြီးလမ်း၊ အမှတ်(၇၅) နေ၊ သီလဝတီတိုက်၊ ကျောင်းအမကြီးများဖြစ်ကြသော ဒေါ်သီလ၊ ဒေါ်စောတို့က မိမိအပေါ် မောင်အရင်းအချာနှင့်မခြား ယခုဘဝ၊ နောင်ဘဝတို့၌ ကောင်းစားရေးကို လိုလားကြသဖြင့် “မောင်တင်မြင့်ကို တိုက်တွန်းလိုပါတယ်၊ အင်မတူ ညီအစ်မ နှစ်ယောက်လဲ မကြာခင်က မင်းကွန်းရိပ်သာသို့ သွား၍ တရားအားထုတ်ခဲ့သဖြင့် အလွန်တရာမှ ကျေးဇူးများ ခဲ့ကြပါတယ်။ မောင်တင်မြင့်လဲ မင်းကွန်းရိပ်သာမှာ တတ်နိုင်သလောက် သွားရောက်၍ တရားအားထုတ် စေချင်ပါတယ်။ မင်းကွန်း ဝိပဿနာကျောင်းမှာ စားစရိတ်လဲ အသင်းကထောက်ပံ့တယ်။

ဒုတိယအကြိမ်

အခြားကုန်ကျမယ့်စရိတ်များလဲဘယ်လောက်ကုန်ကုန်အစ်မတို့က ကုသိုလ်ပြုပါမယ်” ဟု သူတို့တိုက်သို့ ရောက်တိုင်း ရောက်တိုင်း တိုက်တုန်း တောင်းပန်ကြတယ်။

ထိုသို့ တိုက်တုန်းဖန်များတော့ စဉ်းစားမိတယ်။ “ငါဟာ ပိဋကတ် ကျမ်းဂန်များကိုတော့ သူများထက် မသာတောင် တတ်သင့်သလောက် တတ်မြောက်အောင် သင်ကြား ပို့ချခဲ့တယ်။ ဒါနကုသိုလ်များလဲ မိမိစွမ်းအားအလျောက် ပြုလုပ်ခဲ့တယ်။ သီလကုသိုလ်လဲ အမြဲ မစောင့်နိုင်ပေမယ့် တတ်နိုင်သလောက် ဆောက်တည်ခဲ့တယ်။

“သို့သော် ဘာဝနာကုသိုလ်တော့တခါမျှအားမထုတ်ရသေးဘူး။ ရဟန်းအဖြစ်မှ လူ့ဘောင်သို့ သက်ဆင်းပြီး မကြာခင် ရန်ကုန်မှ မိမိရပ်ရွာ ဖလံခုံသို့ ပြန်ယင်း ရွှေတို၊ လိပ်ခြင်းရွာသို့ ရောက်သောအခါ နောင်တော်အရင်း ဖြစ်သော မန္တလေးမြို့ မစိုးရိမ်ကျောင်းတိုက် ပိဋကတ်ကျောင်း ဆရာတော် သကျသီဟ ဓမ္မာစရိယ ဦးစာရိန္ဒနှင့် တွေ့ခဲ့တယ်။

“ထိုအခါမှာလဲ နောင်တော်ဖြစ်သော ဦးစာရိန္ဒက ‘ငါ့ညီ မောင်တင်မြင့်ကို တိုက်တုန်းရအုံးမည်။ ငါဟာ အစကတော့ ယခုခေတ်မှာ ဝိပဿနာတရား ပြုနေကြတာတွေဟာ လိမ်စား၊ ညာစားနေကြတာတွေပဲလို့ ထင်မိတယ်။ ရဟန်းအမကြီးက တိုက်တုန်းလို့ မကြာမီက ဆိပ်ခုံနဲ့ရွာတွင် တရားပြနေသော ဦးသောဘဏထံ နည်းခံပြီး သွား၍ အားထုတ်တယ်။ အလွန် အကျိုးများပါတယ်။ စာထဲက သိနေတာဟာ စာသိပဲရှိတယ်။

မပိုင်ဘူး၊ ကိုယ်တွေ့သိမဟုတ်ဘူး၊ တရား အားထုတ်ကြည့်မှ အသိမှန် အမြင်မှန် ပေါ်လာတယ်။ သင်ထားတဲ့ စာများလဲ တနေ့တခြား သဘာဝကျကျ သိလာတယ်။ ဒီတော့ မင်းလဲ တရားအားထုတ်ဖို့ ကောင်းတယ်'ဟု တိုက်တွန်းခဲ့ဖူးတယ်။ (ထိုစဉ်က မဟာစည်ဆရာတော် ဦးသောဘဏ္ဍာမှာ ဆိပ်ခွန်ရှာ မှာပင် ရှိသေးသည်။)

“မိမိအပေါ် ပစ္စုပ္ပန်အကျိုး၊ သံသရာအကျိုးကို လိုလားကြ သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ တိုက်တွန်းချက်များကို စဉ်းစားပြီး ‘လသာ တုန်း ဗိုင်းငင်’ ဆိုသလို ဒီတခါမှ အားမထုတ် ဖြစ်ခဲ့လျှင် နောင် တွင် လွယ်ချင်မှလွယ်မည်။ သေဘေးကလဲ စိတ်ချရတာမဟုတ် ဘူး၊ ဖြုတ်ကနဲ သေချင်သေနိုင်တယ်။ သေခါနီးကျမှ ဘာဝနာ တရား အားမထုတ်ခဲ့ရပါသေးလားဟု နောင်တတရားရနေလို့ အပိုပဲ။ လူဖြစ်ရှုံးသွားလိမ့်မည်’ဟု မိမိကိုယ်ကို ဆုံးမပြီး စိတ် တိုးတိုးချကာ တရားအားထုတ်ရန် အဓိဋ္ဌာန်ပြုလိုက်ပါသည်။

အဓိဋ္ဌာန် ဆုံးဖြတ်ချက် ချပြီးနောက် မကြာမီ ကျောင်း အမကြီး ဒေါ်သီလ၊ ဒေါ်စောတို့ထံသွားပြီးကာ ဝန်ခံလိုက် ပါသည်။

ထိုအခါက နိုင်ငံတော်ဝန်ကြီးချုပ် ဦးနုသည် အစိုးရရုံးတွင် အလုပ်လုပ်နေကြသော အရာထမ်း အမှုထမ်းများအား တရား အားထုတ်ချင်လျှင် သက်ဆိုင်ရာဌာန အကြီးအမှူးတို့က အချိန် ရသလောက်၊ ခွင့်ပေးနိုင်သလောက် ပေးကြပါဟု တိုက်တွန်း ပြောဆိုထားသဖြင့် ခွင့်ယူရာတွင် အလွယ်တကူပင် အရက်(၂၀) ခွင့်ရပါသည်။

ခွင့်ရတယ်ဆိုလျှင်ပဲ ချက်ချင်းကျောင်းအမကြီးတို့ထံသွားပြီး ပြောရာ၊ စောင့်ခြင်ထောင်မှစ၍ စားစရာ သောက်စရာ အပြည့် အစုံနှင့် ညီအစ်မနှစ်ယောက်လုံး မင်းကွန်းရိပ်သာသို့ လိုက်ပို့ကြ ပါသည်။ ရောက်သည့်နေ့မှာပင် တိုက်အုပ်ဆရာတော် ဦးဝါယ မိန္ဒထံတွင် နည်းခံပြီး တရားအားထုတ်ခဲ့ပါသည်။

၈။ မင်းကွန်း တရားရှုနည်း နိဿရည်း

တရားကတော့ သထုံ ပထမ မင်းကွန်းဆရာတော်ဘုရားကြီး နည်းအတိုင်း ထိုင်လျှင် ထိုင်တယ်၊ အိပ်လျှင်အိပ်တယ်၊ သွားလျှင် သွားတယ်၊ စားလျှင်စားတယ်၊ အမြဲမပြတ် သတိကပ်ပြီး ရှုမှတ် ရတော့ပါပဲ။

ရန်ကုန် မဟာစည်ဆရာတော်နည်းနှင့် မင်းကွန်းဆရာတော် နည်းမှာ သိပ်မထူးခြားလှချေ။ သထုံမင်းကွန်းဆရာတော်ကြီး၏ တပည့်ချည်းဖြစ်၍ အတူတူလိုပင် ဖြစ်ပါသည်။

ထိုင်တယ်၊ အိပ်တယ်၊ သွားတယ်၊ စားတယ်လို့ အားထုတ် ရသောနည်းမှာ ကာယာနုပဿနာ၊ ဣရိယာပထနည်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ သွားတဲ့အခါ ကြွတယ်၊ လှမ်းတယ်၊ ချတယ်လို့ မှတ်ရ ပါတယ်။ သွားတုန်းလာတုန်း အခိုက်အတန့်မှာ အာရုံတခုခု မြင်ပြန်ယင်လဲ မြင်တယ်၊ မြင်တယ်လို့မှတ်၊ ကြားပြန်ယင်လဲ ကြားတယ်ကြားတယ်လို့မှတ်၊ နှံပြန်ယင်လဲနှံတယ်နှံတယ်လို့မှတ်၊ အစားတခုခုစားပြန်တော့လဲ စားတယ်လို့မှတ်။

ဒုတိယအကြိမ်

ထို့ထက် အမှတ်စိပ်ပြီး စားမယ်လို့ ဇွန်းကိုကိုင်လျှင် ကိုင်
တယ်၊ ကိုင်တယ်လို့မှတ်၊ ဟင်းကို ခပ်လိုက်တဲ့အခါ ခပ်တယ်လို့
မှတ်ရူရူပါတယ်။ အားထုတ်သည်မှစ၍ (၁၀) ရက်လောက်
အထိ ဟိုဟိုဒီဒီ အာရုံတွေများပြီးလျှင် တခါတခါလဲ အိမ်သို့
ရောက်ပြီး ထင်သလောက် အမှတ်မစိပ်နိုင်ဘူး၊ သမာဓိ မရ
နိုင်ဘူး။

“စက္ခုစပဋိစ္စ ရူပေစဥပဇ္ဇတိစက္ခုဝိညာဏံ” ဟု ဆက္ကသုတ်
ဒေသနာတော် လာသည့်အတိုင်း ကောင်းသည့် အာရုံတွေတွေ၊
မကောင်းသည့် အာရုံတွေတွေ၊ ကောင်း-မကောင်းသည့် အာရုံ
တွေတွေ၊ မြင်တယ်မြင်တယ်လို့ မှတ်ဖန်များတော့ ကမ္မဋ္ဌာန်း
အာရုံ စိပ်စိပ်ပြီးလာတော့ မြင်သိပျက်၊ မြင်သိပျက်တွေ ပေါ်
လာတယ်။

မြင်တဲ့အဆင်းကရုပ်၊ သိတာကနာမ်ပဲဟု ရုပ်နှင့်နာမ် ခွဲခြား
သိလာတယ်၊ ရှုတဲ့အခါ မြင်တဲ့အဆင်းပဲရှုရှု၊ သိတဲ့နာမ်ပဲရှုရှု၊
တခုခုသိအောင် မိအောင်ရှုရတယ်၊ မရှုမိလျှင် ဖဿကြောင့်
ဝေဒနာ၊ ဝေဒနာကြောင့် တဏှာဖြစ်လာတယ်။

တဏှာမဖြစ်အောင် အသိအမှတ်နှင့် မပြတ်ရှုတော့ တခုနဲ့
တခု တသဘောနဲ့ တသဘော ပြောင်းလဲသွားတာလေးတွေ
တွေ့ရတယ်၊ တဏှာဖြစ်ယင် ဥပါဒါန် ကံ သင်္ခါရတွေ ဖြစ်လာ
လိမ့်မယ်၊ သတိကြပ်ကြပ်ထားရူပါ၊ ဝေဒနာပညာဖြစ်အောင်
အားထုတ်ပါ။

ပရမတ္ထတရားသဘောတို့၏ တခုနဲ့တခု သူ့ အလိုလိုပြောင်းလဲ သွားတာလေးတွေ တွေ့တော့ ဝေဒနာ တဏှာ မဖြစ်ပဲ တဏှာ ရပ်ဝဲသွားမယ်၊ တဏှာချုပ်တော့ နောင်ဘဝပေါင်း အသင်္ချေ ဖြစ်နေမည့် ဥပါဒါန်ကံတွေလဲ ချုပ်သွားတော့တာပဲ။

သို့အတွက် ကောင်းတဲ့အာရုံ တွေ့သော်လည်း တဏှာ မဖြစ်တော့ဘူး၊ မကောင်းတဲ့အာရုံ တွေ့သော်လည်း ဒေါသ မဖြစ်တော့ဘူး၊ ကောင်း-မကောင်းတဲ့ အာရုံတွေ့သော်လည်း မောဟ မဖြစ်တော့ဘူး၊ အဲဒီလို သတိနှင့် မပြတ် ရှုလိုက်တော့ မြင်တာလဲ မြင်ကာမတ္တမျှပဲ၊ ဒါကြောင့် “ဒိဋ္ဌေဒိဋ္ဌမတ္တံ” ဟု ဟောကြားထားပါတယ်။

ချုပ်ရုံတွင် မကဘူး၊ တရားအထူးတွေ့တောင် ပေါ်လာ တယ်၊ ဘယ်လို ပေါ်လာသလဲဆိုတော့ မြင်တယ် မြင်တယ်၊ မြင်သိပျက်၊ မြင်သိပျက်လို့ အမှတ်နဲ့ ရှုလိုက်တော့ ဒီအမှတ် အတွင်းမှာ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး ပါလာတယ်၊ ပါလာပုံမှာ နာမ်ရုပ် တို့၏ ဖြစ်ပျက်နေတာကို အမှန်သိ အမှန်မြင်လာတာက သမ္မာဒိဋ္ဌိ မဂ္ဂင် ဖြစ်တယ်၊ ဖြစ်ပျက်အပေါ် စိတ်ကလေး တင်ထားလိုက် တော့ သမ္မာသင်္ကပ္ပမဂ္ဂင် ဖြစ်လာတယ်၊ အဲဒီ မဂ္ဂင်နှစ်ပါးဟာ ပညာမဂ္ဂင်လို့ ခေါ်ရတယ်၊ စိတ်ကတည်လို့ ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံကို မှတ်လို့ရတာ၊ စိတ်မတည်ယင် မှတ်လို့မရဘူး၊ အဲဒီစိတ် တည်လာ တာဟာ သမ္မာသမာဓိ မဂ္ဂင်ပဲ။

စိတ်ကလေး တခြား မသွားအောင် တည်နေအောင် ဆွဲဆောင်တဲ့ လုံ့လက သမ္မာဝါယမမဂ္ဂင်ပဲ၊ မှတ်လို့ ရနေတာက

သမ္မာသတိမဂ္ဂင်ပဲ၊ စိတ်တည်ကြည်တာက သမ္မာ သမာဓိမဂ္ဂင်ပဲ၊
အဲဒီမဂ္ဂင်သုံးပါးကို သမာဓိ မဂ္ဂင်လို့ ခေါ်ရတယ်။

အဲဒီလို မပြတ်မှတ်ယင်းမှတ်ယင်း ဝိပဿနာဉာဏ်တွေလဲ ဖြစ်
ပေါ်လာတာပဲ။ ဘယ်လိုဖြစ်လာသလဲဆိုယင် မြင်တယ်မြင်တယ်
လို့ မှတ်ယင်းမှတ်ယင်း မြင်တဲ့အဆင်းက ရုပ်၊ မြင်တာက ရုပ်၊
သိတာကနာမ်လို့ ခွဲခြမ်းလိုက်နိုင်ယင် နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်
ဖြစ်ပြီလို့ ဆိုနိုင်တယ်။

ထိုနာမရူပ ပရိစ္ဆေဒ ဉာဏ်က သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို ပယ်တယ်၊
မြင်သိစိတ်ကလေး ဖြစ်ပေါ်ဖို့ရာမှာ စက္ခု အကြည်ဓာတ်ရယ်၊
မြင်တဲ့အဆင်းရုပ်ရယ်၊ အလင်းရောင်ရယ်၊ နှလုံးသွင်းရယ်
ဤလေးပါး အကြောင်းများကြောင့် စက္ခုဝိညာဉ် စိတ်ကလေး
ဖြစ်ပေါ်လာတယ်လို့ သိလိုက်ယင် ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ် ဖြစ်နေ
ပြီလို့ ဆိုနိုင်တယ်။

အဲဒီ ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်က ဝိစိကိစ္ဆာကိုပယ်တယ်၊ ပယ်တယ်
ဆိုပေမယ့် ပုထုဇဉ်ဖြစ်နေသေးတော့ အကြွင်းမဲ့တော့ မပယ်နိုင်
သေးဘူးပေါ့။ ဒါပေမယ့် တဒဂ်အားဖြင့် ပယ်နိုင်တယ်ဆိုတော့
သောတာပန်စခန်း ရောက်နေပြီလို့ ဆိုနိုင်တယ်။

ဖြစ်ပေါ်လာပြီးတော့ ပျက်ပျက်သွားလို့ မမြဲတဲ့ အနိစ္စ
လက္ခဏာ၊ မပျက်မစီးအောင် အောင့်အည်းမရလို့ ပျက်ပျက်
သွားတဲ့ဒုက္ခလက္ခဏာ၊ ပျက်ပျက်နေလို့ ကိုယ့်အလိုမကျတဲ့ အနတ္တ
လက္ခဏာတွေမြင်လာယင် သမ္မာသနဉာဏ် ဖြစ်နေပြီလို့ ဆိုရတယ်။

ထိုသမ္မသနဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာတော့ တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိဆိုတဲ့ ငါ့စွဲ ဂါဟသုံးပါး ကွာတော့တာပဲ။ “ကိုယ်မှာမတတ်၊ စာမှာ တတ်၊ ဂါဟတ်ကိုက်တတ်သည်” ဆိုသည်မှာ ဒီဂါဟတွေပဲ။ အနိစ္စလက္ခဏာဖြင့် မာနစွဲပြုတ်သွားတယ်။ ဒုက္ခလက္ခဏာဖြင့် တဏှာစွဲပြုတ်သွားတယ်။ အနတ္တလက္ခဏာဖြင့် ဒိဋ္ဌိစွဲပြုတ်သွား တယ်။ ရုပ်နာမ်တို့၏ ရေပွန်ပမာဖြစ်ပြီး ပျက်ပျက်သွားလို့ မမြဲတဲ့ အနိစ္စလက္ခဏာ၊ ဆင်းရဲတဲ့ ဒုက္ခလက္ခဏာ၊ အစိုးမရ အလို့မလိုက်တဲ့ အနတ္တလက္ခဏာတို့ကို သာမညလက္ခဏာလို့ ခေါ် ရတယ်။

ဖြစ်ပျက်ဖြစ်ပျက်နေတာကိုတော့ သင်္ခါလက္ခဏာလို့ ခေါ် တယ်။ ရုပ်ခန္ဓာအစုအဝေးကြီးတခုလုံး၏ အချမ်းအပူ စသော အကြောင်းတို့ကြောင့် ဖောက်ပြန်တဲ့ သဘောကိုတော့ ရူပုန လက္ခဏာ၊ နာမ်ခန္ဓာအစုအဝေးကြီးတခုလုံး၏ အာရုံသို့ညှတ်ညှတ် သွားတဲ့ နမန လက္ခဏာတို့ကိုတော့ သဘာဝ လက္ခဏာလို့ ခေါ် တယ်။

ရုပ်တို့တွင် ပထဝီစသည်တို့၏ ကက္ခဋ္ဌလက္ခဏာများ၊ နာမ် တို့တွင် စိတ်၏ အာရမ္မဏ ဝိဇာနန လက္ခဏာ၊ ဖဿစသည်တို့၏ ဖုသနလက္ခဏာ စသည်တို့ကို ဝိသေသလက္ခဏာလို့ ခေါ်ရတယ်။ လက္ခဏာကိုသိမှ သဘောကို သိတယ်။ သဘောသိမှ ပရမတ် ပေါ်တယ်။ ပရမတ်ပေါ်မှ ပညတ် ငုပ်သွားမယ်။ ဒါကြောင့် လက္ခဏာများ သိဖို့လဲ အရေးကြီးပါတယ်။

ဝိပဿနာဉာဏ်စဉ် ဖြစ်ပွားပုံကို ကြည့်မယ်ဆိုလျှင်လဲ ထိုသို့ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော သမ္မသနဉာဏ်ဖြစ်ပြီး နောက်အဖြစ်အပျက်

ကိုရုတဲ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ဖြစ်လာတယ်။ ဤနေရာတွင် အထူး မှတ်ဖို့လိုသည်မှာ ကာလသုံးပါးဖြင့် ဖြစ်ပျက်ကို မြင်တာက သမ္မသနဉာဏ်၊ ပစ္စုပ္ပန်ကာလဖြင့် ဖြစ်ပျက်ကို မြင်တာက ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ဟု ခွဲခြားမှတ်ပါ။

ထို့အပြင် သောတာပန် ဖြစ်ပြီးနောက် သကဒါဂါမ် ဖြစ် အောင်၊ သကဒါဂါမ် ဖြစ်ပြီးနောက် အနာဂါမ် ဖြစ်အောင်၊ အနာဂါမ်ဖြစ်ပြီးနောက် ရဟန္တာဖြစ်အောင်ဟာ ဤဥဒယဗ္ဗယ ဉာဏ်ကစပြီး အားထုတ်ရပါတယ်။

ဤဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ဖြစ်ပြီးသည့်နောက် အပျက်သာ ထင် သည့် ဘင်္ဂဉာဏ်၊ ကြောက်စရာထင်သည့် ဘယဉာဏ်၊ သံသရာ ဝဋ်၏ အပြစ်တွေကို တရေးရေး ထင်သည့် အာဒိနဝဉာဏ်၊ သံသရာဝဋ်ကို ငြီးငွေ့လာသည့် နိဗ္ဗိန္ဒဉာဏ်၊ ဤနိဗ္ဗိန္ဒဉာဏ် ဖြစ်လာပြီဆိုလျှင် ပုထုဇဉ်သာ ရှိသေးသော်လည်း အရိယာ ဘုံ၏စိတ်လို ဖြစ်စင်သွားလို့၊ အရိယာလို ဖြစ်နေလို့၊ လိင်္ဂအရိယာ လို့ ခေါ်တယ်။

ဤနေရာမှာ အရိယာလေးမျိုး ခွဲခြားသိဖို့လိုတယ်။

(၁) ဝိပဿနာတရား စပြီးအားထုတ်နေတယ်ဆိုလျှင် အာ ဝံရ အရိယာလို့ ခေါ်တယ်။

(၂) အားထုတ်လို့ ရုပ်နာမ် ကဲ့သွားပြီလား ဆိုလျှင် ဒဿနအရိယာလို့ ခေါ်တယ်။

(၃) သံသရာဝဋ်ကို ငြီးငွေ့လာသည့် နိဗ္ဗိဒ္ဓဉာဏ်ဖြစ်လာပြီး ဆိုလျှင် လိင်္ဂအရိယာလို့ ခေါ်တယ်။

(၄) မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်ဆိုက်၍ သောတာပန်ဖြစ်သွားတော့ ပဋိဝေဒအရိယာလို့ ခေါ်တယ်။ (ကိဉ္ဇိဘဝံနာဘိဝဒိံ) တဲ့။ ကိဉ္ဇိဘဝံ၊ ဘယ်လို ချမ်းသာတဲ့ ဘဝမျိုးကိုမှ။ နာဘိဝဒိံ၊ လိုချင်စောဖြင့် မမက်မောတော့ပြီလို့ ဆိုထားတယ်။

ထို့နောက် သံသရာဘဝတွေကို ရှုံးမှန်းလာပြီး သံသရာဝဋ်မှ လွတ်ချင်တဲ့ မုစ္စိတုကမ္ပတာဉာဏ် ဖြစ်လာတယ်။ နောက်တော့ ဝိပဿနာတွေ၏ အာရုံတွေကို ထပ်ရှုမှ လွတ်မည်ထင်၍ ထပ်ရှုချင်တဲ့ ပဋိသင်္ခါဉာဏ်တွေဟာ အစဉ်အတိုင်း ပေါ်လာကြတယ်။

ထို့နောက် သူ့အလိုလို၊ သူ့သဘောအလျောက် ကုန်ကြပျက်ကြတဲ့ သင်္ခါရတရားတွေကို လျစ်လျူရှုတဲ့ သင်္ခါရ လက္ခဏဉာဏ်၊ ရှေ့ဝိပဿနာဉာဏ်နှင့် နောက် ဝိပဿနာ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်တို့အား လျော်တဲ့ အနုလောမဉာဏ်တွေ ဖြစ်ပြီး၊ ဂေါတြဘူဉာဏ်က ညွတ်ပေးလိုက်တော့ မဂ်ဉာဏ်က ကိလေသာတွေကို အကြွင်းမဲ့ သတ်ပြီး နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုသွားတာပဲ။

အထူးမှတ်သားရန်မှာ ဝိပဿနာဉာဏ် (၁၆)ပါးတို့တွင်—

- (၁) နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်၊
- (၂) ပစ္စယပရိဂ္ဂဟဉာဏ်၊
- (၃) သမ္မသနဉာဏ်၊

(၄) ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်၊

(၅) ဘင်္ဂဉာဏ်၊

(၆) ဘယဉာဏ်၊

(၇) အာဒိနဝဉာဏ်တို့ကို တရုဏ ဝိပဿနာလို့ ခေါ်တယ်။
၎င်းဉာဏ်ကိုပင် ယထာဘူတဉာဏ်သို့လဲ ခေါ်ရသည်။ ကျန်
သေး—

(၁) နိဗ္ဗိဒါဉာဏ်

(၂) မုစ္ဆိတုကမ္ပတာဉာဏ်

(၃) ပဋိသင်္ခါဉာဏ်

(၄) သင်္ခါရုပေက္ခာဉာဏ်

(၅) အနုလောမဉာဏ်

(၆) ဂေါတြဘူဉာဏ်

(၇) မင်္ဂဉာဏ်

(၈) ဖိုလ်ဉာဏ်

(၉) ပစ္စဝေက္ခဏာဉာဏ် တို့ကို ဗလဝ ဝိပဿနာလို့ခေါ်
တယ်။

ဝိပဿနာဆိုတာ ရုပ်တရားတွေက ရှေ့ပြေးအဖြစ်၊ နာမ်
တရားတွေက နောက်လိုက်အဖြစ်ဖြင့် ရှေ့သွား နောက်လိုက်အနေ
ပြုလုပ်ပြီး မပြတ်ရှုမှတ်နေတာပဲ ဖြစ်တယ်။

ဒုတိယအကြိမ်

အထူးအားဖြင့် မည်သည့် ဝိပဿနာ ဆရာတော်ကြီး၏ နည်းပင်ဖြစ်စေ၊ သမာဓိရအောင် အလျင် လှင်ရတာချည်းပဲ၊ သတိခိုင်လျှင် သမာဓိ ပိုင်သည်၊ သမာဓိ ပိုင်လျှင် ဝိပဿနာနိုင်ပါသည်။

ဝိပဿနာပညာ နိုင်နိုင်နင်းနင်းဖြစ်လျှင် ဝိဇ္ဇာအလင်း ဓာတ် ပေါ်လာမည်သာ ဖြစ်သည်။ “ပရမတ္ထ ဓမ္မေ ဒိဋ္ဌေ ပညတ္တိ နိရောဓော နာမရူပေဒိဋ္ဌေ ဒိဋ္ဌိနိရောဓော” ဆိုသည့်အတိုင်း ပရမတ်ပေါ်လျှင် ပညတ်ချုပ်တယ်၊ နာမ်ရုပ်မြင်လျှင် ဒိဋ္ဌိချုပ်တယ်၊ အဖြစ်ကိုမြင်လျှင် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိချုပ်တယ်၊ အပျက်ကို မြင်လျှင် သဿတဒိဋ္ဌိချုပ်တယ်။

၉။ အနှောင့်အယှက်တရား သုံးပါး

တရားအားထုတ်သည့်အခါ အနှောင့်အယှက်ဖြစ်တဲ့ တရားတွေကို သတိထားရမယ်။ ဘယ်တရားတွေလဲ ဆိုလျှင်

“ငါ အားထုတ်နေတာ ဟုတ်မှဟုတ်ရဲ့လား၊ စာပေတွေကတော့ ဒီလိုဆိုထားတယ်။ စာပေကျမ်းဂန်နှင့်ကော ညီရဲ့လား” ဟု တွေးတေးခြင်း ဥဒ္ဓစ္စ၊ သို့လော သို့လော ယုံမှားဖြစ်ပြီး ပူပန်တဲ့ နိဝရဏကုက္ကုစ္စ။ “ငါဟာ ဉာဏ်ရှိသူ၊ ကံရှိသူ၊ ဇီဝိလုံ့လရှိသူဖြစ်လျက် အဘယ်ကြောင့် မရပဲရှိရမည်နည်း” ဟု မာန်မာနထားခြင်း၊ ဤတရားတွေဟာ တရား အထင်အမြင်နှောင့်ယှက်စေတဲ့ တရားတွေပဲ။ ဒါတွေကို မဖြစ်အောင် သတိထားရမယ်။

ပိဋက သုံးပုံဆောင် မဟာသီဝမထေရ်ကြီးဟာ သူ စာချပေးလို့ တတ်မြောက်သွားတဲ့ တပည့်တွေ သုံးသောင်းတောင် ရှိတယ်။ ထိုတပည့်တွေဟာ တရားအားထုတ်ကြတော့ အားလုံး ရဟန္တာတွေ ဖြစ်ကုန်ကြတယ်။ ငါ စာချပေးတဲ့ ငါ့တပည့်

ဒုတိယအကြိမ်

တွေ့တောင် အာသဝေါကုန်ခန်း ရဟန္တာတွေ ဖြစ်သေးတာပဲ၊
ငါ အားထုတ်ရလျှင် သုံးရက်တည်းနှင့် ရဟန္တာ ဖြစ်စေမည်ဟု
မာန်မာနကြီး ထားပြီး အားထုတ်ရာတွင် နှစ်ပေါင်း ၃၀
ကြာသည့်တိုင်အောင် မရပဲဖြစ်နေ၍ ငိုနေတယ်။

ဒီတော့ အနီးရှိ နတ်သမီးက တရားအားထုတ်တာ ငိုနေရ
သလား၊ ငိုနေလို့ တရားရမယ်ဆိုလျှင် တပည့်တော်မတို့လဲ
နေတိုင်း ငိုနေမှာပဲလို့ ပြောင်သလို လှောင်သလို ပြောမှ
သတိရပြီး တရားဆက်လက် အားထုတ်လို့ အာသဝေါ ကုန်ခန်း
၍ ရဟန္တာ ဖြစ်သွားပါတယ်။ အဲဒီဝတ္ထုမှာ မာနက တရားကို
မရနိုင်အောင် တားဆီးနေတယ်။ သတိထားကြ။

တရားအားထုတ်တယ်ဆိုတာ သံသရာ ချဲ့ထွင်နေတဲ့ တဏှာ
မာန ဒိဋ္ဌိ တရားတွေကို သတ်ဖို့ပဲ။ ၎င်းတရားတွေဟာ သံသရာကို
ရှည်အောင် ချဲ့ထွင်နေတဲ့ ပပဉ္စတရားလို့ ခေါ်တယ်။

ဒီတရားသုံးပါး ဖြစ်လာအောင် ဘယ်သူတွေက လုပ်ပေး
နေသလဲဆိုလျှင်—

- (၁) အမှန်ကိုမသိအောင် ဖုံးလွှမ်းထားတဲ့ အဝိဇ္ဇာ၊
- (၂) လမ်းမှန် မဟုတ်သည်ကို စဉ်းစားကြံစည် အားပေး
နေတဲ့ အယောနိသောဒနသိကာရ၊
- (၃) ရုပ်နာမ်တို့ကို အဟုတ်အမှန်အတိုင်း မသိပဲ ငါ့ဟု
ထင်မှတ်နေတဲ့ အသ္မိမာန၊

(၄) ဒုစရိုက်သုံးပါးကို ပြုလုပ်ရန် မရှက်တဲ့ အဟိရိက၊

(၅) ဒုစရိုက် သုံးပါးကို ပြုလုပ်ရန် မကြောက်တဲ့ အနောတ္တဗ္ဗ၊

(၆) စိတ်မငြိမ်သက် ဟိုရောက်ဒီရောက် ပျံ့လွင့်နေတဲ့ ဥဒ္ဓစ္စ၊
ဤတရား ခြောက်ပါးက မြှောက်စားပင့်ကော် လုပ်
ထားတယ်။

အဲဒီတရားတွေကို နာကြားပြီး ကျွန်တော်လဲ တရား ဆက်
အားထုတ်နေတာ ၁၅ ရက်လောက် ကြာသွားတယ်။ ဘာမှ
တော့ အကြောင်းထူး တရားထူး မတွေ့သေးဘူး။ သမာဓိ
တော့ တရက်ထက်တရက် ရင့်သန်ပြီး တရားထိုင်လိုက်တယ်
ဆိုလျှင် တခါတည်း ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံထဲ စိုက်သွားတာပဲရှိတယ်။
အစကလို ဟိုရောက်ဒီရောက် ကမောက်ကမတွေ့တော့ မတူး
နိုင်တော့ဘူး။

မြင်လာတဲ့ အာရုံတွေလဲ မြင်ကာမတ္တမျှနှင့်ပင် ချုပ်သွား
တယ်။ ကြားလာရတဲ့အာရုံတွေလဲ ကြားကာမတ္တမျှ ချုပ်သွား
တာပဲ။ မြင်တာဟာ မည်သူမည်ဝါ ယောကျ်ား၊ မိန်းမ
ရယ်လို့ အမှတ်အသား မရှိတော့ဘူး။ ကြားလာတဲ့ အသံ
တွေလဲ မည်သူ့အသံ၊ ယောကျ်ားအသံ၊ မိန်းမအသံ၊ ရယ်လို့
အမှတ်အသား မထားတော့ဘူး။ မရှိတော့ဘူး။ ဒီလောက်ပဲ
ရှိသေးတယ်။

၁၅ ရက် လွန်မြောက်၍ ၁၆ ရက်နေ့ ရောက်သော အခါ စကြိုလျှောက်ယင်း ကြွတယ်၊ လှမ်းတယ်၊ ချတယ် ဟူသော အမှတ်က တဖြည်းဖြည်း စိပ်လာပြီး တခြားအာရုံတွေ လုံးဝမရောက်တော့ဘူး။

ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံသာ စိတ်က စွဲနေတယ်၊ ဒီလိုစွဲယင်းနှင့် မိမိခန္ဓာကိုယ်ထဲမှာရှိတဲ့ အူတွေ အသည်းတွေ မြင်ရသလို ဖြစ်လာ တယ်၊ ဒါပေမယ့် စိတ်ကမလျော့ပဲ ဇွဲနဲ့ပဲဖြင့် ထပ်ပြီးတော့သာ အမှတ်ကို သတိပြုတယ်၊ သတိပြု အမှတ်ပြု နေတုန်းပင် ဖြုန်း ကနဲဆို မတ်တတ်ရပ်ယင်း သတိလစ်ပြီး မေ့သွားသလို ဖြစ်သွား တယ်၊ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးလဲ မရှိတော့ဘူး၊ ပျောက်သွားတယ်လို့ ထင်ရတယ်၊ လူကလဲ လဲကျမသွားဘူး၊ အေးငြိမ်းချမ်းသာ လိုက်တာလဲ ရှေးက တခါမျှမဖြစ်ဖူး၊ မကြုံဖူးတဲ့ ချမ်းသာ အထူးကို ခံစားလိုက်ရတယ်။

ငါဟာ တရားထူးတွေတာပဲလို့ အထင်စွဲပြီး ၎င်းနေ့ ညနေ မှာပင် ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာနဲ့ မင်းကွန်းရိပ်သာသို့ လိုက်ပို့ကြတဲ့ အစ်မကြီးတွေကို သတိရ၍ ကျေးဇူးတင်ပြီး ပြောချင်လို့ စောင့် နေတယ်။

သူတို့ကလဲ နေ့စဉ်ပဲ အခြေအနေ ဘယ်လိုနေသလဲဆိုတာ သိချင်လို့ ထောက်လှမ်းနေကြတယ်၊ နေ့ရှိသရွေ့ ညနေတိုင်း ညနေတိုင်း ရိပ်သာတနေရာမှာနေပြီး ကြည့်ကြတယ်၊ ခါတိုင်း တော့ သူတို့ကိုမြင်ပေမယ့် တရားအားထုတ်တဲ့အလုပ် ပျက်မှာ စိုးလို့ မခေါ်ဘူး။

သုတို့ကလဲ နှုတ်ဆက်ဖို့တောင်လာမတွေ့ဘူး၊ အဲဒီနေ့ကျတော့ မပြောရယင် မနေနိုင်ဘူး၊ ပြောကိုပြောချင်တယ်၊ မြင်တယ် ဆိုလျှင် လှမ်းခေါ်ပြီး မိမိဖြစ်ပျက်ပုံကို အကုန် ပြောပြလိုက် တယ်။

သုတို့လဲ တရားအားထုတ်ထားသူတွေဖြစ်တော့ ဝမ်းသာလို့ မဆုံး တပြုံးပြုံးနဲ့ သဘောကျပြီး ပြန်သွားကြတယ်။

ထို့နောက် တိုက်အုပ်ဆရာတော် ဦးဝါယမိန္ဒထံ သွားပြီး အကျိုးအကြောင်း လျှောက်ထားတယ်၊ ဆရာတော်က တမင် တဖိုလ် ရတယ်လို့များ ထင်မှတ်သွားလို့လား မသိဘူး၊ ဒကာ ကြီး အပါယ်လမ်းပိတ်သွားပြီလို့ အမိန့်ရှိတယ်။

ဤကားမင်းကွန်းဝိပဿနာတရား အကျဉ်းချုပ်ကို ကိုယ်တွေ့ ဝိပဿနာနှင့် ထုတ်ဖော် ရေးသားလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသတည်း။

၁၀။ မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရား၏

ဝိပဿနာရှုနည်း

(စကား ပလ္လင်)

ကျွန်ုပ် စာရေးသူသည် မဟာစည်ဆရာတော်ကို ၁၂၉၀ ပြည့်လောက်ကစ၍ သိပါသည်။ ထိုစဉ်က ရှေ့ဘိမ္ဘာ ပခန်းကျောင်းတိုက်မှာ ကျေးဇူးရှင် သုဓမ္မာဝင် ပခန်းဆရာတော် ဘုရားကြီးနှင့် ကျေးဇူးရှင်ပခန်းတိုက်အုပ်ဆရာတော်နောင်တော် ဦးဉာဏဝံသတို့ထံစာသင်နေတုန်းဖြစ်ပါသည်။ အထက်ပါနှစ်တွင် ရှေ့ဘိမ္ဘာ ကျောင်းဆရာကြီး ဦးပြည့်စုံကျောင်းမှာ ပထမကြီးတန်း အတူဖြေရသည့်အတွက် ဆိပ်ခွန်ရှာက ဦးသောဘဏဟု သိပါသည်။

ဦးသောဘဏမှာ အကျင့်သီလနှင့် ပြည့်စုံ၍ ဉာဏ်မှာလဲ အလွန်ထက်သန်သည့် ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်ကြောင်း နောင်တော်က ပြောပြ၍ သိရပါသည်။

ဒုတိယအပိုင်း

ထို့နောက် ကျွန်ုပ်လဲ သာမဏေဘဝနှင့်ပင် ပထမကြီးတန်း ဆက်လက် ပြောဆိုနိုင်ရန် ရည်သန်၍ မန္တလေးမြို့ မစိုးရိမ် ကျောင်းတိုက်သို့ ရောက်သွား ပါသည်။ ဦးသောဘဏလဲ မော်လမြိုင်၊ သထုံမြို့တို့မှာ သီတင်းသုံးနေကြောင်း သိရပါသည်။ နှစ်ပေါင်း ၃၀ ကျော်လောက် မတွေ့ရတော့ပါ။

ထို့နောက် ကျွန်ုပ်လဲ ရဟန်း ၁၂ ဝါရတွင် လူဝတ်ကြောင် လဲပြီး နိုင်ငံတော် ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့မှာ ဘာသာပြန် အယ်ဒီတာ အဖြစ် အမှုထမ်းနေစဉ် နိုင်ငံတော် ဝန်ကြီးချုပ်ဟောင်း ဦးနုနှင့် ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့ ဥက္ကဋ္ဌကြီး ဆာဦးသင်တို့ သွားရောက် ပင့်လျှောက်ကြသဖြင့် ယခု သာသနာ့ရိပ်သာသို့ရောက်မှ ထပ်မံ ဖူးမြင်ရပြန်ပါသည်။

နိုင်ငံတော် ဝန်ကြီးချုပ်ဟောင်း ဦးနုက မိမိအား တရား အားထုတ်ရန် ပြောဖူးသည်။ စာသောက်နေထိုင်ရေးမှစ၍ အစစ အရာရာ အဆင်မပြေသေးသဖြင့် နှောင့်နှေး ကြန့်ကြာသွားပါ သည်။ ၁၃၂၉ ခုနှစ်ကျမှ ဝန်ကြီးချုပ်ဟောင်း ဦးနုက ဦးဓမ္မဇေ ဘွဲ့အမည်ဖြင့် ရဟန်းပြုနေစဉ် သွားရောက်ဖူးမြင်သောအခါ မိမိ အား တရားအားထုတ်ရန် ထပ်မံပြောပြန်ပါသည်။ အားထုတ် ယင်လဲ ဉာဏ်စဉ်နာပြီးသည့်တိုင်အောင် အားထုတ်ပါဟု အမိန့် ရှိပါသည်။

တပည့်တော် လွန်ခဲ့သော ဆယ်နှစ်လောက်က မင်းကုန်း ဝိပဿနာ ကျောင်းတိုက်သို့ သွားရောက် အားထုတ်ဖူးကြောင်း

ဒုတိယအကြိမ်

၉၂ ဓမ္မာစရိယ ဦးတင်မြင့်

လျှောက်ထားသော်လဲ ကျေနပ်ဟန်မတူပါ။ ဦးတင်မြင့် တရား အားထုတ်လို့ ကုန်ကျသည့် စရိတ်ကို သူ၏ မဟာစည်ရိပ်သာ ထောက်ပံ့ရေး ရန်ပုံငွေမှ ထုတ်ယူပါလို့လဲ ပြောပါသည်။

ဤသို့ ဝန်ကြီးချုပ်ဘဝနှင့်တခါ၊ ရဟန်းဘဝနှင့်တခါ နှစ်ခါရှိနေတော့ အားထုတ်ရန် ရည်သန်ပြီး ဇနီးဖြစ်သူ မစိန်လှ နှင့် သားကြီးဖြစ်သူ ယခု ကာကွယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန လေတပ် တွင် အရာခံဗိုလ် အဆင့်အတန်းရှိသော လေကြောင်းအချက်ပြ အမှုထမ်းနေသည့် မောင်စိန်တင်နှင့် ဦးမိုးမြင့် ကျူးရှင်ကျောင်း အုပ်၊ (တက္ကသိုလ်မင်းယဉ်) သားလတ်တို့နှင့် တိုင်ပင်ကြည့်ရာ အဖေ အားထုတ် ဖြစ်အောင် အားထုတ်ပါ။ အဖေ့မှလဲ အစာအိမ်ရောဂါ ရှိနေတော့ အသက်လဲ ရှည်ချင်မှရှည်မည်၊ သေချင်ယင် ရုတ်တရက် သေသွားနိုင်ပါသည်။ သေခါနီး တရားအားမထုတ် လိုက်ရဘူးဟု နောင်တရနေမယ်၊ စရိတ်စက ကိုလဲ ဦးနုထံယူမနေပါနှင့်၊ ကျွန်တော်တို့အိမ်သားတစု စားရေး သောက်ရေး ချွေတာစုဆောင်းပြီး ထောက်ပံ့ပါမယ်ဟု ပြော ကြသည်။

ဒါနဲ့ အကြောင်းကတော့ ညီညွတ်နေပြီဟု သဘောရကာ တရားအားထုတ်ရန် ဆုံးဖြတ်လိုက်ပါသည်။ ၁၃၂၉ ခု၊ တန်ခူး လဆန်း ၄ ရက်၊ (၁၂၄၂၆၀)နေ့တွင် ကျေးဇူးရှင် မဟာစည် ဆရာတော်ထံသွား၍ (၀)ပါးသီလ ခံယူပြီးလျှင် တိပ်ခွေဖြင့် အသံသွင်းထားသော မဟာစည်ဆရာတော်၏ တရားပြနည်းကို ဖွင့်ပြ ဟောပြောပါသည်။

တရားပြနည်း အကျဉ်းချုပ်မှာ ထိုင်ပြီး အားထုတ်မယ် ဆိုယင် ယောကျ်ားဆိုယင် တင်ပျဉ်ခွေပြီး ထိုင်ပါ။ မိန်းမ ဆိုလျှင် မိန်းမထိုင် ထိုင်ပြီး ကိုယ်ကို မတ်မတ်၊ လက်ကိုဘော့ တောင့်တောင့်ထား။ ပြီးလျှင် မျက်စိမှိတ်ကာ ငြိမ်သက်စွာဖြင့် ဝင်သက်ကစပြီး ရှုလိုက်ယင် ဗိုက်က ဖောင်းလာလိမ့်မယ်။ ဖောင်းလာယင် ဖောင်းတယ်လို့ မှတ်။ လေပြန်၍ ထုတ်လိုက်တဲ့ အခါ ပိန်လာလိမ့်မယ်။ ပိန်လာယင် ပိန်လာတယ်လို့ မှတ်။ ပါးစပ်က ဆိုဖို့မလိုဘူး။ စိတ်ထဲက မှတ်ရုံပဲ။

အဲဒီလို ဖောင်းတယ် ပိန်တယ်လို့ မှတ်ဖန်များတော့ မခံသာ လို့ ဝေဒနာလေးတွေ ဖြစ်ပေါ်လာလျှင် သူဖြစ်ပေါ်ရာမှာ အာရုံစူးစိုက်ပြီးတော့ လိုက်မှတ်ရတယ်။ နာယင် နာတယ်လို့မှတ်။ ကျဉ်ယင် ကျဉ်တယ်လို့မှတ်။ ကိုက်ခဲယင် ကိုက်ခဲတယ်လို့မှတ်။ အောင့်ယင် အောင့်တယ်လို့မှတ်။ ညောင်းယင် ညောင်းတယ် လို့မှတ်။ ညောင်းလို့ မပြင်နဲ့၊ မောယင် မောတယ်လို့မှတ်။ မောလို့ မရပ်နဲ့၊ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ဝေဒနာလေးတွေကို ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း လိုက်၍ ရှုမှတ်နေရပါတယ်။ အထူးဝေဒနာမပေါ်ယင် အစက စပြီး မှတ်တဲ့ ဖောင်းတယ် ပိန်တယ်၊ ဖောင်းတယ် ပိန် တယ်လို့ လဲ ပြန်မှတ်ရမယ်။

သမာဓိရပြီး ဉာဏ်အားပြည့်တဲ့ အခါမှာ ဆိုယင် ဒီလို စူးစိုက်ပြီး မှတ်နေရာမှ ကိုယ်ထဲက မခံသာမှု ဝေဒနာလေး တခု ဖြစ်လာလိုက်ယင် ဒီက သိမှတ်တဲ့ စိတ်ကလေးတခုက ဖြစ်လိုက်ယင်၊ ဟိုက မခံသာမှု ဝေဒနာလေးတခု ဖြစ်လာ

လိုက်ယင်း ဒီက သိမှတ်တဲ့ စိတ်ကလေးတခုက ဖြစ်လိုက်ယင်းနှင့် ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း အခံရ ခက်တာကလေးတွေကို တပိုင်းစီ တပိုင်းစီ ပိုင်းခြားပြီးတော့ သိနေတယ်။

ဝေဒနာလေးတွေသာ မဟုတ်ဘူး၊ မှတ်နေတဲ့ သတိဉာဏ် ကလေးတွေကလဲ မှတ် သိပြီးယင်း ပျောက်သွားယင်း၊ မှတ် သိပြီးယင်း ပျောက်ပျက်ယင်း၊ ခဏမစဲ တသဲသဲ ဖြစ်ပျက်ပြီး နေတော့ မမြဲပုံတွေသာ ထင်ရှားပါတယ်။

ဝေဒနာသာ မဟုတ်သေးဘူး၊ ဝေဒနာမူတပါး မြင်တာ တွေ၊ ကြားတာတွေ၊ နံတာတွေ၊ စားတာတွေ၊ ထိတာတွေ၊ သိတာတွေဖြစ်တဲ့ ဒွာရခြောက်ပါးမှ ကျလာသမျှ အာရုံတွေ ကိုလဲ သူတို့ ကျလာတိုင်း ကျလာတိုင်း ရှုမှတ်ပြီးတော့ သိနေ ရတယ်။ အာရုံက ကျလိုက်ယင်းလဲ အဲဒါ ရှုမှတ်ပြီး သိလိုက် ယင်းနဲ့ တဖန် ပျောက်သွားပြန်တယ်။ ပျောက်သွားတော့ တခြားအာရုံတွေ ပေါ်လာပြန်တယ်။ ပေါ်လာတဲ့ အာရုံတွေ လိုက်မှတ်နေရတယ်။

အဲဒီလို မပြတ်မစဲ တသဲသဲရှုမှတ်ပြီး ဝိညာဉ်တသိတ် သိနေ ရတယ်။ ရုပ်ပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရတို့ပဲ ဖြစ်ဖြစ် ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်းကို အမေ့၊ အပျောက်၊ အလွတ်မရှိပဲ အကုန် လုံး အမှတ်ကပ်ပြီး သိနေရတယ် စသဖြင့် ဟောပြောပြသ ပါသည်။

၁၁။ တရား အစစ်ခံပုံ

တရား အားထုတ်၍ ဖြစ်ပေါ်လာပုံကို ဖော်ပြ ပါမည်။
ထိုအခါက ရဟန်းတော်များနှင့် လူယောကျ်ား များအား
တရားစစ်တဲ့ ကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ ဆရာတော်မှာ ဆရာတော်
အရှင်ပဏ္ဍိတ ဖြစ်သည်။ ဆရာတော် အရှင် ပဏ္ဍိတသည်
ပိဋကတ်ကျမ်းဂန်နှင့် ဂန္ထိန္ဒရ အဝဝတို့တွင် ကျမ်းကျင့်၍
အကျင့်သိက္ခာ အနေအထိုင် ကျစ်လျစ် သိပ်သည်းသပ်ရပ်ပြီး
အလွန် ကြည်ညိုချင်စဖွယ် တင့်တယ်သော ပုဂ္ဂိုလ်ထူးတပါး
ဖြစ်ပါသည်။

တရားအားထုတ်၍ (၃)ရက်၊ (၄) ရက်လောက် ရှိလျှင်
ဆရာတော် အရှင်ပဏ္ဍိတထံ တရားထိုင်နေသော ပုဂ္ဂိုလ်များ
တရား အစစ်ခံကြရသည်။ ကျွန်ုပ်လည်း ဆရာတော်ထံ ရောက်
သောအခါ တနေ့ ဘယ်နှကြိမ် တရားထိုင်သလဲ၊ စကြံကော
ဘယ်နှခါ လျှောက်သလဲဟု မေးပါသည်။

တပည့်တော် တရားစထိုင်သည်မှ စ၍ ယနေ့တိုင်အောင်
တနေ့လျှင် ခြောက်ကြိမ် တရားထိုင်၍ ခြောက်ကြိမ် စကြံ
လျှောက်ပါသည်ဟု လျှောက်သည်။

ယခု တရားထိုင်သည့်အခါ မိမိခန္ဓာကိုယ်နှင့် မှတ်သိစိတ် တခြားစီ ထင်ပါကြောင်း၊ အမှတ်မပျက်တဘဲ များပါ သည်ဟု လျှောက်သည်။

တကြိမ်ထိုင် တကြိမ်စကြံလျှောက်လျှင် တနာရီလောက် ကြာပါသည်။ ဒကာကြီး ဖြစ်ပုံမှာ တရားသား ပါပါတယ်၊ အမှတ်မပျက်အောင် ကြိုးစားပါဟု အမိန့်ရှိသည်။

ထို့နောက် သုံးရက်လောက်ရှိလျှင် တခါ သွားအစစ်ခံရ ပြန်ပါသည်။ တပည့်တော် တရား မှတ်ယင်း မှတ်ယင်းနဲ့ မျက်စိ ဖွင့်ပြီး ကြည့်လိုက်သောအခါ လက်မောင်းသားတွေ ကြည့် လိုက်ယင် ရိပ်ရိပ် ရိပ်ရိပ်နဲ့ လှိုင်းတံပိုးထသလို မြင်ရသည်။ အုတ်နံရံကို ကြည့်လိုက်ပြန်ယင်လဲ လေတိုက်လို့ လှုပ်သလို တရိပ်ရိပ် တရိပ်ရိပ်နဲ့ တွေ့နေရသည်။ လူသံ၊ ငှက်သံတွေ ကြားပြန် ယင်လဲ အသံလောက်သာ အာရုံရောက်ပြီး မိန်းမပဲ၊ ယောက်ျား ပဲ၊ ရေကြက်သံပဲ၊ ဘုတ်သံပဲဟု အာရုံမစွဲပဲ ကြားသည့်အာရုံသာ ရောက်ပါသည်ဟု လျှောက်ထားသည်။

ဆရာတော်က တရားအတော်တက်နေပြီ၊ ဆက်ပြီးကြိုးစား ပါ။ နောင်ကျ ဒီလိုအဘယ်ကြောင့် ဖြစ်လာတယ်ဆိုတာ ရှင်း လင်းပြမယ်လို့ အမိန့်ရှိပါသည်။

တရားအားထုတ်၍ (၁၀) ရက်လောက် ရောက်လာသော အခါ တပည့်တော် မျက်စိကြည့်ရတာ ခါတိုင်းထက် ပို၍ ကြည်လင်သည်။ တရားထိုင်၍ ပြီးခါနီး တနာရီနီးနီးလောက် မှာ တကိုယ်လုံးစိမ့်၍ တဖိန့်ဖိန့်နဲ့ ချမ်းသာနေပါသည်။ ရေ ငတ်တဲ့အခါ ရေသောက်ရသလို၊ နေပူထဲမှာ အပူခံနေရာမှ

နေရိပ်သို့ရောက်၍ ခိုလှုံရာသလို ဖြစ်နေပါသည်။ နောက်ဆုံး အလွန်တရာ နှစ်သက်စရာ လိုချင်စရာ ကောင်းတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်၊ သတ္တဝါ၊ အရာဝတ္ထုတွေ့တောင် အလကားပဲ၊ ဘာမှနှစ်သက် စရာ မဟုတ်ဘူး၊ ခင်မင်စရာမဟုတ်ဘူး၊ လိုချင်စရာ မဟုတ်ဘူး၊ ဖြစ်ပြီး ပျက်စီးနေတဲ့ အရာဝတ္ထုတွေပဲ၊ ချောတာ လှတာ ဆိုတာလဲ မိမိတို့က ထင်နေတာပဲ၊ အမှန်စင်စစ်တော့ ချောတာ လှတာ ဘာမျှ မရှိပါဘူးဟု ထင်နေပါသည်ဘုရားဟု လျှောက် ထားသည်။

ဆရာတော်က အမှတ် ကျဲနေသေးတယ်၊ ဒါထက် ကဲပြီး အမှတ် မကျဲရအောင် ကြိုးစားပါ၊ ဒါပေမယ့် တနေ့ထက်တနေ့ တော့ တရားတက်တက်လာတယ်၊ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ အရာဝတ္ထု တွေဟာ ပညတ်ပဲ၊ ပညတ်ပေါ်လျှင် ပရမတ်ဥပတတ်တယ်၊ ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ တရားသဘောလေးတွေအပေါ်မှသာ အာရုံက စိုက်ရမယ်ဟု ပြောပါသည်။

ထိုနောက် (၁၅) ရက်လောက် ရောက်တဲ့အခါ တရား ထိုင်နေစဉ်တွင် အကြိမ် (၂၀) လောက် မိမိ ရှေ့မှောက်မှာ ဝင်းကနဲ လက်ကနဲနှင့် အရောင် တွေ့ရပါသည်။ မိမိခန္ဓာကိုယ် ကြီးမှာလည်း တည်ရာမရှိတဲ့ ကောင်းကင်ပြင်မှာ ထိုင်နေရ သလို ငြိမ်ကနဲ ငြိမ်ကနဲနှင့် နေပါသည်။ တရားအားထုတ်ရတာလဲ ပျင်းရိခြင်း၊ ထိုင်းမှိုင်းခြင်းမရှိပဲ အလွန် အရသာရှိသလို ဖြစ်နေ ပါသည် ဘုရားလို့ လျှောက်ထားတယ်။

ဒုတိယအကြိမ်

ဒီတော့ ဆရာတော်က ဆက် ကြိုးစားပါ။ အမှတ် စိပ်နိုင် သမျှ စိပ်ပါစေ။ အခြားအာရုံတွေ မဝင်ပါစေနှင့်။ တနေ့ ထက် တနေ့ တရား တိုးတက်ပါသည်။ ဒီလို ဖြစ်တာဟာ တရားအားထုတ်သည့် ယောဂီတိုင်း ဖြစ်တတ်ပါသည်။ အရောင် အလင်းကလဲ တခန်းလုံးလင်းသလား၊ ကွက်ပြီး လင်းသလား လို့ မေးပါသည်။ ခဏလင်းတာလား၊ ကြာရှည်ရှည် လင်းတာ လားဟု မေးပါသည်။

တခန်းလုံးမလင်းပါ။ ရှေ့တွင်သာ လင်းပါသည်။ ခဏ လင်းပါသည်။ တာရှည်မလင်းပါ။ လျှပ်ပြက်သလို လင်းတာ ပါ ဘုရားလို့ လျှောက်တားလိုက်သည်။

တရားထိုင်၍ (၁၆) ရက်လောက်အမြောက်နေ့လယ်လောက် တွင် အစာအိမ်ရောဂါ ပြန်ပေါ်လာ၍ ဗိုက်နာသဖြင့် ဆရာ တော်ထံ ခွင့်ပန်ပြီး အိမ်သို့ ခဏပြန်၍ မြင်းကွင်း ဆေးရုံမှာ ဆေးထိုးရပါသည်။ နောက်နောက်က တခါတခါ ဗိုက်နာ ယင် (၂) ရက်လောက် အနည်းဆုံး ခံရပါသည်။ ဆေးလဲ သုံးခါလောက် ထိုးမှ သက်သာတတ်ပါသည်။ ယခုတော့ တရားအားထုတ်နေလို့လား မသိ။ တရက်လောက် အနားယူ ပြီး တခါဆေးထိုးတာနဲ့ ပျောက်သွားပါသည်။

နောက်တနေ့ ရိပ်သာပြန်ရောက်၍ ဆက်ပြီး တရားထိုင်ပါ သည်။ ၎င်းနေ့ပင် ဆရာတော် ဦးပဏ္ဍိတထံ တရား အစစ်ခံ ရပါသည်။ တပည့်တော်ပြန်ပြီး တရားထိုင်တော့ လူတယောက်

မိမိရှေ့မှာ ချက်ချင်းအနာရ၍ ချက်ချင်းအကြောဆွဲပြီး ချက်ချင်း
သေသွားသည်ကို မြင်ရပါသည် ဘုရားဟု လျှောက်ထားရာ
အိမ်တရက်သွားသော်လည်း တရားရှုမှတ်မှု ပျက်ပုံမပေါ်ပါဟု
အမိန့်ရှိပါသည်။

ထိုနောက် တရားထိုင်၍ ရက်(၂၀)လောက် အမြောက်တွင်
တရားထိုင်ရာမှာ ခဏသာပိန်ဖောင်းမှတ်ရသည်။ တော်တော်ကြာ
ငြိမ်ကျသွားကာ ကောင်းကင်မှာ ထိုင်နေရသလို အထိအတွေ့မရှိ
တော့သလိုလို အလွန် ချမ်းသာပြီး နေပါသည်။ နောက်နောက်က
(၁)နာရီလောက် ထိုင်နိုင်သော်လည်း ယခု(၃)နာရီလောက်
ထိုင်တောင်မှ မညောင်းတော့ဘူး၊ ထလိုတဲ့အခါ ရုတ်တရက်
မထနိုင်သလိုဖြစ်ပြီး လှုပ်ရှားလို့ မရသလိုဖြစ်နေပါသည်။ လက်
ခြေကို မနည်းလှုပ်ပြီး ထရပါသည်။

ထပြီး စဉ်းစားမိသည်မှာ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ အရာဝတ္ထုတွေ
ဟာ ပျက်လိုက် ဖြစ်လိုက်၊ ပျက်လိုက် ဖြစ်လိုက်နဲ့ သူ့သဘော
သူဆောင် နေကြတာချည်းပဲဟု ထင်နေကြောင်း လျှောက်
ထားသည့်အခါ အဲဒါဟာ ဓမ္မနုပဿနာသဘောပဲ၊ ဒီစခန်းသို့
ရောက်ရန် အလွန်အားထုတ်ရသည်ဟု အမိန့်ရှိပါသည်။

နောက်(၁၅)ရက်လောက်ကြာတော့ အစစ်ခံဖို့ရာ ဘာမျှ
အထူးမရှိပါဘူးဘုရား၊ ဒါပေမယ့်အထူးလျှောက်ထားလိုသည်မှာ
တပည့်တော် ဘုရား ဆုပန်ထားသူ ဖြစ်ပါဘယ်၊ သံသရာကြီး
ကြောက်ကြောက်လာတော့ သံသရာထဲ မနေချင်တဲ့ စိတ်တွေ

ခဏခဏဖြစ်နေတယ်ဘုရား၊ လောကမှာ အထက်တန်းကျတယ် ဆိုတဲ့ လူမင်း နတ်မင်း ပြဟွာမင်းတို့၏ စည်းစိမ်လဲ အလကားပဲ လို့ ထင်တယ်၊ ဘာမှ အနှစ်သာရ ရှာမတွေ့အောင် ဖြစ်နေ တယ်။

တပည့်တော် ဉာဏ်အလွန်ကောင်းပါတယ်ဘုရား၊ ငယ်ငယ် တုန်းက အဘိဓာန်တို့ အလင်္ကာတို့ ဘေဒစိန္တာတို့ ကျက်သော အခါ မနားပဲ ကြိုးစား ကျက်မယ်ဆိုယင် တနေ့ ဂါထာ (၅၀) လောက် ရတယ်ဘုရား၊ ယခု တရားအားထုတ်တာလဲ (၇)ရက်လောက်နဲ့ ဉာဏ်စဉ်ပေါက်ပြီး ဉာဏ်စဉ်နာရလိမ့်မယ် လို့ ထင်ခဲ့တယ်၊ ယခု အရက် အစိတ်လောက်ရတာတောင် ဉာဏ်စဉ် မနာရတော့ ဘယ်လို ဖြစ်နေသလဲမသိဘူးဟု လျှောက် တယ်။

ဒီတော့ ဆရာတော်က “ဒကာကြီး ဘုရားဆု တောင်းပေမယ့် တရား အားထုတ်ကောင်းပါတယ်၊ တရား အားထုတ်နိုင်ပါ တယ်၊ တနေ့တခြား တရား တိုးတက်နေတာ တွေ့ရတယ်၊ ဒီတရားတွေထဲမှာ ဗောဇ္ဈင်(၇)ပါးလဲ ပါတယ်နော်၊ တရား မှန် လမ်းမှန် မြင်လာယင် ဓမ္မဝိဇယသမ္မောဇ္ဈင်ပဲ စသည်ဖြင့် ဗောဇ္ဈင်(၇)ပါး ဖြစ်ပွားပုံကို အမိန့်ရှိခတ်မှုတယ်။

တရား အားထုတ်ယင် ငြိမ်သက်နေတာကတော့ ဥပေက္ခာ သမ္မောဇ္ဈင် ဖြစ်နေတာပဲ၊ မဂ္ဂင် (၈) ပါးလဲ ပါတာပဲ၊ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးပါလို့ ဉာဏ်စဉ် တက်ပြီး မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက် ပြုနိုင်တာပေါ့ဟု အမိန့် ရှိပါသည်။

ဒုတိယအကြိမ်

မိမိက ဉာဏ်စဉ်အနာခိုင်းလိမ့်မည်ဟု မျှော်လင့်ပြီး လျှောက်
သော်လည်း ဉာဏ်စဉ်နာဖို့အကြောင်းနဲ့ ပတ်သက်ပြီး ဘာမှ
မပြောပါ။

နောက်တနေ့ တပည့်တော် တရားဆက်ပြီး အားထုတ်
သော်လည်း ဘာမှ အထူးမပေါ်ပါဘူး ဘုရား၊ အားထုတ်
ရတာ ချမ်းသာတယ်လဲမဟုတ်၊ ဆင်းရဲတယ်လဲမဟုတ်၊ ငြိမ်သက်
တည်ကြည်ပြီး တရားထဲ အာရုံစိုက်သွားတာပဲ ရှိတယ်ဘုရား၊
တရားဟာလဲ ရပ်တန့်ပြီးနေတယ်လို့ ထင်တယ်။

မရပ်တန့်ပါဘူး၊ ဥပေက္ခာဖြစ်နေလို့ ရပ်တန့်တယ် ထင်နေ
တာပါဟု အမိန့်ရှိသည်။

နောက်တနေ့ တပည့်တော် နိုင်ငံရေးလုပ်ခဲ့ဖူးလို့ နိုင်ငံရေး
စကား ပြောတယ်လို့ တော့ မထင်ပါနဲ့ဘုရား၊ တခုတော့
လျှောက်ထားချင်ပါတယ် ဘုရား၊ ဆိုရှယ်လစ် ဘုံဝါဒကို
တည်ထောင်ကြတာဟာ လောဘနည်းအောင်၊ အမြတ်ကြီး
စား နည်းအောင် လုပ်ဘယ်လို့ ထင်ပါသည်။ လောဘနည်း
အောင်၊ အမြတ်ကြီးစားချင်စိတ် နည်းအောင် လုပ်ဖို့ လွယ်
ပါတယ်၊ သဋ္ဌေးတွေ၊ ကုန်သည်ကြီးတွေ၊ အရာရှိကြီးတွေကို
ဝိပဿနာတရား အားထုတ်ခိုင်းယင် အလိုလို လောဘနည်း
သွားမယ် ဘုရား၊ အမြတ်ကြီး မတရားစားချင်တဲ့စိတ် အလိုလို
နည်းသွားမယ် ဘုရား။ လောဘအကြီးခိုင်းလို့၊ အမြတ်ကြီးစား
ခိုင်းလို့ ရမှာတောင် မဟုတ်ပါဘူး ဘုရားဟု လျှောက်ထား
သည်။

ဆရာတော်က သဘောကျ၍ ပြုံးနေသည်။

ပြီးတော့ တပည့်တော် တခု လျှောက်ထားချင်သေးတယ် ဘုရား၊ ဘုန်းကြီးတွေလဲ စာသင်လို့ ပြီးယင် တခါတည်းဆက်ပြီး စာမချစေချင်သေးဘူး၊ တရားအားထုတ်ပြီးမှ စာချစေချင်တယ်၊ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော် စာသင်လို့တတ်တာက စာသိပဲဖြစ်တယ် ဘုရား၊ ကိုယ်တွေ့အသိ မဟုတ်သေးဘူး၊ တရားအားထုတ်မှ ကိုယ်တွေ့သိပြီး သဘာဝပိုကျမယ်ဟု လျှောက်ထားရာ ဒကာကြီး ပြောတာမှန်တယ်၊ စာတတ်ပြီး တရားအားမထုတ်လျှင် ဂါဟတ် ကိုက်တတ်တယ်ဆိုတာ ဒါမျိုးပဲဟု အမိန့်ရှိပါသည်။

မနေ့က တရားအားထုတ်ရတာ ဘုရား၊ တမျိုးကြီးပဲ၊ အားထုတ်နေစဉ် ဆတ်ကနဲ ဆတ်ကနဲ မေ့မေ့သွားပါတယ်၊ တကြိမ်မှာ အတော်ကြာအောင် မေ့သည်ဟု ထင်ပါသည်။ မေ့နေစဉ် အလွန်မြင့်သော တောင်ကြီးပေါ်မှ ရဟန်းသံဃာ တော်များ ယပ်တောင်ကိုယ်စီနှင့် စီတန်းကြွလာသည်ကို တွေ့မြင် ပါသည်ဟု လျှောက်ထားသည်။

ဆရာတော်က သဘာဝ လက္ခဏာ၊ သင်္ခတ လက္ခဏာ၊ သာမညလက္ခဏာ အကြောင်းတို့ကို ဟောပြောသည်။ ပြီးတော့ နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်နှင့် ဗစ္စယဗရိဂ္ဂဗ. ဉာဏ် နှစ်ပါးသည် ဝိပဿနာဉာဏ် မဟုတ်ပေ။ သမ္မသနဉာဏ်ကျမှ ဝိပဿနာဉာဏ်လို့ ခေါ်ရကြောင်း ထပ်မံဟောပြောသည်။

ယနေ့ တရားအားထုတ်ရတာကတော့ အလျင်ကလို့ ငြိမ်သက် မနေပဲ ရွာကနဲ ပွဲကနဲ၊ စစ်ကနဲ စူးကနဲ ခဏခဏ ပေါ်ပေါ်နေ ပါတယ်။ မနည်းကြိုးစားပြီး မှတ်နေရပါတယ်။ လူလဲ တုန်လှုပ် တယ်။ အရာဝတ္ထုတို့ကို ကိုင်တိုင်း ကိုင်တိုင်းလဲ တုန်လှုပ်တယ်။ ရုပ်လို့လဲ ကြာကြာမနေနိုင်ဘူး။ ယိုင်လဲမတတ် ဖြစ်နေတယ် ဘုရား။

ဆရာတော်က တရားဆုတ်သွားတယ်လို့ ထင်သလားဟု မေး၏။ မပြောတတ်ပါဘူးဘုရား၊ တရားမဆုတ်ပါဘူး၊ တိုးတက် နေတာပါဟု လျှောက်ရာ ယခုလိုဖြစ်တာ တရားသဘောပဲ၊ ဆက်သာ အားထုတ်ပါဟု တိုက်တွန်းသည်။

တရားအားထုတ်၍ တလမျှ ရသောအခါ စပြီးထိုင်လို့ ၁၅ မိနစ်လောက် အကြာတွင် မိမိ၏ ရုပ်ပုံပန်း သဏ္ဍာန်ရော စိတ်ရော ပျောက်သွားသည်ဟု ထင်ပါသည်။ စင်္ကြံလျှောက်တဲ့ အခါလဲ ကြွတယ်၊ လှမ်းတယ်၊ ချတယ်လို့ မှတ်ရတာ အမှတ် ကျသည်ဟု ထင်ပါသည် ဘုရားဟု လျှောက်ထားရာ—

ဒါဖြင့် နောက်ကိုကြွတယ်၊ ဆွဲတယ်၊ ဆောင်တယ်၊ လှမ်းတယ်၊ ချတယ်၊ မိတယ်လို့ တခါလှမ်းလျှင် ခြောက်မှတ်ထိအောင် မှတ်နိုင်ကြောင်း အမိန့်ရှိသည်။

နောက်တနေ့၌ မနေ့က စင်္ကြံလျှောက်ရတာ အလွန် ထိထိ ရှုရှု မိမိရရ တိတိကျကျ ဖြစ်ပါသည် ဘုရား၊ နာရီဝက်လောက် လျှောက်မိတော့ စိမ့်ကနဲ ဖိန့်ကနဲ၊ အိမ့်ကနဲ ပီတိတွေဖြစ်ပြီး

မီးပုံးပျံ မှိုင်းပြည့်ခါနီး အထက်ဆွဲသလို မတ်တတ် ရပ်ယင်း
တကိုယ်လုံး အထက်သို့ ဆွဲဆောင်သကဲ့သို့ ဖြစ်ပါတယ်။
နောက်နောက်က တရားထိုင်ယင်သာ ပီတိပဿဒ္ဓိ ဖြစ်ပါတယ်။
ယခုဘော့ စကြို လျှောက်တဲ့အခါလဲ ပီတိပဿဒ္ဓိ ဖြစ်လာတယ်
ဘုရား၊ ယခုလို တရားအရသာတွေ နေတော့ ညောင်းမှာ၊ ပင်ပန်း
မှာလဲ မကြောက်တော့ဘူး။ နိဗ္ဗာန်လဲ အခုမှတကယ်လိုချင် အမှန်
လိုချင်လာတယ် ဘုရားဟု လျှောက်ထားရာ—

“လိုချင်လာမှာပေါ့ ဒကာကြီး၊ သင်္ခါရ ဒုက္ခကိုတွေ့နေတော့
လိုချင်လာတာပဲ” ဟု အမိန့်ရှိသည်။

တပည့်တော် တရားကို စိတ်ရှိသလောက် အားထုတ်နိုင်
တော့ဘူးလို့ ထင်နေတာ ယခုတော့ အစာအိမ်ရောဂါကလဲ
သက်သာသွားတော့ ယခုလို အားထုတ်နိုင်သေးတာ သိပ်ဝမ်း
သာတယ် ဘုရား။ ယခုဘဝ တမက်တဖိုလ် မရသေးတောင်
အောက်ပါ အကျိုးကျေးဇူးများဘော့ အားထုတ်သူတိုင်း ခံစား
ရလိမ့်မည်ဟု ယုံကြည်ပါတယ် ဘုရား။

(၁) ငါးပါးသီလကို တမင်ဆောက်တည် ကျင့်သုံးနေစရာ
မလိုဘဲ အလိုလို စင်ကြယ်နေခြင်း။

(၂) ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ သုံးပါးလုံး ပြည့်စုံ၍ အလိုလို
စိတ်ချမ်းသာပြီး နေထိုင်လို့ ကောင်းခြင်း။

(၃) အလျင်ကလို့ မိရိုးဖလာ ရတနာသုံးပါး ကိုးကွယ်ခြင်း
မျိုး မဟုတ်ဘဲ တကယ်ယုံကြည်သော ပုဂ္ဂိုလ် အဖြစ်သို့
ရောက်ရခြင်း။

(၄) တကယ် အားထုတ်ပါလျှင် လောကုတ္တရာ မဂ်သို့ ရောက်နိုင်ခြင်း၊ မရောက်သေးလျှင်လဲ ဝိပဿနာမဂ် ပုဗ္ဗဘာဂ မဂ်ဘော့ ရောက်နိုင်ခြင်း။

(၅) မဂ်အံခြေ ဖိုလ်အခြေ အထုံပါရမီ ကုသိုလ်မျိုးစေ့ များ ဘဝဆက်တိုင်း ဆက်တိုင်း ပါသွားနိုင်ခြင်း။

(၆) စာပေတတ်ကျွမ်းပါလျှင် စာသိ၊ သင်သိ မဟုတ် တော့ပဲ မြင်သိ၊ ကိုယ်တွေ့သိ ဖြစ်နိုင်ခြင်း။

(၇) သီလစောင့်သည့်အခါမှာ ထမင်းဆာခြင်းကိစ္စ စသည် ကြောင့် ဝန်မလေးတော့ပဲ လှယ်ကုစွာ ဥပုသ် သီတင်းသီလ စောင့်နိုင်ခြင်း။

(၈) နောက်နောက်ကလို သေရမည့် ဘေးကို တွေး မကြောက်တော့ပဲ အကြောက်နည်းပါးသွားခြင်း။

(၉) မတရားသော အဓမ္မရာဂ၊ ဝိသမလောဘ မဖြစ်တော့ပဲ တရားသဖြင့်သာ ပစ္စည်းဥစ္စာ ရှာလို့ခြင်း။

(၁၀) သေခါနီးမှာ စိတ်ထားတတ်သဖြင့် သေလျှင် အပါယ်သို့မကျရတော့ပဲ များသောအားဖြင့် သုဂတိလားရခြင်း စသော အကျိုးတရားတွေ့တော့ မုချခံစားရမှာပဲ ဘုရားလို့ လျှောက်ထားတယ်။ ဒီတော့ ဆရာတော်က သဘောကျသော လက္ခဏာဖြင့် လက်ခံကာ သဒ္ဓါတရားတွေ ဖြစ်လာတာကိုးဟု အမိန့်ရှိကာ အောက်ပါအတိုင်း သဒ္ဓါလေးမျိုးကို ဟောပြု ပါသည်။

(၁) သာမန် မိရိုးဖလာ ယုံကြည်တာကတော့ ပသာဒ သဒ္ဓါလို့ ခေါ်တယ်။

(၂) ရတနာသုံးပါး၏ဂုဏ်ကို တကယ်ယုံကြည် တကယ် သက်ဝင်ပြီး ကြည်ညိုတာကတော့ သြကပ္ပသဒ္ဓါလို့ ခေါ်တယ်။

(၃) အရိယာများသာ ဖြစ်ပေါ်သည့် မတုန်လှုပ်သော ယုံကြည်ခြင်းမျိုးကတော့ အဓိဂမသဒ္ဓါလို့ ခေါ်တယ်။

(၄) ဘုရားလောင်းများသာ ဖြစ်ပေါ်လာသော သဒ္ဓါ မျိုးကတော့ အာဂမသဒ္ဓါလို့ ခေါ်သည်ဟု အမိန့်ရှိပါသည်။

နှစ်လပြည့်သော ဉာဏ်စဉ်နာရသည့်နေ့မှာ ဣန္ဒြေငါးပါး ညီမျှအောင် ဓိဋ္ဌာန်ပြီး တရားအားထုတ်ရာ ကောင်းကင်မှာ ထိုင်ရသကဲ့သို့ အထိအတွေ့ မရှိတော့ပဲ ဖြစ်နေရာမှ နာရီဝက် လောက် ရှိသေးသည်ဟုထင်ရာ ၅ နာရီခွဲမှ ၇ နာရီထိ ရှိသွား သည်ကို မသိလိုက်ကြောင်း လျှောက်ထားပါသည်။ လူ့ကိုယ် ကြီးလဲ သတိလစ်ပြီး ပြောင်းသွားသည်ဟု ထင်ပါကြောင်း လျှောက်ထားရာ၊ ဆရာတော်က ဒကာကြီး သမာဓိအား ကောင်းလို့ ဖြစ်ပါသည်။ အတော်အားရလောက်အောင် တရား တက်နေပြီဖြစ်၍ ယနေ့ည ဆရာတော်ကြီးထံ ဉာဏ်စဉ်နာရန် သွားဖို့ ညွှန်ကြားလိုက်ပါသည်။

၁၂။ မဟာစည် ဆရာတော်၏

သစ္စာလေးပါး တရား

ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်များ တရား သံဝေ ရကြစေရန်နှင့် တရား အားထုတ်တဲ့အခါ စိတ်ထား စိတ်နေ ထားတတ်ကြရန် ရည် သန်၍ ကျေးဇူးရှင် မဟာစည် ဆရာတော်ဘုရား မကျန်းမာ၍ ဆေးရုံ တက်ရာမှ ဆင်းလာခါစ ဟောကြားတော်မူသော သံဝေဂတရားတပုဒ်ကို ထုတ်နုတ်၍ အကျဉ်းချုပ် ဖော်ပြပါ မည်။

ယခု ဆရာတော်က ရန်ကုန်ကနေပြီး ဇာတိရပ်ရွာ ရွှေဘို မြို့မှာရှိကြတဲ့ ဒါယကာ၊ ဒါယိကာမများ၊ ဆိပ်ခွန်ရွာမှာရှိကြတဲ့ ဒါယကာ၊ ဒါယိကာမများနှင့် ရဟန်းတော်များကို သြဝါဒ မိန့်ခွန်း ပြောကြားလိုက်ရမယ်။ ဘုန်းကြီးမှာ အဖျားရောဂါနဲ့ ကျန်းမာရေး ချွတ်ယွင်းတဲ့ အတွက် ရန်ကုန်ဆေးရုံကြီးမှာ တက်ရောက်၍ ဆေးဝါးကုသပြီး နေရစဉ်အခါတုန်းက စိတ်

ထဲမှာ ရပ်ရွာ ဒါယကာ၊ ဒါယိကာမတွေကို အောက်မေ့သတိရ တယ်။ သတိရပြီး တရားသဘောလဲ ဆင်ခြင် စဉ်းစားမိလို့ အဲဒီအခါက ဖြစ်ခဲ့တဲ့ အကြောင်းအရာကလေးတွေကို ယခုပြန် ပြောမယ်လို့ပါပဲ။

ဘယ်လိုဖြစ်ခဲ့လဲဆိုယင် မကျန်းမမာ ဖြစ်နေရာက တော် တော် နေထိုင်ကောင်းလို့ ကျန်းမာရေးရလာတဲ့အခါ စိတ်ကူး တိုင်း စိတ်ကူးတိုင်း ဉာဏ်ကလေးတွေ ပွင့်လင်းလာတယ်။ အင်မတန်ကောင်းပြီး နှလုံးသွင်းတိုင်းသွင်းတိုင်း တရားတွေက ပေါ်ပေါ်လာတယ်။ ရပ်ရွာရှိ ဒါယကာ၊ ဒါယိကာမတွေကို တရားဟောလိုတဲ့စိတ်တွေ အများကြီး ဖြစ်ခဲ့တယ်။ ကျန်းမာ ရေးပြည့်စုံပြီး ယော်တော် နေထိုင်ကောင်းပေမယ်လို့ ညဉ့် အခါ အိပ်လို့ကတော့ ကောင်းကောင်း မပျော်ဘူး။

အိပ်ပျော်စေတတ်တဲ့ ဆေးဝါးများကို စားသောက် မှီပဲ့ ပေးမှ တညမှာ တနာရီလောက် တခါတလေ နှစ်နာရီလောက် အိပ်လို့ရတယ်။ အိပ်မပျော်ပဲ နိုးနေတဲ့အခါများမှာ မော် တော်ကားသံတွေ၊ ရထားသံတွေ ဆူဆူညီညီ အသံတွေဟာ မပြတ်လိုလို ကြားနေရတယ်။ ကြားတိုင်းကြားတိုင်း စိတ်ထဲမှာ သစ္စာလေးပါးတရားတွေ ပေါ်ပေါ်လာတယ်။ အခုသွားလာ နေကြတဲ့ လူတွေဟာ မိမိတို့ရဲ့ ချမ်းသာရာ ချမ်းသာကြောင်း ရှာကြံလုပ်ကိုင်နေကြတဲ့ လူတွေပဲ။ ဒီလူတွေဟာ မိမိရဲ့ ခန္ဓာ ကိုယ်ကို အမျိုးမျိုး မွေးမြူပြုစုပြီး နေကြတာဟာ လောက ကြီးရဲ့ အထင်အမြင်နဲ့ ကြည့်မယ် ဆိုယင်တော့ ချမ်းသာတွေ ပဲလို့ ထင်နေကြတယ်။

အစစ်အမှန်အားဖြင့် ကြည့်မယ်ဆိုယင် ဘာတခုမှချမ်းသာမှု မရှိဘူး။ ခဏမစဲ တသဲသဲဖြစ်နေတဲ့ ရုပ်တရား၊ နာမ်တရား၊ ဆင်းရဲဒုက္ခသစ္စာတရားချည်းပဲ။ မိမိခန္ဓာကိုယ်ကို မွေးမြူပြုစု နေချကတည်းက ကိုယ်ကမပြတ် ဖြစ်ပျက်နေလို့ပဲ။ အဲဒီလို မပြတ် ဖြစ်ပျက်နေလို့ အမျိုးမျိုး ပြုစုပျိုးထောင်နေရတယ် ဆိုယင် ဘယ်ကောင်းတော့မလဲ။ ဆင်းရဲချည်းပေါ့။ အကြမ်း စားအားဖြင့် တွက်ကြည့်မယ်ဆိုယင် သွားလာနေကြတာတွေ ဟာ တချို့ကလဲ စီးပွားရေး ကြီးပွားရေးနဲ့၊ တချို့ကလဲ ပျော်ရေးပါးရေးနဲ့၊ တချို့ကလဲ ကိုယ်နှင့်စပ်တဲ့ လူတွေရဲ့ ကျန်း မာရေးစသော ကိစ္စနဲ့ သွားလာနေကြရတာ ဖြစ်ပေလိမ့်မည်။

ထိုသို့ စဉ်းစားကြည့်လိုက်တဲ့အခါ အားလုံး တလှုပ်လှုပ် တရွရွနဲ့ သွားလာနေကြတဲ့ သူတွေဟာ ဘယ်သူမှ သက်သာရာ မရတဲ့ တကယ် ဆင်းရဲဒုက္ခတွေနဲ့ တွေ့ပြီး နေကြရတာပါ ကလားလို့ ဘုန်းကြီးရဲ့ ဉာဏ်ထဲမှာ တင်မြင်ပြီးတော့ လာ တယ်။ အနုစိတ်အားဖြင့် တွက်ကြည့်မယ်ဆိုယင် ယခုလို သွား လာနေတဲ့အခါမှာ စိတ်ကူးတွေ ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း စိတ်ကူးကို မှီပြီး လှုပ်ရှားပြုပြင်တဲ့ ရုပ်တွေ၊ ဒီလို စိတ်ကူးတဲ့ စိတ်ကူးတွေဟာ ခဏမစဲတသဲသဲ ဖြစ်ပျက်ပြီးနေတဲ့ တရားတွေဖြစ်လို့ ဆင်းရဲ တွေချည်းပဲ။ ဒုက္ခသစ္စာတွေချည်းပဲ။

ဒါတွေကို ဆင်းရဲမှန်း အမှန် မသိကြလို့၊ ချမ်းသာတယ် ထင်လို့ ယခုလို သွားလာနေထိုင်ကြတာပဲ။ အင်မတန် ပျော် စရာကောင်းတယ်လို့ ထင်မှတ်ပြီး သာယာ သိမ်းပိုက်နေကြ

တယ်၊ သာယာသိမ်းပိုက်ပြီး ပျော်မွေ့နေကြတာက ဘာလဲ ဆိုယင် သမုဒယ သစ္စာတရားပဲ၊ အဲဒီ ဒုက္ခသစ္စာနှင့် သမုဒယ သစ္စာ တရားတွေဟာ သတ္တဝါတို့၏ သန္တာန်မှာ နေ့မလပ် ညမစဲ အမြဲမပြတ် ဖြစ်ပေါ်နေတယ်ဆိုတာ ရှေးကလဲ ထင် မြင် သဘောပေါက်နေတာပါပဲ၊ ဒါပေမယ့် နေကောင်းပြီးစ ယခုအခါကျတော့ သာပြီး ပေါ်လွင်ထင်ရှားလာတယ်၊ ဒီလို နေ့မလပ် ညမစဲ အမြဲမပြတ် ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ် သင်္ခါရ ဒုက္ခသစ္စာတရားတွေနှင့် ဒီလို ဆင်းရဲတွေကို ချမ်းသာစရာ ပျော်စရာထင်ပြီး သာယာနှစ်သက်နေတဲ့ သမုဒယ သစ္စာတွေ ရှိနေသမျှ သုခအမှန်အစစ် မဖြစ်နိုင်ဘူး၊ ဆင်းရဲချည်းပဲ ဖြစ်နေ မှာပဲ။

ဒီသစ္စာနှစ်ပါး စုံးစုံးပေါ်လာမှ၊ လုံးဝ ချုပ်ငြိမ်းသွားမှ သုခ အစစ်အမှန် နိရောဓ သစ္စာဆိုတဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို ဆိုက်ရောက်ပြီး မျက်မှောက်ပြုနိုင်မှာပဲ၊ နိရောဓသစ္စာဆိုတဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို ဆိုက်ဖို့ ရာမှာ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားထားတော်မူတဲ့ မဂ္ဂင်ရှစ်ပါး တရားတွေဟာ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း အကျင့်မှန် အကျင့် ကောင်းဖြစ်တဲ့ မဂ္ဂသစ္စာတွေပဲလို့ ဆေးရုံတက်တုန်းက သစ္စာ လေးပါး၊ တရားတွေကို ဉာဏ်ထဲမှာ ပွင့်ပွင့်လင်းလင်းကြီး ထင်ရှားစွာဖြစ်ပေါ်လာတယ်၊ တနေ့ကျတော့ ဆေးရုံကြီး၏ အနီးအပါး သရက်တောတိုက်မှာ သီတင်းသုံးသည့် တောင် ဘီလူးဆရာတော်ကြီး ကြွလာတယ်။

တောင်ဘီလူးဆရာတော်ကြီးက ကျန်းမာရေး အခြေအနေ မေးပြီး ဓမ္မလက်ဆောင်အဖြစ်ဖြင့် ဂါထာလေးတပုဒ်ကို ပါဠိ

သက်သက်ရှုတ်ပြီး ဟောပြုတယ်။ သူ့မှာလဲ ရှေးတုန်းက မကျန်း
မမာဖြစ်နေဆဲ ဆရာတော်ကြီးတပါး ကြွလာပြီး ပေးထားလို့
တဲ့။ ဒီဂါထာလေးကို သူ့မှာ အမြဲတမ်း ရှုတ်ဖတ်နေပါတယ်
လို့လဲ ပြောတယ်။ အခု မဟာစည်ဆရာတော်ကိုလဲ အဲဒီ ဓမ္မ
လက်ဆောင် ဂါထာလေး ပေးချင်တယ် ဆိုပြီးတော့ ပါဠိသက်
သက် သုံးခေါက်ရှုတ်ပြီး ဟောပြုတယ်။

အဲဒီ ဂါထာလေးကတော့....

အာဗာဓေမေ သမ္ပပ္ပန္နော၊ သတိမေဥဒပဇ္ဇေထ။

အာဗာဓောမေ သမ္ပပ္ပန္နော၊ နကာလောမေနပ္ပဇ္ဇိတုံ။

တဲ့။ ဒီဂါထာလေးဟာ ထေရာဂါထာပါဠိတော်မှာလာတယ်။
ဥတ္တိယမထေရ် ဥဒါန်းကျူးတဲ့ ဂါထာပဲ။

မေ၊ ငါ့အား။ အာဗာဓေ၊ မကျန်းမာမှု ရောဂါစုသည်။
သမ္ပပ္ပန္နော၊ မလွဲမရှောင်သာ ဖြစ်ပေါ်၍ လာလတ်သော်။ သတိ၊
မမေ့မလျော့ မပေါ့လေးစား သတိတရားသည်။ မေ၊ ငါ့အား။
ဥဒပဇ္ဇေထ၊ အမှန်မခြား ဖြစ်ပွားခဲ့လေပြီ။ ကိံ၊ ဘယ်လို ဖြစ်ပွား
သနည်းဟု မှုကား။ မေ၊ ငါ့ဟု ဖြစ်လာ ကိုယ်ခန္ဓာ၌။ အာဗာ
ဓော၊ မကျန်းမမာ ရောဂါညစ်ကျ ဝေဒနာစုသည်။ သမ္ပပ္ပန္နော၊
မလွဲမရှောင်သာ ဖြစ်ပေါ်၍ လာလေပြီ။ ဣမိနာ အာဗာဓေန၊
ဤရောဂါဝေဒနာဖြင့်ပင်။ မရဏံဝါပါဏေယျ၊ ခန္ဓာပျက်
ယှင်း သေကြခြင်းသို့ ရောက်မှလည်း ရောက်နိုင်၏။ တသ္မာ၊

ထို့ကြောင့်။ ဣဒါနိ၊ ရောဂါရနေ ယခုအခြေအနေ၌။ မေ၊
ငါ့အား။ ပပဇ္ဇိတုံ၊ ရှုမှတ်မှုမရှိ သတိမေ့လျော့၍ နေခြင်းငှာ။
နကာလော၊ အချိန်အခါမဟုတ်ပေ။ အထခေါ၊ အမှန်စင်စစ်
တကယ်ဖြစ်နေရမှာကား။ နပုဇ္ဇိတုံကာလော၊ မမေ့မလျော့
မပေါ့လေးစား သတိတရားဖြင့် မခြားမလပ် ရှုမှတ်နေရမည့်
အခါကာလကြီးပေတည်း။ ဣတိ၊ ဤလို မပြတ်ရှုမှတ်နေသော
သတိသည်။ ဥဒပဇ္ဇထ၊ အမှန်အားဖြင့် ထင်ရှားမသွေ ဖြစ်ပွား
ခဲ့လေပြီ။

ဤဂါထာလေးရဲ့ ဆိုလိုရင်း အဓိပ္ပာယ် အကျဉ်းချုပ်က
တော့ တခါတည်း မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ် ရောက် လာ အောင်
အင်မတန်လေးနက်သော အချက်တွေပါသည့် ဂါထာလေးပါ
ပဲ။ ဤဂါထာလေး ကြားနာရာဇာဟာ အများကြီး ကျေးဇူးရှိ
ပါတယ်။ ဝမ်းမြောက်ပါတယ် စသည်လျှောက်ထားပြီးမိမိဉာဏ်
ထဲမှာ ထင်မြင်သည့်အတိုင်း အနက် အဓိပ္ပာယ်များကို ပြန်၍
လျှောက်ထားတယ်။ ဆရာတော်ကြီးလဲ ဝမ်းမြောက် ဝမ်းသာ
နှင့် သာဓုခေါ်ပြီး ပြန်ကြံသွားတယ်။

ဤဂါထာလေးရဲ့ အဓိပ္ပာယ်ကို ယခုထုတ်ဖော်ပြီး ဟောပြ
မယ်။ မကျန်းမမာ ရောဂါဝေဒနာ တခုခုဖြစ်လာယင် သတိရ
လာမယ်။ ငါ့မှာ မကျန်းမမာ အနာရောဂါတော့ ဖြစ်လာပြီ။
မေ့မေ့လျော့လျော့ ပေါ့ပေါ့နေဖို့ အခါမဟုတ်တော့ဘူး....
မမေ့မလျော့ပဲ တရားထဲ၌ အာရုံစွဲပြီး နေရမယ့် အခါကာလ
ကြီးပဲလို့ ဆိုလိုတယ်။

ဒီဂါထာလေးကို တခါ မကျဉ်းမကျယ် ဝေဖန်လို့ ပြောရ မယ်ဆိုယင် မကျန်းမမာ အနာရောဂါ ဖြစ်တဲ့အခါ သတိ အမှတ်ရတယ်ဆိုတာဟာ မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ် ရောက် နိုင် တဲ့ အကြောင်းလို့ ဆိုနိုင်တယ်။ သတိ အမှတ်ရတာကလဲ နှစ်မျိုး ရှိတယ်။ ငါ့မှာ မကျန်းမမာ အနာရောဂါတော့ ဖြစ်လာပြီ။ ထိုရောဂါနှင့်ပဲ သေချင်လဲ သေသွားနိုင်တယ်။ မသေခင် အတွင်း အင်အားရှိနေတုန်းမှာ မြတ်စွာဘုရား အဆုံးအမတော်ဖြစ်သည့် မဂ္ဂင်ရှစ်ပါးတရားတွေကို ပြည့်စုံသင့်သမျှ ပြည့်စုံအောင်၊ မှုသင့် သမျှ ရသွားအောင် အားထုတ်မှုပဲလို့ အမှတ်ရတဲ့ သတိတရားက တမျိုး။ အဲဒီ သတိတရားကတော့ ကုသိုလ်တရား ဖြစ်ပွားအောင် တိုက်တွန်း နှိုးဆော် ပေးတတ်လို့ ကာရာပက သတိတရားလို့ ခေါ်တယ်။

အကြောင်း သတိတရားလေး ဖြစ်ရုံနဲ့တော့ ကိစ္စက မပြီး သေးဘူး။ အကြောင်း သတိကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အကျိုး သတိကမှ အဖိုးမသိထိုက်တန်တယ်။ အဲဒီ သတိက တကယ်ကို အလုပ်လုပ်တဲ့ သတိပဲ။ ထိုသတိမျိုးကို ကာရကသတိလို့ ခေါ် တယ်။ အလုပ်သမား သတိလို့ ဆိုလိုတယ်။ ဒီသတိရဲ့ ဖြစ်ပုံက တော့ မကျန်းမမာ ရောဂါဝေဒနာတွေ နှိပ်စက်နေတဲ့အခါမှာ ရောဂါဝေဒနာမှ စပြီး သကာလ ထို အခိုက် အတန့် ကာ လ အတောအတွင်း ရှိနေတဲ့ ရုပ်တရား၊ နာမ်တရားတွေကို ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း ခဏမစဲ အမြဲမပြတ် ရှုမှတ်နေတယ်။ ရောဂါဝေဒနာပဲ ဖြစ်ဖြစ်၊ ကိုယ်အမှုအရာ ရုပ်တရားတွေပဲဖြစ်ဖြစ်၊ စိတ်အမှုအရာ

နာမ်တရားတွေပဲဖြစ်ဖြစ် ဘာတခုမှ မမေ့ မလျော့ပဲရှုရှုပြီးအမှတ် ရနေတယ်။

ဒီလို မပြတ်မစဲ အမြဲမှတ်နေတာကို ခုနက ပြောခဲ့တဲ့ ကာရကသတိလို့ ခေါ်တယ်။ ဒီအကျိုးသတိကတော့ အစဉ် အတိုင်း ပွားများပြီး သွားမယ်ဆိုယင် မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် နိဗ္ဗာန်ထိ ဆိုက်ရောက်သွားနိုင်ပါတယ်။ သာမာန် လူတွေဆိုယင် မကျန်းမမာ ဖြစ်လာတဲ့အခါ သတိတရား မရကြဘူး။ ငါ့မှာ ရှေးတုန်းက ချမ်းသာနေတာပဲ။ ကောင်းစားနေတာပဲ။ ယခုမှ မကျန်းမမာဖြစ်ပြီး ဆင်းရဲနေရတယ်။ ဒုက္ခတွေ့ တွေ့နေတယ်။ ဆိုးလိုက်တဲ့ရောဂါ၊ ပျောက်ခဲလိုက်တဲ့ရောဂါဟု ရောဂါကို စိတ်ဆိုးပြီးနေတတ်တယ်။ အလျင်က ချမ်းသာနေလျက်သားနဲ့ အခုမှ ဆင်းရဲရမလားလို့ ဒေါသတရားတွေ ဖြစ်ပွားနေတတ် တယ်။

သူ့ဟာသူ အခိုက်အတန့်အားဖြင့် ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ် သဘောတရားတွေကို အစိုးရတဲ့ ငါ့ဆင်၊ သတ္တဝါကောင်ဟု ထင်နေတယ်။ အလျင်က ချမ်းသာနေတာလဲ ငါပဲ။ ယခု ဆင်းရဲ နေတာလဲ ငါပဲဟု ဒီလိုစွဲထင်နေတယ်။ သူ့ဟာသူ ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ဒုက္ခ ဝေဒနာတွေကို အစိုးမရပါပဲနှင့် ချက်ချင်းပျောက်သွား အောင် စီမံချင်တယ်။ ရုပ်နာမ်တွေက သူထင်တဲ့အတိုင်း အတ္တ ကောင် မဟုတ်တော့ သူ့အလိုအတိုင်း မဖြစ်ဘူး။ ဒါကြောင့် သူက စိတ်ဆိုးနေတာပဲ။ ဒီလိုစိတ်ဆိုးနေတာ စိတ်နှလုံးပူပန်နေ တာဟာ အမှန်အတိုင်း မသိလို့ ဖြစ်နေကြတာလို့ မှတ်ရမယ်။

မြတ်စွာဘုရား အဆုံးအမကို ကောင်းကောင်းရယူထားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များမှာဆိုတော့ ရောဂါဝေဒနာ စပြီးဖြစ်လာကတည်းက သတိတရား ရလာတယ်။ ရောဂါဝေဒနာကို အကြောင်းပြုပြီး တော့ စိတ်ဆိုးခြင်းမရှိပဲ သတိတရားရလာတယ်။ ငါ့မှာ သေမင်း၏ စစ်သည်ဖြစ်တဲ့ ရောဂါဝေဒနာကြီးနဲ့ဖြင့် ရင်ဆိုင် တွေ့နေရပြီ။ ငါ့ဘက်က ဆေးဆရာကြီးတွေနဲ့ ဆေးဝါး လက်နက်ကောင်းတွေကပဲ အနိုင်ရမလား။ သေမင်းဘက်က ရောဂါကပဲ အနိုင်ရမလား မသိဘူး။ အဆင်မ ဝင့်ယင် ရောဂါ က အနိုင်ရပြီး ဒီရောဂါနှင့် သေချင်လဲ သေသွားမယ်။ ဒါကြောင့် မသေမီအတွင်း တရားထူး တရားမြတ်ရအောင် အားထုတ်မှ ပဲလို့ သတိတရားတွေ ဖြစ်လာတယ်။ အဲဒီပုဂ္ဂိုလ်မျိုးကတော့ ကမ္မဋ္ဌာန်းလက်ရှိ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဖြစ်တယ်။

ကမ္မဋ္ဌာန်း လက်မဲ့ ဖြစ်သည့် ပုဂ္ဂိုလ်များကတော့ ဒါလောက် အဆင့်အတန်းမြင့်အောင် မဖြစ်ကြပါဘူး။ ဒါပေမယ့် သေခါ နီးကျယ် အားကိုးလေးတွေတော့ ရှာကြတာပဲ။ တချို့ကလဲ သေခါနီးဆဲဆဲ အိပ်ရာထဲမှာ ရဟန်းသံဃာတော်များ ပင့်ပိတ်၍ သီလဆောက်တည်ကြတယ်။ တရားနာကြတယ်။ သင်္ကန်းလှူကြ တယ်။ ဆွမ်းလှူကြတယ်။ ဒီလောက်ပဲ သတိရပြီး ကုသိုလ်ကောင်းမှု ပြုကြပါတယ်။ လူ့ရွာနတ်ရွာ သုဂတိသို့တော့ ရောက်နိုင်ပါတယ်။ အလဟဿတော့ မဖြစ်နိုင်ဘူးပေါ့။

ကမ္မဋ္ဌာန်း လက်ရှိပုဂ္ဂိုလ်များကျတော့ ခုနက ပြောခဲ့သည့် အတိုင်း တရားထူး တရားမြတ် ကို ရသည့်တိုင်အောင် အား

ထုတ်ပြီး အဆင့်အတန်းမြင့်မြင့် သတိတရား ရလာတယ်။ သို့ပေမယ့် ဒီလို သတိတရားရရှိနှင့် ကိစ္စက မပြီးသေးပါဘူး။ သတိရတဲ့အတိုင်း အမြဲမပြတ် အမှတ်ရပြီး တရားထူးရသည် အထိ အားထုတ်သွားမှ ကိစ္စပြီးမြောက်ပါတယ်။ ဒီလို သတိ သံဝေဂ ရစေနိုင်သော တရားကို ကြားနာရသည့် အတွက် မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ရအောင် တနေ့တခြား ကြိုးစားအားထုတ် နိုင်ကြပါစေ။ သာဓု သာဓု သာဓု။

ဤကား ကျေးဇူးရှင် မဟာစည်ဆရာတော်ဘုရား၏ တရားရှု နည်းနှင့် တရားဒေသနာကို အကျဉ်းမျှ ဖော်ပြလိုက်ပါသတည်း။

၁၃။ သဲအင်းဂူ ဆရာတော်၏ ဝိပဿနာရှုနည်း

အရှုံးနဲ့ အကန့်

ယခုအခါ ရှေးရှေးသော အတိတ်ကံက စီမံလို့ လူ့ဘဝလေး ရလာတဲ့ ရဟန်းရှင်လူ ခပ်သိမ်းသူတို့မှာ ငါသေယင် ဘယ်သွားမလဲ၊ ငါဘယ်က လာခဲ့သလဲလို့ ကိုယ့်ကိုယ်ကို မေးကြည့်ကြဖို့၊ စိစစ်ကြည့်ကြဖို့လိုပါတယ်။ အမှုမဲ့ နေပြီး အမှုမဲ့ သေဖို့ မဟုတ်တော့ဘူးနော်။ အဲဒီလို မေးကြည့်တဲ့အခါ ဘယ်လို ဖြေကြမလဲ၊ ဘယ်လိုမှ မဖြေတတ်ကြဘူး မဟုတ်လား။ ဘဲဥ အစရှာမတွေ့သလို ဖြစ်မနေကြဘူးလား။ အဲဒီလို ဘာပြုလို့ ဖြစ်နေကြလဲလို့ ဝေ့လည်လိုက်ပြီး ဂျာအေး သူ့အမေ ရိုက်၍ မှောင်မှိုက်ငိုနေကြလို့ အကျိုးမချားပါဘူး။ ဒီတော့ သေချာအောင် ရေရာအောင်လုပ်ဖို့ တော်ကြပြီ။

ဘယ်သိကြမလဲ၊ အရိယာ ပုဂ္ဂိုလ်တွေမှ မဟုတ်ကြပဲ၊ ပုထုဇဉ်ဆိုတာ အပေါ်ပစ်လိုက်သေခဲလို့ သူကျချင်ရာ ကျမှာပဲ။ သန့်ရှင်းတဲ့ ကောင်းတဲ့နေရာမှာလဲ ကျချင် ကျမယ်၊ မသန့်ရှင်းတဲ့ ခွေးချေးပုံပေါ်မှာလဲ ကျချင် ကျသွားမယ်။

နတ်သားအကြံ

ပုထုဇဉ်တွေ့ဆိုတော့ အရူးအကန်းတွေပဲ။ ဒီတော့ ဘာမှ မသိ
ကြဘူးပေါ့။ အရူးကလဲ ရှစ်မျိုး ရှိတယ်။ စူဠနိဒ္ဒေသပါဠိ
ဘော်မှာ လာတယ်။ ဘယ်လိုလဲဆိုတော့....

- ၁။ ရာဂုမ္ဘတ္တက-ရာဂရူးတဲ့။
- ၂။ ဒိဋ္ဌမ္ဘတ္တက-အယူရူးတဲ့။
- ၃။ မောဟုမ္ဘတ္တက-အမှိုက်ရူးတဲ့။
- ၄။ ကောဓုမ္ဘတ္တက-အမျက်ရူးတဲ့။
- ၅။ ပိတ္တုမ္ဘတ္တက-သည်းခြေရူးတဲ့။
- ၆။ ယက္ခုမ္ဘတ္တက-ဘီလးဖမ်းစားတဲ့ အရူးတဲ့။
- ၇။ သုရုမ္ဘတ္တက-အရက်ရူးတဲ့။
- ၈။ ဗျဿနုမ္ဘတ္တက-စီးပွားပျက်ရူးတဲ့။

အဲဒီ အရူး ရှစ်မျိုးတို့တွင် အနည်းဆုံး တခုခုနဲ့တော့
ပုထုဇဉ်မှန်သမျှ ရူးနေကြတာချည်းပဲ။ ဒါကြောင့် ရှေးဆရာ
တော်မြတ်တို့က ကဗျာ လေးဆစ်ချိုးလေး စပ်ထားခဲ့ကြ
တယ်။

“ရာဂမ္ဘန္တိတိရိဖုးပါတဲ့။ ဒိဋ္ဌရူးဤနှစ်လီ။ သည်း
ခြေမှာ ပျက်လို့ ရူးရတယ်။ ထူးတဲ့အညီ။ ။ အမျက်
ကြီးယင်လ။ ပျက် စီး လိမ့် ပြော ကြ သည်။ ကောဓ
မှီတဲ့ ထိုအရူး။ ဆန်းပြားလို့ခက်ပုံ၊ ဖမ်းစားလျှင်
ယက္ခုပ။ မောဟု မှာ သူရာဖက်ပါလို့။ ဗျဿနာ ပြုက ဘ
မြက်လိုက်မယ်။ (တဖည့်တို့ရယ်) ထွေးယှက်ရှစ်ရူး”တဲ့။

ကဲ...ဒီအရူး ရှစ်မျိုးတွင် တခုခု ရူးမနေဘူးလား ဆိုတာ စဉ်းစားကြ။

ဤစာရေးသူသည် လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း (၃၅)နှစ် လောက်က တွံ့တေးမြို့ပိုင်တယောက်နှင့် တွေ့ဖူးတယ်။ သူဟာ အရက်ကို မသောက်ရ မနေနိုင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တယောက်ဖြစ်တယ်။ ဒါပေမယ့် ဘာသာရေးကိုတော့ လေးစားပါတယ်တဲ့။ လယ်တီ ဆရာတော်ကြီးထံမှာလဲ တရားနာတယ်။ တခြား ဆရာတော် များထံလဲ တရားနာတယ်။ အရက် မပြတ်ဘူး။ တနေ့ကျတော့ သူ့တပည့်တွေနဲ့ ဝိုင်းပြီး အရက်သောက်နေတုန်း ဖြုန်းကန် ဆို အရူးတယောက် ပေါက်လာတယ်။ သူတို့ အရက်သောက် တာကို မော့မော့ကြည့်နေတော့ အရက်သောက်ချင်လို့ ထင် ပါရုံဆိုပြီး သောက်မလားလို့ မေးကြည့်တယ်။ ဒီတော့ အရူးက သောက်ချင်လို့ မဟုတ်ပါဘူး။ ဒီလူတွေဟာ တနေ့ကျ ငါ့လို အရူး ဖြစ်အုံးမှာပဲလို့ တွေးပြီး သနားတဲ့ အတွက် မော့မော့ ကြည့်နေပါတယ်လို့ ပြန်ပြောတယ်။ ဒီတော့မှ အရူးကတောင် ငါ့ကို သနားရတဲ့အဖြစ် ငါ ရောက်နေပါ ပကောဟု သံဝေဂသဘော သက်ရောက်ပြီးကာ ရှေ့မှာ ထားတဲ့ အရက်ပုလင်းတွေကို ရိုက်ခွဲပြီး တခါတည်း အရက် ဖြတ်လိုက်ပါတယ်။ ဘယ်လောက် မှတ်သားစရာကောင်းသလဲ။ အရက်ရူးကို သည်းခြေရူးက ချွတ်လိုက်တယ်။

အကန်းကလဲ နှစ်မျိုးရှိတယ်။ (၁) စီးပွားရေး၊ ကြီးပွား ရေး စသော လောကီရေးကိုသာ နားလည်၍၊ ဘာသာရေး၊ သာသနာရေးကို မလိုက်စားလျှင်၊ နားမလည်လျှင် တဘက်

ကန်းတဲ။ (၂) စီးပွားရေးစသော လောကီရေးလဲ နား
မလည်၊ ဘာသာရေး သာသနာရေးလဲ နားမလည်ယင်
နှစ်ဘက်ကန်းတဲ။ ဒီတော့ အကန်းမဖြစ်ကြရအောင် စားရေး
သောက်ရေးကလဲ အရေးကြီးတော့ စီးပွားရေးလဲ လုပ်ကြ
ပေါ့၊ ဘာသာရေးလဲ ဖစ်မထားကြနဲ့၊ အထူးအရေးကြီးတဲ့
အလုပ်တခုအနေနဲ့ ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာ တရားများကို
ကြိုးစားကြ၊ အားထုတ်ကြ။

ဒီတော့ အရူးပျောက်အောင် အကန်း ပျောက်အောင်
ဆေးကုကြပေါ့။ ကဲ... ကဲ... ယခု လူ့ဘဝကို ရလာကြတာ ရှေး
အတိတ်ကံက အကျိုးပေးလိုက်လို့ နော်၊ ယုံကြည်ကြရဲ့လား။
မယုံကြည်ယင် အရူးအကန်း ဖြစ်သွားမယ်။ ဒီကုသိုလ်ကံ
အကျိုးမပေးလို့ ရှိလျှင် ဘယ်ကိုရောက်နေကြမလဲ၊ အပါယ်ဘုံ
မှာ ရောက်ကြမယ်။ အပါယ်ဘုံမှာ ရောက်နေကြတာ ငါ
အပါယ်သို့ ရောက်ရပါစေဟု ဆုတောင်းလို့လား၊ ဘယ်သူမျှ
ဆုမတောင်းဘူး၊ အကုသိုလ်ကံပို့လိုက်လို့ ရောက်နေကြတာ၊
အဲဒီ အကုသိုလ်ကံက ဘယ်သူ့အာဏာ အမိန့်ကြောင့်လဲ၊
သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၊ အဓိပတိကြီးရဲ့ အာဏာကြောင့် ပို့လိုက်တာ။

သက္ကာယဒိဋ္ဌိကြီးရဲ့ နယ်ပယ်မှ မထွက်ခွာနိုင်ယင် သူ့
အာဏာအရ လိုက်နေကြအုံးမှာပဲ၊ ဒီတော့ အပါယ်မကျချင်
ကြယင် အရိယာနယ်ပယ်သို့ ရောက်အောင် အားထုတ်ကြ။
အရိယာတောင် ရဟန္တာဖြစ်မှ လုံးလုံးလွတ်တယ်။ ဒါကြောင့်
ဓမ္မစေတီ ဆရာတော်ကြီးက....

“ငါ့လင်၊ ငါ့သား၊ ငါ့မယား၊ မှတ်သား တဏှာငါ။ ငါ သားလျှင်တတ်၊ ငါသာမြတ်၊ မှတ်ကြ မာနငါ။ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ၊ ထင်မြင်လာ၊ မှတ်ပါဒိဋ္ဌိငါ” ဟူ၍ ငါသုံးမျိုး မိန့်ဆို တော်မူတယ်။

ဒါ့ကြောင့် ပုထုဇဉ်တို့ဟာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ အစွဲအလမ်း ကြီးနဲ့ ပြုနေရတဲ့ ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာတွေ ဆိုတော့ အဘယ်မှာလျှင် အပါယ်ရှာမှ လွတ်နိုင်မလဲ။ နို့....ကုသိုလ် တော့ မရဘူးလား မေးယင် ရတော့ရနိုင်ပါတယ်။ အပါယ်မှ စိတ်မချရဘူး။

ဒါန သီလ စသော ကုသိုလ်တွေဟာ သက္ကာယဒိဋ္ဌိစွဲကြီးက အုပ်စိုးနေတော့ သူ့အဖော်တွေ ဖြစ်သည့် လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာနတို့ကလဲ အမြဲလိုက်ပါ ခြံရံနေတော့ ဘယ်မှာ အပါယ်မှ လွတ်နိုင်မလဲ။ လောဘဦးစီးတဲ့ အကုသိုလ်က ပြိတ္တာ ဘုံ ဖြစ်ရတတ်တယ်။ ဒေါသဦးစီးတဲ့ အကုသိုလ်က ငရဲဘုံမှာ ဖြစ်ရတတ်တယ်။ မောဟဦးစီးတဲ့ အကုသိုလ်က တိရစ္ဆာန်ဘုံမှာ ဖြစ်ရတတ်တယ်။ မာနဦးစီးတဲ့ အကုသိုလ်က ငရဲငယ်ကလေး တွေမှာ ဖြစ်ရတတ်တယ်။

အဲဒီလို အပါယ် ကျရောက်သွားပြီလား ဆိုယင် ဘယ် လောက် ဘုရားအဆူဆူ ပွင့်ပွင့်၊ ဘယ်လောက် ကမ္ဘာတွေ ပြောင်းပြောင်း အပါယ်က လွတ်ချင်မှလွတ်မယ်။ သေသေ ချာချာ ကိုယ့်ကိုယ်ကို မေးကြည့်စမ်း၊ တွေးကြည့်စမ်း။ တခါ

ခြေချော်ကျသွားယင် အတော်နစ်နာစရာ ကြောက်စရာ လန့်
စရာ ဖြစ်သွားမယ်။ ဒါကြောင့် ထွဋ်ခေါင် ဆရာတော်ဘုရား
ကြီးက “စုံးစုံးမြုပ်ကာ၊ မပေါ်လာ၊ ကြမ္မာမှောက်၏မင်း” လို့
စပ်ဆိုတော်မူတယ်။

နို့...မိမိတို့ ပြုခဲ့ကြသည့် ဒါန၊ သီလ၊ ကုသိုလ်တွေကတော့
အလကား ဖြစ်သွားမလား၊ ပျောက်သွားမလားလို့ မေးစရာ
ရှိတယ်။ အလကားတော့ ဖြစ်မသွားပါဘူး။ ပျောက်လဲ
ပျောက်တော့ မသွားပါဘူး။ နောက်က မျက်ခြည်မပြတ်
လိုက်ကော့နေပါတယ်။ သူ့ အလှည့်မကျတော့ကြည့်နေရတာပဲ။
မဝင်သာတော့ အချိန်ကို စောင့်နေရတာပဲ။ အ ကု သိုလ်
အကျိုးပေး အရှိန်အဝါတွေ အားနည်းသွားမှ ပေါ်လာပြီး
ဟော... အခုလို လူဖြစ်လာကြရတယ်။ ဒါဖြင့် များသောအား
ဖြင့် အပါယ်ဘုံက လာကြတယ်ဆိုတော့ နောက်တခါ ဘယ်ကို
သွားအုံးမလဲလို့ အရှည်ကြီး တွေးမနေနဲ့။ ပုထုဇဉ် မှန်သမျှ
သက္ကာယဒိဋ္ဌိကြီးက အုပ်စိုးနေတော့ လာရာလမ်း၊ နေရာအိမ်
မှာပဲ ပြန်ရမှာ သွားရမှာဘက်က များတယ်။ စဉ်းစားကြည့်
ကြနော်။

ဒါကြောင့် ပုထုဇဉ်ဘဝနဲ့ မနေချင်ကြနှင့်၊ မသေချင်ကြ
နှင့်။ အရိယာတို့ရွာ ရောက်အောင် ကြိုးစားကြ၊ အရိယာဖြစ်မှ
လာလမ်းဖြစ်တဲ့ အပါယ်လေးဘုံသို့ မပြန်ပဲ ကခါတည်း လွတ်
မြောက်သွားမယ်။ အရိယာတို့တွင် အနည်းဆုံး အောက်ဆုံး
ဖြစ်သည့် သောတာပန်လောက် ရောက်အောင်တော့ ကြိုးစား

ကြာ၊ ဒါမှ စိတ်ချရမယ်။ လားရာဂတိမြဲပြီး ဘယ် တော့ မှ အပါယ်သို့ မကျပဲ အပါယ်တံခါးပိတ်၍ နိဗ္ဗာန်တံခါး ပွင့်သွား မယ်။ ကြိုးစားလျှင် သောတာပန် ဖြစ်ဖို့ရာ မခဲယဉ်းပါဘူး။ တထိုင်တည်းနှင့် ရနိုင်တယ်လို့ ဘုရားဟောထားတာပဲ။ ကိုယ့် ပါရမီကို မသိနိုင်ဘူး။ မီးခဲပြာဖုံးတွေ အများ ကြီး ရှိ တယ်။ မြတ်စွာဘုရားက သာသနာငါးထောင် ထားခဲ့တာလဲ အလကား ထားခဲ့တာ မဟုတ်ဘူး။ ငါဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးတဲ့နောက် ကျွတ် တမ်းဝင်နိုင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ အများကြီး ရှိတယ်ဆိုတာ မြင်တော် မူသည်အတွက် ထားခဲ့တာ။ အားမငယ်ကြနဲ့၊ ကိုယ့် ကိုယ် ကို အထင် မသေးကြနဲ့။

၁၄။ ဝိပဿနာတရား အားထုတ်ရသည့် အကျိုး

ဝိပဿနာတရား အားထုတ်တယ်ဆိုတာ တောထဲသွားပြီး အားထုတ်မှရတာ မဟုတ်ပါဘူး၊ ငယ်ငယ်ရွယ်ရွယ် အားထုတ်မှ ရတာ မဟုတ်ပါဘူး၊ အနာထပိဏ်တို့၊ ဝိသာခါတို့ဟာ ကိုယ်မြို့ ကိုယ်ရွာ ကိုယ်နေရာမှာနေပြီး တရားရသွားကြတာပါ။ အသက် (၆၀)ကျော်မှ တရားထူးရသွားတဲ့ သောဏာထေရီ ဘိက္ခုနီ မကြီးလဲ သားသမီးများက မကျွေးလို့ စိတ်ပျက်ပြီး ရဟန်းပြု သွားတာ၊ အသက် (၆၁)ကျော်မှ အာသဝေါကုန်ခန်း ရဟန္တာ မကြီး ဖြစ်သွားတယ်။ ဒီတော့ အရက်သမားပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ဘိန်းစား၊ မုဆိုးတံငါပဲဖြစ်ဖြစ် သဒ္ဓါနဲ့ ဝီရိယ သမာဓိရှိရှိနဲ့ အားထုတ်ယင် တရားထူး တရားမြတ် ရနိုင်ကြပါတယ်။ ဝိသာခါ၏ အလုပ် အကျွေး မိန်းမငါးရာ အရက်သောက်ရာမှ အကျွတ်တရားရကြ တယ်၊ ကုက္ကဋ္ဌမုဆိုးနှင့် သား(၇)ယောက်၊ ချွေးမ(၇)ယောက် လုံး သောတာပန် တည်သွားကြတဲ့ထုံး ရှိပါတယ်၊ အယုတ်ဆုံး

ဒုတိယအကြိမ်

ပြောမယ်ဆိုယင် မစင်ပုံတွေဘေးမှာနေပြီး မစင်တွေစားနေတဲ့၊ အဝတ်တောင် မဝတ်တဲ့ ဇဗ္ဗူကဟာ အဘိညာဉ်သမာ ပတ်နဲ့ ရဟန္တာမြတ်တောင် ဖြစ်သွားတာ ရှိပါတယ်။ မိမိတို့ ပါရမီ အလိုက် သောတာပန် စသည် ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။

ပုထုဇဉ်ဘဝဆိုတာ အလွန် ကြောက်စရာ ကောင်းတယ်၊ ရတနာသုံးပါးလဲပြစ်မှားရဲတယ်၊ ဆရာသမားလဲပြစ်မှားရဲတယ်။ ဘယ်လောက် ကြီးလေးတဲ့ အကုသိုလ်ကံကြီးပဲဖြစ်ဖြစ် ပြစ်မှား ရဲတယ်။ ဒေဝဒတ်ပဲကြည့်၊ ဘယ်လောက်ပင် စျားနဲ့အဘိညာဉ် တန်ခိုးတွေနဲ့ ပြည့်စုံပေမယ့် ပုထုဇဉ်ဘဝဆိုတာဘုရား ကိုယ် တော်မြတ်ကြီးကိုတောင်ပြစ်မှားရဲတယ်။ အဇာတသတ်ပဲကြည့်၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓာလောင်းကြီး ဖြစ်ပေမယ့် ခမည်းတော် ဖခင်ကြီးကို သတ်ရဲတယ်၊ အယုတ်ဆုံး ပြောမယ်ဆိုယင် တို့ဘုရားသခင်ရဲ့ လက်ဝဲတော်ရံ ရှင်မောဂ္ဂလန် အလောင်းတော်ကြီးတောင်မှ မိန်းမက မြှောက်ပေးတော့ မိဘကို သတ်ရဲတယ်၊ ရိုက်ရဲတယ်။ ဒါကြောင့် ပုထုဇဉ်ဘဝမှ လွတ်ချင်ယင်၊ အပါယ်လေးပါး မကျ ချင်ယင် ယခုလို ဗုဒ္ဓပြုဒနဝမ ခေတ်ကြီးနဲ့ ကြုံကြိုက်ပြီး လှူဖြစ် လာရတဲ့အခိုက်မှာ ဝိပဿနာတရားကို ကြိုးစား အားထုတ်လိုက် ကြ။

“ကုန်ရှုံးတော့ တခေါက်၊ လင်ကုန်ရှုံးတော့ တသက်လုံး မှောက်၊ ကိုးကွယ်ရာ ဆရာရှုံးတော့ တသံသရာလုံး မှောက်” ဆိုတာလဲ အမြဲသတိထားဖို့ ကောင်းတယ်။ ကိုးကွယ်ရာ ဆရာ မရှုံးရအောင်၊ အမှန်တရားရအောင် သံသရာဘေးက တကယ်

လွတ်ရအောင် တကယ် ကယ်တင်နိုင်တဲ့ ဆရာကောင်း သမား
ကောင်းထံ ချဉ်းကပ်ပြီး အားထုတ်ဖို့ အလွန် အရေးကြီးပါ
တယ်။

ပုဂ္ဂိုလ်စွဲ၊ ဆရာစွဲ၊ ဌာနစွဲတွေ မထားကြနဲ့၊ အရှင်သာရိ
ပုတ္တရာနှင့် အရှင်မဟာမောဂ္ဂလာန်တို့ဟာ ပထမတော့ သိဉ္ဇည်း
ဆရာကြီးထံ နည်းခံရသေးတာပဲ၊ အမှန်တရား ရှာနေကြတဲ့
ပုဂ္ဂိုလ်စွဲ၊ ဆရာစွဲ၊ ဌာနစွဲ မထားကြတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဖြစ်တော့
တနေ့မှာ အရှင်အထိ အကြောင်းပြုပြီး ဘုရားရှင်ထံရောက်
သွားပြီး အမှန်တရားရကြတယ် မဟုတ်လား၊ ဒီတော့ အမှန်တရား
ရဖို့သာ အရေးကြီးပါတယ်။ ပုဂ္ဂိုလ်တို့၊ ဆရာတို့၊ ဌာနတို့က
လိုရင်းမဟုတ်ပါဘူး၊ အထူးသတိပြုကြပါ။

သဲအင်းဂူ ဆရာတော်ဘုရားကြီး ဟော ကြား တော် မှု တဲ့
ဥပမာလေးကတော့ ကျွဲကျောင်းသားဟာ နံနက်မိုးလင်းလာ
ပြီ ဆိုယင် ချည်တိုင်မှာရှိတဲ့ ကျွဲတွေကို ကြိုးဖြေပြီး ရေကြည်
ရာ မြက်နုရာသို့ လွှတ်တယ်။ လွှတ်လိုက်တဲ့အခါ ကျတော့ ကျွဲ
ကျောင်းသမားလက်က လွတ်အောင် ပြေးနိုင်ပါလျက်နဲ့ မပြေးပဲ
တကောင်နဲ့တကောင် ဝှေ့ကြ၊ ခတ်ကြ၊ ပျော် ပါး ကြ၊
မြူးထူးကြနှင့် တနေ့လုံး အချိန်တွေကုန်ပြီး နေ ကြ တယ်။
ညနေ နေဝင်ခါနီးအချိန်လဲရောက်ရော၊ ကျွဲကျောင်းသမားက
လာပြီး ချည်တိုင်ကို ပြန်မောင်းတယ်။ ဒီတော့ နေရင်းဌာန
ချည်တိုင်မှာပဲ ပြန်ကြရတာပဲ။ ထိုနည်းအတူ သာသနာတိုင်း
မှာ သာသနာရောင်တွေ တဝင်းဝင်းနဲ့ ထွန်းလင်းနေတဲ့အခါ

ချည်တိုင်နဲ့တူတဲ့ သံသရာတွင်းက လွတ်ကင်းအောင် ပြေးကြ။
မပြေးကြပဲနှင့် တယောက်နှင့် တယောက် ဝှေ့ကြ၊ ခတ်ကြ။
မဝှေ့ မခတ်ကြတဲ့ အခါကျယ်လဲ ကိုယ်နှင့် ချစ်သူခင်သူများနှင့်
ပျော်ကြမြူးကြ လုပ်နေကြယင် တနေ့ တချိန်တွင် ကျွဲကျောင်း
သမားနဲ့တူတဲ့ တဏှာကလာပြီး ချည်တိုင်နဲ့တူတဲ့ အပါယ်လေး
ဘုံသို့ ဆွဲခေါ်လို့ ပြန်ကြရလိမ့်မည်။

ပုထုဇဉ်မှန်သမျှ ပုထုဇဉ်ဘဝနဲ့ သေသွားကြယင် လာလမ်း
ချည်တိုင်ဖြစ်တဲ့ အပါယ်လေးဘုံသို့ ပြန် ရောက် ကြ ရ မှာ ပဲ။
အပါယ်လေးဘုံ သို့ ရောက်ပြီးနေကြရတဲ့ ကျွဲ၊ နွား၊ ခွေး၊ ဝက်၊
ကြက်၊ ငှက်စသော သတ္တဝါတွေရဲ့ အဖြစ်ကို ကြည့်ပြီး ဘယ်
လောက် ကြောက်စရာကောင်းတယ်ဆိုတာ သိနိုင်ကြပါတယ်။
ကျွဲ၊ နွားတွေဆို လူပုဂ္ဂိုလ်က ရိုက်လဲ ခံကြရတာပဲ။ ခိုင်းလဲ
ခံကြရတာပဲ။ နေမကောင်းပါဘူး၊ မနိုင်ပါဘူးလို့ မပြောနိုင်
ဘူး။ နောက်ဆုံး သေလောက်အောင် ရိုက်နှက်ခိုင်းပြီး သတ်
တောင် အစားခံကြရတယ်။ ဝက်၊ ကြက်၊ ငှက်စသော သတ္တဝါ
တွေလဲ အရွယ်လေးရောက်လို့ ကောင်းကောင်း နေရမယ်ကြံ
တုန်း ဖြုန်းကန်ဆို လှုံ့နဲ့ထိုး၊ လည်ပင်းချိုးပြီး ဓားနဲ့ ခုတ်သတ်
စားသောက်ခံကြရတာပဲ။

ဒီလို အဖြစ်ဆိုးက လွတ်ချင်ကြယင်၊ အပါယ်လေးပါး မကျ
ချင်ကြယင် လွတ်တဲ့အလုပ်၊ မကျတဲ့အလုပ်လုပ်မှု လွတ်ကြမှာ၊
မကျရောက်ကြမှာ။ ဒီတော့ သံသရာထဲ မလည်ရအောင်ဟာ
လောဘနဲ့ အချိန်မကုန်ကြစေနဲ့၊ ဒေါသနဲ့ အချိန်မကုန်ကြ
စေနဲ့၊ မောဟနဲ့ အချိန်မကုန်ကြစေနဲ့၊ မာနနဲ့ အချိန်မကုန်

ကြစေနဲ့၊ အပါယ်ဘေးမှ တကယ်ဝေးအောင် ဝိပဿနာတရား
ကို ကြိုးစားကြပါ။ အားထုတ်ကြပါ။ အားထုတ်ဖို့ရာကလဲ
မခက်ပါဘူး။ ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာကို ပွားများပြုလုပ်တဲ့
အခါ ငါးစွဲ မခံရစေနဲ့၊ ငါးဆိုတာ ပုဒ်မ ငါးမဟုတ်ဘူး၊
အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာဆိုတဲ့ ငါးပြောတာ။
ဒီငါးမပါရအောင် သတိထားပြီး တရားအားထုတ်ယင် လွတ်
နိုင်ပါတယ်။ မကျနိုင်ပါဘူး၊ လွတ်ရုံမကျရုံတောင်မကဘူး၊ သော
တာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်၊ ရဟန္တာတောင် ဖြစ်နိုင်
ပါတယ်။ ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာကုသိုလ်တို့ကို လုပ်သောအခါ
သက္ကာယဒိဋ္ဌိ မကြီးစိုးဖို့ ဦးမစီးဖို့ သတိထားပြီး လုပ်ကြပါဟု
ပြောကြားလိုက်ပါတယ်။

၁၅။ တရားအားထုတ်ပုံ နည်းလမ်းများ

ကဲကဲ-သဲအင်းဂူ ဆရာတော်ကြီးရှဲ့ တရား အားထုတ်ပုံကို ပြောကြစို့။

၁။ ရှေးဦးစွာ မြတ်စွာဘုရား၏ ဂုဏ်တော်တွေကို အာရုံ ပြုပြီး ဘုရားကန်တော့ပါ။

၂။ နောက် ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်၏ ခန္ဓာငါးပါး ရုပ်နာမ်တရား တို့ကို တရားအားထုတ်နေဆဲ ဘုရားလှပါ။ ကမ္မဋ္ဌာန်း ဆရာကိုလဲ လှပါ။

၃။ သုံးဆယ့်တစ် ကျင်လည်ကုန်သော သုခိတ၊ ဒုက္ခိတ၊ သတ္တဝါ အပေါင်းကို ချမ်းသာကြပါစေ၊ ကျန်းမာ ကြပါစေ၊ လိုရာဆန္ဒ အဝဝနဲ့ ပြည့်စုံကြပါစေဟု မေတ္တာပို့ပါ။

၄။ ဘဝသံသရာ အဆက်ဆက်မှ ယနေ့ကျအောင် အတူ တကွ နေသိုင်လာကြသော ပုဂ္ဂိုလ် အပေါင်းတို့အား ပြစ်မှားကျူးလွန်ခဲ့သော အပြစ်များကို သည်းခံကြ ပါဟု တောင်းပန်လိုက်ပါ။

ဒုတိယအကြိမ်

၅။ ဘဝသံသရာ အဆက်ဆက်မှ ယနေ့ကျအောင် မိမိကို ပြစ်မှားခဲ့သော ပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်းတို့ အားလည်း မိမိက သည်းခံကြောင်း ခွင့် လွှတ်ပါ ကြောင်း ပြောကြား ပါ။

၆။ ဘဝသံသရာအဆက်ဆက်မှစ၍ ယနေ့ကျအောင် မိမိ ပြုခဲ့သမျှ ကုသိုလ်ကောင်းမှု၏ အဖို့ဘာဂ ဟူသရွေ့ကို သုံးဆယ်တတို ကျင်လည်ကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်အပေါင်း တို့အား အမျှပေးဝေပါ။

၇။ သူတော်ကောင်း၊ သူမြတ်အပေါင်းတို့က ပေးဝေသော မေတ္တာကိုလည်း မိမိခံယူပါ၏ဟု ပြောဆိုပါ။

ဤသို့ ရှေးဦးစွာ ပုဗ္ဗကိစ္စများ ပြုပြီးနောက် မိမိ၏ ကိုယ်ကို ကြာရှည်စွာ ထိုင်နိုင်သော ဣရိယာပုထ်တို့တွင် တခုခုဖြင့်ထိုင်ပါ။ ယောက်ျားတွေက တင်ပျဉ်ခွေထိုင်၊ မိန်းမတွေက ပုဆစ်ဒူးတုပ် ပြီး ထိုင်လိုကထိုင်၊ တင်ပျဉ်ခွေပြီး ထိုင်လိုကထိုင်၊ ကြိုက်သလို ထိုင်နိုင်ပါသည်။

ထို့နောက် မျက်စိနှစ်လုံးကို မှိတ်ထားပြီး လက်ကို တင်ပျဉ် ခွေပေါ်မှာ တောင့်တောင့်ထားပြီး လက်ချင်း ထပ်နေပြီးလျှင် တရားထိုင်လို့ မပြီးမချင်း နေရာကို မပြင်ပါနှင့်၊ ယားယင်လဲ မကုတ်ပါနှင့်၊ ညောင်းယင်လဲ မလှဲပါနှင့်၊ မောယင်လဲ မရပ်ပါ နှင့်၊ ဘယ်လို အခံရခက်ခက် အနေမပျက်ပါစေနဲ့။ ထို့နောက် နှာသီးဖျားမှာ စိတ်ကထား၊ ဝင်တွဲလေကို ဝင်မှန်းသိအောင်

သတိပြု၊ ထွက်တဲ့လေကို ထွက်မှန်းသိအောင် သတိပြု၊ နှာသီး
ဖျား အသားစိုက်ကလေးမှာ ထိဝင်လာတာကို၊ တိုးထိ ထွက်
သွားတာလေးကို သိရုံ သိရုံနေ၊ ရှုတဲ့အခါမှာလဲ အထူးလုပ်ကြံ
ပြီး မရှုပါနှင့်။ ရှိုက်တဲ့အခါမှာလဲ အထူးလုပ်ကြံပြီးမရှိုက်ပါနဲ့၊
သူ့သဘောအတိုင်း ဖြစ်ပါစေ။ ငါ့သဘောအတိုင်း မဖြစ်ပါ
စေနဲ့။ ဘုရားက အနတ္တသို့ ဟောထားတယ်။ သူ့သဘောပါ၊
ငါ့သဘော မလုပ်ချင်ပါနဲ့။

ရှုနေရာမှ နှာရီဝက်လောက်ရှိသောအခါပူ၊ ညောင်းညာ၊
နှာကျင်ကိုက်ခဲတဲ့ ရုပ်တရား ဖောက်ပြန်မှုတွေဟာ သူ့အလိုလို
ပေါ်လာလိမ့်မယ်။ ဒီတခါကျတော့ ပထမ နှာသီးဖျားမှာ
ထားတဲ့စိတ်ကလေးဟာ နှာသီးဖျားမှာ မနေတော့ပဲ ဖောက်
ပြန်လာတဲ့ ဝေဒနာအပေါ် ပြောင်းသွားလိမ့်မယ်။ ပြောင်း
သွားတာကို စိတ်ကလေးက ဝေဒနာဆုံးအောင် လိုက်မှတ်ပါ။
ဝရမ်းပြေးတယောက်ကို စုံထောက်က နောက်မှ မျက်ခြည်မပြတ်
လိုက်နေသလို ဝေဒနာကို မျက်ခြည်မပြတ်စေပဲ ဆုံးအောင်
လိုက်ပါ။ ဝေဒနာမဆုံးပဲနှင့် မတော်ပါနှင့်။

ဒီတော့ ပေါ်လာတဲ့ရုပ်တွေ၊ သိသိနေတဲ့ နာမ်တွေ ဟာ
ရုပ်ကရွှေပြေး၊ နာမ်က နောက်လိုက် ဖြစ်နေတာတွေ မိမိရရ
တိတိကျကျ သိလာပါလိမ့်မယ်။ ဝေဒနာနှင့် သမာဓိ ဝီရိယ
တို့ကို ညီမျှအောင် ချိန်ဆပြီး အားထုတ်ဖို့ အရေးကြီးပါ
တယ်။ ဥပမာ....ဝေဒနာ တကျပ်သားရှိယင် သမာဓိနဲ့ ဝီရိယ
တို့ကလဲ တကျပ်သားစီ ရှိပါစေ။ ဝေဒနာ တမတ်သား ရှိနေ

သေးယင် သမာဓိနဲ့ ဝီရိယတို့ကလဲ ဘာမတ်သားစီ ရှိပါစေ။
ချိန်ခွင်လျှာလို ဘောင်ကိုက်သွားပါစေ။ သမာဓိက လွန်ကဲ
နေယင်လဲ ဖြစ်ပျက်ပိတ်သွားတတ်တယ်။ သမာဓိအား နည်းနေ
ယင်လဲ ဝိပဿနာဉာဏ် အမြင်မသန်ပဲ ရှိတတ်တယ်။ သတိ
ကြပ်ကြပ်ပြုပါ။

ဝေဒနာ ပြင်းထန်လာလျှင် တော်ချင်တဲ့ စိတ်၊ နောက်သို့
တွန့်ချင်တဲ့စိတ် ဖြစ်ပေါ်တတ်တယ်။ တွန့်သွားယင် ဥဒ္ဓစ္စ
ဝင်လာလိမ့်မယ်၊ မတွန့်စေနဲ့။ ရှေးစိတ်ကို နောက် စိတ် က
တွန်းတင်ပေးရမယ်။ ဒါကြောင့် ဗုဒ္ဓဘာသာဟာ အချောင်ခို
ရေသာလိုက်သမားများနဲ့ အဖက်မဘန်ဘူး ဆိုခဲ့တာ ဒါမျိုးပဲ၊
တရားထူးမရလျှင် ငါမထဘူးဆိုတဲ့ စိတ်ထားရမယ်။ ဝီရိယရှိပုံနှင့်
ပတ်သက်၍ သီဟဋ္ဌ ဝတ္ထုတခု မှတ်သားစရာ ပြောပြပါမယ်။

အခါတပါး အရှင်အယျမိတ္တသည် ကဿက လိုဏ်အတွင်း
သက်ဆင်း၍ တရားအားထုတ်နေတယ်။ သူ၏ ဆွမ်း ခံ ရွာ မှ
မုဆိုးမ ဒါယိကာမကြီးနဲ့ သူ၏သမီးက ဆွမ်းအမအဖြစ် လုပ်
ကျွေးနေကြတယ်။ တနေ့သ၌တော့ ဒါယိကာမကြီးက တောသို့
သွားခါနီးမှာ သူ့သမီးကို မှာတယ်။ ငါ့သမီး ဤနေရာ၌ ဆန်၊
ဤနေရာ၌ ထောပတ်၊ ဤနေရာ၌ တင်လဲရည်နှင့် နို့ ရှိတယ်။
သမီးမောင်တော် ကြွလာသော် ဆွမ်းချက်၍ နို့ ထော ပတ်၊
တင်လဲတို့နှင့် ဆွမ်းလောင်းလိုက်ပါဟု မှာနေတယ်။ ငါ့အတွက်
တော့ ဟင်းရွက်နဲ့ ဆန်ကဲ့ ရောကျို၍ ချက်ပါဟု မှာနေတယ်။

ထိုအခါ အယျမိတ္တအရှင်ကလည်း အနီးအပါး ရောက်နေ
တော့ သားအမိနှစ်ယောက် ပြောဆိုသံ ကြားရတယ်။ မိမိကိုယ်ကို

ဆုံးမတယ်။ အယုမိတ္တ....သင်သည် ဆွမ်းအမကြီး စ ကား ကို ကြားတယ် မဟုတ်လား။ သူ့အတွက်တော့ ထမင်းကြမ်းနဲ့ ပုန်းရည်ဟင်းကို စားမယ်၊ နေ့လယ်စာလဲ ဟင်းရွက်နဲ့ပုန်းရည်ကို ကျိုစားမယ်၊ မင်းအတွက်တော့ ဆန်ကောင်းနဲ့ ထောပတ်၊ တင်လဲနို့ တို့ လောင်းလိုက်ပါတဲ့၊ ဒီလောက် သဒ္ဓါတရားကောင်း လိုက်တဲ့ ဆွမ်းအမကြီးကို မင်းကိလေသာတွေ ထူပျစ်တဲ့ ပုထုဇဉ် အဖြစ်နဲ့ စားလို့သင့်ပါ့မလားဟု မိမိကိုယ်ကိုမိမိ ဆုံးမပြီးလျှင် ဆွမ်းမခံသေးပဲ ကဿကလိုက်သို့သာ ပြန်လှည့်လာတယ်။

ထိုသို့ ပြန်လှည့်လာပြီး သပိတ်၊ သင်္ကန်းတို့ကို သိမ်းဆည်းမြဲ သိမ်းဆည်း၍ “ငါသည် အာသဝေါကုန်ခန်းတဲ့ရဟန္တာ မဖြစ် သမျှ ဤနေရာမှ မထတော့ပြီ” ဟု ဆုံးဖြတ်ကာ အရိုးကြေကြေ အရေခန်းခန်း မထတမ်း ဇံသတ္တိဖြင့် အားထုတ်တယ်။ ဒီလို အားထုတ်တော့ မှန်းမတည့်မီ အချိန်အတွင်းမှာ ကောင်းစွာ ပွင့်လန်းသော ပဒုမ္မာကြာပန်းကဲ့သို့ အာသဝေါ ကုန်ခန်းပြီး ရဟန္တာ ဖြစ်သွားတယ်။

အဲဒီလို ဇံသတ္တိနဲ့ တွန်းတင်ပေးတာက ဝိဇ္ဇာစိတ်လို့ ခေါ် တယ်။ ဝေဒနာထဲမှာ ပူယင်လဲ ပူဘာရှိသလား၊ အေးယင်လဲ အေးတာရှိသလား။ ထုံကျဉ်ယင်လဲ ထုံကျဉ်တာ ရှိသလားလို့ ဉာဏ်မျက်စိနဲ့ ရှာကြည့်၊ ရှာကြည့်တော့ ဘာမှမရှိတာ တွေ့ရ မယ်။ သူ့သဘောသက်သက် ဖြစ်နေတာ တွေ့သိလိမ့်မယ်၊ ဉာဏ်မှာ မြင်လာလိမ့်မယ်၊ ရှုယင်းက ရုပ်နာမ်ကဲ့သွားလိမ့်မယ်။ သို့သော် နာမ်ရုပ်ကဲ့သွားတာကို မြင်ဖို့ သိဖို့ကတော့ မလွယ်

လှဘူး၊ စိတ်အားမလျော့ကြပါနဲ့။ အယုမိတ္တမထေရ်လို ရဟန္တာ
မဖြစ်လျှင် မထဘူးဆိုတဲ့စံနဲ့ အားထုတ်မယ်ဆိုယင် တနေ့ကျ
တရားထူးရနိုင်ပါတယ်။

တရားအားထုတ်တာ ကတုတ်ပေါက်က ဗျင်းလိ ကျင့်ရ
တယ်။ ကတုတ်ပေါက်က ငါးအပေါ် စောင့်နေတဲ့ ဗျင်းဟာ
ပေါ်သွားပြီးတဲ့ ငါးကို ပြန်မကြည့်ဘူး။ မပေါ်သေးတဲ့ ငါးကို
လှမ်းမကြည့်ဘူး။ သူဟာ ဘာကို အာရုံရှိပြီး ကြည့်နေသလဲ
ဆိုယင် မိမိရှေ့မှာ ပစ္စုပ္ပန်ပေါ်လာတဲ့ ငါးကိုသာ အာရုံစွဲပြီး
ဖတ်ကနဲ ကောက်ယူလိုက်မယ်လို့သာ အာရုံစွဲတယ်။ ကောက်ယူ
တယ်။ ဒီလိုပဲ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်ဟာလဲ ဖြစ်ပြီးသည့် အတိတ်အာရုံ
တွေလဲ အာရုံမရောက်ရဘူး။ မဖြစ်သေးတဲ့ အနာဂတ် အာရုံ
တွေကိုလဲ လှမ်းမမျှော်ရဘူး။ ပစ္စုပ္ပန်တည့်တည့် ပေါ်လာတဲ့
ရုပ်နာမ်တရားတွေကိုသာ ရှုပါ။

သမာဓိအားကောင်းလာယင် မိမိခန္ဓာကိုယ်ကြီး မှန်ထဲမှာ
မြင်ရသလို မြင်ရလိမ့်မယ်။ မွှေးညှင်းကလေးတွေ၊ မွှေးညှင်း
ပေါက်ကလေးတွေကစ၍ မြင်ရလိမ့်မယ်။ ရှုမှတ်နေတာကိုသာ
မရပ်နဲ့၊ ခံစားမှုဝေဒနာ ပြင်းထန်လာယင် ရှုတာကလဲ သူ့
သဘောနဲ့သူ ပြင်းထန်လာလိမ့်မယ်။ ဝေဒနာက နှံ့သွားယင်
ရှုတာလဲ နှံ့သွားလိမ့်မယ်။ အချို့သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်များမှာ
အလွန် ကြောက်စရာ လန့်စရာ ကောင်းလောက်အောင်
ရုပ်တရားကြီး ဖောက်ပြန်မှုတွေရတယ်။ အဲဒီလို ဖောက်ပြန်မှု
တွေဟာ ဝဋ်ကြွေးဆပ်ရတာပဲလို့ဆိုတယ်။ သံသရာကြွေး ဆပ်ရ

တယ်လို့ ဆိုတယ်။ ဒီလိုဖြစ်တာဟာ ပုဂ္ဂိုလ်တိုင်းတော့ မဟုတ်
ပါဘူး၊ ဖြစ်လာလို့ရှိယင်လဲ ဘာမှမကြောက်ပါနဲ့၊ ကိုယ်ဖြစ်
ချင်သလို ဖြစ်တာမှမဟုတ်ပဲ၊ သူ့သဘောနဲ့သူ ဖြစ်တာ၊ ဝေဒနာ
ကိုသာ မိအောင်ရှု၊ မိအောင်ဖမ်းပါ၊ သည်းခံ၍ နေပါ၊
ခန္ဓာကိုယ် သည်းခံနိုင်ယင် တလောကလုံး သည်းခံနိုင်တော့
တာပဲ။

၁၆။ ကြောက်သင့်တာ မကြောက်

တရားအားထုတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များ သိထားဖို့ကတော့၊ သမထယာနိက ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဝိပဿနာယာနိက ပုဂ္ဂိုလ်လို့ နှစ်မျိုးရှိတယ်။ သမထယာနိက ပုဂ္ဂိုလ်များကတော့ ပထမ ပညတ်အာရုံတွေ အလျင်ပေါ်ပြီး နောက်မှ မိမိခန္ဓာကိုယ်ရဲ့ ဖြစ်ပျက် မှုတွေကို မြင်လာပြီး ဉာဏ်စဉ်တက်၍ တရားထူးရကြတယ်။ ဝိပဿနာယာနိက ပုဂ္ဂိုလ်များကတော့ သမာဓိကောင်းကောင်း ရလာတယ်ဆိုယင် ခန္ဓာကိုယ်မှာရှိတဲ့ ရုပ်နာမ်ဖြစ်သော ပရမတ္ထသဘော တရားတို့၏ အနတ္တ အနေဖြင့် သူ့ အလိုအလျောက် ပေါ်ပေါက်လာသော အဖြစ်အပျက်ကို ဉာဏ်မျက်စိနှင့် ထိုးထွင်း၍ သိပြီး ဉာဏ်စဉ်တက်ကာ တရားထူးရကြပါတယ်။ များသောအားဖြင့် ဝိပဿနာယာနိကနဲ့ တရားထူးတွေ့ကြသော သူတို့မှာ တရားရသော်လည်း ရုတ်တရက် ရမှန်းမသိ ဖြစ်နေတတ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် သူများမြင်သလို ကိုယ် မြင်မှာပဲလို့ အထင်မစွဲကြပဲ၊ သူ့ပါရမီနှင့်သူ မြင်ပုံ မတူကြသည်ကိုလည်း သတိထားဖို့လိုသည်။

ဒုတိယအကြိမ်

ဝေဒနာနဲ့ သမာဓိ ချိန်ခွင်လျှာလို တောင်ကိုက် သွားအောင် အားထုတ်ဖို့ လိုပါသည်။ ဒါ့ကြောင့် မဇ္ဈိမပဋိပဒါ အလယ် အလတ်လမ်းသည် အကောင်းဆုံး ဖြစ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။ သမာဓိ အားကောင်းလာယင် သူ့သဘောအတိုင်း သူပေါ် လာပြီး သိမြင်ပါလိမ့်မယ်။ “လျော့လျှင် မိစ္ဆာ-သာလျှင်ဒိဋ္ဌိလို့” ဆိုကြသည်။ သဒ္ဓါ ဝီရိယ နဲ့ သာ အား ထုတ် ပါ။ ပါရမီ ရှိသလောက်တော့ သဘောပေါက်ပါ လိမ့်မည်။ ကိုယ့်ကိုယ်ကို ပါရမီမရှိဘူးလို့တော့ အားမလျော့ ကြပါနှင့်။ အလွန်ရခဲတဲ့ လူ့အဖြစ်ကြီးကိုရပြီး အလွန်တရာကြုံကြုံခဲလှသော မြတ်စွာ ဘုရား သာသနာတော်နဲ့ တွေ့ဆုံ၍ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဆိုတဲ့ မှန်ကန်သော အယူကို ယူခွင့်ရကြတဲ့အခါ၊ တရားအားမထုတ် မိယင် “ဗုဒ္ဓဘာသာတိုင်းပြည်” ဆိုသည့် နာမည်ကိုလဲ အားနင်းဖို့ ကောင်းတယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဆိုတဲ့ အဖြစ်ကိုလည်း အား နာဖို့ကောင်းတယ်။ “တုစ္ဆောဝတ ဗုဒ္ဓဝါဒီ” နော်။ ဗုဒ္ဓဘာ သာဝင် ဖြစ်ရတာ အလကားပဲ အဖြစ်မျိုး ဖြစ်သွားပါလိမ့် မည်။

“ဘောယနောဘိက္ခဝေ၊ အယံမဂ္ဂော၊ သတ္တာနံဝိသုဒ္ဓိယာ” ဟု မဟာသတိပဋ္ဌာနသုတ်မှာ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြား ထားခဲ့ ပါတယ်။ ချစ်သားတို့၊ သတ္တဝါတို့ နိဗ္ဗာန် ရောက်ကြောင်း လမ်းကောင်းမှာ ဤမဂ္ဂင်တည်းဟူသော လမ်းကြောင်း တခု သာရှိတယ်။ လမ်းများပြီး ဆန်းပြားနေစရာ မလိုပါဘူး။ ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာ ပြသည့်အတိုင်းသာ မဆိုင်းမယုတ် အားထုတ် ကြပါ။

တရားအားထုတ်တယ်ဆိုတာ ထမင်းစားသလိုပဲ၊ စားဖို့က ကိုယ့်တာဝန်၊ (၃၂) ကောဠာသထဲ ဝင်သွားဖို့က ထမင်း အလုပ် - ထမင်းတာဝန်ပဲ။ ထိုနည်းအတူ ဆရာပြောသည့် အတိုင်းသာ ကြိုးစားပြီး အားထုတ်ဖို့လိုတာပဲ၊ ဝိသုဒ္ဓိအစဉ် ဉာဏ်အစဉ် တွေက အားထုတ်ယင်းနဲ့ သူ့အလိုလို ဖြစ်ပေါ်လာ ပါလိမ့်မယ်။ ပါရမီဆိုတာလဲ “ဗူးသီး ခရမ်းသီး” လို့ လေ တိုက်တိုင်း ကြီးထွားလာမည် မဟုတ်ဘူး၊ မိမိက ကြိုးစား အားထုတ်မှ တဖြည်းဖြည်း ပြည့်လာနိုင်တယ်၊ အားမထုတ်ကြ ယင်တော့ လာလမ်းဖြစ်သည့် အပါယ်လေးပါးသို့ ပြန်သွား ကြရမှာပဲ၊ ထို့ကြောင့် အားထုတ် နိုင်အောင် အားထုတ် ကြပြီး တရားထူး တရားမြတ်ကို တွေ့ကြပါစေလို့ ဆုတောင်း ပါတယ်။

ကျွန်ုပ် စာရေးသူသည် လွန်ခဲ့သော (၁၃၃၃) ခုနှစ်က မိမိ၏ သားဖြစ်သူ အရာခံဗိုလ် မောင်စိန်တင်၊ သဲအင်းဂူ ကမ္မဋ္ဌာန်း ကျောင်းတိုက်သို့ သွားပြီး ဒုလ္လဘ ရဟန်းခံသည့် ကိစ္စနှင့်ပတ်သက်၍ မွှော်ဘီမြို့ နှောကုန်းရွာ၊ သဲအင်းဂူကျောင်းသို့ ရောက်သွား ပါသည်။ ရဟန်းခံမည့်နေ့တွင် နံနက်ခင်း သိမ် ဝင်၍ ရဟန်းတော်များလဲ ဆွမ်းစားကြ၊ လှူပရိသတ်များလဲ ထမင်း စားသောက်ကြပြီးနောက်၊ နေ့လယ်ပိုင်း တနာရီထိုး လောက်တွင် တရားအားထုတ်လိုကြသော ပုဂ္ဂိုလ်များ အား ထုတ်ရာဌာနသို့ ကြွကြပါဟု ဖိတ်ခေါ်သဖြင့် (၂)နာရီလောက် သွားရောက် တရားအားထုတ်ရာတွင် ကမ္မဋ္ဌာန်း ဆရာတော်က ရှေးဦးစွာ အားထုတ်ပုံကို ဟောပြောပြသပါသည်။

ယခင် ပြဆိုခဲ့သည့် အတိုင်း ကြာရှည်စွာ ထိုင်နိုင်မည့် ဣရိယာပုထ်နှင့် ကိုယ်ကြိုက်သလို ထိုင်ကြပါ။ မျက်စိကဲ့တော့ ပိတ်ထားပြီး နှာသီးဖျားမှာ စိတ်ကို ထား၍ သူ့သဘော အတိုင်း ရှုရှိုက်နေသည့် ဝင်လေ ထွက်လေကဲ့ သတိထားပြီး သိနေပါတယ်။ အခရုံတခြား မရောက် ပါစေနဲ့၊ ညောင်းတယ် ညာတယ်၊ ကိုက်တယ်၊ ခဲတယ်စသော ဝေဒနာများ ပေါ်လာ သည့်အခါ ဝေဒနာဆုံးအောင် လိုက်ပါဟုပြောပြီး အနားမှာ ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာတော်ကနေ၍ (၃၂)ပါးသော ခန္ဓာ ကောဋ္ဌာသ အစုအဝေးကြီး ရှိနေသမျှကာသပတ်လုံး မျက်စိက မျက်ချေး တွေ၊ နားက နားဖာချေးတွေ၊ နှာခေါင်းက နှပ်ချေးတွေ၊ ပါးစပ်က တံတေးတွေ၊ ချွဲသလိပ်တွေ ထွက်နေတဲ့အကြောင်းကို ဟောပြောပါသည်။

ထို့နောက် မိမိရဲ့ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးမှာ ရှိရှိဖွယ်၊ စက်ဆုပ် ဖွယ်ကောင်းတဲ့ ခန္ဓာ ကိုယ်ကြီး ဖြစ် တယ်။ အသက်ရှင် တုန်းသာ ခင်မင်စရာ နှစ်သက်စရာဟု ထင်နေကြတယ်။ သေ သွားလျှင် သုံးရက်လောက် ရှိတယ်ဆိုယင်ပဲ။ ဖူးဖူးရောင်ပြီး ပုပ်ပူလာတယ်။ ဒွာရကိုးပေါက်က ရှိရှိဖွယ် စက်ဆုပ်ဖွယ် ကောင်းတဲ့ အရေတွေစီးလာတယ်။ သွေးတွေထွက်ကျလာတယ်။ တဟောင်ဟောင်နဲ့ ပုပ်စော်နံလာတယ်။ ခရုသင်းလို အဆင်း ပျက်ပြီး အသား အသွေးတွေ ကင်းပြီး အရိုး လောက်သာ ကြွင်းကျန် တော့တယ်။ ဖရိုဖရဲ ပြန့်ကျဲနေတဲ့ အရိုးတွေသာ ရှိတော့တယ်။ အရိုးတွေလဲ ဟိတခြား သည်တခြား ဖြစ်သွား

ဒုတိယအကြိမ်

တယ် စသည်ဖြင့် အသုဘထင်အောင် ထပ်မံ ပြောကြားပါသည်။ အသုဘကမ္မဋ္ဌာန်း ဖြစ်သည်ဟု သိရှိခဲ့ပါသည်။

ညကျတော့ သဲအင်းဂူဆရာတော်ကြီး အလောင်း ထားရာ သွားပြီး ဖူးမြင်ကြပါတယ်။ ဆရာတော်ကြီး၏ အလောင်းကို မီးမသင်္ဂြိုဟ်ရသေးပါ။ အရုပ်အဆင်းလဲ မပျက်ပါ။ အိပ်နေသလိုပဲ ထင်ရပါသည်။ ည ခုနစ်နာရီထိုးလောက် ရောက်တော့ တိပ်ခွေခွေ အသံသွင်းထားသော ဆရာတော်ကြီး၏ တရားကို ကြားနာခဲ့ရပါသည်။ သူဟာ တရားရပြီးနောက် မိမိရဲ့ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးလဲ အသုဘကောင်ကြီးပဲ ထင်နေတယ်။ သူများကို ကြည့်လဲ အသုဘကောင်ကြီးလို့ ထင်နေတယ်။ နတ်ပြည်က နတ်သား နတ်သမီးတွေ အာရုံပြုပြီး လှမ်းကြည့်လဲ အသုဘကောင်ကြီးလို့ ထင်နေတဲ့အကြောင်း ဟောပြောတာကို ကြားနာခဲ့ရပါသည်။ ဒါနဲ့ အိပ်ရာဝင်ခါနီးမှာ တရားထိုင်ခဲ့လို့ ကြားခဲ့တဲ့ တရားသံတွေ တိပ်ခွေခွေဟောပြောတဲ့ ဆရာတော်ကြီး၏ တရားသံတွေကို ပြန်ပြီး စဉ်းစားယင်း တွေးတောကြည့်တယ်။

ဘယ်လို တွေးတောမိသလဲဆိုတော့ လူတွေဟာ မကြောက်သင့်တဲ့ အရာတွေကို ကြောက်နေကြတယ်။ ကြောက်သင့်သော အရာတွေတော့ မကြောက်ကြဘူး။ ဥပမာ လူသေတယ် ဆိုပါတော့၊ လူသေကောင်နားမှာ တယောက်တည်း မနေဝံ့ကြဘူး။ မအိပ်ဝံ့ကြဘူး။ လူသေကောင်က မင်းကို ဘာလုပ်မှာတဲ့လဲ၊ ဘာမှမလုပ်ပါဘူး၊ မင်းလဲ ငါ့လို တနေ့သေအုံးမှာပဲလို့ တောင် တရားပြနေသေးတယ်။ လူသေ မသဘာဝထဲ မရိုက်ပါဘူး။ ထဲလဲ မဆဲပါဘူး။ ကုန်းလဲ မကိုက်

ပါဘူး၊ မင်းကို အပါယ်သို့လဲ မချပါဘူး၊ ဒီတော့ ကြောက်စရာ မကောင်းပါဘူး။ ကြောက်စရာကောင်းတာက လူရှင်မသာသာ ကြောက်စရာကောင်းတာနော်၊ သေသေချာချာ တွေးကြည့်ကြ၊ လူရှင်မသာသိုတာ ပညတ်ဝေါဟာရ အားဖြင့် သာ လူရှင်လို့ ခေါ်နေကြတာ၊ စင်စစ်ကတော့ မိမိရဲ့ ခန္ဓာ ကိုယ်မှာ ရုပ်တွေ နာမ်တွေ စိတ်တွေ စေတသိက်တွေဟာ တစက္ကန့်လောက်မှာ ရုပ်ဆိုယင် ကုဋေ ၅၀၀ လောက်၊ စိတ် စေတသိက်ဆိုတဲ့ နာမ်တွေကတော့ ကုဋေ တသိန်းလောက် သေနေကြတယ်၊ ဒါကြောင့် လူရှင်မသာလို့ အမည်တပ်လိုက် တယ်။

လူတွေဟာ ခံစားမှု သာယာမှုကိုကြည့်ပြီး ချမ်းသာတယ် လို့ ထင်နေကြတယ်။ ချမ်းသာအစစ်၊ ချမ်းသာအမှန် မဟုတ်ပါဘူး။ ချမ်းသာအတု၊ ချမ်းသာအယောင်ဆောင်တွေ ပါ။ ဘယ်လောက် ချောမောလှပတဲ့ အဆင်း၊ ဘယ်လောက် ကောင်းတဲ့အသံ၊ ဘယ်လောက် မွှေးတဲ့အနံ့၊ ဘယ်လောက် ချိုမြိန်တဲ့အစား၊ ဘယ်လောက် နူးညံ့သိမ်မွေ့တဲ့ အတွေ့ ဖြစ်ပစေ ကြာလာယင် မုန်းလာတာပဲ။ ဒါဟာ ချမ်းသာ အစစ်အမှန် မဟုတ်လို့ပေါ့။ ထိုင်ချင် အိပ်ချင်လို့ ထိုင်လိုက် အိပ်လိုက်ပြန်လဲ ခဏပဲ။ တာရှည် မထိုင်နိုင်ဘူး၊ တာရှည် မအိပ်နိုင်ဘူး။ ပုထုဇဉ်အမြင်ကတော့ ခံစားရမှု သာယာရမှု ချမ်းသာတယ်လို့ ထင်တယ်။ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ အမြင်က တော့ မခံစားရမှု၊ မသာယာရမှု ချမ်းသာတယ်လို့ ထင်တယ်၊ တပိုင်းစီ တနယ်စီ ကဲ့ပြား ခြားနားနေတယ်။ ဒါကြောင့် မြတ်

စွာဘုရားက “ဥပ္ပာဒေါဒုက္ခံ၊ အနုပ္ပာဒေါသုခံ” လို့ ဟောထား
တယ်။ မဖြစ်တာမှ ချမ်းသာအစစ်တဲ့၊ ဖြစ်တာက ဖြစ်တဲ့ချမ်း
သာက ချမ်းသာအစစ်မဟုတ်ဘူး။ ချမ်းသာတု ချမ်းသာယောင်
တဲ့၊ အဲဒါကြောင့် မမြဲတာပေါ့။ သေသေချာချာ စဉ်းစား
ကြည့်မိတယ်။

ချမ်းသာချင်တဲ့၊ သာယာချင်တဲ့၊ လိုချင်တဲ့တဏှာ ချုပ်
ငြိမ်းသွားတာမှ တကယ်အစစ်၊ တကယ်အမှန်၊ မှန်မြတ်သော
နိဗ္ဗာန်ပဲလို့ မှတ်ရမယ်။ ဒါကြောင့် မြတ်စွာဘုရားက
“နိဗ္ဗာန်ံ ပရမံသုခံ” လို့ ဟောကြားထားတာပဲ။ ကုသိုလ်ကံ
ထောက်မလို့ ဗုဒ္ဓုပ္ပာဒနဝမခေတ် လူဖြစ်တဲ့အခါ၊ ဝိပဿနာ
ဉာဏ် အလင်းရောင် တဝင်းဝင်း ထွန်းပြောင်နေသည့် အခါ
ရုပ်လှတဲ့ဒုက္ခကို သိအောင်ပြုမှသာ သမုဒယ ပယ်နိုင်မယ်၊
နိဗ္ဗာန်ကို ဒိဋ္ဌကေနံ ဆိုက်ရောက်၍ မျက်မှောက်ပြုနိုင်မယ်၊
ဒါကြောင့် ဤတသက်တွင် မဂ္ဂင်တရားကို ပွားများအားထုတ်
နေမည်ဟု ဆုံးဖြတ်ရန် လိုပါသည်။

ဤကား သဲအင်းဂူ ဆရာတော်၏ ဝိပဿနာတရားနှင့် ပတ်
သက်၍ တင်ပြလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၁၇။ ကသစ်ပိုင် ဆရာတော်၏ ဝိပဿနာရှုနည်း

(စကား ပလ္လင်)

ဗုဒ္ဓသာသနာဟု ဆိုအပ်သော မြတ်စွာဘုရား၏ အဆုံး
အမတော်သည်....

၁။ သုတ် ဝိနည်း အဘိဓမ္မာတို့ကို မှန်မှန်ကန်ကန်သင်ကြား
လေ့ကျက် မှတ်သားပြောဟောခြင်းဟု ဆိုအပ်သော
ပရိယတ္တိသာသနာ၊

၂။ ဝိနည်းတရားတော်နှင့်တကွ ဓုတင်တေရသစုဒ္ဓသခန္ဓက
ဝတ်၊ သမထ ဝိပဿနာတို့ကို ကျင့်ကြံ ကြိုးကုတ်
အားထုတ်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ပဋိပတ္တိသာသနာ၊

၃။ ဆိုအပ်ပြီးသော ပဋိပတ္တိတရားတို့ကို ကျင့်ကြံကြိုးကုတ်
အားထုတ်မှုကြောင့် ထိုးထွင်း၍ သိအပ်သော စျာန်
ချမ်းသာ၊ မဂ်ချမ်းသာ၊ ဖိုလ်ချမ်းသာ၊ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာ
တို့ကို ခံစားသုံးဆောင်ခြင်းဟု ဆိုအပ်သော ပဋိဝေဓ
သာသနာဟူ၍ သုံးပါးရှိပေသည်။

ဒုတိယအကြိမ်

ယင်းတို့တွင် ပရိယတ္တိသာသနာတော်သည် အရေးအကြီးဆုံး ရေသောက်မြစ်ကြီးသဖွယ် ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းပရိယတ္တိသာသနာတော်ကို အမှန်အားဖြင့် မသိပါလျှင် အကျင့်မှန် အလုပ်မှန်ဖြစ်သော ပဋိပတ္တိသာသနာလည်း မထွန်းကားနိုင်ချေ။ အကျင့်မှန် အလုပ်မှန် မဟုတ်ပြန်ယင်လဲ ဈာန် မဂ်ဖိုလ်၊ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာတို့ကို မခံစား မသုံးဆောင်နိုင်တော့ချေ။ ယခုအခါ ဝိမုတ္တိယုဂခေတ် ပြန်ဖြစ်သဖြင့် ဝိပဿနာ ကမ္မဋ္ဌာန်းတိုက်တွေ အမြို့မြို့၊ အနယ်နယ်၌ အများအပြား ပေါ်ပေါက်လျက်ရှိရာ လိုရာသို့ သွားလာအားထုတ်နိုင်ကြပါသည်။

မြတ်စွာဘုရား၏ တရားတော်အမေ့ကို ခံစားသုံးဆောင်ကြရာ၌ တပည့်သားတို့သည် သင်သိ မြင်သိ၊ ကြားသိ နာသိ၊ မေးမြန်းသိ ကြံစည်သိဟု ဆိုအပ်သော ပရိယတ္တိ အသိဖြင့်လည်း ခံစားသုံးဆောင်လျက် ရှိကြသည်။ အချို့ တပည့်သားတို့သည် ကျင့်သိ အလုပ်သိ အားထုတ်သိဟု ဆိုအပ်သော ပဋိပတ္တိအသိဖြင့်လည်း ခံစား သုံးဆောင်လျက် ရှိကြသည်။ အချို့ တပည့်သားတို့သည် ကိုယ်တွေ့သိ ထိုးထွင်းသိဟု ဆိုအပ်သော ပဋိဝေဓအသိအားဖြင့်လည်း ခံစား သုံးဆောင်လျက် ရှိကြပေသည်။ ရှေးဦးစွာ ပဋိပတ္တိအသိဖြင့် ခံစားသုံးဆောင်ကြရအောင် ထိုတရားတို့ကို သင်ကြားပို့ချ ကြားနာကြ၍၊ ဒုတိယအနေဖြင့် ကျင့်သိ အလုပ်သိ အားထုတ်သိဖြစ်အောင် ကြိုးစားမယုတ် အားထုတ်ကြပြီးလျှင် နောက်ဆုံး ပဋိဝေဓအသိဖြင့်သော ဈာန်ချမ်းသာ၊ မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် ချမ်းသာတို့ကို ခံစား သုံးဆောင်နိုင်ကြကုန်ရာသည်။

မြတ်စွာဘုရားသည် သုမေဓာရသေ့ဘဝမှ စ၍ ဘုရားဖြစ် သည့်တိုင်အောင် လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း ကာလပတ်လုံး ပါရမီ(၁၀)ပါး အပြား(၃၀) စွန့်ခြင်းကြီးငါးပါး စရိယ သုံးပါးတို့ကို ဖြည့်ကျင့်တော်မူခြင်းသည် နောက်ဆုံးပဋိဝေဓ အသိဖြစ်သော မဂ်ဖိုလ် နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို ကိုယ်တိုင်ခံစားရ အောင်၊ သူတပါးတို့အားလည်း ခံစား သုံးဆောင် နိုင်ကြရ အောင် ဖြည့်ကျင့်တော်မူခဲ့ခြင်း ဖြစ်လေသည်။ ထို့ကြောင့် ယခု အခါ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်များဖြစ်ကြသော ရဟန်းရှင် လူတို့သည် ဘုရားသားတော် သမီးတော်များပီပီ အဘဘုရား၏ လို့လား ချက်အတိုင်း မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို လျင်မြန် ထုတ်ချောက် မျက် မှောက်ပြုနိုင်ကြရန် လို့လကြိုးကုတ် အားထုတ်နိုင်ကြပါစေဟု တောင်းပန် တိုက်တွန်းအပ်ပါသည်။

၁၈၈ ဝိပဿနာတရား ရှုပုံ ရှုနည်း

ကဲကဲတရားအားထုတ်ကြရအောင်၊ မျက်လုံးလေး မှိတ်ထား
ကြ၊စိတ်ကို ရင်ထဲမှာထား၊ ပေါ်တာလေးတွေ မှိတ်ကြ မှိတ်ကြ၊
ပေါ်တာ ငါးမျိုးရှိတယ်နော်၊ ပူတာရယ်၊ အေး တာ ရယ်၊
လှုပ်တာရယ်၊ ဆင်းရဲတာရယ်၊ ချမ်းသာတာရယ် ငါးမျိုးနော်။
ပေါ်တာတွေ ရုပ်ခေါ်တယ်၊ ပေါ်တဲ့အခါ သိတာက နာမ်
ခေါ်တယ်၊ ပေါ်တာနဲ့သိတာ တခြားစီနော်၊ ပေါ်တဲ့ရုပ်ထဲမှာ
နာမ်မရှိဘူး၊ နာမ်ထဲမှာလဲ ရုပ်မရှိဘူး၊ ကိုယ်တွင်းမှာ သမာဓိ
သွင်းလိုက်တဲ့အခါ ပေါ်ယင်သိ၊ သိယင်ပျက်သွားတယ်၊ အနိစ္စ
လက္ခဏာပေါ်ယင်သိ၊ သိယင်ပျက်တယ်။ ဒုက္ခလက္ခဏာပေါ်ယင်
သိ၊ သိယင်ပျက်သွားတယ်။ အနတ္တလက္ခဏာ ပေါ်ယင်သိ၊
သိယင် ပျက်တယ်။ ဤကဲ့သို့ ကိုယ့်ကိုယ်တိုင် လက္ခဏာသုံးခု
မြင်ရသလို သူတပါးကိုလဲ လက္ခဏာသုံးခုမြင်အောင် ရှေး
ရှေးက ဒါနုပြုပြီး ဆုတောင်းခဲ့ကြတယ်။ ဆုတောင်းခဲ့ကြသည့်
အတိုင်း သာသနာ့ တာဝန်ကြီးကို ငါ့တာဝန်ကဲ့သို့ သဘော
ထား၍ သာသနာပြုနိုင်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တွေဖြစ်ကြပါစေ။

ဒုတိယအကြိမ်

ကဲ...ကဲ...ဆက်ကြအံ့စို့၊ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးအတွင်း သမာဓိ သွင်းလိုက်တော့ အနိစ္စ လက္ခဏာ၊ ဒုက္ခလက္ခဏာ၊ အနတ္တ လက္ခဏာဆိုတဲ့ လက္ခဏာရေးသုံးပါး ထင်လာတာဟာ သမ္မသန ဉာဏ် ခေါ်တယ်။ ဒီဉာဏ်ပြီးတော့ ပေါ်တုန်း ဖြစ်ပျက်မြင်လာ တာ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ခေါ်တယ်။ ကာလသုံးပါး ဖြစ်ပျက်မြင် ယင် သမ္မသနဉာဏ်၊ ပစ္စုပ္ပန်ဖြစ်ပျက်တာမြင်ယင် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ခေါ်တယ်။ ဥဒယဆိုတာ ဖြစ်တာ၊ ဝယဆိုတာပျက်တာ၊ ကိုယ်ထဲ မှာ စိုက်ကြည့်ကြ။ ပေါ်တာလေးတွေနဲ့၊ ပေါ် လာ တာ ကို သိတာလေးတွေ နှစ်မျိုးနော်။ ပေါ်တာကရုပ်၊ သိတာကနာမ်၊ ခွဲခြားမှတ်။ နမူနာတခုပြောမယ်။ နဖူးလေးမှာ စစ်ကလေး တလုံး ပေါ်လာတယ် ဆိုပါတော့၊ ရှေးမဆွက မရှိဘူး၊ ဘွားကနဲ ပေါ်လာမှ တွေ့ရတယ်။ မီးခြင်ဆံနဲ့ မီးခြစ်အိမ်၊ နှစ်ခု ရှိတယ်။ မခြစ်ခင်က မီးမပေါ်ဘူး၊ ခြစ်လိုက်မှ ပေါ်လာသလိုပဲ။

မခြစ်ခင်က မီးပေါ်ရဲ့လား၊ မပေါ်ဘူး၊ ခြစ်လိုက်မှ ပေါ် လာတာ၊ ဒီလိုပဲ ခန္ဓာမှာ ဖြစ်ပေါ်တိုင်း ဖြစ်ပေါ်တိုင်း အသစ် အသစ် ထင်လာမယ်။ မြင်လာမယ်ဆိုယင် ဖြစ်တာသိပြီလို့မှတ်။ ကျန်တဲ့ နာဘာ အောင်တာ ကိုက်တာလဲ ထိုနည်းအတိုင်းပဲ၊ သိပြီမဟုတ်လား၊ ရှင်းပြီမဟုတ်လား။

ရုပ်ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း သိသလို၊ သိတယ်ဆိုတဲ့ နာမ် တ ရား လေး ပေါ်တိုင်း ပေါ်တိုင်း အသစ်ဖြစ်လာတာပဲလို့ ထင်လာ မယ် မြင်လာမယ်ဆိုယင် နာမ်ဖြစ်တာ သိပြီလို့မှတ်။ အဲဒီ ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး အသစ်အသစ် ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း သိနေမယ် ဆိုယင် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ပိုင်ပြီးလို့မှတ်။

ကဲဒါဖြင့် ဝယအပျက်ကိုသိပုံ ပြောကြစို့။ စောစောက နဖူး
လေးမှာ ပေါ်လာတဲ့ ဖော်ကလေးပေါ်လာပြီးလျှင် ပေါ်တဲ့
အတိုင်း အမြဲတည်နေသလား၊ မတည်ဘူးနော်၊ ပျက်သွားတယ်။
ပျက်သွားတဲ့အခါ ရွှေ့ပြီးတော့ ပျက်သလား၊ မရွှေ့ဘူးနော်၊
တခြားမှာ သွားဖြစ်သလား၊ မဖြစ်ဘူးနော်၊ ပျက်တဲ့နေရာမှာ
ကျန်ရစ်သလား၊ မကျန်ရစ်ဘူးနော်၊ ဥပမာ မီးခြစ်ဆံနဲ့ မီးခြစ်
ယမ်းနဲ့ ခြစ်လိုက်တဲ့အခါ မီးတောက်ပေါ်လာတယ်၊ ပေါ်တဲ့
အတိုင်း မမြဲမတည်၊ ရွှေ့ပြီးတော့ မသွား၊ တခြားမှာ မတောက်
မကျန်ရစ်ခဲ့ပဲ တခါတည်း သေသွားသလိုပဲ။

ခန္ဓာမှာ စိမ့်ကနဲ သိမ့်ကနဲဆိုတဲ့ ပီတိသုခလေးတွေ ပျက်
သွားတိုင်းပျက်သွားတိုင်း ဘာမှမကျန်ရစ်ပါကလားလို့ သိမယ်
ဆိုယင် ချမ်းသာပျက်တာသိပြီလို့မှတ်၊ ရှင်းရှဲ မဟုတ်လား။
ပေါ်တဲ့ ရုပ်ပျက်တာသိပြီးနောက် မှတ်တဲ့ နာမ်လဲမှတ်ပြီးတော့
ပျက်ပျက်သွားတာ၊ အမြဲမတည်တာ၊ ရွှေ့ပြီးတော့ မသွားတာ၊
တခြားရောက်မသွားတာ၊ မကျန်ရစ်တာကော သိပလား။
သိမယ်ဆိုယင် ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး အသစ်အသစ်ဖြစ်တာကို ထင်မယ်
မြင်မယ်ဆိုယင် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ပိုင်ပြီလို့မှတ်၊ အဲဒါ ပရမတ်ပျက်
တာကို သိတော့တာပဲ၊ ရုပ်ဟောင်း နာမ်ဟောင်းတွေ ပျက်ပျက်
ပြီးတော့ ရုပ်သစ်နာမ်သစ်တွေ ဆက်ဆက်နေလို့သာ ပျက်တာ
မသိကြတာ။

ရုပ်ဟောင်းနာမ်ဟောင်းတွေ ဖြစ်ပျက်ပြီး ဘာမှမကျန်ရစ်
ဘူးလို့ သိတာ မြင်တာ ပရမတ္ထသစ္စာလို့ ခေါ်တယ်။ ကျန်ရစ်
တယ်လို့ထင်တာ သမ္မုတိသစ္စာလို့ ခေါ်တယ်။ လောကမှာ

လူတွေ သေကြတာ၊ သတ္တဝါတွေ သေကြတာ နှစ်မျိုးရှိတယ်။ ဥပပတ်နတ်တွေ၊ ဗြဟ္မာတွေသေမယ်ဆိုယင် အလောင်းမကျန် ရစ်ဘူး။ ဂဗ္ဘသေယျက သံသေဒဇဖြစ်တဲ့ လူတွေ ခွေးတွေ ငှက်တွေ သေမယ်ဆိုယင် အလောင်းကောင် ကျန်ရစ်ခဲ့တယ်။ ဒီလို သမ္မုတိသစ္စာ ပညတ်နယ်ကဆိုယင် နှစ်မျိုးရှိတယ်။ ပရ မတ္တသစ္စာနယ်ထဲ ချကြည့်လိုက်မယ်ဆိုယင် မကျန်ပျက်ချည်းပဲ။

အပျက်တခု မြင်လိုက်ယင် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တဆိုတဲ့ လက္ခဏာရေးသုံးပါးဟာ အလိုလိုဝင်လာတာပဲ။ တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိဆိုတဲ့ အစွဲသုံးပါးဟာ အလိုလိုစင်သွားတာပဲ။ ဒါကြောင့် ကသစ်ဝိုင်ဆရာတော်ဘုရားကြီးက “အပျက်တခုမြင်၊ လက္ခဏာ ရေးသုံးပါးအတွင်းဝင်။ တခုစီသာထင်၊ အစွဲသုံးပါးစင်” ဟုအမိန့် ရှိတယ်။

ရှေးရှေးက ရုပ်တွေ နာမ်တွေ ပေါ်သိပြီး ဖြစ်ပျက်သွား တယ်။ ယခုလဲ ပေါ်သိပြီး ဖြစ်ပျက်သွားတယ်။ နောင်လဲ ပေါ်သိ ပြီး ဖြစ်ပျက်သွားမှာပဲလို့ ထင်မြင်လာယင် သမ္မသနဉာဏ်ပဲ။ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အတွက် ပြောမယ်ဆိုယင် လက်ငင်းပေါ်သိတိုင်း ပေါ်သိတိုင်း ဖြစ်ပျက်ပါတယ်။

အဲဒီအပျက်ကလေးမြင်လို့ မမြဲတဲ့သဘောလေး သိလိုက်ယင် အနိစ္စလက္ခဏာ ဝင်လာတာပဲ။ မြဲအောင်အောင်လို့ မရတဲ့သင်္ခါရ ဒုက္ခလက္ခဏာ ဝင်လာတာပဲ။ အစိုးမရ၊ အလိုမလိုက်တဲ့ အနတ္တ လက္ခဏာ ဝင်လာတာပဲ။

ရှေးက ဘိုးဘွားမိဘတွေပြောကြတယ် မဟုတ်လား “အနတ္တ ငါမဟုတ်ပါတကား၊ အနတ္တ ကိုယ်မဟုတ်ပါတကား၊ အနတ္တ

အစိုးမရပါတကား”လို့ ပြောကြတာ ကြားဖူးပါလိမ့်မယ်။ ဘယ်မှာငါ ဟုတ်နိုင်မလဲ၊ ရုပ်နာမ်သာရှိတာ၊ ရှိတဲ့ရုပ်နာမ်ကလဲ ဖြစ်ပျက်ပြီး ဘာမှမကျန်ရစ်ပဲ။ ကျန်ရစ်မှ ငါဆိုတဲ့အတ္တရှိတယ်လို့ ဆိုနိုင်တာပေါ့။

ဒါကြောင့် အနတ္တ ငါမဟုတ်ဘူးဆိုတာ မှန်တယ်၊ အတ္တဆို ရတဲ့ ကိုယ်မှ မကျန်ရစ်တော့ အနတ္တ ကိုယ်မဟုတ်ဘူးဆိုတာ မှန်တယ်၊ အနတ္တအစိုးမရတကားလို့ ဆိုတာလဲ မှန်တယ်။

အထူးသိမှတ်ဖို့ရာမှာ မူလဋီကာဆရာကြီးက အပျက်ကြီး တခုမှာ လက္ခဏာရေးသုံးပါး ထင်ပေမယ့် တပြိုင်နက် မထင်ဘူး လို့ ဆိုတယ်။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ သုံးသိသုံးညက်တပြိုင်နက် မဖြစ်နိုင်လို့ တဲ့။ လက္ခဏာရေးသုံးပါး ထင်တဲ့အခါမှာ ဘယ် လက္ခဏာကစပြီး ထင်သလဲဆိုယင် အနိစ္စ လက္ခဏာက စထင် သတဲ့၊ ဒါကြောင့် မူလဋီကာမှာ “အနိစ္စမေဝတ္ထပဓာနံ” လို့ ဖွင့်ပြတယ်။ ဝတ္ထံ၊ ဤသို့ထင်ရာ၌။ အနိစ္စမေဝ၊ အနိစ္စလက္ခဏာ သည်သာလျှင်။ ပဓာနံ၊ ပြဋ္ဌာန်းဖြစ်၏တဲ့။

လက္ခဏာရေးသုံးပါးထင်ပုံကတော့ ပေါ်ယင်သိ၊ သိပြီးလျှင် ပျက်သွားတာမြင်တော့ အနိစ္စလက္ခဏာ ထင်တာပေါ့၊ ထိုင်ယင် လဲ ထိုင်ယင်းပျက်၊ အိပ်ယင်လဲ အိပ်ယင်းပျက်၊ ဖြစ်နေတာတွေ ထင်တော့ သင်္ခါရဒုက္ခထင်လာတယ်။ ပူချည်တလှည့်၊ အေးချည် တလှည့်။ ထုံချည်တလှည့်၊ ကျဉ်ချည်တလှည့် အမျိုးမျိုး ပြောင်း လွဲပြီး ဆင်းရဲတာထင်တော့ သန္တတိဒုက္ခ ထင်လာတယ်။

အဲဒီလို သန္တတိဒုက္ခတွေ ထင်လာများလာတော့ တနေ့ကျ အိုရမှာပဲ၊ နာရမှာပဲ၊ နောက်ဆုံး သေတောင် သေရမှာပဲလို့

ထင်လာတဲ့အခါ အဒွာန ဒုက္ခလက္ခဏာဟာ အလိုလိုထင်လာ ပါတယ်။

အထူးသတိထားရမှာကတော့ အနိစ္စလက္ခဏာကို သန္တတိ ပညတ်က ဖုံးလွှမ်းထားတတ်တယ်။ ဖြစ်ပျက်နေတာ အစဉ်က မပျက်တော့ တခုတည်းထင်တတ်တယ်။ ဒုက္ခလက္ခဏာကို ဣရိယာပုထိက ဖျက်တတ်တယ်။ ထိုင်လို့ ညောင်းလာတဲ့ ဒုက္ခကို သွားလိုက်ယင် သက်သာသွားတော့ ညောင်းတဲ့ ဒုက္ခလက္ခဏာ ပျောက်သွားတတ်တယ်။ အနတ္တလက္ခဏာကို သန ပညတ်က ဖုံးလွှမ်းတတ်တယ်။ တခဲနက်မပျက်တဲ့ အရာဝတ္ထုလို့ ထင်သွား တတ်တယ်။

ဒါကြောင့် သာသနာ့အပြင်က တိတ္ထိကြီးတွေဟာ ခန္ဓာ ကိုယ်ကြီးရဲ့ အနိစ္စဖြစ်ပုံ၊ ဒုက္ခဖြစ်ပုံကိုတော့ သူတို့ ဝန်ခံကြ တယ်။ အနတ္တကိုတော့ လက်မခံချင်ကြဘူး။ အတ္တလို့ပဲ စွဲနေ ကြတယ်။ အနှစ်သာရလေးတော့ ရှိတယ်လို့ပဲ သူတို့ ယူကြ တယ်။

သတ္တဝါတွေဟာ ကြိုက်တာက မြဲတာကြိုက်တယ်။ ရုပ်နာမ် ခမ္မသင်္ခါရတွေက မမြဲကြဘူး။ သတ္တဝါတွေက ချမ်းသာတာ ကြိုက်တယ်။ ရုပ်နာမ်ခမ္မသင်္ခါရတွေက ဆင်းရဲကြတယ်။ သတ္တဝါ တွေက အလိုဆန္ဒအတိုင်း ဖြစ်တာကိုကြိုက်တယ်။ ရုပ်နာမ်ခမ္မ သင်္ခါရတွေက အလိုဆန္ဒ မလိုက်ကြဘူး။

လက္ခဏာရေးသုံးပါးထင်မှ ဉာဏ်စင်လဲတက်မယ်။ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်၊ နိဗ္ဗာန်ကိုရောက်မယ်။ အဖြစ်ကိုမြင်ယင် ဥစ္ဆေဒ ဒိဋ္ဌိကွာတယ်။ အပျက်ကိုမြင်ယင် သဿတဒိဋ္ဌိကွာတယ်။ အနိစ္စ

ထင်သင် မာနက္ခာတယ်၊ ဒုက္ခထင်သင် တဏှာက္ခာတယ်၊ အနတ္တထင်သင် ဒိဋ္ဌိက္ခာတယ်၊ လက္ခဏာသုံးပါးမထင်သမျှ ဘယ်တော့မှ မဂ်မကျနိုင်ဘူး၊ မြဲမြဲမှတ်ပါ။

ယခုကာလ မာနကြီးတာတွေ၊ ဘဝင်မြင့်တာတွေ၊ ခြေဖျားထောက်တာတွေဟာ အနိစ္စတလုံး မမြင်လို့မှတ်။ မာနရောဂါပျောက်ချင်ယင် အနိစ္စဆေးကို သောက်ရမယ်။ သဋ္ဌေးဖြစ်ချင်တာ၊ မင်းဖြစ်ချင်တာ၊ နတ်ဖြစ်ချင်တာ၊ ဗြဟ္မာဖြစ်ချင်တာဟာ ဒုက္ခကိုမမြင်လို့။ လိုချင်တာတွေ ပျောက်ချင်ယင် ဒုက္ခဆေးကိုသောက်၊ သင်္ခါရဒုက္ခထင်လာယင် ဘာစည်းစိမ်မှ မလိုချင်တော့ဘူး။

ငါ သူ တပါး ယောက်ျား မိန်းမဆိုတဲ့ အယူလဲ၊ အယူမှား ဒိဋ္ဌိစွဲတွေပျောက်ချင်ယင် အနတ္တဆေးကိုသောက်။ အဲဒီအစွဲကြီး သုံးပါးကို ပပဉ္စတရားလို့ ခေါ်တယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ သံသရာထဲ ကြာကြာနေရအောင် ချဲ့ထွင်တတ်လို့တဲ့။ အပါယ်ဘေးကြီးမှ ယခုထက်ထိ မလွတ်သေးတာလဲ ဒီတရားကြီးတွေ ကြောင့်ပဲ။

ယောဂီတို့သန္တာန်မှာ တိုက်တိုက်ကြည့်၊ ရုပ်နာမ်ဖြစ်တိုင်း ဖြစ်တိုင်း အမြဲတမ်းအသစ်လို့ ထင်မြင်နေခြင်း၊ အင်္ဂါတပါး ဖြစ်ပြီးလျှင် လျှပ်တပြက်မျှမက ပျက်သွားပါ ကလားလို့ ထင်နေခြင်း၊ အင်္ဂါတပါးပျက်တဲ့နေရာမှာ ဘာမျှမကျန်ရစ်ပါ

ကလား၊ အနှစ်မရှိပါတကားလို့ ထင်နေခြင်း၊ ဤအင်္ဂါသုံး
ပါးနှင့် ပြည့်စုံမယ်ဆိုယင် ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်အနုစားပိုင်ပြီလို့ မှတ်၊
ဂရုက ဝိပဿနာဘဏ်လို့ ခေါ်နိုင်တယ်၊ ထိုအခိုက်မှာ အာရဒ္ဓ
ဝိပဿက ပုဂ္ဂိုလ်လို့ ခေါ်နိုင်တယ်၊ ကလျာဏပုထုဇဉ်လို့လဲ
ခေါ်နိုင်တယ်၊ စူဠသောတာပန်လို့လဲ ခေါ်နိုင်တယ်။

၁၉။ ဝိပဿနာ၏ အညစ်အကြေး ၁၀ပါး

ဒီအဆင့် ရောက်လာယင် သင်္ဂြိုဟ်ကျမ်းမှာ-

ဩဘာသော၊ ပီတိပဿဒ္ဓိ၊ အဓိမောက္ခော စ ငဂ္ဂဟော။
သုခံဉာဏ မုပဋ္ဌာန၊ မုပေက္ခာစ နိကန္တိစ။

ဆိုသည့်အတိုင်း အရောင်ထွက်လာတတ်တယ်။ ထွက်လာ
ယင် စိတ်တည်လို့ သမာဓိရင့်လာလို့ ထွက်တဲ့ အရောင်က
တမျိုး၊ ဖြစ်ပျက်မြင်လို့ထွက်တဲ့ ဝိပဿနာရောင်က တမျိုးလို့
နှစ်မျိုးရှိတယ်။ စိတ်တည်လို့ ထွက်တဲ့ အရောင်ကလဲ စိတ်
ကြောင့်ဖြစ်တဲ့ အရောင်က တမျိုး၊ ဥတုကြောင့် ဖြစ်တဲ့
အရောင်ကလဲ တမျိုး၊ နှစ်မျိုးရှိတယ်။

စိတ်ကြောင့် ထွက်တာက မထင်ရှားဘူး၊ ဥတုကြောင့်
ထွက်တာက ဝေးဝေးလံလံ အပြင်သို့ ထွက်သွား နိုင်လို့
ထင်ရှားတယ်။ ထွက်တဲ့အရောင်ကို ယောဂီတဦးသာ မြင်နိုင်
တယ်၊ တခြားလူ မမြင်ရဘူး။ ဒီအရောင်ဟာ ဝိပဿနာ

ဒုတိယအကြိမ်

အရောင်ပဲလို့ ဆုံးဖြတ်လိုက်၊ အဲဒီအရောင်လဲပဲ ဝိပဿနာ အညစ်အကြေးတပါးလို့ မှတ်ထားကြ။

ပီတိငါးမျိုးလဲ ပေါ်တတ်တယ်၊ နည်းနည်းဝမ်းသာကြည်နူး တာက ခဏ်ကာပီတိတဲ့၊ ရင်ထဲမှာ အေးပြီးတော့ ကြက်သီး ထသလို ဖြစ်တာမျိုးက ခုဒ္ဒကာပီတိတဲ့၊ ဖိမ်းကနဲ ရှိမ်းကနဲ ဖြစ်တဲ့ ပီတိကတော့ ဩက္ကန္တိကာပီတိခေါ်တယ်၊ ဝါဂွမ်း များ လေတိုက်တဲ့အခါ အပေါ်မှာ မြန်မြန် လွင့်သွားသလို မိမိခန္ဓာကိုယ်ကြီး မြောက်တက်ပြီးတော့ သွားတဲ့ ပီတိမျိုးက ဥဗ္ဗေဂါပီတိလို့ ခေါ်တယ်။

ဂွမ်းများ ဆီထိသလို စိတ်ကြည်နူး ပြီးသကာလ လေပြည့် သော ပန်းပဲဖိုကြီး ဖောင်းနေသလို ဖြစ်တဲ့ ပီတိမျိုးကတော့ ဖရဏာပီတိလို့ ခေါ်တယ်၊ ထိုအခါ စိတ် ကြည်နူး၍ အင် မတန်ချမ်းသာပြီး နေတတ်တယ်၊ အဲဒီလို ပီတိတွေ ပေါ်လာ ခြင်းလဲ ဝိပဿနာ အညစ်အကြေးတပါးလို့ မှတ်ထားကြ။

ဩဘာသော မိတိပဿဒ္ဓိလို့ သင်္ဂြိုဟ်မှာ ဆိုသည့် အတိုင်း စိတ်အေး ကိုယ်အေးဆိုတဲ့ ကာယပဿဒ္ဓိ၊ စိတ္တပဿဒ္ဓိလဲ ပေါ်တတ်တယ်။ ပဿဒ္ဓိတရား တစုံပေါ်တယ်ဆိုယင်ကာယလဟု တာ၊ စိတ္တလဟုတာ၊ ကာယမုဒုတာ၊ စိတ္တ မုဒုတာ၊ ကာယကမ္မ ညတာ၊ စိတ္တကမ္မညတာ၊ ကာယပါဂုညတာ၊ စိတ္တပါ ဂုညတာ၊ ကာယုဇုကတာ၊ စိတ္တုဇုကတာဆိုတဲ့ ယှဉ်ဖော် ယှဉ်ဖက် တရားတွေကိုလဲ အဝိနာဘာဝ နည်းအားဖြင့် ပေါ်လာတတ် တာပါပဲ။ စိတ်ပေါ့၊ ကိုယ်ပေါ့၊ စိတ်နူးညံ့၊ ကိုယ်နူးညံ့၊

စိတ်ခန့်၊ ကိုယ်ခန့်၊ စိတ်ချမ်းသာ၊ ကိုယ်ချမ်းသာ၊ စိတ်ဖြောင့်
ကိုယ်ဖြောင့်လဲ ဖြစ်လာတတ်တာပဲ။ ဒီလို ပဿဒ္ဓိစသော အစုံ
ခြောက်စုံပေါ်လာခြင်းလဲ ဝိပဿနာ အညစ်အကြေး တပါးလို့
မှတ်ထားကြ။

အဓိမောက္ခ ဆိုတာကတော့ သဒ္ဓါတရားကို ကောက်ရ
တယ်။ သဒ္ဓါဆိုပေမယ့် အင်မတန် စိတ်ကြည်လင်တဲ့ သဒ္ဓါမျိုး
ကို ဆိုတယ်။ ဒီသဒ္ဓါလေး ဝင်လာပြီဆိုယင် စိတ်နောက်တွေ
စိတ်ကောက်တွေ အကုန်လုံး ပျောက်သွားတာပဲ။

ပဂ္ဂဟဆိုတာကတော့ အားထုတ်မှုကို ခေါ်တယ်။ တရား
ကိုယ် ကောက်ယင် ဝီရိယပါပဲ။ သုခကတော့ အများသိကြ
သည့်အတိုင်း ချမ်းသာတာကို ဆိုတာပဲ။ သုခဝေဒနာပေါ့။
ဉာဏအရကတော့ ဒီနေရာမှာ ဝိပဿနာဉာဏ်ကို ကောက်ရ
မယ်။ ဝရဇိန်လက်နက် မိုးကြိုး စက် ကဲ့သို့ ထက်မြက်သော
ဝိပဿနာ ပညာပဲ။ ထိုဉာဏ်ကြောင့် နာမ်ရုပ်တို့၌ ရှုလိုက်
ရှုလိုက်တိုင်း အဖြစ်အပျက်ကို ကွက်ကွက်ကွင်းကွင်း ထင်ထင်
လင်းလင်းကြီး မြင်သာတာ၊ ဥပဋ္ဌာန အရကတော့ သတိပဲ။
အဲဒီ သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သုခ၊ ဝေဒနာ၊ ပညာ သတိ ငါးပါးတို့လဲ
ဝိပဿနာ အညစ်အကြေးတွေပဲ။

ဥပေက္ခာအရက (၁) တတြမဇ္ဈတ္တပေက္ခာ၊ (၂) အဝဇ္ဇေ
နုပေက္ခာလို့ နှစ်မျိုးရှိတယ်။ ဖြစ်ပျက်သဘောတွေ အလွန်
ထင်နေတော့ အထူး မရှုရတော့ပဲ အသင့်အားဖြင့် ရှုစားတဲ့
တတြမဇ္ဈတ္တ စောသိက်ကိုလဲ ကောက်နိုင်တယ်။

ဖြစ်ပျက်မှုကို ဆင်ခြင်သောအခါ လျင်မြန်စွာ ဆင်ခြင်နိုင်သော အာဝဇ္ဇန်းနှင့် ယှဉ်သော စေတနာဖြစ်တဲ့ အဝဇ္ဇနုပေက္ခာကိုလဲ ယူနိုင်တယ်။ နိကန္တိ ဆိုတာက ထိုသြဘာသစသော အရောင်အလင်းတို့ဖြင့် ပြောင်ဝင်းနေတဲ့ ဝိပဿနာဉာဏ်ကို နှစ်သက်ခင်မင် သာယာနေတဲ့ တဏှာကို ကောက်ရတယ်။ အဲဒီ ဥပေက္ခာ တဏှာတို့လဲ ဝိပဿနာ အညစ်အကြေးပါပဲ။ သို့အတွက် ဝိပဿနာ အညစ်အကြေး (၁၀) ပါး ရှိတယ်နော်။ မှတ်ထားကြ၊ မှတ်ထားကြ။

ဒီအညစ်အကြေး (၁၀) ပါးကိုပင် မှန် ထင်တတ်တယ်။ ငါဟာ ကိစ္စပြီးပြီ၊ တရားအားထုတ်ဖို့ မလိုတော့ဘူး၊ မှန်ထင်ပြီး ဆင်ခြင်နေတတ်တယ်။ ဆင်ခြင်နေယင် စိတ်ပျံ့လွင့်သွားတတ်တယ်။ စိတ်ပျံ့လွင့်သွားယင် ဖြစ်ပျက် မမြင်တော့ဘူး။ အနှောင့်အယှက် ဥဒ္ဓစ္စဝင်လာတာ။ ရန်သူဝင်လာတာကို ဝင်လာယင် ဝီရိယဗိုလ်နဲ့တိုက်ဖျက်လိုက်၊ မတိုက်ဖျက်နိုင်ယင် လက္ခဏာရေးသုံးပါး မထင်တော့ဘူး။ သူရောက်လာတာက ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ရောက်တာဖြစ်တယ်။ သူထင်တာက မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် ရောက်တယ်လို့ ထင်နေတယ်။ ရောက်တာက ပဲခူး ရှိသေးတယ်။ သူထင်တာက ရန်ကုန်ထင်နေယင် ဘယ်နေရာ ကျတော့မလဲ။

အာရဒ္ဓဝိပဿက ပုဂ္ဂိုလ်ဆိုပေမယ့် ပုထုဇဉ်ပဲ ရှိသေးတယ်။ အထင်ကြီးပြီး ငါ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ်ပဲလို့ မစွဲလိုက်နဲ့၊ ရန်သူ မာန ဝင်သွားမယ်။ မာနဝင်ယင် အနှောင့်အယှက် ရန်သူ ဝင်

လာတာပဲ။ ထင်ပြီးသား အရင်းလေးဖြစ်တဲ့ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်
လေးတောင် ပျောက်သွားအုံးမယ်။ ဒီဝိပဿနာ အညစ်အကြေး
(၁၀)ပါးကို မဂ် ဟုတ်လေသလား၊ မဟုတ်လေသလားလို့လဲ
ဝီရိကိစ္ဆာမဖြစ်နဲ့၊ သူလဲ ရန်သူပဲ။ ပညာဗိုလ်နဲ့ တိုက်ဖျက်လိုက်၊
ပညာဗိုလ် အားကောင်းလာယင် သို့လော သို့လော မဖြစ်
တော့ဘူး။ သူဟာ မဂ်အစစ် မဟုတ်ဘူး၊ မဂ်တုပဲလို့သိတယ်။
သိယင် မဂ္ဂမဂ္ဂဉာဏ ဝိသုဒ္ဓိစခန်းသို့ ရောက်သွားပြီ။

အဲဒီလိုထင်ပြီး ဖြစ်ပျက်ကို ထပ်ရှုယင် ဝိပဿနာမဂ်၊ ပုဗ္ဗ
ဘာဂမဂ် ဆိုတဲ့ ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ် ပြန်ထင်လာတယ်။ အရိယာ
မဂ်သို့ မရောက်ခင် ရှေ့ပြေးထင်တဲ့ မဂ်လို့ ဆိုလိုတယ်။ နေမထွက်
ခင် အရုဏ်တက်လာသလို အရိယမဂ် ရောက်ခါနီးလို့ ထင်လာ
သည်ဟု မှတ်ပါ။ ကဲ... ဥဒယဗ္ဗယဉာဏ်ပြီးတော့ ဘင်္ဂဉာဏ် ဆက်
ကြစို့။

ဘင်္ဂဉာဏ်ဆိုတာ အပျက်သာ မြင်နေတဲ့ ဉာဏ်ပဲ။ မျက်စိ
တမှိတ် လျှပ်တပြက်မှာ အပျက်မြင်နေတော့ အပျက်ချည်းပါပဲ။
ဖြစ်တာလဲ ပျက်ဖို့ပါပဲ။ အပျက်ကိုသာစွဲပြီး အဖြစ်ကို မမှတ်မူ၍
အပျက်ကိုသာ မှတ်မှတ်နေခြင်းကို ဘင်္ဂဉာဏ်လို့ ခေါ်တယ်။
ဒီဉာဏ်ဟာ အဖြစ်နဲ့အပျက်မကွဲတော့ပဲ ဖြစ်တာတခဏ၊ ပျက်တာ
တခဏခွဲတော့ပဲ အပျက်ချည်းသာ မြင်မြင်နေခြင်းကို ဆိုလို
တယ်။

ကြောက်စရာမြင်လျှင် ဘယဉာဏ်၊ ကြောက်စရာ ဆိုပေမယ့်
ယခုလို တို့သိနေကြတဲ့ ကြောက်စရာမျိုး ကြောက်တာ မဟုတ်

ဘူးနော်၊ ဘီလူးသရဲသဘက် တွေလို့၊ သူခိုးဒမြတွေလို့၊ ကြောက်
တဲ့ အကြောက်မျိုးက ဒေါသကြောင့် ဖြစ်တယ်။ ယခုပြောနေ
တာက ဉာဏ်ကြောက်ကို ပြောနေတာ။ ဉာဏ်ထဲမှာ အပြစ်
မကင်းပဲ တပျက်ထဲပျက်နေတဲ့ ရုပ်နာမ်တွေဟာ တယ်ပြီး
ကြောက်စရာကောင်းပါလားလို့ တရေးရေး ထင်ပြီး နေတဲ့
အကြောက်မျိုးလို့ ဆိုလိုတယ်။

ရုပ်နာမ်တွေ ထူထောင်နေတဲ့ သင်္ခါရ လောကကြီးကိုလဲ
ကြောက်တယ်။ ရုပ်နာမ်တွေ အမြဲမပြတ် တရစပ် ဖြစ်ပျက်တဲ့
သတ္တလောကကြီးကိုလဲ ကြောက်တယ်။ လူ့ဘုံမှာ လူဖြစ်ရမှာလဲ
ကြောက်တယ်။ နတ်ဘုံမှာ နတ်ဖြစ်ရမှာလဲ ကြောက်တယ်။
ဗြဟ္မာ့ဘုံမှာ ဗြဟ္မာကြီးတွေ ဖြစ်ရမှာလဲ ကြောက်တယ်။
ကြောက်မှာပေါ့ ဘက်ဉာဏ်ဖြင့် အပျက်ကိုချည်း မြင်နေတာကိုး။
ဒီလိုတူးပြီး တရေးရေးဉာဏ်ထဲမှာ ကြောက်နေတဲ့ အကြောက်
မျိုးကို ဘယဉာဏ်လို့ ခေါ်တယ်။

ကြောက်လာတော့ လောကကြီးကို ရှုံ့ မုန်း လာ တယ်။
လောကကြီးအတွင်း မနေချင်တော့ဘူး။ ရုပ်နာမ်တို့၏ အပြစ်
တွေကို မြင်နေတယ်။ လူ့ဘဝလဲ မလိုချင်ဘူး၊ နတ်ဘဝလဲ
မလိုချင်ဘူး၊ ဗြဟ္မာ့ဘဝလဲ မလိုချင်တော့ဘူး၊ လောကကြီးမှာ
နေရတာ ဘာမှ ချမ်းသာတယ်လို့လဲ မထင်တော့ဘူး။ ဒီလို
လောကကြီးရဲ့ အပြစ်တွေ မြင်လာတဲ့ ဉာဏ်ဟာ အာဒိနဝဉာဏ်ပဲ၊
ဒီဉာဏ်ဖြစ်ပြီး ငြီးငွေ့လာတဲ့ နိဗ္ဗိန္ဒဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာတာပဲ၊
မြင်ရတာလဲ ငြီးငွေ့တာပဲ၊ ကြားရတာလဲ ငြီးငွေ့တာပဲ၊ နံတာ

လဲငြီးငွေ့တာပဲ၊ စားရတာလဲ ငြီးငွေ့တာပဲ၊ ကောင်းသောအထိ အတွေ့တွေလဲ ငြီးငွေ့လာတော့တာပဲ။ ဒီလိုငြီးငွေ့လာတော့ သံသရာဝဋ်မှ လွတ်ချင်တဲ့ မုစ္ဆိတုကမ္ပတာဉာဏ် ဖြစ်ပေါ်လာ တယ်။ နိဗ္ဗိန္ဒညဏ်လဲ ဖြစ်ပေါ်လာတယ်။

အာရဒ္ဓဝိပဿက ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်လို့ ဆိုပေမယ့် ရဟန္တာ စိတ်နှင့် တူသည့်အတွက် ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်နှင့် မခြားဘူးလို့ ကျမ်းဂန်များမှာ ပြထားကြတယ်။ “ကိဉ္ဇိဘဝံနာဘိဝဒိ” တဲ့ ကိဉ္ဇိဘဝံ၊ ဘယ်လို ချမ်းသာတဲ့ ဘုံဘဝမျိုးကိုမှ။ နာဘိဝဒိ၊ လိုချင်စောဖြင့် မမက်မောတော့ပြီလို့ ဆိုတယ်။

အဲဒီလို သံသရာဝဋ်ကြီးကို မုန်းတီးလာတော့ ငြီးငွေ့လာ တော့ လွတ်အောင် ထပ်ကာထပ်ကာ ရှုမှတ်လာတယ်။ ဒီဉာဏ်ကို ပဋိသင်္ခါဉာဏ်လို့ ခေါ်တယ်။ လွတ်အောင် ဘယ်နည်းနဲ့ လုပ်ရ ပါ့မလဲလို့ ဉာဏ်ထဲမှာ စဉ်းစားတယ်။ ဥပမာ... ညောင်းလာ ယင် ထုံလာယင် ညောင်း၊ ထုံတာကို ဘယ်လို လုပ်ရပါ့မလဲလို့ စဉ်းစားသလိုပဲ၊ အဲဒီတော့ “လှေမျောယင် လှေနဲ့လိုက်၊ ဆူးစူး ယင် ဆူးနဲ့ထွင်း” ဆိုသလို ညောင်းတယ် ထုံတယ်ဆိုတဲ့ ရုပ်တရား တွေကိုမင် ထပ်ရှုမှတ်လို့ သိပြီး ထပ်ကာထပ်ကာရှုတဲ့ ဉာဏ်လို့ ဆိုတယ်။

ဒီလို ထပ်ရှုမှ လွတ်မယ်ထင်ပြီး ထပ်ရှုတော့ သင်္ခါရုပက္ခာ ဉာဏ် ပေါ်လာတယ်။ ဒီဉာဏ်ကတော့ သင်္ခါရုတရားတွေ သူ့ သဘောနဲ့သူ ဖြစ်နေကြတာပဲ။ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်က အထူးမရှုရမဲ့ အလိုအလျောက် သူ့သဘောနဲ့ သူ ဆောင်ပြီးနေတော့ အလွန်

သိမ်မွေ့တယ်။ ပင်ပန်းမှု မရှိသလောက် ဖြစ်နေတာပေါ့။ ဘုရား အလောင်းတော်များ တရား အားထုတ်သည့်အခါ ဒီဉာဏ်မှာပဲ ရပ်ဘန်နေတယ်လို့ ကျမ်းဂန်များမှာ ပြဆိုကြတယ်။

ယခုအခါ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်တို့မှာ ဘဝထိုထို ရှေးရဟိုက် ခုလို ဆည်းပူးခဲ့ဖူးသော ကုသိုလ် ထူးကြောင့် ဝိပဿနာအလုပ်တွေနဲ့ ရင်ဆိုင်တွေ့နေရတယ်။ “လူဖြစ်ကျိုး နပ်လေစွ၊ လူ့ဘဝကြီး အရတော်လေစွ” ဟု ဝမ်းသာကြ၊ ဝမ်းသာကြ။ ဒီလို တရားထူး တရားမြတ်တွေ နာကြရအောင်၊ အားထုတ်ကြရအောင် မိတ်ဆွေကောင်းလိုတယ်။ တို့လူသာမန်တွေ မဆိုထားနဲ့ ဘုရားအလောင်းတော်ကြီး ဇောတိပါလ လုလင်ဟောင် ခဏတော့ တိတ္ထိဖြစ်နေသေးတယ်။

ဒါပေမယ့် ရင်းနှီးတဲ့ မိတ်ဆွေကြီး ဃဋ္ဌိကာရ အိုးထိန်း သည်ကြီးကတော့ သမ္မာဒိဋ္ဌိအယူပါပဲ။ တနေ့သဋ္ဌိကျတော့ ဃဋ္ဌိကာရ အိုးထိန်းသည်ကြီးက စဉ်းစားတယ်။ ငါ့မိတ်ဆွေဟာ ပညာရှိတယ်၊ ဘုရားနဲ့ မတွေ့လို့ မှားတဲ့အယူကို ယူနေတယ်။ ဒီနေ့တော့ ကျောင်းကိုခေါ်မယ်ဆိုပြီး သွားခေါ်တယ်။ မလိုက်ဘူး။

ဒါနဲ့ ရေချိုးဆိပ်ခေါ်တယ် လိုက်လာတယ်။ မိတ်ဆွေ ဘုရားကျောင်းနဲ့ နီးနေပါပြီ။ ခဏဖြစ်စေ လိုက်ခဲ့ပါလို့ ထပ်ခေါ်တယ်။ မလိုက်ဘူး။ မလိုက်နေရရိုးလားဆိုပြီး အတင်းလက်ကို ဆွဲခေါ်တယ်။ အားကောင်းတော့ အတင်းရုန်းလို့ လွှတ်လိုက်ရတယ်။ မဖြစ်ချေဘူးဆိုပြီး ဆံပင် ဆွဲခေါ်ပြန်တယ်။

ဒီတော့မှ ဇောတိပါလက စဉ်းစားတယ်။ ငါ့မိတ်ဆွေဟာ
ငါ့ကို အလွန်ချစ်တယ် ခင်တယ်။ ငါ့လောက် အထက်တန်း
မကျသူက ဆံပင်ကိုပင် ဆွဲတယ်ဆိုတော့ အင်မတန် ထူးခြား
နေတယ်။ ဒီတော့မှ... ကဲ...ကဿပဘုရားထံ သွားမယ်လို့ ခေါ်
တာ မဟုတ်ဘူးလားလို့ မေးပြီး လိုက်လာတယ်။ လိုက်လာ
ပြီး ဘုရား တရားနာရတော့ ရဟန်းလုပ်ပြီး အားထုတ်မှ
ကောင်းမယ်ဆိုပြီး ရဟန်းပြုလုပ်သွားတယ်။

ဘုရားအလောင်းကြီးတောင်မှ တခါတခါ အမှားယူနေ
တယ်။ ကလျာဏမိတ္တ ဆိုတဲ့ မိတ်ဆွေကောင်း ပေါင်းမိလို့
တော်သေးတယ်။ အနာထပိဏ်သဋ္ဌေးသား ကာလ ကျတော့
ပိုက်ဆံပေးပြီး တရားနာခိုင်းရတယ်။ ပထမ သူ့ဖခင်က ငွေ
တရာ ပေးလိုက်တယ်။ ဟိုယောင်ယောင် ဒီယောင်ယောင်နဲ့
လုပ်ပြီး ပြန်လာတယ်။

နောက်တခါ ငွေတထောင် ပေးပြီး ဒီတခါတော့ ဂါထာ
လေးတပုဒ် ရအောင်နာခဲ့လို့ မှာကြားတယ်။ ငွေတထောင်
လိုချင်တော့ မရရအောင် မှတ်သား၍ နာကြားလိုက်တော့
သောတာပန် တည်သွားတယ်။ ဒါလဲ ကလျာဏမိတ္တ ဖြစ်တဲ့
ဖခင်သဋ္ဌေးကြီးရဲ့ ကျေးဇူးနော်၊ ဒါကြောင့် မိတ်ဆွေကောင်း
လိုတယ်လို့ ပြောတာ။

အနုလောမဉာဏ် ရောက်တယ်ဆိုယင် ရှုယင်းနဲ့ နောက်
နောက်က ဝိပဿနာဉာဏ်၊ ရွှေဖြစ်မယ့် မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်
တွေနဲ့ လျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ အသိတွေ ဉာဏ်တွေ ထင်
ပေါ်လာတာပဲ။ ပရိကံ ဥပစာ အနုလုံ ပဋိလုံ ဤလေးပါးကို

အနုလောမဉာဏ်လို့ ခေါ်တယ်။ မဂ်ကျတော့မယ်နော်၊ ဂေါ
တြဘူ တဉာဏ်ပဲ လို့တော့တယ်။ နောက်ပိတ်ဆုံး ရှုယင်း ရှု
ယင်းနဲ့ ဖြစ်ပျက်ဆုံးတဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို လှမ်းမြင်တယ်။ ဒီလိုမြင်တာ
ဂေါတြဘူဉာဏ်ပဲ။

ဒီဉာဏ်အထိ ပုထုဇဉ်လို့ပဲ ခေါ်ရသေးတယ်။ ပုထုဇဉ်
အဖြစ် ဆုံး၍ အရိယာလုံးလုံးဖြစ်မည့် သဘောကြောင့်
ဂေါတြဘူလို့ ခေါ်တယ်။ သူက ပုထုဇဉ်အဖြစ် ဒီဘက်
ကမ်း ဖြစ်သော်လည်း သူမြင်တာက နိဗ္ဗာန်တည်း ဟူသော
ဟိုဘက်ကမ်း ဖြစ်နေဘယ်။ ဥပမာ ချောင်းတခုရောက်တော့
လူနှင့်မျက်စိကတော့ ဒီဘက်ကမ်းရှိသ တယ်၊ သူမြင်တာက
တော့ ဟိုဘက်ကမ်း ဖြစ်နေတာမျိုးပေါ့။

မဂ်ဉာဏ် ကူးလိုက်တော့ မှတ်ဉာဏ်တွေ၊ အမှတ်ခံရတဲ့
ရုပ်နာမ်တွေ ဘာမှမရှိသလို ဖြစ်သွားတယ်။ သတိလစ်သလို
ဖြစ်သွားတယ်။ ဥပမာပြောရယ် ဓာတ်လိုက်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များ
စိတ်ကတော့ ရှိနေတာပဲ။ ဒါပေမယ့် ဘာမှမသိသလို ဖြစ်နေ
တယ်။ မေ့ဆေးထိုးထားတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များ စိတ်ကတော့ ရှိနေ
တာပဲ၊ ဘာမှမသိဘူး။ အိပ်ငိုက်တာလဲ မဟုတ်ဘူး၊ လေးလံ
ထိုင်းမိုင်းပြီးသွားတာလဲ မဟုတ်ဘူး၊ စိတ်ကတော့ ကြည်
ကြည်လင်လင်ပဲ။ ဘယ်လိုများ ဖြစ်သွားပါလိမ့်လဲလို့ ဖြစ်
နေတယ်။

တခါ မဂ်ဝင်ယင် သောတာပတ္တိမဂ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ နောက် သော
တာပတ္တိဖိုလ်ပုဂ္ဂိုလ်၊ မဂ်တကြိမ်သာ ဖြစ်ပြီး ဖိုလ် နှစ်ကြိမ်
သုံးကြိမ်ဖြစ်ကာ သောတာပန် ပုဂ္ဂိုလ် ဖြစ်သွားတာပါပဲ။

သကဒါဂါမ်မဂ်၊ သကဒါဂါမ်ဖိုလ်၊ အနာဂါမ်မဂ်၊ အနာဂါမ်
ဖိုလ်၊ အရဟတ္တမဂ်၊ အရဟတ္တဖိုလ် ဖြစ်ပြီးလျှင် အာသဝေါ
ကုန်ခန်း ရဟန္တာဖြစ်သွားတာပဲ။

ဖိုလ်ဝင်စားတယ် ဆိုတာကတော့ ခန္ဓာမှာ ရုပ်နာမ်နှစ်ခု
လုံး၏ ဖြစ်ပျက်ကိုမှတ်ယင်း မှတ်ယင်းနဲ့ ဖြစ်ပျက်ဆုံးတဲ နိဗ္ဗာန်
ကို အာရုံပြုကာ တနာရီ ခိဋ္ဌာန်ပြုလျှင် တနာရီ၊ တရက်ပဲလို့
ခိဋ္ဌာန်လျှင် တရက်၊ ခုနစ်ရက် ထိအောင် ခိဋ္ဌာန်လျှင် ခုနစ်
ရက်ထိ ပိုင်းခြားပြီး ရှုမှတ်လိုက်တော့ သောတာပန် ဆိုယင်
သောတာပတ္တိဖိုလ် စိတ်တွေ၊ သကဒါဂါမ်ဆိုယင် သကဒါဂါမ်
ဖိုလ်စိတ်တွေ၊ အနာဂါမ်ဆိုယင် အနာဂါမ် ဖိုလ် စိတ်တွေ၊
ရဟန္တာဆိုယင် အရဟတ္တဖိုလ် စိတ်တွေသာ ဖြစ်ပြီး နိဗ္ဗာန်
အာရုံပြု နေတာကိုပဲ ဖိုလ် ဝင်စားတယ်လို့ ခေါ်တယ်။
အပ္ပနာဇောက ဣရိယာပုထ်ကို ခိုင်းစေတတ်တယ် ဆိုတော့
ထိုင်နေပြီး ဝင်စားလျှင် မပြီးမချင်း ထိုင်လျက်ပဲ။

အိပ်ပြီးဝင်စားလျှင် အိပ်လျက်ပဲ၊ ဘယ်လောက်ပင် ကြာ
သော်လည်း ညောင်းညာခြင်းစသော ဝေဒနာမရှိ၊ သိလဲ
မသိ၊ နိဗ္ဗာန်ကတော့ အဟောင်းဖြစ်သော ရုပ်နာမ်တွေ
ချုပ်ငြိမ်းပြီး အသစ်ရုပ်နာမ် မဖြစ်ပေါ်ကိန်းဖြင့် ဇာတ်သိမ်း
သွားတာကို နိဗ္ဗာန်လို့ ခေါ်တယ်လို့ ကသစ်ဝိုင် ဆရာတော်
ဘုရား၏ ဝိပဿနာတရားကို သိရှိရပါသည်။

ဤကား အကျဉ်းချုပ်မျှသာ ပြလိုက်ပေသည်။

၂၀။ မိုးကုတ်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏

တရားရှုနည်း

(စကား ပလ္လင်)

ကျွန်ုပ်သည် ကျေးဇူးရှင် အဂ္ဂမဟာမဏ္ဍိတ မိုးကုတ် ဆရာ
တော်ဘုရားကြီး ဦးဝိမလကို လွန်ခဲ့သော အနှစ်လေးဆယ်
ကျော်လောက်က ဖူးမြင်ဖူးပါသည်။ ထိုစဉ်က ဆရာတော်ကြီးမှာ
အဘိဓမ္မာ ဝိပဿနာတရား ဟောကြားခြင်း မပြုသေးပါ။
တောင်မြို့မှာ အဘိဓမ္မာ ညဝါယမိုက် ပဋ္ဌာန်း ကျမ်းတို့ကိုသာ
ကြိုးပမ်းတကုတ် အားထုတ်ပို့ချကာသာသနာပြုနေသည်ကို သိရ
ပါသည်။ ကျွန်ုပ်လဲ စာသင်သား ရဟန်းငယ်ဘဝမှာပင် ရှိသေး
သဖြင့် ညဝါ ပဋ္ဌာန်းကျမ်းကြီးကို ဥပနိဿရည်း ခံယူဖူးပါ
သည်။ ထို့နောက်မှ ဆရာတော်ကြီးသည် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နည်း
ဖြင့် တပည့်တပန်း ရဟန်းသာမဏေများနှင့် လူဒါယကာ၊ ဒါယိ
ကာမအပေါင်းတို့ကို နှစ်ထောင်းအားရ သဘောကျလောက်

ဒုတိယအကြိမ်

အောင် တရားဓမ္မ ဟောပြော ပြသနေသည်ဟု ကြားသိရပါ သည်။

အထူးအားဖြင့် ဆရာတော်ကြီးမှာ အဘိဓမ္မာဘက်သာ အားသန်လျက်ရှိသည့် အဘိဓမ္မာပါရဂူကြီးတပါးဟု သာသနာ တွင် ထင်ရှားကျော်ကြားလျက်ရှိပါသည်။ ငယ်စဉ်က ဥပနိသ ရည်း ခံခဲ့ဖူးသည့်အတွက် သံယောဇဉ်ဌီလျက် ထိုဆရာတော် ကြီး၏ တရားဓမ္မကို နာကြားလိုလှသောဆန္ဒ ပြင်းထန်လှ သဖြင့် တရားသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပရာဌာနသို့ တနေ့နေ့တွင် သွား၍ တရားနာရန် အတန်တန်ကြိုးစားသော်လည်း တခါမျှ ကိုယ်တိုင် ဟောကြားသည်ကို မနာခဲ့ရဖူးပါ။ သို့ရာတွင် ဆရာတော်ကြီး ဟောကြားသော တရားတို့ကို စုပေါင်းရိုက် နှိပ်ထားသော ကျမ်းစာများကိုသာ ထပ်ကာ ထပ်ကာ နေ့ည မစဲ အမြဲကြည့်ရှုကာ ရောင့်ရဲနေရပါသည်။

လွန်ခဲ့သော (၁၅)နှစ်လောက်က ကျွန်ုပ်နေထိုင်ရာ ဝတ္တ လစ်ရပ်ကွက် ဦးချစ်မောင်လမ်းတွင် ဓမ္မမိတ်ဆွဲ ဦးတင် အောင်အိမ်၌ အန္တရာယ်ကင်း ပရိတ်ရွတ်ယင်း ဆရာတော်ကြီး ကိုယ်တိုင် ဟောကြားသော တိပ်ရီကော်ဒါသွင်းထားသည့် တရားကို ကြားနာရသဖြင့် များစွာပင် အားရနှစ်သိမ့်သွား ပါသည်။

ထို့နောက် ကျွန်ုပ်သည် ဆရာတော်ကြီးကို ကြည့်ညို ရင်းစွဲ နှလုံးထဲ၌ စွဲမြဲနှစ်မြို့နေသဖြင့် မိုးကုတ်မြို့၊ ရွှေဘို ဆရာတော် ထံပါးသို့ ရောက်သွားတိုင်း ရောက်သွားတိုင်း ဆရာတော်ကြီး၏ ရိပ်သာ တည်ရှိရာသို့သွား၍ ဝမ်းပန်းတသာ

ကြည်ညိုရပါသည်။ ဆရာတော်ကြီး ပုံလွန်တော်မူပြီးသော်
လည်း ဆရာတော်ကြီး၏ ရှေးကံရှေးဘုန်း ကြည်ညို၍မဆုံး
ဖြစ်နေပါသည်။ ဆရာတော်ကြီး၏ ရိပ်သာမှာ မိုးကုတ်မြို့
လယ် လမ်းမကြီး၏ အနီးအပါးတည်ထားသဖြင့် မိုးကုတ်မြို့
သို့ ရောက်သွားတိုင်း မိုင်းမိုင်းညိုညို ရှုလို့မပြီး အံ့ချီးမကုန်
ကျက်သရေမင်္ဂလာအပေါင်းနှင့် ပြည့်စုံနေသည်ကို တွေ့မြင်နိုင်
ပါသည်။

မိုးကုတ်ရိပ်သာ တည်နေရာမှာ လူတကာ မြင်နိုင်သော
တောင်ဝှမ်း တောင်စခန်း တောင်တန်းတို့၏ ခြေရင်းတွင်
တည်နေခြင်းရှိသဖြင့် မုခ်ဦးတန်ဆောင်း ဂူကျောင်း ပြာသာဒ်
အထပ်ထပ်နှင့် လူလမ်း နတ်လမ်း စောင်းတန်းအထွေထွေ
စိမ်းလန်းစိုပြည်၍ သစ်ပင်တွေ ပန်းပင်တွေ ဝိုင်းပတ်ဝေဆာ
သာယာတင့်မောလှပေသည်။ ဘုရား ဂန္ဓကုဋ်တိုက်တော်များနှင့်
ရဟန်းတော် သံဃာတော်များနေရာ၊ အများသူတို့ တရားယူဖို့
နေရာ၊ တကျောင်းနှင့် တကျောင်းမှာလည်း မကွာမနီး စုစည်း
တည်ဆက်လျက် တဘက်နှင့်တဘက် အထက်အောက်စီရီရီ
ဆောက်တည်ထားပုံမှာ နတ်ဘုံ နတ်နန်း ပုံပမာ ရှုမခန်းအံ့မကုန်
ကျက်သရေမင်္ဂလာ စုံလှပေသည်။

လူအများတို့ သွားရာလမ်းအနီးမှာလည်း ယိုစီးကျနေသော
စိမ့်ရေ စမ်းရေးအထွေထွေတို့က အပန်းဖြေစရာ တနေရာနှင့်
တနေရာ အလှမ်းမကွာ ဆန်းတင့်စွာ ဖြာဆင်း၍ အလှအခင်းကို
ကျင်းပသော အသွင် ထင်နေရပေသည်။ နေရောင်ခြည်ထင်း၍
အလင်းရောက်သောနေ့အခါတွင် ဝါကျင်းဝင်းဖြာ ဆီးနှင်းတွေ

ဖြာလျက် သာယာသော ငှက်သံတို့က အထက်နဘံ ကောင်းကင်
ယံ၌ တက်ပြန်ကျပြန် အဖန်ဖန်ဖြင့် အသံမစဲ မြင်ရသူစိတ်နှလုံးကို
အမြဲယူကျုံး နှစ်သိမ့်လို့မဆုံးရှုံးပေသည်။ နေခြည်ရောင်ပျောက်၍
ညအခါ ရောက်သောအချိန်တွင် ဓာတ်မီးရောင် တထိန်ထိန်ဖြင့်
ဝတိန်ပြည် သုဒဿနနန်းကဲ့သို့ တင့်ဆန်းထွန်းပ ရှုကြည့်လို့မဝ
ဖြစ်နေပါသည်။ မြို့ကလည်းလှပ၊ ဌာနကလည်းကောင်းသဖြင့်
ရောက်သူအပေါင်းတို့မှာ “အောက်သားတို့မပြန်ချင်၊ မိုးကုတ်
ကျပ်ပြင်” ဆိုသကဲ့သို့ သူတော်ကောင်း စိတ်ရှိသူမှန်သမျှ ပြန်ချင်
ကြမည် မဟုတ်ပေ။

သူတော်ကောင်းတို့၏ ကိန်းအောင်းစံရာ တည်နေရာကား
အလွန်တရာ ဆိတ်ငြိမ် သာယာလှပပေ၏တကားဟု ဝမ်းပန်း
တသာ မြင်ခဲ့ရပါသည်။ ယခုအခါသာ ဆရာတော်ကြီး အသက်
ဝိညာဉ်ရှိနေပါလျှင် သာ၍ပင် ကြီးကျယ်ခမ်းနား စည်ကားလိမ့်
မည်ဟု စဉ်းစားကာ တွေးတော၍ ငေးမောမိခဲ့ပါသည်။
သို့သော် “နေမင်းကြီးဝင်သွားသော်လည်း နေရောင်ခြည်ကား
မပျောက်ချေ” ဆိုသလို ဆရာတော်ကြီး သက်တော်ထင်ရှား ရှိ
စဉ်က ဟောကြားခဲ့သော တရားတွေက ဤအဆောက်အအုံ
ပိမာန်တွေအတွင်းမှာ ထွန်းလင်းတောက်ပလျက် ရှိနေပေလိမ့်
မည်။ ထိုနည်းအတူ ဆရာတော်ကြီးရောက်ရာရောက်ရာ ရန်ကုန်မြို့
မိုးကုတ်ရိပ်သာစသော မြို့ရွာတို့၏ အဆောက်အအုံ ပိမာန်ကြီး
တွေအတွင်းမှာလည်း တဝင်းဝင်း တပြောင်ပြောင် ထွန်းလင်း
ရောင်တောက်ပလျက် ရှိနေပေလိမ့်မည် စသည် စသည်ဖြင့် ကြံ
စည်လျက် ပြန်လည်ခဲ့ရပါသည်။

ထိုဆရာတော်ကြီး ဟောကြားသော တရားတို့ကို မိမိဉာဏ်မီ သလောက်နှင့် ရိုက်နှိပ်ပြီး ကျမ်းစာများကိုထောက်၍ တရား ဟောလှိုလဲဖြစ်အောင်၊ စကားပြောလှိုလဲရအောင်၊ ဖတ်ရှုလှိုလဲ ကောင်းအောင် သုံးမျိုး သုံးစားထား၍ ရေးသားဖော်ပြပါ မည်။

ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကြီးနှင့် တွေ့ကြုံခိုက် အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို ရည်သန်၍ အားထုတ်လိုသော ယောဂီချားအတွက် သံသရာ ဝဲဂယက်မှ ထွက်ရာထွက်ကြောင်း လမ်းကောင်းလမ်းမှန် ကျမ်း ပန်နှင့်အညီ ဖော်ပြရမည်ဆိုလျှင် အသိမှန်တဲ့ သတိပဋ္ဌာန်ကို နားလည်ရန် ကြိုးစားအားထုတ်ဖို့ လိုပါသည်။ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် သတိပဋ္ဌာန်သည် ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန်စံပြီးနောက် ဘုရား ကိုယ်စား ထားတော်မူခဲ့သော နိဗ္ဗာန်ရောက်ရန် တကြောင်း တည်းသော လမ်းခရီး ဖြစ်ပေသည်။

တကယ်ချမ်းသာသော နိဗ္ဗာန်မှာ လောကအတွင်း၌ မရှိ၊ လောက၏အပြင်ဘက်၌သာရှိသောဗဟိဒ္ဓတရား ဖြစ်သည့်အတွက် လောကမှ ထွက်မှသာ နိဗ္ဗာန်ရောက်နိုင်မည်။ လောကမှထွက်ရန် ဒီအတိုင်း နေလို့မဖြစ်၊ ထွက်ပေါက်လမ်းခရီးကို ရှာမှီးရပေလိမ့် မည်။

သဂါထာဝဂ္ဂ သံယုတ်ပါဠိတော်မှာ ရောဟိတနတ်သားက မြတ်ဘုရားကို လျှောက်ထားတယ်။ “ဘုန်းတော် ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား၊ အကြင် နိဗ္ဗာန် ရွှေ့ပြည်ကြီးမှာ ပဋိသန္ဓေ နေရတဲ့ ဆင်းရဲလည်း မရှိ၊ အိုရတဲ့ ဆင်းရဲလည်း မရှိ၊ နာရတဲ့ ဆင်းရဲလည်းမရှိ၊ သေရတဲ့ ဆင်းရဲလည်း မရှိ၊ တဖန် ထပ်ကာ

ထပ်ကာ မဘတ်သာလို့ဖြစ်ရတဲ့ ဆင်းရဲလည်း မရှိ၊ အမြဲမကွာ
ချမ်းသာနေတဲ့ နိဗ္ဗာန်သို့ရောက်ရန် အဘယ်သို့ မှန်ကန်သော
လမ်းခရီးဖြင့် သွားရပါမည်နည်း ဘုရား” ဟု လျှောက်ထား
တယ်။

ဒီတော့ မြက်စွာဘုရားက “နဟိတေတဟိယာနေဟိ ဂစ္ဆေယျ
အာဂတံဒိသံ” ရောဟိတနတ်သား၊ လောက၌ အသုံးပြုနေ
ကြသော လှေယာဉ် လှည်းယာဉ် စက်ယာဉ် စသောယာဉ်တို့ဖြင့်
တခါရောက်က တခေါက် မပြန်သော နိဗ္ဗာန်သို့ သွားလို့
မရောက်နိုင်ဘူး၊ “နိဗ္ဗာနပုရံပါပေသိ ယာနတ္ထယေန သော
ဇီနော” အရိယာမဂ္ဂ သူတော်ချွန်တို့သာ စီးနိုင်သွားနိုင်သော
လက္ခဏာယာဉ် ဓမ္မစကြာယာဉ် ခရီးထို့ဖြင့်သွားလျှင် လောက
ကြီးတရပ်လုံးထက် အမြတ်ဆုံး နိဗ္ဗာန် ရှေ့ပြည်သို့ သွားနိုင်တယ်၊
ရောက်နိုင်တယ်လို့ ဖြေဆိုဟောကြားထားပါတယ်။

ဒီစကားကို ထောက်ထား၍ နိဗ္ဗာန်ရောက် သွားနိုင်တဲ့လမ်း
ခရီးကား အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ ဆိုတဲ့ ယာဉ်သုံးပါး ဝိပဿနာ
တရားပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ “ဝိပဿနာ အယံဇုစ္စတိ အသင်္ခဏ
မဂ္ဂော” ဟု ဆိုထားတာလဲရှိပါတယ်။ ဒီတော့ လူ့ဘဝကြီးကို
ရလာတဲ့အခါ လူ့အစစ် လူ့အမှန်ဖြစ်ရန် အရေးကြီးတယ်၊
လူ့အစစ်ဆိုတာ “တဏှာမာန ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာဒိကိလေသေ လုနာတိ
ဆိန္ဒတိတိလူ” ဟု ဆရာမြတ်တို့ ဝိဂြိုဟ်ဝစနတ် ပြုထားကြသလို
ဒီဝိဂြိုဟ်အရ တဏှာမာနဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ စသော ကိလေသာ
တရားတို့ကို သတ်နိုင် ဖြတ်နိုင်မှ လူ့အစစ်ဖြစ်တယ်။

သို့မဟုတ် အမှိုက်ကြီးငါးပါးနှင့် အမှိုက်မှောင်ကျ နေလျှင် လူအန္ဓ၊ လူအတုအပတေ့ပဲ ဖြစ်နေမယ်။ အမှိုက်ကြီးငါးပါး ဆိုတာ(၁)ကံ ကံ၏အကျိုးကိုမသိတဲ့ကမ္မသမ္မောဟ အမှိုက်ကြီး၊ (၂) ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် သစ္စာကို မသိတဲ့ ဓမ္မသမ္မောဟ အမှိုက်ကြီး၊ (၃) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို မသိတဲ့ ပစ္စယသမ္မောဟ အမှိုက်ကြီး၊ (၄) လက္ခဏာရေးသုံးပါးကို မသိတဲ့ လက္ခဏ သမ္မောဟ အမှိုက်ကြီး၊ (၅) နိဗ္ဗာန်ကို မသိတဲ့ နိဗ္ဗာနသမ္မောဟ အမှိုက်ကြီး၊ ဤအမှိုက်ကြီးငါးပါးနဲ့ညှားနေလျှင် အလကားလူ ဖြစ်သွားကြမယ်။

သို့ဖြစ်၍ အမှိုက်မှောင်ပျောက်ပြီး အလင်းရောင် ရောက်တဲ့ လူလိမ္မာဖြစ်ဖို့ အရေးကြီးတယ်။ အလင်းရောင် ရောက်ဖို့ကလဲ ငါးပါးရှိတယ်။ (၁)ကံ ကံ၏အကျိုးကိုသိတဲ့ကမ္မဿကတဉာဏ်၊ (၂) ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် သစ္စာကိုသိတဲ့ ဓမ္မဝတ္ထာနဉာဏ်၊ (၃) ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကိုသိတဲ့ ပစ္စယဝတ္ထာနဉာဏ်၊ (၄) လက္ခဏာ ရေးသုံးပါးကို သိတဲ့ လက္ခဏ ပဋိဝေဒဉာဏ်၊ (၅) နိဗ္ဗာန်၏ သဘောကိုသိတဲ့ နိဗ္ဗာနပဋိဝေဒဉာဏ်၊ ဤ အလင်း ရောင်ကြီး ငါးပါးနှင့်ပြည့်စုံမှ လူမှန် လူစစ်ဖြစ်၍ လူဖြစ်ကျိုး နှစ်တယ်။ သာသနာတော်ကြီးနှင့် ကြုံကြိုက်နေပါလျက် ဝိပဿနာတရား အားမထုတ်ပါလျှင် ဘုရင့်သားဖြစ်ပါလျက် ထီးနန်းနဲ့ မထိုက် တန်သော သားမှိုက်နှင့် တူနေလိမ့်မယ်။

၂၁။ မိုးကုတ်ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏

ဝိပဿနာ ရှုနည်း

ကဲ-ကဲ ဗုဒ္ဓသာသနာတော်ကြီးနဲ့ တွေ့ကြုံခိုက် အမြှိုက်နိဗ္ဗာန် သို့ ဆိုက်ရောက်ရန်နည်းလမ်းကျကျ စိတ္တဝနုပဿနာကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းကြ၊ စိတ်တလုံးကို နိုင်လျှင် သမာဓိခိုင်သည်။ သမာဓိ ခိုင်လာလျှင် ပညာဟာ တဖြည်းဖြည်း ပိုင်လာပါလိမ့်မည်။ ခန္ဓာ ကိုယ်အတွင်း လိုရင်းမှာ စိတ်ပါပဲ။ ဒါကြောင့် ‘စိတ်သာရှင်စော ဘုရားဟော’လို့ ဆိုကြတယ်။

စိတ်ကို လိုရင်းချိုး၍ အကျဉ်းရုံးကြည့်လျှင်....

- (၁) အိမ်ရှင်ဖြစ်သော စိတ်နှစ်ခု၊
- (၂) အပြင်ညွှန်သည်ဖြစ်သော စိတ်ခြောက်ခု၊
- (၃) အတွင်းညွှန်သည်ဖြစ်သော စိတ်ငါးခု၊

အားလုံးပေါင်း၍ စိတ်(၁၃)ခုကို သတိပြုရမယ်။

ပထမစ၍ ရှုရန်မှာ အိမ်ရှင်စိတ်နှစ်ခုကို စ၍ရှုရတယ်။ အိမ်

ဒုတိယအကြိမ်

ရှင်စိတ်နှစ်ခုဆိုတာ ဝင်သက်လေကို သွင်းသော စိတ်နှင့် ထွက်သက်လေကို ထုတ်သော စိတ်တို့ကို ဆိုပါသည်။

အပြင် ဧည့်သည်ဖြစ်သော စိတ်ခြောက်ခု ဆိုသည်မှာ (၁) မြင်စိတ်၊ (၂) ကြားစိတ်၊ (၃) နံစိတ်၊ (၄) စားစိတ်၊ (၅) ယားစိတ်၊ (၆) တွေးစိတ်တို့ကို ဆိုပါသည်။

အတွင်းဧည့်သည်ဖြစ်သော စိတ်ငါးခုဆိုလည်းမှာ (၁) လောဘစိတ်၊ (၂) ဒေါသစိတ်၊ (၃) မောဟစိတ်၊ (၄) အလောဘစိတ်၊ (၅) အဒေါသစိတ်တို့ကို ဆိုပါသည်။

ရူပုံရူနည်းမှာ ရှေးဦးစွာ အိမ်ရှင်ဖြစ်သော စိတ်နှစ်ခုကို ရူပါ၊ ထိုစိတ်နှစ်ခု မရူနိုင်မှ အပြင်ဧည့်သည် အတွင်းဧည့်သည်ဖြစ်သော စိတ်များကို ရူရပါမည်။

ဒါဖြင့်လျှင် ဘာနဲ့ရူရမှာလဲဟုမေ စရာရှိ ပါတယ်။ (၁) သမ္မာဒိဋ္ဌိ၊ (၂) သမ္မာသင်္ကပ္ပ၊ (၃) သမ္မာဝါယမ၊ (၄) သမ္မသတိ၊ (၅) သမ္မာသမာဓိ ဆိုတဲ့ မဂ္ဂင် တရား ငါးပါးနှင့် ရူရမယ်။ ဥပမာအားဖြင့် ပြုရလျှင် အိမ်တအိမ်မှာ သားသမီးဟာ အိမ်သည်များ ဖြစ်ကြပါတယ်။ သားသမီးများ လိမ္မာမှ အိမ်သာယာမည် ဖြစ်သဖြင့် အရေးအကြီး ဆုံး နံပါတ် (၁) ဖြစ်ပါတယ်။ ထို့နောက် အရေးကြီးတာမှာ အတွင်းဧည့်သည်နှင့် တူသည့် ဆွေမျိုး ညာတကာ မိတ်သဟာများ ဖြစ်ပါတယ်။ ထိုသူတို့ လိမ္မာမှ အိမ်သာယာမည် ဖြစ်ပါတယ်။ နောက်ဆုံး အပြင်ဧည့်သည်နှင့် တူသည့် တစ်စိမ်း ဧည့်သည်များလဲ လိမ္မာဖို့ လိုတာပါပဲ။ ဒါမှသာလျှင် ထိုအိမ်မှာ အစစ အရာရာ အဆင်ပြေမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

သို့အတွက် ခန္ဓာကိုယ်အိမ်အတွင်းမှာ လိုရင်းဖြစ်တဲ့ ဝင်သက်
လေကို သွင်းသောစိတ်နှင့် ထွက်သက်လေကို ထုတ်သော စိတ်
တို့ကို မိမိ၏ အသိဉာဏ်ဖြင့် သတိ အဖန်ဖန်ထားပြီး တခြားသို့
မသွားရအောင် စောင့်ထိန်းကြပ်မတ် သတိချုပ်၍ နေတာကိုပင်
တရားအားထုတ်တယ်လို့ ခေါ်ပါတယ်။ အဲဒီလို သတိကပ်ပြီး
ရှုမှတ်နေတော့ ကိလေသာ ရန်သူတွေ မဝင်နိုင်ဘူးပေါ့။ မိမိ
ခန္ဓာကိုယ်မှာ တကယ်ရှိတာကလဲ ရုပ်နှင့်နာမ်နှစ်ပါးသာရှိတယ်။
ထိုရုပ်နှင့်နာမ် ကဲ့ပြားအောင် ရှုလိုက်တော့ ဒိဋ္ဌိနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာ
နှစ်ခု ကွာသွားတယ်။ သူတို့နှစ်ခု ကွာယင်ပဲ စူဠသောတာပန်
လောက်တော့ ရောက်သွားတာပါပဲ။ အဲဒီ စူဠသောတာပန်
အဆင့်ထက် မြင့်တက်လာအောင် မဟာသောတာပန် စခန်းသို့
မှန်းပြီး အားထုတ်ကြမှ ဝိနိပါတ်ဆိုတဲ့ ကျချင်ရာကျတဲ့ အပါယ်
ဘေးမှ အေးသွားမယ်။

ဒီတော့ ဒိဋ္ဌိနှင့် ဝိစိကိစ္ဆာ ကွာအောင် ပြုတ်အောင် လုပ်ဖို့
ဆိုတာကလဲ သူတို့ကိန်းအောင်းတဲ့ နေရာသိဖို့ လိုပါတယ်။ ဘယ်
နေရာမှာ အများဆုံး ကိန်းသလဲဆိုတော့ စိတ်ဆိုတဲ့ဝိညာဏက္ခန္ဓာ
မှာ အများဆုံးကိန်းတယ်။ ငါ့စွဲဟာ စိတ်မှာ အများဆုံး ဖြစ်
တယ်။ ဒါကြောင့် “ငါ့စိတ် လာမစမ်းနဲ့၊ သိသွားမယ်” စသည်
ဖြင့် စိတ်ပေါ်မှာသာ ငါ့စွဲစွဲကြတယ်။ တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိဆိုတဲ့
တရားများကလဲ စိတ်ကိုပဲ မြှောက်ထိုး ပင့်ကော် လုပ်နေကြ
တယ်။

အမှန်မှာ ငါ့စိတ် ဘယ်ဟုတ်မလဲ၊ သူ့အကြောင်း တိုက်
ဆိုင်လို့ သူ့သဘောနှင့်သူ ပေါ်လာတာပဲ၊ ပေါ်ပြီး ပေါ်တဲ့

နေရာမှာ ချုပ်သွားတာပဲ၊ အမြဲ မရှိပါဘူး၊ ပျက်စီးသွားတာ ပါပဲ၊ မပိုင်ပါဘူး၊ စိတ်ကလေးတခု ဖြစ်ပျက်သွားယင် နောက် အစားထိုးတဲ့ စိတ်ကလေးတခုပေါ်လာလိုက်၊ ချုပ်လိုက်၊ နောက် တခါ ဖြစ်လိုက်ချုပ်လိုက်နဲ့ ဓမ္မနိယာမ အတိုင်း သူ့ကိစ္စနဲ့သူ ဖြစ်ဖြစ်ပြီး ပျက်ပျက်သွားတာပါပဲ။ ဒါပေမယ့် တဏှာမာန ဒိဋ္ဌိက ဝင်စွက်နေတော့ ငါ့စိတ်၊ ငါ့ဟာ၊ ငါ့ပိုင်တာဟု ထင်နေ ကြတယ်။

ဒါကြောင့် ဒီစိတ်ပေါ်မှာ ယှဉ်ကပ်နေတဲ့ သခင်ဓာတ် အရှင်ဓာတ်ပါသည့် ဒိဋ္ဌိပျောက်အောင် သေအောင် မကိန်းနိုင် အောင် မယှဉ်ကပ်နိုင်အောင် စိတ္တာ နုပဿနာဆေးနဲ့ ကျွေး သတ်ရမယ်။ စိတ္တာ နုပဿနာဆိုတာ မိမိသန္တာန်မှာ ပေါ်လာတဲ့ စိတ်ကလေးတွေကို တခြား မပြေးရအောင် ဉာဏ်နဲ့ ကပ်ပြီး အကဲခတ်ရတဲ့ အလုပ်ပါပဲ။ မြတ်စွာဘုရားကလဲ သူတပါး စိတ်ကို အကဲခတ်ရတာ မှားသော်ရှိ မှန်သော်ရှိမယ်။ မိမိစိတ်ကို အကဲခတ် ရတာကတော့ အမှန်ဆုံးပဲဟု ဟောကြားထားပါ တယ်။

ဝိပဿနာအလုပ်ဆိုတာ “မုဆိုး စိုင်သင်သလို” အလုပ်လုပ် ယင်း အလုပ်က သင်သွားပါတယ်။ မှားယင်လဲ ပြင်ပေးဖို့ ကမ္မဋ္ဌာနာစရိယ ဆရာတွေ ယခုအခါ အများကြီး ရှိပါတယ်။ မေးကြ မြန်းကြ စိစစ်ကြပေါ့။ မိုးကုတ် ဝိပဿနာ နည်းအရ အလုပ်လုပ်ကြမယ်ဆိုယင် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဒေသနာဟာ အလွန် တရာ အရေးကြီးပါတယ်။ ဒီပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို သဘောကျ နား

လည်မှ အရင်းခံဖြစ်တဲ့ သဿတဒိဋ္ဌိ၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ နှစ်ပါး ပြုတ်ပါ
တယ်။

အဘယ့်ကြောင့် ဆိုသော် အကြောင်းကြောင့် အကျိုးဖြစ်
တာပဲ၊ အကြောင်းတရား ချုပ်ခွဲသော် အကျိုးတရား ချုပ်တာ
ပဲဟု အကြောင်းအကျိုးတွေ ဆက်စပ်နေမှုကို နားလည်မှု ပုဂ္ဂိုလ်၊
သတ္တဝါ၊ ငါ၊ သူတပါး၊ ယောက်ျား၊ မိန်းမရယ်လို့ မရှိဘူး၊
ရုပ်နှင့် နာမ် ဖြစ်လိုက် ချုပ်လိုက် ဖြစ်လိုက် ချုပ်လိုက်နဲ့ နေတာ
ပဲဟု စွဲမြဲ မှန်ကန်စွာ သိလာမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် အကြောင်းကြောင့်အကျိုးဖြစ်တယ်ဟု အဖြစ်ကို
သိယင် ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ ပြုတ်တယ်။ အကြောင်း ချုပ်ခွဲသော် အကျိုး
ချုပ်တာပဲဟု အပျက်ကိုသိယင် သဿတဒိဋ္ဌိ ပြုတ်တာပဲ၊ ဒီဒိဋ္ဌိ
နှစ်ပါး ချုပ်သွားမှ အလယ်လမ်းရောက်ပါတယ်။ ဒီဒိဋ္ဌိနှစ်ပါး
ခံနေယင် အချိန်ကြာတဲ့ ဒုဗ္ဗလဝိ သာနာလို့ ခေါ်တယ်၊ မြတ်စွာ
ဘုရားလက်ထက်က အရှင်ဆန္ဒဟာ အကြောင်းတရားကြောင့်သာ
အကျိုးတရားဖြစ်ပေါ်သည့် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် နားမလည်ပဲ တရား
အားထုတ်ခဲ့ရာ အနိစ္စ ဒုက္ခ အနတ္တ မြင်ပါလျက် (၄၅) နှစ်ပတ်လုံး
မဂ်ဖိုလ် မရနိုင်ပဲ ဘုရား ပရိနိဗ္ဗာန် စံလွန်တော်မူပြီးမှ အရှင်
အာနန္ဒာက အဋ္ဌိစ္စသမုပ္ပါဒ်မှ အကြောင်းအကျိုးဆက်ပြုလိုက်မှ
အကျွတ်တရား ရသွားတယ်။

ဒိဋ္ဌိကို သိမှုနဲ့ ပြုတ်ပြီးမှ ပွားမှု နောက်က လိုက်ရပါတယ်။
ကျွန်ုပ်တို့တတွေဟာ လေကိုအမြဲတစေ ရှုရှိုက်နေမှ အသက်ရှင်
ကြရပါတယ်။ ထိုလေကိုစိတ်နဲ့ပင် ရှုနေတာ ရှိုက်နေတာဖြစ်ပါ
တယ်။ အားထုတ်တဲ့စိတ်မပါပဲနဲ့ ရှုလို့ ရှိုက်လို့ မရပါဘူး၊ အကိုး

အကားနဲ့ ပြုရမယ်ဆိုယင် ဝင်သက်ထွက်သက်ဟာ စိတ်ကြောင့် ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုထားပါတယ်။ ဒီတော့ အချိန်တိုတိုနဲ့ လိုရင်း ရောက်အောင် ပြောရမယ်ဆိုလျှင် “ရှုစိတ်ရှိက်စိတ်” လို့ ခေါ် ကြပါစို့။ ကျေးဇူးရှင်ဆရာတော်ကြီး ဆုံးမသွန်သင်ထားသည့် အတိုင်းသတိကိုအလျင်ထား၊ လုံ့လဝီရိယစိုက်၊ ပညာနဲ့ရှု၊ ဤ သုံးခုဟာ အရေးအကြီးဆုံးပါပဲလို့ မှတ်ပါ။

ရှေးဦးစွာဝင်လေထွက်လေကိုသတိထားပြီးယင် လုံ့လဝီရိယ ကြိုးစားစိုက်ပြီးလေကိုရှုတဲ့အခါ ရှုစိတ်ကလေးတွေ ပေါ်ပေါ် လာတာကို ဉာဏ်ပညာနဲ့ရှုပါ။ လေကိုရှိက်တဲ့အခါ ရှိက်စိတ် ကလေးတွေ ပေါ်ပေါ်လာတာကို ဉာဏ်ပညာနဲ့ ရှုလိုက်ပါ။ လူသစ်များ အဖို့ဆိုယင် မိနစ် ၂၀ လောက် အစကနဦးမှာ စိုက်စိုက်ပြီး ရှုဖို့လိုပါတယ်။ “ရှုရမှာသည် ဝင်သက် ထွက်သက် မဟုတ်ပါ။ ဝင်လေကို ဖြစ်စေတဲ့စိတ်၊ ထွက်လေကို ဖြစ်စေတဲ့ စိတ်” ကိုသာ အထူးဂရုစိုက်ရှုပါ။

စိတ္တာနုပဿနာဆိုတာ စိတ်ကိုသာ ရှုရမှာဖြစ်တဲ့အတွက် ရှုရ မှာကလည်း “ဝင်သက်ထွက်သက် မဟုတ်ပါ။ ဝင်လေကို ဖြစ်စေ သောစိတ်၊ ထွက်လေကို ဖြစ်စေသောစိတ်” ကိုသာ ရှုရမည်ဖြစ်ပါ သည်။ အဲဒီလို စိတ်ရှုလိုက်တော့ စိတ်တွေ တခုနဲ့တခု ဆက်ဆက် ပြီး ပေါ်လာတာတွေ တွေ့ပါလိမ့်မယ်။ စိတ်တွေနေယင် ပထမ အဆင့်တော့ အတော်နေရာကျပြီလို့ အောက်မေ့ပါ။ ဒါပေမယ့် ဝမ်းမြောက်စရာတော့ မဟုတ်သေးပါဘူး။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် စိတ်ကို အရှုခိုင်းငြားသော်လည်း စိတ်ရဲ့ချုပ်ပျက်မှုကိုသိမှ အထက်ဉာဏ်လို့ ခေါ်ရပါတယ်။ စိတ်ကို

ရှုလို့ စိတ်တွေပြီဆိုယင် စိတ်ဆိုတာ နာမ်တရား ဖြစ်ပါတယ်။ သို့အတွက် ဝင်သက်ထွက်သက် ရုပ်နဲ့ ဝင်သက်ထွက်သက်ကို ဖြစ်စေတတ်သော စိတ်ခေါ်နာမ်၊ ဤနှစ်ပါးတို့ ပိုင်းခြား ကွဲပြား သွားတဲ့ နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ် ရောက်ရုံ သာမန်ပဲရှိသေးလို့ ဖြစ်ပါတယ်။ အထက်ဉာဏ် မရောက်သေးပါဘူး။ ပေါ်လာပြီး ပျက်ပျက်သွားတာတွေမှ အထက်ဉာဏ်ရောက်ပြီလို့ ဆိုရပါတယ်။ ဒီအထက်ဖြစ်တဲ့ ဉာဏ်ရောက်မှ ယထာဘူတဉာဏ် ဓမ္မဒိဋ္ဌိဉာဏ် ပေါက်ပြီလို့ ဆိုရပါတယ်။

မိုးကုတ် ဝိပဿနာ ရှုနည်းမှာ ထူးခြားချက် ရှိပါတယ်။ “ပေါ်တိုင်းပေါ်တိုင်း မှတ်နေရတာ မဟုတ်ပါဘူး။ ပေါ်ပေါ် လာပြီးတော့ကို ပျောက်ပျောက် သွားတာကိုသာ ဉာဏ်နဲ့ သိအောင်ရှုရခြင်း၊ အကဲခတ်ရခြင်းသာဖြစ်ပါတယ်။” ထိုင်ချင်တဲ့ စိတ်ပေါ်ယင် ဒီထိုင်ချင်တဲ့ စိတ်ဟာ ပေါ်ပြီး ပျက်ပျက် သွားတာပဲလို့ ရှုပါ။ ထချင်တဲ့စိတ်ပေါ်ယင် ဒီထချင်တဲ့စိတ် ဟာ ပေါ်ပြီး ပျက်ပျက်သွားတာပဲလို့ ရှုပါ။ သွားချင်တဲ့ စိတ်၊ စားချင်တဲ့စိတ် စသည်တို့လဲ ပေါ်ပြီးတိုင်း ပေါ်ပြီးတိုင်း ပျက်ပျက်သွားတာပဲလို့ ရှုပါ။ ပေါ်လဲပေါ်တယ်၊ ပျက်လဲ ပျက်ပျက် သွားတာကိုသိတဲ့ အသိဉာဏ်ဟာ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်၏ အစ ပဲလို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။

မိမိတို့သန္တာန်မှာ လေကိုရှုတဲ့ စိတ်ကလေးတွေ၊ လေကို ရှိုက်တဲ့စိတ်ကလေးတွေကို နောက်စိတ်နဲ့ ရှိမရှိ အကဲခတ်လိုက်ပါ။ အဲဒီလို နောက်စိတ်နဲ့ အကဲခတ်လိုက်တော့ ပထမရှုတဲ့ စိတ် ကလေး ရှိသေးသလား၊ မရှိတော့ဘူးလား၊ ပရှိတာ တွေမှာပဲ။

အဲဒီလို တွေ့ယင် အထက်ဉာဏ် ရောက်ပြီလို့ မှတ်၊ အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် ရှင်တော်ဘုရားက “ဟုတုာ-အဘာဝဋ္ဌေန အနိစ္စံ” ဟု ဟောကြားထားလို့ ဖြစ်တယ်။ ဟောကြားသလို လက်တွေ့ လုပ်ကြည့်တော့ သိတယ်။ အဲဒါဟာ အနိစ္စလက္ခဏာ ထင်တော့တင်ပဲ။

မရှိတာကို ရှုရမှာ မဟုတ်ပါဘူး။ ရှိတာကိုသာ ရှုရပါမယ်။ မရှိတာကို ရှုနေယင် ပညတ်ကိုရတာ ဖြစ်သွားမှာပေါ့။ “ဘူတံ ဘူတံဒတာ ယထာဘူတံ ဝိပဿတိ” တဲ့။ ထင်ရှားရှိတဲ့ တရားကို ထင်ရှားရှိတဲ့ တရားနဲ့ရှုမှ ယထာဘူတဉာဏ် လမ်းမှန်ကျပါတယ်။ ဒီထင်ရှားတဲ့ တရားကို ပျောက်ပျက် သွားတာ သိမှ အနိစ္စကို ရှုရာကျမယ်။ တရားတွေဘယ် တွေ့ဘယ်ဆိုတာ အနိစ္စ တွေမှ တရားတွေဘယ်လို့ ခေါ်တယ်။ ဝေဒနာကို ရှုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ် များလဲ ဝေဒနာအနိစ္စကိုမတွေ့ပဲ ဝေဒနာတွေသာ တွေ့နေယင် လမ်းမှန် မဟုတ်သေးဘူး။ ဝေဒနာရဲ့အပျက်ကို တွေ့မှသာ အနိစ္စ တွေ့ပြီလို့ ဆိုရပါမယ်။

ဘာကြောင့်လဲ ဆိုတော့ မြတ်စွာ ဘုရားက “ဝေဒနာ ဘိက္ခဝေ အနိစ္စာ ဇာနဒတာ ပဿတော အဝိဇ္ဇာပဟိယတိ ဝိဇ္ဇာဥပ္ပဇ္ဇတိ” လို့ ဟောထားပါတယ်။ အနိစ္စပဲလို့ ဝိပဿနာ ဉာဏ် မဂ်ဉာဏ်နဲ့ သိရမယ်။ ဒါမှ အဝိဇ္ဇာ အမှောင်ပျောက်ပြီး ဝိဇ္ဇာ အလင်းရောင် ရောက်မယ်။ စိတ္တာနုပဿနာ ရှုပ် ရှု ညံး ထပ်ပြီး ကြည့်ကြစို့။ လေကိုဝင်စေတဲ့ စိတ်ကလေးတွေ၊ လေကို ထွက်စေတဲ့ စိတ်ကလေးတွေကို ရှုနေယင်း၊ အကဲခတ်နေယင်း

မိမိတို့ သန္တာန်မှာ ပေါ်ရိုးပေါ်စဉ်ဖြစ်တဲ့ စိတ်တွေ ပေါ်လာ လိမ့်မယ်။

အဲဒီလို ပေါ်လာတဲ့ စိတ်အများတို့တွင် ဆရာတော်ကြီးက ကျမ်းဂန် အသီးသီးနဲ့ ညှိနှိုင်းပြီး အပြင်ညွှန်သည်စိတ် (၆)ခု၊ အတွင်းညွှန်သည်စိတ်(၅)ခု၊ ပြောခဲ့သော လေကို ဝင်စေတဲ့စိတ် တခု၊ လေကို ထွက်စေတဲ့စိတ် တခု၊ ပေါ် (၁၃)ခုကို အကျဉ်း ချုံးမြီးတော့ ပေးထားပါတယ်။ ညွှန်သည်စိတ်များ ဆိုတာ ကတော့ ရံဖန်ရံခါသာ ပေါ်လာတတ်တဲ့ စိတ်တွေ ဖြစ်လို့ ညွှန်သည်စိတ်လို့ အမည်ပေးထားပါတယ်။

အဲဒီ ညွှန်သည်စိတ်တွေ ပေါ်တိုင်း ပေါ်တိုင်းလဲ ဖြစ်ပျက် ကိုရှု။ မြင်ယင်လဲ မြင်စိတ်ကိုရှု၊ ကြားယင်လဲ ကြားစိတ်ကိုရှု၊ စား ယင်လဲ စားချင်တဲ့စိတ်ကိုရှု၊ ယားယင်လဲ ယားစိတ်ကိုရှု၊ အရှု သာ မပျက်စေနဲ့။ ညွှန်သည်စိတ်တွေ မပေါ်လို့ ရှိယင် အိမ်သည် ဖြစ်တဲ့ ရှုစိတ် ရှုက်စိတ်ကို ပြန်၍ရှုကြပါ။ အိမ်သည်စိတ်ကတော့ အမြဲရှုရမှာပဲ။ သူတို့ကို သက်စောင့် စိတ်လို့ ခေါ်ရပါတယ်။ သူတို့ကို မရှုနိုင် မရှုက်နိုင်ယင် သေတယ်လို့ ဆိုရတယ်။

ဆရာတော် ဘုရားကြီးက ပင့်ကူကြီး ဥပမာကို ပြဆိုထား ပါတယ်။ ပင့်ကူကြီးဟာ အစာရှိတဲ့ နေရာကို သွားသွားပြီး ခဏခဏစားတယ်။ စားတဲ့သောက်တဲ့ ကိစ္စပြီးတဲ့ အခါကျတော့ သူ့နေရာဌာနသို့ပဲ ပြန်ပြီးတော့ ထိုင်တယ်။ ဒီလိုပဲ စိတ်ဆိုတာ ထိုထို အာရုံတွေကို ကျက်စားနေတာပဲ။ တခြား ကျက်မစား နိုင်ယင် ပင်ကိုရင်း ဖြစ်တဲ့ ဝင်စိတ် ထွက်စိတ် အပေါ်မှာ

ပြန်လာတာပဲ။ အဲဒီလို ပေါ်တိုင်းပေါ်တိုင်း ရှုရှုပြီး ပျက်ပျက် သွားတာတွေ၊ ပျောက်ပျောက် သွားတာတွေ တွေ့အောင် ရှုဖို့ အရေးကြီးပါတယ်။

အပျက်ကိုတွေ့မှ အနိစ္စတွေ့တယ်လို့ ခေါ်နိုင်ပါတယ်။ မှတ် ပြီးနေရုံမျှနှင့် အနိစ္စတွေ့ဖို့ မလွယ်ပါဘူး။ အနိစ္စ တွေ့ယင်လဲ လမ်းမှန်ကျတယ်လို့ မခေါ်နိုင်ပါဘူး။ သေသေချာချာစဉ်းစား ကြည့်ကြပါ။ မိမိတို့ ခန္ဓာကိုယ်ကြီး တခုလုံးဟာ အနိစ္စတုံးကြီး၊ ဒုက္ခတုံးကြီး၊ အနတ္တတုံးကြီး ဖြစ်နေတော့ ဖောက်ပြန်တာနဲ့ ပျက်စီးနေတာပဲ ရှိတယ်။ ပျက်ပျက်သွားတဲ့ အနိစ္စတွေ့တော့ တကယ်ရှိတာကလဲ ရုပ်နာမ်တွေသာ ရှိနေတော့ အရှိနဲ့ အသိနဲ့ ကိုက်ကိုက်နေတယ်လို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။

မှတ်နေရုံမျှနဲ့ အနိစ္စတွေ့ဖို့ မလွယ်ပါဘူး။ ငါ့ရှု ငါ့မှတ်သာ ဖြစ်ပြီး အတ္တဒိဋ္ဌိကြီးပြုတ်ဖို့ မလွယ်ပါဘူး။ အင်မတန် ခဲယဉ်းပါ လိမ့်မယ်။ အနိစ္စလဲမြင်ဖို့ ခဲယဉ်းပါလိမ့်မယ်။ အနိစ္စ မမြင်ယင် ဒုက္ခလဲမမြင်နိုင်ပါဘူး။ ဒုက္ခမမြင်ယင် ဒုက္ခသစ္စာတွေ့ရန် ခဲယဉ်း သွားပါမယ်။ ဒါကြောင့် အနိစ္စမြင်အောင် အလျင်ရှုပါ။ ခန္ဓာ ကိုယ်ကြီးကလဲ ငါ့မှာ အနိစ္စသာ ရှိတယ်။ ဒုက္ခသာ ရှိတယ်။ အနတ္တသာ ရှိတယ်လို့ ပြနေတာပါပဲ။

အတိုချုံးပြီး အကျဉ်းရုံးလိုက်တော့ ရုပ် ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရ ဝိညာဉ် ဆိုတဲ့ ခန္ဓာ ငါးပါးလုံးဟာ ဖြစ်ဖြစ်ပြီး ပျက်ပျက်နေတယ် ဆိုတာ ခန္ဓာကပဲ ပြပါတယ်။ ခန္ဓာက ပြတာ အမှန်ယူပါ။ လူကထင်နေတာကို အမှန်မယူချင်ပါနဲ့။ “အမေကျော်

ပြီး ဒွေးဒေါ် မလှမ်းချင်ပါနဲ့။” မြတ်စွာဘုရားကလဲ “ဝေဒနာ ဘိက္ခုဝေ အနိစ္စာ ဇာနတော ပဿတော အဝိဇ္ဇာ ပဟိယတိ ဝိဇ္ဇာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ” လို့ ဟောထားတာပဲ။ အဝိဇ္ဇာကနေပြီး ဝိဇ္ဇာ ရောက်ဖို့ဆိုတာလဲ အနိစ္စကိုရှုမှ အနိစ္စကိုမြင်မှ အဝိဇ္ဇာပျောက် ပြီးဘော့ ဝိဇ္ဇာရောက်တယ်လို့ ဆိုလိုပါတယ်။ ရှုတယ် ဆိုတာ ကလဲ ပါးစပ်က အနိစ္စ အနိစ္စ ဆိုလို့ မရပါဘူး။ ရှုမှတ်ခံနေရတဲ့ စိတ်ကလေးတွေ ပျက်ပျက် သွားတာကို ဉာဏ်ပညာနဲ့ သိသိ နေရမယ်လို့ ဆိုတာပါ။

သတိပဋ္ဌာန်မှာလဲ အပိုင်းတိုင်း အပိုင်းတိုင်းမှာ “သမုဒယ ဓမ္မာနုပဿီဝါ-ဝယ ဓမ္မာနုပဿီဝါ-သမုဒယ ဝယဓမ္မာ နုပဿီ ဝါ” ဆိုထားပါတယ်။ ဖြစ်တာကိုလဲ ရှုပါ။ ပျက်တာကိုလဲ ရှုပါ။ ဖြစ်တာရော ပျက်တာရော ရှုပါလို့ ဆိုထားပါတယ်။ ဒါကို အချို့ သတိမမူကြပဲ။ အာနာပါဏ သမထ လောကနဲ့ ကျေနပ်ပြီး သောင်တင်နေကြတာ အများကြီး ရှိကြတယ်နော်။ အမှန်မှာ သမုဒယ-ဝယ-သမုဒယဝယ ထိအောင် လိုက်ကြဖို့ လိုပါတယ်။

အဲဒီတော့ ဖြစ်ပေါ် ဖြစ်ပေါ်လာပြီး ပျက်ပျက်သွားတာ ဟာ အနိစ္စပဲ။ အနိစ္စ အမြဲမရှိသည်ကို နောက်နောက် ဉာဏ်က သိလိုက်တာဟာ မဂ္ဂပဲ။ ရှေ့က ဖြစ်ပျက် နောက်က မဂ်နဲ့ သွားပြီးဘော့ အံ့ကိုက် ဖြစ်နေပါတယ်။ ရှေ့က ပျက်ပျက် သွားတာက အနိစ္စ၊ နောက်က လိုက်လိုက်ပြီး ဉာဏ်နဲ့ စိုက်လိုက် တော့ အပျက်ကလေးကို သိသိသွားတာက မဂ္ဂ၊ အဲဒီလို သွား ကိုက်နေပါတယ်။

ဒီအတိုင်းသာ ဆက်ကာ ဆက်ကာ “ရှေ့က ဖြစ်ပျက် နောက်ကမင်၊ ရှေ့ကဖြစ်ပျက် နောက်ကမင်” ဖြစ်ဖြစ်ပြီး ပျက် ပျက်သွားတာက အနိစ္စ၊ နောက်ကလိုက်ပြီး သိနေတာက မဂ္ဂ ဆိုတော့ ဖြစ်ပျက်နဲ့ မင် အံ့ဝင်ခွင်ကျကိုက်သွားပြီး ကြားထဲမှာ ကိလေသာ တရားတွေ လာပြီး ဖြစ်ပွားနိုင်ပါအုံးမလား၊ မဝင် နိုင်ပါဘူး၊ မဖြစ်နိုင်တော့ပါဘူး၊ ဒီလိုသာ ကြာကြာ “ရှေ့က ဖြစ်ပျက် နောက်က မင်၊ ရှေ့က ဖြစ်ပျက် နောက်ကမင်” နှင့်သာ စွဲမြဲနေယင် မိမိတို့၏ ဝမ်းထဲမှာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သမ္မာသင်္ကပ္ပ သမ္မာ ဝါယာမ သမ္မာသတိ သမ္မာသမာဓိဆိုတဲ့ ပဉ္စဂိုဏ်မင် ပေါ်နေပြီ လို့ ဆိုတာမှတ်ပါ။

အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ရှေ့ကဖြစ်နေတဲ့ စိတ်ကလေးဟာ နောက်စိတ်သို့မပါ၊ ဖြစ်ပြီးလျှင် ပျက်ပျက် သွား နေ တာ ပါ ကလားဟု မမြဲသောအဖြစ်ကို သိနေတာက သမ္မာဒိဋ္ဌိမဂ္ဂင်၊ စိတ် ကလေးတွေ တခုနဲ့တခု ဆက်စပ်ပြီး ဖြစ်နေတာကို ထင်အောင် တင်ပေးနေတာက သမ္မာသင်္ကပ္ပ မဂ္ဂင်၊ တခြားသို့ အာရုံမပြောင်း စေရပဲ ဇွဲနဲ့ အမြဲလုံ့ လထုတ်နေတာက သမ္မာဝါယာမမဂ္ဂင်၊ စိတ် ကလေးတွေ ဖြစ်ပျက်ပုံကိုသာ အာရုံကပ်ပြီး ရှုမှတ်နေတာက သမ္မာသတိမဂ္ဂင်၊ အဲဒီလို ဝီရိယနဲ့ သတိအမြဲ ရှိနေတော့ စိတ် တည်းဟူသော အာရုံပေါ်၌သာ ငြိမ်သက်စွာ တည်နေတာက သမ္မာသမာဓိ မဂ္ဂင် ဖြစ်ပွားနေတော့ ပဉ္စဂိုဏ် မင်ပေါ်နေပြီလို့ ဆိုရတာပါပဲ။

ဤကဲ့သို့ ရှေ့ကဖြစ်ပျက်နဲ့ နောက်က မင် ကိုက်နေပါလျှင် နောက်ထပ်မြင့်၍ တဆင့်တက်ပေးပါ။ ဘယ်လို တက်ပေးရမလဲ

ဆိုတော့ ဖြစ်ဖြစ်နေတာလဲ မဖြစ်ချင်လို့မရ ဒုက္ခပဲ၊ ပျက်ပျက်
နေတာလဲ မပျက်ချင်လို့မရ ဒုက္ခပဲ၊ ဒီတော့ ခန္ဓာကိုယ်ကြီးဟာ
ဒုက္ခမှတစ်ပါး ဘာမျှမရှိပါကလား။ ဒုက္ခတုံးကြီးပါတကား.....
သုခဆိုလို့ ဘာမျှ မရှိပါကလား၊ ဒုက္ခသာ မုချကေန် ရှိတယ်လို့
ဉာဏ်နဲ့လိုက်ပြီး အံ့ကိုက်အောင် နာနာရှုပါ။ နာနာရှုပေးယင်
ဒုက္ခ အမှန်ပဲလို့ ဝိဇ္ဇာဉာဏ် ဝင်လာယင် ဒုက္ခသစ္စာနဲ့ မဂ္ဂသစ္စာ
ကို တဒဂ်အားဖြင့် ပိုင်းခြားသိနေပြီဟု ဆိုရပါတယ်။

ဒါကြောင့် ခန္ဓာကိုယ်ကြီးပေါ်မှာ ဖြစ်ပျက်နေတဲ့ ရုပ်နှင့်
နာမ်က ဒုက္ခသစ္စာ၊ အဖြစ်အပျက်ကို သိနေတာက မဂ္ဂသစ္စာလို့
ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင် သိလာယင် မိမိတို့ရည်မှန်းတဲ့ နိဗ္ဗာန်လမ်းတော့
ပွင့်ပြီ၊ ရည်မှန်းချက် ပန်းတိုင်နှင့်တော့ နီးပြီဟု လက်ခမောင်း
ခတ်နိုင်ကြပါပြီ။

မြတ်စွာဘုရားကလဲ သတိပဋ္ဌာန်ပါဠိတော်မှာ....

“ဣဓာိက္ခဝေ ဘိက္ခု စိတ္တေ စိတ္တာနုပဿိဝိဟရတိ၊ အာတာပီ
သမ္ပဇာနော သတိမာ ဝိနေယျလောကေ အဘိဇ္ဈာဒေါ မနုဿ”
ဟု ဟောကြားထားပါတယ်။

ဘိက္ခဝေ၊ ချစ်သားတို့။ ဣဓ၊ ဤသာသနာတော်၌။ အာ
တာပီ၊ ကိလေသာကို ပယ်ခွာနိုင်အောင် စိတ်ကို တစိမ့်စိမ့်
ကျိတ်၍ ရှုလေ့ရှိသော။ သမ္ပဇာနော၊ စိတ်နေ စိတ်သွားကို ပိုင်း
ခြားသိမြင် ပညာအဆင်အခြင်နှင့် ပြည့်စုံသော။ ဘိက္ခု၊ သံသရာ
ဘေးကို မျှော်တောင်းလေ့ ရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်။ လောကေ၊
ဝိညာဏ်ပါဒါနက္ခန္ဓာ တည်းဟူသော လောက၌။ အဘိဇ္ဈာဒေါ

မနုဿံ၊ တပံနုစသက်သောအားဖြင့် ရှေးရှုကြံခြင်း ဟူသော
လောဘ။ ကြံတိုင်းမရ၍ နှလုံးမသာယာခြင်း ဟူသော ဒေါမ
နုဿကို။ ဝိနေယျ၊ တကယ်မရောက်အောင် ပယ်ဖျောက်ရန် အလို့
ငှာ။ စိတ္တော၊ မိမိခန္ဓာကိုယ်မှာ အလိုလိုသာ ဖြစ်ပေါ်လာသော
စိတ်၌။ စိတ္တာနုပဿိ၊ ဖြစ်ပေါ်ခိုက် ဖြစ်ပေါ်ခိုက် စိတ်သို့ လိုက်၍
ကိုက်အောင် ရှုသည်ဖြစ်လျက်။ ဝိဟရတိ၊ နေထိုင်ရ၏ တဲ့။

ဤပါဠိတော် စကားရပ်ထိုတွင် “အာတာပီ သမ္ပဇာနော”
ဟူသော စကားဖြင့် စိတ္တာနုပဿနာ ပွားလှသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်
ကိလေသာ အပူဓာတ်ကို ပယ်သတ်နိုင်လောက်အောင် လုံ့လ
ဝီရိယရှိရမည်။ သတိသမ္ပဇာန် ဉာဏ်ယှဉ်ရမည် ဟူသော အင်္ဂါ
ရပ်ကို ပြသည်။ “လောကေ စိတ္တော” ဟူသော စကားဖြင့် ဥပါ
ဒါန်၏ အာရုံဖြစ်သော စိတ်တို့ကိုသာ ရှုမှတ်ရမည့် အ ဖြစ် ကို
ပြသည်။ “အဘိဇ္ဈာ ဒေါမနုဿံ ဝိနေယျ” ဟူသော စကား
ဖြင့် ဝိပဿနာရှုရခြင်းသည် အဘိဇ္ဈာ ဒေါမနုဿ ကင်းကွာနိုင်
ခြင်း အကျိုးကိုပြသည်။ “စိတ္တာနုပဿိ” ဟူသော စကားဖြင့်
ဖြစ်ပေါ်လာသော အိမ်သည်စိတ်၊ အပြင်ညွှန်သည်စိတ်၊ အတွင်း
ညွှန်သည်စိတ်တို့ကို အမှတ်မပျက်အောင် အဖန်တလဲ အမြဲရှုမှတ်
နေရမည်ဟု ရှုမှတ်ပုံ အခြင်းအရာကို ပြသည်။

ဒါကြောင့် စိတ်တလုံးကိုနိုင်ယင် သမာဓိခိုင်သည်။ သမာဓိ
ခိုင်ယင် ပညာပိုင်သည်။ ပညာပိုင်ယင် နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်နိုင်ပါ
သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။ မြတ်စွာဘုရားသခင် သာဝတ္ထိပြည်
ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူစဉ် သာဝတ္ထိ

ပြည်ဖွား သဋ္ဌေးသားတယောက်သည် မိမိအိမ်သို့ ကြွရောက်
သော ရဟန်းတော်တပါးအား လျှောက်ထားတယ်။

အရှင်ဘုရား တပည့်တော်သည် သံသရာဝဋ်အတွင်းမှ လွတ်
ကင်းရန် တရားဓမ္မဖြင့် ဆုံးမတော်မူပါဟု လျှောက်၏... ထိုအခါ
ရဟန်းတော်က ဒကာ မိမိမှာရှိတဲ့ပစ္စည်းဥစ္စာများကိုသုံးပုံထား၍
တပုံကို အရင်းအနှီးလုပ်၊ တပုံကို သားမယားတို့ကိုကျွေး၊ တပုံကို
သင်္ဘောတော်ထမ်း ရဟန်းတို့ကို ဆွမ်း သင်္ကန်း ကျောင်း ဆေး
ဟူသော လေးပါးသောပစ္စည်းတို့ဖြင့် စေတနာကြီးကြီးထား၍
လှူဒါန်းပါလော့ဟု ဟောပြော တိုက်တွန်း၏။

ဒကာသည် ကောင်းပါပြီ အရှင်ဘုရားဟု ဝန်ခံ ပြီး လျှင်
ရဟန်းတော် ဟောကြားသည့်အတိုင်း မဆိုင်းမကြာ ပစ္စည်း
ဥစ္စာတို့ကို လှူဒါန်း၍ နောက်ထပ်တဖန် ထပ်မံ၍ လျှောက်ထား
ပြန်၏။ အရှင်ဘုရား ယခုပြုလုပ်သော ကုသိုလ်ထက် ပိုလွန်သော
ကုသိုလ်ကို အမိန့်ရှိပါဟု လျှောက်၏။

ဒါဖြင့်ယင် ဘုရားတရား သံဃာ ရတနာသုံးပါးတို့ကို အိပ်
ရာထနဲ့ အိပ်ရာဝင် နေ့စဉ်ပင်မပြတ်မခြားရအောင် ခစားဆည်း
ကပ်၍ ငါးပါးသီလတော်မြတ်တို့ကိုလည်း ခါးဝတ်ပုဆိုးကဲ့သို့
မကျိုးမပေါက်ရအောင် ကောင်းစွာ ဆောက်တည်၍ နေပေ
တော့ဟု ဟောကြားပြန်၏။

အရှင်ဘုရား ကောင်းပါပြီဟု ဝန်ခံပြီးလျှင် ရဟန်းတော်
မြတ် ဟောကြားအပ်သော တရားတို့ကို ရှိသေ လေးစား၍
ဟောကြားသည့် စကားအတိုင်း မဆိုင်းမကြာ ပြုလုပ်၏။ ထို့

ကြောင့် ၎င်းဒကာကို “အနုပုဗ္ဗသေဋ္ဌိ” မြန်မာလိုတော့ “မောင်ကံဌေး” လို့ ခေါ်ကြသည်။

အရှင်ဘုရား ထိုထက်သာလွန်ကောင်းမြတ်သော တခြားကုသိုလ်များ ရှိပါသေးသလား၊ တပည့်တော်ဖြင့် ဒီကုသိုလ်တွေ နေ့စဉ်နှင့်အမျှ ပြုလုပ်နေရတာ အားမရဖြစ်နေပါသည်။ ထပ်မံ၍ သည်းခံပြီး ဟောကြားတော်မူပါဟု လျှောက်ထားပြန်၏။

ဒါဖြင့်ယင် ဒကာရယ်၊ သာသနာတော်ထမ်း ရဟန်းပြုလုပ်ဖို့ပဲ ရှိပါတော့တယ်ဟု ဟောကြား၏။ ဟောကြားသည့်အတိုင်း ဒကာသည် မကြာမီ ရဟန်းပြုလုပ်လိုက်၏။ ပြုလုပ်ပြီးနောက် ရဟန်းကျင့်ဝတ်ဖြစ်သော (၂၂၇) သွယ်သော ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်တွေကို ဝိနည်းဓိုရ် ဥပဇ္ဈာယ် ဆရာတော်ဘုရားထံ သင်ကြားရာတွင် များပြားနေသည့်အတွက် မလှုပ်သာမလှည့်သာအကျဉ်းအကျပ်နဲ့ တွေ့နေရ၍ သာသနာတော်၌ ငြီးငွေ့လာ၏။ စိတ်ပျက်လာ၏။ စိတ်ပျက်သဖြင့် မအိပ်စက်နိုင်သောကြောင့် အားအင်ကုန်၍ မိန့်ကြုံလာ၏။

ထိုအခါ အပေါင်းအဖော်ရဟန်းတော်တွေက ငါ့ရှင် သင်သည် အလျင်က ၀၀ ပြီးပြီ၊ ရှင်ရှင်လန်းလန်းနဲ့ သာသနာတော်ဝန်ကိုထမ်းသည်မှာ ပျော်ပုံရ၏။ ယခု အသင့်ကြည့်ရသည်မှာ နေထိသောပန်းပမာကဲ့သို့နှမ်းကာပိန်ချိုး၍ လှလုံးတောင်မပေါ်အောင် ဖြစ်နေပါသည်။ သာသနာတော်မှာ မပျော်လို့လားဟု မေးကြသဖြင့် မိမိဖြစ်ပုံ အကြောင်းအရာကို ကောင်းစွာပြန်၍ သာသနာတော်ထမ်း ရဟန်းများမှာ ဝိနည်းသိက္ခာပုဒ်တွေ များလွန်းနေ၍ လုံခြုံအောင်မကျင့်နိုင်သဖြင့် လက်မှိုင်ချကာ စိတ်ပျက်

ပြီး မအိပ်စက်နိုင် မစားသောက်နိုင် ဖြစ်နေ၍ ဤကဲ့သို့ ပိန်ချုံးသွားပါသည်ဘုရားဟု လျှောက်ထားသဖြင့် ဘုရားထံသို့ ခေါ်သွားကြ၏။

ဘုရားက ချစ်သားတို့ သင်တို့သည် အဘယ်သို့သော အကြောင်းအရာ ပေါ်ပေါက်လာ၍ ငါ၏ထံမှောက်သို့ လာ ရောက်ကြပါသနည်းဟု မေးတော်မူလတ်သော်....

ဘုန်းတော်ကြီးမြတ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရား၊ ဒီရဟန်း သစ်ဟာ ရဟန်းဖြစ်စက သာသနာတော်မှာ အတော် ပျော် ပိုက်၍ ရဟန်းပြုလုပ်လိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ ယခုအခါမှာ စိတ်ပျက်၍ လူထွက်လိုသောစိတ် သန်နေသဖြင့် မြတ်စွာ ဘုရားထံ ခေါ်လာရခြင်းဖြစ်ပါသည်ဘုရားဟု လျှောက်ထား ကြ၏။

ဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားက ချစ်သား သူတို့ပြောကြသော စကားသည် မှန်ပါ၏သောဟု မေးမြန်း စစ်ကြောတော် မူ၏။

မှန်ပါသည်ဘုရားဟု လျှောက်ထားသော အခါ သင် အဘယ်ကြောင့် လူထွက်လိုသောဆန္ဒ ပြင်းပြနေပါသနည်းဟု မေးတော်မူ၏။

ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား၊ တပည့် တော် သည် သံသရာဝဋ်မှ ကျွတ်လွတ်လိုသော အာသာဖြင့် ရဟန်းပြုခဲ့တာ မှန်ပါသည်။ သို့ရာတွင် သာသနာတော်ထမ်း ရဟန်းဖြစ်လာ သောအခါ ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာက (၂၂၇) သွယ်နှင့် အကျယ် ကုဋေ ကိုးထောင်ကျော် သိက္ခာပုဒ်တော်တို့ကို တပည့်တော်အား သင်

ကြားပါ၏။ ထိုသို့ သင်ကြားသောအခါ တပည့်တော်မှာ နေလို့မရ ထိုင်လို့မရလောက်အောင် စိတ်ဓာတ် ကျဉ်းကျပ်လှ ပါ၏။ ရဟန်းဘဝသည် ဤမျှ များပြားလှသော ဝိနည်း တရားတို့နှင့်အညီ ရပ်တည်နိုင်ရန်အရေး ဝန်လေးလှသဖြင့် ရဟန်းဘဝမှာ မနေသာသဖြင့် အိမ်မှာသာနေ၍ ကုသိုလ်တွေ ပြုလုပ်တော့အံ့ဟု အကြံရှိ၍ ပြန်လှည့်ကာ လူထွက်ချင်သော ဆန္ဒ ပြင်းပြနေပါသည်ဘုရားဟု လျှောက်ထားလေ၏။

ချစ်သားရဟန်း၊ သင်သည် စိတ်ကလေးတခုကိုသာ အလေး ပြု၍ လုံခြုံအောင် စောင့်ရှောက်နေရမည်ဆိုလျှင် သင်နေနိုင် ပါမလားဟု မေးတော်မူ၏။

ဘုန်းတော်ကြီး မြတ်သော မြတ်စွာဘုရား၊ စိတ်ကလေးတခု ကိုသာ စောင့်ရှောက် နေထိုင်ရမည်ဆိုလျှင် မငြိုမငြင် မပင် မပန်းပဲ ချမ်းချမ်းသာသာ သာသနာ့ဘောင်မှာ ကောင်းစွာ ထမ်းဆောင်နိုင်ပါသည်ဘုရားဟု လျှောက်ထား၏။

ချစ်သား၊ ဒါဖြင့်ယင် သင်သည် တခြား သိက္ခာပုဒ်တွေ ဘာမျှစောင့်ရှောက်မနေပါနဲ့၊ သင်၏ စိတ်ကိုသာ လုံခြုံစွာ စောင့်ရှောက်ပါလော့ဟု မိန့်ကြားတော်မူပြီး အောက်ပါ တရားဓမ္မကို ပြတော်မူတယ်။

ချစ်သားရဟန်း၊ အလွန်အမင်း ဖြစ်နိုင်ခြင်းငှာ ခဲ၊ ပိ၍ အကဲခတ်ရန် သိမ်မွေ့သော၊ မျိုးနွယ် နိမ့်မြင့် သင့်မသင့်ကို ထောက်ချင့်မရှိ တွေ့မိတွေ့ရာ အာရုံ၌သာ ကျရောက်မနှေး ကြံတူးသော စိတ်ကလေးကို အလေးဂရု မှတ်ရှုနေသော ပညာရှိသည် တိတိကျကျ မိမိရရှိအောင် စောင့်ရှောက်ရာ၏။

စောင့်ရှောက်ရူမှတ် ဂရုပြုအပ်သော စိတ်သည် နိဗ္ဗာန်ထိ
ချမ်းသာအောင် ရွက်ဆောင်နိုင်ပါသည်ဟု ဟောတော်မူ၏။

ထိုအခါ လူထွက်လိုသောရဟန်းမှာ မိမိသန္တာန်၌ အဖန်
ဖန် ဖြစ်နေသော စိတ်ဓာတ်ကို တခြားသို့ မကပ်ရောက်အောင်
စောင့်ရှောက်သဖြင့် ကုသိုလ်ရရုံ၊ ရဟန်းဘဝ ရပ်တည်လောက်
ရုံမကပဲ ရည်မှန်းချက် ပန်းတိုင်ဖြစ်သော မဟာသောတာပန်
စခန်းသို့ တက်လှမ်းရနိုင်လေတော့သည်။

ဤဖြစ်ပျက်မှု အကြောင်းဝတ္ထုကို ထောက်ရှု၍ စိတ်
သဘောကို နားလည်သူထံမှ နည်းခံမေးမြန်းမှတ်သား၍ ရှုပွား
ပါက မကြာမီ လိုရာပန်းတိုင်သို့ ရောက်နိုင်ကြပါလိမ့်မည်။ စိတ်
ဆိုသည်မှာ မျက်စိနဲ့မမြင်နိုင်၊ လက်နှင့်လည်း စမ်းသပ်လို့ မရ၊
ကိုယ်နှင့်လည်း ထိတွေ့လို့ ရကောင်းသည့် အရာမဟုတ်၊ ဉာဏ်
ဖြင့်သာ ထုတ်၍ စိတ်ကို အကဲခတ်ရူမှတ်ရသည့် အရာမျိုး ဖြစ်
ပါတယ်။

သို့အတွက် ဝင်လေရူစိတ်၊ ထွက်လေထုတ်စိတ်ကို ဉာဏ်
ပညာဖြင့် ကျိတ်၍ တစိမ့်စိမ့် ရူမှတ်ခနရသောအလုပ် ဖြစ်ပါ
သည်။ ဝင်လေရူစိတ်ကို သတိကပ်ကာ စူးစိုက်ရှုပွားနေပါ၊
လေကို မရှုရပါ၊ စိတ်ကိုသာ ရူမှတ်နေရပါမည်။ ထွက်လေ-ထုတ်
စိတ်ကိုသာ သတိကပ်ကာ ရူမှတ်နေပါ။ လေကိုမရှုရပါ။ ထုတ်
စိတ်ကိုသာ ရူမှတ်ခနရပါမည်။ လေနဲ့ စိတ်နဲ့ ကွဲပါစေ၊ လေကို
ရှုယင် လေက ဝါယောဓာတ်ဖြစ်၍ ကာယာနုပဿနာလို့ ရှု
တာ ဖြစ်သွားပါလိမ့်မည်။

ယင်းသို့ ရှုပွားဖန်များသော် လောဘစိတ် ဖြစ်လာယင်
လောဘစိတ်ဖြစ်မှန်း သိ၊ ဒေါသစိတ် ဖြစ်လာယင် ဒေါသစိတ်
ဖြစ်မှန်း သိ၊ လှူချင်စိတ်ဖြစ်လာယင် လှူချင်စိတ် ဖြစ်မှန်းသိ၊
သီလဆောက်တည်ချင်စိတ် ဖြစ်လာယင် သီလဆောက်တည်
ချင်စိတ် ဖြစ်မှန်းသိ၊ ကြားစိတ်နံစိတ် စသည်ဖြစ်ယင်လဲ ကြားစိတ်
နံစိတ် စသည်ဖြစ်မှန်း သိသိနေဖို့သာ လိုပါတယ်။

ထိုသို့ ရှုပွားသောအခါ စိတ်တွေဟာ ပုတီးကုံး သီထား
စီထားသည့်ပမာ တသိတတန်းကြီး တစိတ်ပြီးတစိတ် တရိပ်ရိပ်နဲ့
ဆက်ကာဆက်ကာ ဖြစ်ပေါ်လာလိုက် ပျောက်ပျက်သွားလိုက်၊
ဖြစ်ပေါ်လာလိုက် ပျောက်ပျက်သွားလိုက် ဖြစ်နေသည်ကို
တွေ့မြင်ပါလိမ့်မည်။ ထိုအခါ တဆင့်ထက်တဆင့် ဉာဏ်စဉ်ရင့်၍
မဂ်ဖိုလ်သို့ ဆိုက်ရောက်နိုင်ပါသည်။

စိတ္တာနုပဿနာပွားများနေသည့်အခါ ရေဆိပ်မှာ ထိုင်ကြည့်
နေတဲ့ လူနှင့် တူပါသည်။ မိမိရှေ့မှာ ရေတွေ တသွင်သွင်
စီးနေတာမြင်ပြီး အလျင်ရေတွေမရှိ၊ နောက်မှစီးကျတဲ့ ရေတွေ
သာ ရှိတယ်လို့ သိသိနေသလို၊ မိမိသန္တာန်မှာ အဖန်ဖန် ပေါ်
လာတဲ့ ရှေ့စိတ်တွေမရှိ၊ ချုပ်ပျက်သွားပြီး နောက်မှ တခါ
အသစ်အသစ် ပေါ်လာတဲ့ စိတ်သာရှိတယ်လို့ အကဲခတ်၍ အမြဲ
ရှုမှတ်နေတာပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် မြတ်စွာဘုရားက သိဝဠဝကောလို့ ဟောတော်
မူပါတယ်။ “သမံပဿိတဗျော သိဝဠဝကော” သာမံ၊ မိမိ
ကိုယ်တိုင်။ ပဿိတဗျော၊ ကိုယ်ပိုင်ဉာဏ်နဲ့ မြင်အောင်ကြည့်၊
သိအောင်လုပ်ရတဲ့ တရားလို့ဆိုလိုတယ်။ ဒီတော့ မိမိသန္တာန်မှာ

ပေါ်ပေါ်လာတဲ့စိတ်ကလေးတွေဟာ ပေါ်ပြီးတော့ မြဲသလား၊ မမြဲဘူးလား၊ မမြဲပါဘူး၊ ပျက်ပျက်သွားတာပါပဲ။ ဖြစ်ဖြစ်ပြီး ပျက်ပျက် သွားတာဟာ သူများ အပြောလား၊ ကိုယ်တိုင် အသိလား၊ အားထုတ်သူတိုင်း ကိုယ်တိုင်အသိလို့ ပြောကြမှာ ပါပဲ။ ဒါကြောင့် အထူး သိစေချင်တာက ဖြစ်ပျက်မြင်အောင် ကြည့်၊ ဖြစ်ပျက်ကို အမှန်သာသိယင် သံသရာကို ရှုံ့မှန်းလာတာ ပါပဲ။ ရှုံ့မှန်းလာယင် သံသရာအဆုံး နိဗ္ဗာန်ကို ကေနံ့မျက်မှောက် ပြုနိုင်ပါတယ်။ “နိဗ္ဗာန် သံသာရ ပရိယန္တေ ဌိတော” တဲ့။

ထို့အပြင် ဝတ္ထုကြောင်းနဲ့ ဆရာတော်ကြီး ဟောခဲ့တာလဲ ရှိပါသေးတယ်။ မြတ်စွာဘုရား လက်ထက်က သုသိမပရိပိုင် ဆိုတာ ရှိပါတယ်။ ထိုပရိပိုင်ကို မြတ်စွာဘုရားက “ပုဗ္ဗေခေါ သုသိမ ဓမ္မဋ္ဌိတိဉာဏံ ပစ္ဆာနိဗ္ဗာနေဉာဏံ” တဲ့။ ရှေ့က ဖြစ်ပျက်ကို သိတဲ့ဉာဏ်နဲ့ နောက်က နိဗ္ဗာန်ကိုမြင်တဲ့ ဉာဏ်နှစ်ဉာဏ်ပဲရှိတယ် သုသိမ၊ သို့အတွက် သင်ဟာ ဖြစ်ပျက်ကို အလျင်ပိုင်အောင်လုပ်၊ ဖြစ်ပျက်အဆုံးကျတော့ နိဗ္ဗာန်ကို မြင်တဲ့ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် ဆိုက်တော့တာပဲလို့လဲ ဟောကြားခဲ့ပါတယ်။

ဓမ္မစကြာ သုတ်တော်မှာလဲ အားလုံး သိတော်မူပြီးဖြစ်ကြ တဲ့အတိုင်း ဉာဏ်သုံးဆင့်သာ ဟောကြားထားပါတယ်။ ဉာဏ်စဉ် ၁၀ ပါးတို့ ၁၆ ပါးတို့ ဆိုတာကတော့ အရှင်သာရိပုတ္တရာက နောင်လာနောက်သားများအတွက် ဟောကြားချက်ပဲ ဖြစ်ပါ တယ်။ သို့ဖြစ်၍ ပညာအရာမှာ ငါဘုရားကလဲ့ယင် တပါးတည်း သာ ရှိသည့်အတွက် သူ့လို အရှည်လိုက်နေစရာ မလိုပါဘူး၊ ဖြတ်သမ်းကသာ လိုက်ဖို့လိုပါတယ်။ ကျေးဇူးရှင် ဆရာတော်ကြီး

ကလဲ မင်းတို့ အရှည်မလိုက်ကြနဲ့၊ အရှည်လိုက်ယင် အမော ဆိုက်ပြီး တောမိုက်ကြီးနဲ့တူတဲ့ သံသရာထဲ တဝဲလည်လည်နေရ လိမ့်မယ်လို့ အခံနဲ့ရှိပါတယ်။

ဒါကြောင့် ဆရာတော်ကြီး၏ တရားကို နှစ်သက်လို့ ဆရာ တော်ကြီးကို ကြည်ညိုကြွယ်ဝ ဆရာတော်ကြီး သြဝါဒအတိုင်း လိုက်နာကြ၊ ဆရာတော်ကြီးက တရား အားထုတ်တယ် ဆိုတာ ဝါးနှစ်ခြမ်း မီးထွက်အောင် ပွတ်တဲ့သူနဲ့ တူတယ်။ မနေမနား ပွတ်ယင် မီးထွက်သလို ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်များလဲ မနေမနား ကြိုး စားပြီး ဖြစ်ပျက် မြင်အောင်ရှုယင်၊ ဖြစ်ပျက်တာတွေ စိပ် စိပ် လာအောင်ရှုယင်၊ နောင်ဖြစ်ပျက်အစဉ် သံသရာ အလျဉ်ကို မုန်းတဲ့ဉာဏ် ဝင်လာအောင်ရှုယင် ဖြစ်ပျက်ဆုံးပြီး နိဗ္ဗာန်သို့ လုံးလုံးကြီး ဆိုက်ရောက်တော့တာပါပဲဟု မိန့်တော်မူပါတယ်။

ဒီတော့ ပွတ်တာက မီးပွတ်သမားအလုပ်၊ မီးထွက်တာက ဝါးအလုပ်၊ တရားအားထုတ်တာက ယောဂီအလုပ်၊ နိဗ္ဗာန် မြင်တာက တရားအလုပ်ဖြစ်သဖြင့် အားထုတ်ကြည့်ကြပါဟုသာ တိုက်တွန်းလိုပါတယ်။ ဒါကြောင့် ဆရာတော်ကြီးက

ယုံကြည်ကျန်းမာ၊ စိတ်ဖြောင့်စွာနှင့်
လွန်စွာအားထုတ်၊ နာမ်နှင့်ရုပ်ကို
ဖြစ်ချုပ်ဉာဏ်မြင်၊ ဤငါးအင်၊ မှန်ပင်မဂ်ရကြောင်းဟု
မိန့်ကြားတော်မူပါသည်။

၂၂။ ဟံ သာဝတိက မ္ဗဋ္ဌာန်းတိုက် ဆရာတော်ကြီး၏

ဝိပဿနာရှုနည်း

(စကားပလ္လင်)

စာရေးသူ ကျွန်ုပ်သည် ဟံသာဝတိက မ္ဗဋ္ဌာန်းတိုက် ဆရာ
တော်ကြီး၏ တရားကို ကြားနာရဖူးပါသည်။ (၁၉၆၅) ခုနှစ်
လောက်က ရန်ကင်းမြို့ ၂၄ လမ်း၊ ဣန္ဒာသယစာပုံနှိပ်တိုက်ရှင်
ဦးသောင်းနှင့်အတူ တရားနာယူခဲ့ရပါသည်။ ဦးသောင်းသည်
ကျွန်ုပ်အား ကျေးဇူးများသော ဓမ္မမိတ်ဆွေကြီး တယောက်
ဖြစ်ပါသည်။ အကြောင်းကား တော်လှန်ရေးအစိုးရ တက်ပြီး
တနှစ်လောက် အကြာမှာ နိုင်ငံတော် ဗုဒ္ဓသာသန အဖွဲ့တွင်
ငွေရေးကြေးရေး ကျပ်တည်းသည်ဆိုပြီး အမှုထမ်း အသီးသီး
တို့အား လျော့ပစ်ရာတွင် ကျွန်ုပ်လည်း တယောက်အပါအဝင်
ဖြစ်၍ မလဲ့သာလဲ့သာ ထွက်ခဲ့ရပါသည်။ ထိုအခါ မိမိမှာ လူမမည်

ဒုတိယအကြိမ်

ကလေးငါးယောက် ရှိ၍ စားသောက်ရေး မချောင်လည်သဖြင့် အစားအသောက် အနေအထိုင် အခက်အခဲနှင့် ရင်ဆိုင် ခဲ့ရပါ သည်။

ထိုအကြောင်းကို ဦးသောင်း ကောင်းကောင်း သိသဖြင့် ကျွန်ုပ်တို့ရာ အိမ်သို့လာ၍ သူ၏ စာပုံနှိပ်တိုက်မှာ စာပြင် ဆရာ အယ်ဒီတာ လာ၍လုပ်ပါရန် တောင်းတောင်းပန်ပန်နှင့် သူ၏ အလုပ်တိုက်မှာ အလုပ်သမားမလိမ့်။ သက်သက် ကြည့်ရှုသည့် သဘောဖြင့် အလုပ်ပေးခဲ့ပါသည်။ ကျွန်ုပ်လဲ အလွန်တရာပင် ကျေးဇူးတင်၍ မကြာခင်သွားပြီး အလုပ်ဝင်ပါသည်။ ထို့အပြင် ကျွန်ုပ်ရေးသားသော “ပရိတ်ကြီးပါဠိ မြန်မာပြန်” ကျမ်းစာကို လက်ရှိ တော်လှန်ရေးအစိုးရက ဆက်လက်ပြီး ကျောင်းသုံးပြု မပြု၊ သေချာမှုမရှိခင် ကြိုတင်၍ စာအုပ်တသောင်းပင် ဝယ် လိုက်ပါသေးသည်။

မိမိမှာ ၎င်းစာအုပ်အတွက် ငွေလေးထောင် အမြတ်ထွက် ပါသည်။ ထိုအခါ ငါတော့ ရှင်ပြုနိုင်ပြီဟု ဝမ်းမြောက် ဝမ်း သာနှင့် ငွေလေးထောင်လုံး အကုန်အကျခံကာ သားရှင်ပြု၊ သမီးနားထွင်း အလှူမင်္ဂလာကြီးကို ပြုလိုက်ပါသည်။ သို့ဖြစ် ၍ ဦးသောင်းသည် ကျွန်ုပ်အား ကျေးဇူးများသော ဓမ္မ မိတ်ဆွေကြီးတယောက် ဖြစ်ကြောင်း ရေးသား၍ မှတ်တမ်းတင် ထားရပါသည်။

ထိုအခါက ဦးသောင်းမှာလည်း လည်ပင်းကင်ဆာ ရောဂါ ဖြစ်နေရှာ၍ “ကုသိုလ်လည်းရ၊ ဝမ်းလည်းဝ” ဆိုသလို စိတ် လည်း ချမ်းသာအောင်၊ ကုသိုလ်လည်းရအောင် ကြံဆောင်၍

ဟံသာဝတီကမ္မဋ္ဌာန်းတိုက်မှာ ရဟန်းဘောင်ဝင်ကာ တရားအား ထုတ်ပြန်ပါသည်။ ကျွန်ုပ်သည် လူ့ချင်းလဲခင်မင်ပြီး ဆရာတော်ကြီး၏ တရားလည်းနာရအောင် စိတ်မှန်းလျက် ဟံသာဝတီကမ္မဋ္ဌာန်းတိုက် ဦးသောင်းရှိရာသို့ သွားသောအခါ အဆင်သင့် ဆရာတော်ကြီး တရား ဟောခိုက်နဲ့ ကြုံကြိုက်သဖြင့် အထက်၌ ပြဆိုခဲ့သည့် အတိုင်း ကျေးဇူးရှင် ဟံသာဝတီကမ္မဋ္ဌာန်းတိုက် ဆရာတော်ကြီး၏ ဝိပဿနာတရားကို ကြားနာခဲ့ရပါသည်။

သို့ကြားနာရပြီးသည့် နောက်ပိုင်းတွင် ကျေးဇူးရှင် ဆရာတော်ကြီး ဟောကြားထားသော တရားတို့ကို ပုံနှိပ်ထားသည့် (၁) “နိဗ္ဗာန်ဝင်လမ်း (၇) ရက်စခန်း” စာအုပ်များ၊ (၂) “ကိုယ်တွေ့ ဝိပဿနာ ရှာပုံတရား” စာအုပ်များကို ညမခြား နေ့မကွာ အားလပ်သည့်အခါများတွင် ကြည့်ရှုဖတ်ကြား၍ ကိုယ်တိုင်လည်း လက်တွေ့ဖြစ်အောင် ကြိုးစားအားထုတ် နေပါသည်။ မိမိ အားထုတ်သလို ဟံသာဝတီ ဝိပဿနာရှုနည်းကို အားထုတ်လိုကြသော ထိုထိုမြို့ရွာများနေ စာဖတ်ပရိသတ် တို့ကိုလည်း အားထုတ်သလောက် သဘောပေါက်အောင် ရေးသားတင်ပြ လိုသောဆန္ဒ အပြည့်အဝရှိလှသဖြင့် ဤအသစ် ပြင်ဆင်၍ ရိုက်သော ဆရာတော်ကြီး (၈) ပါး၏ “ဝိပဿနာရှုနည်း ညွှန်ပေါင်းကျမ်း” မှာ ထည့်စွဲဖွဲ့စည်း၍ ဖော်ပြလိုက်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဝိပဿနာ အလုပ်ကို အားထုတ်လိုသော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်များ မှာ ကနဦး အရေးကြီးတာက ဇောဝိပေက္ခိယတရား၌ မြတ်စွာ

ဘုရား ဟောကြားထားသော သဒ္ဓါ၊ ဝီရိယ၊ သတိ၊ သမာဓိ၊ ပညာ ဤငါးဖြာသော တရားတို့ကို လက်ကိုင်ထားဖို့ လိုပါသည်။ ထိုတရားငါးပါးကို မိမိခန္ဓာကိုယ်၌ အမြဲမပြတ် ကိန်းဝပ်နေအောင် လေ့ကျင့်ထားရပါမည်။ လေ့ကျင့်ထားဖို့ လမ်းကို ကျမ်းဂန်တို့၌ပါသော နည်းများမှ တရား အားထုတ်ရာ၌ လျော်သောနည်းများကို သီးခြားထုတ်၍ ဖော်ပြပါမည်။

ထိုငါးပါးတို့တွင် သဒ္ဓါတရားဖြစ်ခြင်း၏ အကြောင်းကား-

- ၁။ ဘဝအဆက်ဆက်က ထက်မြက်သောသဒ္ဓါ ဖြစ်ပွားလာမှု များခြင်း၊
- ၂။ သူတော်ကောင်း သူတော်မြတ် အပေါင်းတို့နှင့် သာ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံခြင်း၊
- ၃။ သဒ္ဓါတရားရှိသောသူများကို မှီဝဲဆည်းကပ်ခြင်း၊
- ၄။ သဒ္ဓါကင်းမဲ့သော ဗုဂ္ဂိုလ်များကို ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊
- ၅။ သူတော်ကောင်း သူတော်မြတ်အပေါင်းတို့ ဟောကြားအပ်သော တရားကို ယုံကြည်ခြင်း၊

တို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဤအင်္ဂါများနှင့် ပြည့်စုံလျှင် မဖြစ်သေးသော သဒ္ဓါတရားများ ဖြစ်ပွားပြီး ဖြစ်ပြီးသော သဒ္ဓါတရားများလဲ ပွားလာပါမည်။ သဒ္ဓါတရားကလည်း လေးပါးရှိသည့် အနက် ဩကပ္ပနဆိုတဲ့ ရတနာသုံးပါး၊ ကံ ကံ၏အကျိုးများကို မတုန်မလှုပ် သက်ဝင်ယုံကြည်တဲ့ သဒ္ဓါဖြစ်နေဖို့ လိုပါသည်။

သဒ္ဓါတရားရှိရုံနဲ့လဲ မပြီးသေးပါ။ လုံ့လဝီရိယ အားထုတ်ဖို့ လိုပါတယ်။ လုံ့လဝီရိယဖြစ်ခြင်း အကြောင်းများကတော့-

- ၁။ ဘဝ အဆက်ဆက်က လုံ့လဝီရိယတရား ဖြစ်ပွား
လာမှု များခဲ့ခြင်း၊
- ၂။ ဝီရိယရှိမှ အစစအရာရာ အောင်မြင်တာကို နား
လည်မှု ရှိခြင်း၊
- ၃။ ဝီရိယရှိသော သူများကိုသာ မှီဝဲဆည်းကပ်ခြင်း၊
- ၄။ ပျင်းရိ ထုံထိုင်းသော သူတို့ကို မပေါင်းမသင်း
ရှောင်ကြဉ်ခြင်း၊
- ၅။ လုပ်ကိုင်သောအမှု၌ လုံ့လဝီရိယရှိရန် အတန်တန်
တိုက်တွန်းအားပြု ကြိုးစားမှုရှိခြင်း၊

တို့ ဖြစ်ပါတယ်။ ဤအင်္ဂါများနှင့် ပြည့်စုံလျှင် ဝီရိယ
တရား ဖြစ်ပွားလာပါမည်။ ဝီရိယကလည်း ရှေးဦးစွာ အား
ထုတ်မှု အာရဗ္ဗဝီရိယ၊ ပျင်းရိတာ ထွက်ခွာသွားအောင် အား
ထုတ်သော နိက္ကမဝီရိယ၊ တဆင့်ထက်တဆင့် မြင့်သထက်
မြင့်အောင် အားထုတ်သော ပရက္ကမ ဝီရိယ ဟူ၍ သုံးမျိုးရှိတယ်။
ထိုသုံးမျိုးစလုံး သိမ်းကျုံးအားထုတ်မှ အောင်မြင်နိုင်တယ်။

ဝီရိယရှိ ပြန်တော့လဲ အမြဲမပြတ် မှတ်နေတဲ့ သတိတရားကလဲ
ရှိဦးမှဖြစ်မယ်။ သတိဆိုတာ အရာရာမှာ ပိုတယ်လို့မရှိဘူး၊ လိုလို
နေတတ်တယ်။

သတိတရား ဖြစ်ပွားခြင်း၏ အကြောင်းများကတော့—

- ၁။ ဘယ်အမှုကိစ္စမဆို သတိသမ္ပဇ် ဉာဏ်ယှဉ်၍ လုပ်လေ့
ရှိခြင်း၊
- ၂။ သတိတရားကောင်းသူများနှင့် သတိပေးသူများကိုသာ
မှီဝဲခြင်း၊

- ၃။ သတိလွတ်ကင်း နှံ့ဖျင်းသော သူများကို အပေါင်း အသင်း မလုပ်ခြင်း၊
- ၄။ သတိကောင်းလျှင် အစစအရာရာ အောင်မြင်ကြောင်း ကို နားလည်ခြင်း၊
- ၅။ သတိကောင်းအောင် ဖျတ်လတ်အောင် အလေ့အကျင့် ပြုလုပ်ပေးခြင်းတို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ဤသတိဖြစ်ကြောင်း အင်္ဂါများနှင့် ပြည့်စုံလျှင် သတိတရား ဖြစ်ပွားလာပါလိမ့်မည်။ သတိတရားကလဲ (၁) ရှုမှတ်နေသော အခါ အာရုံပြတ်မသွားရအောင် ကပ်ထားရသော ဥပဂ္ဂဟသတိ၊ (၂) ရှုပွားနေသော သတိလဲ အပြတ်မရှိရပဲ နည်းနည်းပေါ်လာသော အာရုံကို များများထင်ရှားစွာပေါ်အောင် အားထုတ်ရသော အသမ္မောဘ သတိ၊ (၃) အာရုံကို ဉာဏ်ဖြင့် သုံးသပ်နိုင်ရန် အဖန်ဖန်စောင့်ရှောက်ရသော အာရက္ခသတိဟူ၍ သုံးမျိုး ရှိတယ်။ အဲဒီသုံးမျိုးလုံး ဖြစ်ဖို့လဲ လိုပါတယ်။

ဘယ်လောက်ပဲ သတိရှိပေမယ့် ဝီရိယနဲ့ သမာဓိ အညီအမျှ ရှုမှ အကျိုးထူး ဝိသေသ ရပါတယ်။ သမာဓိတရားဖြစ်ပွားခြင်း အကြောင်းများကတော့—

- (၁) ကိုယ်တွင်းကိုယ်ပ မိမိပိုင်ပစ္စည်း ဟူသမျှ စင်ကြယ်ရခြင်း၊
- (၂) စက္ခုန္ဒြေစသော ဣန္ဒြေငါးပါး လုံခြုံရခြင်း၊
- (၃) ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ တည်ကြည်စွာရှိသော သူများကို ပေါင်းသင်းရခြင်း၊

- (၄) ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး လှုပ်ရှား မတည်ကြည်သူများကို ရှောင်ရှားရခြင်း၊
- (၅) အရာရာ၌ တည်ကြည်စွာနေ၍ သမာဓိအား ကောင်းအောင် မွေးရခြင်းတို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ဤအင်္ဂါများနှင့် ပြည့်စုံအောင် လေ့ကျင့် ထားပါလျှင် သမာဓိတရား ဖြစ်ပွားလာပါလိမ့်မယ်။ သမာဓိကလည်း သမထ သမာဓိ၊ ဝိပဿနာသမာဓိလို့ နှစ်မျိုးရှိတယ်။ ဤတရား အားထုတ် ရာမှာ ဝိပဿနာပညာကို ရှေ့သွားပြုသည့် သမာဓိရှိဖို့ အရေးကြီးပါတယ်။ သမာဓိရှိရုံနှင့် မပြီးသေးပါ။ နိဗ္ဗာန်ရောက်ရန် အရေးပါဆုံး အကြောင်းအနီးဆုံးဖြစ်တဲ့ ပညာဟာ အထူး လိုပါတယ်။

ပညာဖြစ်ရန် အကြောင်းများကတော့—

- ၁။ ဝမ်းတွင်း ပဋိသန္ဓေ ပညာဉာဏ် ရင့်သန်လာခဲ့ခြင်း၊
- ၂။ မသိသောအရာတို့၌ ပညာရှိထံ နည်းခံမေးမြန်းရခြင်း၊
- ၃။ ကိုယ်တွင်းကိုယ်ပ နှစ်ဌာန၌ သန့်ရှင်းမှုကို ပြုရခြင်း၊
- ၄။ ပညာမရှိသူကို ရှောင်ကြဉ်၍ ပညာရှိသူကို ပေါင်းသင်းရခြင်း၊
- ၅။ သိမ်မွေ့နက်နဲ ခက်ခဲသော အရာတို့ကို မကြာမကြာ ဆင်ခြင်ရခြင်းတို့ ဖြစ်ပါတယ်။

ဤပညာဖြစ်ကြောင်း အင်္ဂါများနှင့် ပြည့်စုံအောင် အလေ့အကျင့်များပါလျှင် ပညာတရား ဖြစ်ပွားလာ ပါလိမ့်မယ်။ ပညာကလည်း သုတပညာ၊ အနုဗောဓပညာ၊ ပဋိဝေဒပညာလို့

သုံးမျိုးရှိတယ်။ ပထမ သူတပါးထံ နည်းခံတဲ့ သူတပညာ ရအောင်ရှာပြီး ဒုတိယ မင်္ဂုလ်အားလျော်သော အနုဗောဓ ပညာ ဖြစ်လာအောင် လုပ်ရမယ်။ နောက်ဆုံး ပဋိဝေဒပညာ ဖြစ်လာလျှင် နိဗ္ဗာန်ကို မြင်တော့တာပါပဲ။

ဒီတော့ “သဒ္ဓါ-ပညာ၊ သမာ-ဝီရိ၊ စောင်းနွယ်ညှိလော့” ဟူသော ဝိဇ္ဇာဝါဒန ကထာ အတိုင်း မလျော့မတင်း စောင်းကြိုးညှင်းသို့ ဖြစ်အောင် သဒ္ဓါနှင့် ပညာ၊ ဝီရိယနှင့် သမာဓိမျှအောင်ညှိပြီး အားထုတ်ရပါတယ်။ “သဒ္ဓါလွန်လျှင် ဆွံ့တယ်၊ ပညာလွန်လျှင် ကွန်တယ်၊ ဝီရိယလွန်လျှင် လွင့်တယ်၊ သမာဓိလွန်လျှင် ဖင့်တယ်” သတိကတော့ လွန်တယ်လို့ မရှိ၊ ပိုတယ်သာ ရှိပါတယ်။ ဒါကြောင့် သတိတရား ဆိတာကတော့ ဟင်းချက်ရာမှာ ဆားကဲ့သို့ ဘယ်ဟင်းချက်ချက် ဆားမပါ လျှင် မပြီးပါဘူး။ ဆားပါမှ အရသာရှိသလို ပိုတယ်လို့မရှိပါ။ အခါခပ်သိမ်း အလိုရှိအပ်တဲ့တရား ဖြစ်ပါတယ်။

ဤတရားငါးပါးနှင့် ပြည့်စုံအောင် ကြိုးစားပြီး အားထုတ် လျှင် လိုရာပန်းတိုင်သို့ ရောက်နိုင်ပါတယ်။ ဥပမာ မိမိတိုင်းပြည်သို့ တိုင်းတပါးက ရန်သူတွေဝင်မလာအောင် တိုက်ထုတ်မည်ဆိုယင် ရှေးဦးစွာ စစ်ဆင်ပုံ စစ်ဆင်နည်း နားလည်တဲ့ စစ်ဗိုလ်ကြီးလဲရှိရ မယ်။ စားနပ်ရိက္ခာနှင့် လက်နက်ကိရိယာနားလည်တဲ့စစ်ဗိုလ်ကြီး လဲရှိရတယ်။ ထို့အပြင် ကြည်းတပ်ဗိုလ်၊ ရေတပ်ဗိုလ်၊ လေတပ်ဗိုလ် များလဲ ရှိရတယ်။ အဲဒီ ဗိုလ်ကြီးငါးပါး ပြည့်ပြည့်စုံစုံ ညီညီ မျှမျှ သဘောချင်း တိုက်ဆိုင်ကြမ္မာသာလျှင် ရန်သူများကိုတိုက်၍ နိုင်သလိုပါပဲ။

တရားအားထုတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်မှာလဲ အဝိဇ္ဇာ တဏှာ မာန ဒိဋ္ဌိ
ဝိစိကိစ္ဆာစသော ရန်သူကိလေသာ တရားဆိုးများ ထိုးဖောက်
မလာနိုင်အောင် မိမိခန္ဓာကိုယ်မှာ ခိုလှုံပြီး မနေနိုင်အောင်
မနှိပ်စက်နိုင်အောင် နှင်ထုတ်တိုက်ပစ်ရတဲ့ အလုပ် ဖြစ်ပါတယ်။
သို့အတွက် သဒ္ဓါဗိုလ်၊ ဝီရိယဗိုလ်၊ သတိဗိုလ်၊ သမာဓိဗိုလ်၊ ပညာ
ဗိုလ်တည်းဟူသော ဗိုလ်တိုက်တဲ့ တရားငါးပါးကို ညီညီ မျှမျှ
သဘောချင်း တိုက်ဆိုင်ရအောင် လုပ်ရပါတယ်။

အားထုတ်တဲ့ အခါမှာလည်း လှူတိုက်သော လှူသမား
ယောက်ျားသည် မိမိတိုက်မည့် သစ်သားတုံးကို မျဉ်းကြောင်း
ဆွဲ၍ မလွဲအောင် မပြတ်မစဲ အမြဲကြည့်၍ ဇံသတ္တိဖြင့် မနေမနား
ကြိုးစားတိုက်သလို တရားအားထုတ်သော ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်သည်
လည်း နှာသီးဖျားကို အာရုံထားပြီး မျက်စိကို အသာမှိတ်လျက်
ဝင်သက်လေကို ဝင်သက်မှန်းသိ၊ ထွက်သက်လေကို ထွက်သက်
မှန်းသိပြီး အပြတ်အလပ်မရှိရအောင် လက်မချိုး၊ ပုတီးမစိပ်၊
မရေမတွက်၊ မစဉ်းစား မတွေးဘေးဘဲ ကမ္မဋ္ဌာန်းအာရုံထဲသာ
စိတ်ကို အမြဲကပ်လျက် သတိချုပ်ပြီး ထပ်ကာထပ်ကာ မှတ်ရှု
ပါတယ်။

ယောဂီများ(၇)ရက် အားထုတ်သောလုပ်ငန်းမှာ ရှေးဦးစွာ
သီလဆောက်တည်၍ (၃)ရက်လောက် ပြဆိုခဲ့ပြီးသည့် အတိုင်း
သမုထအလုပ်ကို ကြိုးစားလိုက်လျှင် အမှန်ပင် သမာဓိရနိုင်ပါ
တယ်။ (၃)ရက် သမာဓိ ထူထောင်ပြီးတဲ့အခါ ဝိပဿနာသို့ ကူး
ပြောင်းရပါတယ်။

“စိတ္တေန နိယတေ လောကော” ဟု ဘုရား ဟောထားသည့် အတိုင်း စိတ်သာလျှင် ရှေ့သွားဖြစ်၍ စိတ် တ လုံး နိုင်အောင် ကိုင်ပြီး အားထုတ်နိုင်လျှင် လိုရာစခန်းဖြစ်တဲ့ မအိုရာ မ နာ ရာ မသေရာ နိဗ္ဗာန်နန်းသို့ တက်လှမ်းနိုင်ကြပါတယ်။

ကမ္မဋ္ဌာန်း အားထုတ်တယ်ဆိုတာ အားထုတ် ပြုလုပ်သည့် အာရုံပေါ်၌ စိတ်ကို နိုင်အောင် ပိုင်အောင်ကိုင်ပြီး ငြိမ်သက်စွာ တည်ရှိနေအောင် လုပ်ဆောင်သော အလုပ် ဖြစ်ပါတယ်။ စိတ် ဆိုတဲ့ နာမ်တရားဟာ အရေးအကြီးဆုံး ဖြစ်ပါတယ်။

သို့အတွက် ကျေးဇူးရှင် ဆရာတော်ဘုရားကြီးက....
နာမ်လိမ္မာလျှင်၊ ရုပ်သက်သာမည်။
နာမ်မလိမ္မာလျှင်၊ ရုပ်နာလိမ့်မည်။
နာမ်မအေးလျှင်၊ ရုပ်ခွေးဖြစ်လိမ့်မည်ဟု မိန့်ဆိုပါသည်။

၂၃။ ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ ဝိမသနာရှုနည်း

တရားတော်

တရားအားမထုတ်မီ ရှေးဦးစွာ ဘုရားရှိခိုးကြ၊ ဘုရားရှိခိုး
 တာကလဲ (၁) ကိုယ်ဖြင့် ရှိခိုးခြင်း၊ ကာယပဏာမ၊ (၂) နှုတ်
 ဖြင့် ရှိခိုးခြင်း၊ ဝစီပဏာမ၊ (၃) စိတ်ဖြင့် ရှိခိုးခြင်း မနော
 ပဏာမ၊ (၄) လောကုတ္တရာ အားလျော်သော အကျင့် ပဋိပတ်
 ဖြင့် ရှိခိုးခြင်း ဓမ္မာနု ဓမ္မပဋိပတ္တိ ပဏာမဟူ၍ လေးမျိုးရှိတယ်။
 ထိုလေးမျိုးတို့တွင် နောက်ဆုံး ဓမ္မာနု ဓမ္မပဋိပတ္တိ ပဏာမ ဟာ
 ပို၍ လွန်၍ မြတ်တယ်။ အလွန် အဖိုး အနုဿ ထိုက်တန်လှသော
 ပစ္စည်း အမျိုးမျိုးတို့ဖြင့် ပူဇော်ခြင်းထက် ပို၍ လွန်၍ အကျိုး
 ကြီးတယ်လို့ မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားထားတာရှိတယ်။ တရား
 အားထုတ်တဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များ ဘုရားရှိခိုးရတဲ့ အလုပ်ဟာ ရှေးဦးစွာ
 ပြုလုပ်ရတဲ့ နံပါတ်(၁) ကိစ္စပဲ။

ဘုရားရှိခိုးတာဟာ ဘေးအမျိုးမျိုး ရန်အသွယ်သွယ် အန္တ
 ရာယ်ကင်း၍ လိုရင်းဖြစ်သော နိဗ္ဗာန်ကို အမြန်ရောက်နိုင်ပါ

ဒုတိယအကြိမ်

တယ်။ ထို့အပြင် အပြုသဘောဖြစ်သော ကုသိုလ် ဓာတ်လဲ
မပြတ်ဖြစ်၍ အဖျက်သဘောဖြစ်သော အကုသိုလ် ဓာတ်ကိုလဲ
ပယ်သတ်နိုင်သဖြင့် လိုအပ်သော အကျိုးကို ဖွံ့ဖြိုးနိုင်ပါတယ်။
အချို့က တရားအားထုတ်တဲ့အခါ ဘုရားရှိမခိုးရဘူးလို့ ပြော
ကြတယ်။ ဒါက တရားအမှတ် ပြတ်မှားစိုးလို့ ပြောတာပါ။
ကျမ်းဂန်များမှာ ဘုရားကို အောက်မေ့တဲ့ ဗုဒ္ဓာနုဿတိ၊ နိဗ္ဗာန်
ကို အောက်မေ့တဲ့ ဥပသမာနုဿတိတို့သည် တရားအားထုတ်
ရာ၌ အလွန်တရား ကျေးဇူးများသော အနုဿတိ တရားများ
ဖြစ်ကြောင်းကိုပင် ပြဆိုထားပါတယ်။

(၂) နံပါတ်ပြုရမယ့် ကိစ္စကတော့ အစမထင် သံသရာတစ်ခု
မှစ၍ ဘဝအဆက်ဆက် ပေါင်းဘက်နေထိုင်ကြသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့
အပေါ် မိမိက ပြစ်မှားမိသော ကာယကံမှု၊ ဝစီကံမှု၊ မနော
ကံမှု ပြုပြုခဲ့သမျှ အပြစ်တို့ကို သည်းခံကြပါရန် တောင်းပန်
လိုက်ကြ။ ထိုထို ပုဂ္ဂိုလ်တို့က မိမိကို ပြစ်မှားမိလျှင်လဲ သည်းခံ
ပါ၏ဟု ဆိုရမယ်။ ဤကဲ့သို့ ပြစ်မှားမိသော အပြစ်တို့ကို
တောင်းပန်ရတာကတော့ ပြစ်မှားမိတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်များဟာ အရိ
ယာ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်နေယင် “အရိယူပဝါ အန္တရာယ်” ထိုက်၍ တရား
အားထုတ်လို့ တရားမရနိုင်တော့ဘူး။ တောင်းပန်မှ ပျောက်
တယ်။ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်မဟုတ်သော်လဲ မိဘ ဆရာသမား စတဲ့
ကျေးဇူးရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်များ ဖြစ်နေယင်လဲပဲ အနှောင့်အယှက်
တော့ဖြစ်တယ်။ ဒါကြောင့် တောင်းပန်ကန်တော့ရတယ်။ ဒါမှ
ကြေသွားတယ်။ ကင်းသွားတယ်။

(၃) နံပါတ် ကိစ္စကတော့ မိမိခန္ဓာကိုယ်နှင့် အသက်ကို မြတ်စွာဘုရားနှင့် ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာအား လှူဒါန်းပါ၏ဟု ဆိုပြီး လှူဒါန်းရမယ်။ လှူဒါန်းရခြင်းအကြောင်းကတော့ တရားအား ထုတ်လို့ဖြစ်စေ၊ အခြားအကြောင်းကြောင့်ဖြစ်စေ၊ ကြောက် မက်ဖွယ်ကောင်းသော အာရုံနဲ့ တွေ့ကြုံလာခဲ့သော် ငါဟာ ငါ့ခန္ဓာကိုယ်နဲ့ ငါ့အသက်ကို ဘုရားနှင့် ဆရာ သမား အား လှူဒါန်းပြီးပဲ၊ ငါ့ကိုယ် ငါ့အသက်မှ မဟုတ် တော့ပဲ၊ ဘာ ကြောက်နေစရာရှိသလဲဟု ခန္ဓာကိုယ်နဲ့ အသက်ကို တခြားလဲ့ လိုက်တော့ အကြောက်ဟာ သက်သာသွားတယ်။ ဒါကြောင့် လှူရတယ်။

(၄) နံပါတ် ကိစ္စ ကမ္မဋ္ဌာန်းတရား တောင်းပန်ရမယ်။ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်တွေဟာ ဒါနပြုကြတယ်။ သီလ ဆောက်တည်ကြတယ်။ ဘာဝနာ ပွားများကြတယ် ဆိုတာ နောက်ဆုံးပန်းတိုင်ဖြစ်တဲ့ နိဗ္ဗာန်ကို လိုချင်ကြလို့ပဲ။ မြတ်စွာ ဘုရားကလဲ “သီဝံပတ္ထေထံ ဘိက္ခဝေ သီဝံပတ္ထေတွာန ဒါနံ ဒါတဗ္ဗံ သီလံ ရက္ခိတဗ္ဗံ ဘာဝနံ ဘာဝေတဗ္ဗံ” လို့ ဟောထား တော်မူတယ်။ ဒါနပဲပြုပြု၊ သီလပဲ ဆောက်တည် ဆောက်တည်၊ ဘာဝနာပဲ ပွားများ ပွားများ၊ နိဗ္ဗာန်တရားကို တောင့်တပြီး ပြုလုပ်ကြရမည်တဲ့။

ဒီတော့ ပါဠိလို “ဘန္တေသံသာရဝဋ္ဋဒုက္ခတောမောစနတ္ထာယ ဝိဇတ္ထာယစ ကမ္မဋ္ဌာနံယာစာမိ” (သုံးခေါက်ဆို)

ဘန္တေ၊ အရှင်ဘုရား၊ သံသာရဝဋ္ဋဒုက္ခတော၊ သံသာရာဝဋ္ဋ
ဆင်းရဲအပေါင်းမှ၊ မောစနတ္ထာယစ၊ ထွက်မြောက်ပါရခြင်း
အကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ ဗီဇတ္ထာယစ၊ အတိတ်ကပါလာသော
ဝိဇ္ဇာမျိုးစေ့ရှိခဲ့သော် လည်းကောင်း၊ အကယ်၍ မျိုးစေ့မရှိခဲ့
သော် ယခုအားထုတ်အပ်သော ကမ္မဋ္ဌာန်းသည် ဝိဇ္ဇာမျိုးစေ့
အဖြစ်ဖြင့် မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုပါရခြင်း
အကျိုးငှာလည်းကောင်း၊ ကမ္မဋ္ဌာနံ၊ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို၊ ယာစာမံ၊
တောင်းပန်ပါ၏လို့ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို တောင်းရမည်။

ဤကဲ့သို့သုံးကြိမ်တောင်းပန်ရတာကတော့ သူတော်ကောင်း
သူမြတ်အပေါင်းတို့၏ ထုံးတောင်းမွေတာ အလေ့အကျင့်ပါပဲ၊
မိမိပြုလုပ်တဲ့လုပ်ငန်းကိုရိုသေလေးစားရာလဲကျတယ်၊ ဒါကြောင့်
မြတ်စွာဘုရားလဲ သတ္တဝါတွေကို သနားလို့ တရားဟောပြီး
နိဗ္ဗာန်ပို့ချင်လွန်းလို့ အချိန်ကြာရှည်ရှည် ပါရမီတွေ ဖြည့်ကျင့်ခဲ့
ပေမယ့်၊ နောက်ဆုံးဘဝ ဘုရားဖြစ်တဲ့ကာလရောက်တော့ အလို့
အလျောက် တရားမဟောသေးပဲ သဟမ္ပတိဗြဟ္မာကြီး တောင်း
ပန်ခံပြီးမှ ဟောတယ်။

ကမ္မဋ္ဌာန်းယူပြီးနောက် နံပါတ်(၅)ကိစ္စ မေတ္တာပို့ အမျှဝေ
ရမယ်၊ အရှင်ဘုရား တပည့်တော်သည် သံသာရာတည်းဟူသော
ဝဲဩဇာရေအလျဉ်မှထွက်မြောက်၍ အရဟတ္တဖိုလ်နိဗ္ဗာန်ကို မျက်
မှောက်ပြုပါရခြင်းအကျိုးငှာ သိက္ခာသုံးရပ် အကျင့်မြတ်ဖြစ်
သော ကမ္မဋ္ဌာန်းကို စီးဖြန်းပါ၏၊ စီးဖြန်းရသောကုသိုလ်အပို့
ကို မွေးသမိခင် မွေးသဖခင် ကျေးဇူးရှင်တို့နှင့် ဆရာသမား
ဘိုးဘွားတို့အား အမျှပေးဝေပါ၏။

ကိုယ်စောင့်နတ်၊ အိမ်စောင့်နတ်၊ မြို့စောင့်နတ်၊ ရွာစောင့်
နတ်၊ သာသနာတော်စောင့်နတ် စသော နတ်မြတ် နတ်ကောင်း
နတ်အပေါင်းတို့အားလည်း အမျှပေးဝေပါ၏။ ထိုမှတစ်ပါး
သိကြားဒေဝါ နတ်ဗြဟ္မာများနှင့် အထက်ဘဝင် အောက်အဝီစိ
ရိုရိုသမျှ ဖိလာထုတ်ချင်းအကြွင်းမရှိ သုခိတ ဒုက္ခိတ သတ္တဝါ
အပေါင်းတို့အား အမျှပေးဝေပါကုန်၏—အမျှပေးဝေပါကုန်
၏-အမျှပေးဝေပါကုန်၏။

အမျှရ၍ ကိုယ်စိတ်နှာဖြာ ချမ်းသာကြပါစေ၊ ဘေးရန်ခပ်
သိမ်း ကင်းငြိမ်းကြပါစေ၊ လိုရာဆန္ဒ ပြည့်ဝကြပါစေဟု မေတ္တာ
ပို့ အမျှပေးဝေရမယ်၊ မေတ္တာပို့ တယ်ဆိုတာ မိမိကိုယ်ကို သက်
သေအရာ၌ထား၍ ငါသည် ချမ်းသာခြင်းကို အလိုရှိသလို၊ ဆင်း
ရဲခြင်းကို အလိုမရှိသလို တခြားသော ပုဂ္ဂိုလ်တေလဲ ချမ်းသာ
ခြင်းကိုအလိုရှိ၍ ဆင်းရဲခြင်းကို အလိုမရှိကြကြောင်းနှင့် မိမိစိတ်
ထဲမှာ ကောင်းကောင်း စွဲမြဲထင်လာဖို့လိုတယ်၊ ဒါမှ မေတ္တာ
ဟာ စူးရှတယ်၊ ထို့အပြင် မိမိကိုယ်တိုင်က သူများကို မေတ္တာ
ပို့မှ သူများပို့ တဲ့မေတ္တာကိုလဲ ခံယူနိုင်စွမ်းရှိတယ်။

နောက်ဆုံး နိပါတ်(၅) ကိစ္စဖြစ်တဲ့ မေတ္တာပို့ အမျှဝေက
တော့ တရားအားထုတ်ပြီးမှ လုပ်ယင်လဲရပါတယ်၊ တရားအား
မထုတ်ခင် လုပ်ယင်လဲရပါတယ်၊ တရားအားထုတ်ပြီးမှလုပ်ရမယ့်
ကိစ္စကတော့ သစ္စာခံဋ္ဌာန်ပြုရန်ပါပဲ၊ တပည့်တော်သည် မြတ်စွာ
ဘုရား ဟောကြားတဲ့တရားကို မည်ရွှေမည်မျှကြာအောင် သက်
ဝင်ယုံကြည်စွာဖြင့် အားထုတ်ခဲ့ပါသည်၊ ဟောကြားသည့်တရား
သည်လည်း နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်းအကျင့်ကောင်း မှန်ပါသည်။

ဤသို့မှန်ကန်သော သစ္စာစကားကြောင့် မိမိအလိုရှိအပ်သော ဆန္ဒသည် ပြည့်ဝပါစေသတည်းဟုလဲ သစ္စာအဓိဋ္ဌာန် ပြုကြရမယ်။ တရားအားထုတ်ပြီးမှ ပြုရတဲ့သစ္စာဟာ အလွန်စွမ်းတယ်။

ကဲ....ကဲ....တရားအားထုတ်ကြရအောင် ယောဂီယောကျ်ားများကလဲ တင်ပျဉ်းခွင့်ထိုင်ကြ၊ ယောဂီ မိန်းမများကလဲ မိန်းမထိုင် ထိုင်ကြ၊ ဒူးပေါ်မှာလက်တင်ပြီး မျက်စိကို မှိတ်ထားကြ။

မိမိခန္ဓာကိုယ်တွင် ဆံပင်အစ ခြေဖျားအထိ ရှိရှိသမျှ (၃၂) ကောဠာသ အစုအဝေးကြီးဟာ ပုဂ္ဂိုလ် သတ္တဝါ ယောကျ်ား မိန်းမရယ်လို့သာ သမ္မုတိနယ်မှာ ခေါ်နေကြတယ်။ အမှန်အစစ် ပရမတ္ထသစ္စာနဲ့ ကြည့်ယင် ရုပ်နှင့်နာမ်သာ ရှိတယ်။ ထိုနှစ်ပါးတို့တွင် ရုပ်မှာ အမျိုးအစား(၂၀)ပါး ရှိသော်လည်း အမာခံ ရုပ်ကြီးများမှာ ပထဝီ၊ အာပေါ၊ တေဇော၊ ဝါယောဟူ၍ လေးပါးသာ ရှိတယ်။

ထိုလေးပါးတို့တွင် ပထဝီဆိုတဲ့ မြေခတ်က မာကျောတဲ့ သဘော၊ နူးညံ့တဲ့သဘောရှိတယ်။ အာပေါဆိုတဲ့ ရေခတ်က ဖွဲ့စည်းတဲ့သဘော၊ ယ့်စီးတဲ့သဘောရှိတယ်။ တေဇောဆိုတဲ့ မီးခတ်က ပူတဲ့သဘော အေးတဲ့သဘောရှိတယ်။ ဝါယောဆိုတဲ့ လေခတ်က လှုပ်ရှားတဲ့သဘော၊ ထောက်ကန်တဲ့သဘော ရှိတယ်။ အဲဒီ ရုပ်ဘုရားတွေကလွဲ၍ တကိုယ်လုံးမှာ ဘာမှမရှိဘူး။ ဒီရုပ်တရားတွေကလဲ လောကမှာ ဘာမှ သိတဲ့ တရားတွေ မဟုတ်ဘူး။

ဥပမာ တောင်ပို့တခု ရှိတယ်၊ တောင်ပို့ပေါ်မှာ ပဒေါ်ဖြူ
မြက်တွေ ပေါက်နေတယ်၊ တောင်ပို့ကလဲ ငါ့အပေါ် ပဒေါ်ဖြူ
မြက်တွေ ပေါက်နေတယ်ဆိုတာ မသိဘူး၊ ပဒေါ်ဖြူမြက်တွေ
ကလဲ ငါ့ဟာ တောင်ပို့ပေါ်မှာ ပေါက်နေရတယ်လို့ မသိဘူး၊
ဘာကြောင့် မသိသလဲဆိုယင် သိတတ်တဲ့ နာမ်တရားမရှိလို့
မသိဘူး၊ ဒီဥပမာလိုပဲ ဦးခေါင်းကလဲ ဓာတ်လေးပါး ရုပ်ပဲ၊
ဆံပင်တွေကလဲ ဓာတ်လေးပါးရုပ်ပဲ၊ အချင်းချင်း ဘယ်သိမလဲ၊
ရုပ်တရားချည်းပဲဟာကိုး။

မြင်လို့သိတယ်၊ ကြားလို့သိတယ်၊ နှံ့လို့သိတယ်၊ စားလို့သိတယ်၊
တွေ့လို့သိတယ်၊ ကြံလို့သိတယ်ဆိုတာက နာမ်ပဲ၊ ဒီတော့ ယောဂီတို့
တသက်လုံးမှတ်ထားကြ၊ ရုပ်သည် ဘာကိုမှမသိ၊ နာမ်သာလျှင်
သိတယ်၊ ဒီရုပ်တရား နာမ်တရားတွေဟာ ဘယ်က ဖြစ်လာသလဲ၊
ဘယ်သူဖန်ဆင်းသလဲ၊ အဘယ့်ကြောင့် ဖြစ်နေသလဲ၊ စဉ်းစား
ကြပါ။ မိုးပေါ် ကျလာသလား၊ မဟုတ်ပါဘူး။ သိကြားဒေဝါ၊
ဗြဟ္မာ၊ ဗိဿနိုး၊ တန်ခိုးကြီးတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်တွေ ဖန်ဆင်းလို့လား
မဟုတ်ပါဘူး၊ ကံစိတ်ဥတုအာဟာရ အကြောင်းတရားလေးပါး
ကြောင့် ဖြစ်လာတာပါ။

ဤရုပ်တရား နာမ်တရားတွေကို မြတ်စွာဘုရားက မမြဲတဲ့
အနိစ္စဟာရားတွေ၊ ဆင်းရဲတဲ့ ဒုက္ခတရားတွေ၊ အစိုးမရတဲ့
အနတ္တတရားတွေလို့ ဟောထားတယ်၊ ဘုရားဟောတာ ဘယ်
ဟာမှမမှားဘူး၊ ဘယ်တော့မှ မမှားဘူး၊ မလွဲဘူး၊ မှန်တယ်၊
မှန်တာကို ဉာဏ်မှ သိတယ်၊ ထိုဉာဏ်က ဘယ်က ရမလဲ၊

သမာဓိရှိမှ ရမယ်၊ ဒါကြောင့် ဦးခေါင်းကအစ ခြေဖျားအထိ ရုပ်သာရှိတယ်ဆိုတာ အာရုံပြုကြ။

အာရုံပြုပြီးတော့ ဦးခေါင်းငယ်ထိပ်နေရာမှာ ဒင်္ဂါးပြားမျှ ကွက်၍ သမာဓိကို ခိုင်မြဲစွာထားလျက် ရှုမှတ်ပါ။ ရှုမှတ်တော့ ဘာတွေတွေ့မလဲ—

“ကောယဉ္စ ပဋိစ္စ၊ ရူပေစ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ကောယဝိညာဏံ” ဆိုသည့် အတိုင်း ပထဝီဖောဋ္ဌဗ္ဗနှင့် ကောယပသာဒ တွေ့ယင် နာကျင် ကိုက်ခဲမှု ဖြစ်လာမည်။

ထိုနည်းတူ တေဇောဖောဋ္ဌဗ္ဗနှင့် ကောယပသာဒ တွေ့လျှင် ပူပူအေးအေး၊ နွေးနွေးရှိမ်းရှိမ်း ဖြစ်လာမည်။ ဝါယော ဖောဋ္ဌဗ္ဗနှင့် ကောယပသာဒတွေ့ယင် လှုပ်လှုပ်ရှုရှု ဒိတ်ဒိတ် ရိပ်ရိပ် ဖြစ်လာမည်။ ဘာကိုပဲတွေ့တွေ့ ရုပ်တွေပဲဆိုတာ မှတ်ထားပါ။

အာရုံပြုပြီး ရှုမှတ်ဖန်များလျှင် တကိုယ်လုံး ရုပ်ဓာတ်တွေ ခဏမစဲ တဖဲ့ဖဲ့နဲ့ အမြဲဖြစ်ပျက်၍ ဖောက်ပြန်နေတာ တွေ့လိမ့် မည်။ သမာဓိကောင်းယင် ကောင်းသလို များများတွေ့ကတ် သည်။ ယောဂီပုဂ္ဂိုလ်မှာ ငါဘယ်လိုဖြစ်လာသလဲဟု အထင်လွဲ အထင်မှားတောင် ဖြစ်တတ်သည်။ သူ့သဘော သူ့ဆောင်နေ သော ရုပ်သဘောတွေပဲဟု စွဲမြဲစွာ အားထုတ်ပါ။ မကြာမီ အမြင်မှန်၍ ပထမတွင် ဆင်ခြင်ဉာဏ်ဖြစ်သော သမ္မသနဉာဏ်၊ ထို့နောက်ရုပ်မှန်းသိ၍ ဖြစ်ပျက်ကို သဘောပေါက်သည့် ဥဒ ယဗ္ဗယဉာဏ် ဖြစ်လာပြီး မမြဲတဲ့ အနိစ္စ၊ ဆင်းရဲတဲ့ဒုက္ခ၊ အစိုး မရတဲ့ အနတ္တခေါ်တဲ့ လက္ခဏာရေး သုံးပါး ထင်လာတော့ တာပဲဟု မှတ်ကြ။

အဲဒါကြောင့် ပထမ နားလည်ဖို့အချက်က ရုပ်နှင့်နာမ် အမှုန်သိဖို့လိုတာပဲ။ ရုပ်နှင့်နာမ်ကဲ့သွားဖို့ လိုတာပဲ။ မြတ်စွာ ဘုရားကလဲ ရုပ်နှင့်နာမ်ကဲ့အောင် ဒီလိုဟောထားပါတယ်။

အနိဓာနဂတာ ဘဂ္ဂာ၊ ပုဗ္ဗောနတ္ထိ အနာဂတေ။
နိဗ္ဗတ္တာ ယေပိတိဋ္ဌန္တိ၊ အာရဂ္ဂေ သာသပုပမာ။

ဘဂ္ဂာ၊ ဖြစ်ပေါ်လာပြီး ချုပ်ပျက်စီးကြသော ရုပ်နာမ် တရား နှစ်ပါးတို့သည်။ အနိဓာနဂတာ၊ ငြိမ်းလေပြီးသည့် ဆီမီးပမာ သိမ့်ရာမရှိသော အဖြစ်သို့ ရောက်ကြရလေကုန်ပြီ။ အနာဂတေ၊ မဖြစ်သေးမီ အနာဂတ်ကာလဆီ၌။ ပုဗ္ဗော၊ လာ၍ဖြစ်ရန် အသစ်တဖန် စီမံထားမှု ရုပ်နာမ်တို့သည်။ နတ္ထိ၊ မရှိနှင့်ချေ။ ယေပိ၊ အသစ်တဖန် ဖြစ်ပြန်သော ရုပ်နာမ်တို့သည် လည်း။ နိဗ္ဗတ္တာ၊ ဥပါဒ်-ဌာ-ဘင် အစဉ်ဇော ဖြစ်ပြန်ကြ၍။ တိဋ္ဌန္တိ၊ တည်ကြရကုန်၏။ အာရဂ္ဂေ၊ ထိုပစ္စုပ္ပန် ရုပ်နာမ်တို့သည် လည်း။ သာသပုပမာ၊ အလျင်အလျား တင်ထားအပ်သော မုန်ညင်းစေ့ ပမာ ဖြစ်ကြပါကုန်၏တဲ့။

အဲဒီလို ဘုရားဟော မဟာနိဒ္ဒေသလာ ဒေသနာတော်အရ နားလည်ကြဖို့ အားထုတ်တက်ကြဖို့ သင်ကြားတဲ့ စကား တော်ပါပဲ။ ဖြစ်ပေါ်လာပြီးနောက် လျင်မြန်စွာ ချုပ်ပျောက် ကြကုန်သော နာမ်ရုပ်တရားနှစ်ပါးတို့သည် ဖြစ်ဖြစ်ပြီး မြန်မြန် ကြီး ပျောက်ပျောက်သွားတယ်။ ဒီတော့ ဖြစ်တယ်ဆိုတာ ဘယ်လိုဖြစ်သလဲ၊ ပျောက်တယ်ဆိုတာ ဘယ်လိုပျောက်သလဲလို့

မေးစရာရှိတယ်။ ကျမ်းဂန်အရ ပြောကြတာကတော့၊ မျက်စိနဲ့ အဆင်းနဲ့တွေ့တော့ မြင်သိလုံးလေး ပေါ်လာတယ်။ ပေါ်လာပြီး မြင်သိအသစ်ပြောင်း၊ အဟောင်းပျက်တာဟာ ရုပ်နာမ် ဖြစ်ပျက်ပဲလို့ ပြောရမှပဲ။ ပြောလို့တော့လွယ်တယ်။ စာကလဲ ဒီလိုဆိုတာပဲ။ ထိုနည်းအတူ နားနဲ့ အသံနဲ့တွေ့တော့ ကြားသိလုံးလေး ပေါ်လာတယ်။ ပေါ်လာပြီး ကြားသိအသစ်ပြောင်း အဟောင်းပျက်။ စသည်ဖြင့် ရုပ်နာမ် အဖြစ်အပျက်ကို အပြောလွယ်ပြီး ဝိပဿနာရှုနည်းကျတော့ ခက်ခက်နေကြတယ်။

ဒါကြောင့် ကျေးဇူးရှင် လယ်တီဆရာတော် ဘုရားကြီးက ဝိပဿနာတရားဆိုတာ အပြောလွယ်ပြီး အလုပ်ခက်တယ်။ ဥပမာ အားဖြင့်ဆိုလျှင် ရေကြည်ငါးဟု ဖမ်းတဲ့သူများနဲ့ တူတယ်။ အလွန်တရာကြည်လို့ သေးသေးမှားမှား ကျောက်ခဲသလဲများ တောင် မြင်နိုင်တဲ့ ရေကြည်မှာ ငါးတွေမြင်တော့ အလွယ်တကူနဲ့ ရယူနိုင်မယ်ဆိုပြီး ဆင်းဖမ်းတဲ့အခါ ငါးတွေကိုတော့ ထင်ထင်ရှားရှား အမြင်သားပဲ။ ဒါပေမယ့် လက်ထဲရောက်အောင် ဖမ်းတဲ့အခါကျတော့ မလွယ်ဘူး လွတ်လွတ်သွားတယ်။ ဒီလိုပဲ ရှုရှုနည်း နိဿရည်း ကြားနာရတော့ လွယ်ကူမယ်ထင်တယ်။ တကယ် ရုပ်နာမ်တွေမြင်ဖို့ကျတော့ မလွယ်ဘူး။

တွေ့မြင်ကြရအောင် ယထာဘူတ ကျမ်းဂန်နှင့်အလျော် ပြုမယ်ဆိုသော် “ကောယဉ္ဇပဋိစ္စ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဉ္ဇ ဥပဇ္ဇတိ ကောယဝိညာဏံ” ဆိုသည့်အတိုင်း မိမိတို့အဇ္ဈတ္တသန္တာန်မှာ အမှန်တွေ ကောင်းတဲ့ ကောယပသာဒရုပ် ဖောဋ္ဌဗ္ဗရုပ်၊ စက္ခုဝိညာဉ် ဖြစ်ပေါ်လာပြီးနောက် လျင်မြန်စွာ ချုပ်ပျောက် ချုပ်ပျောက်

သွားကြသော ရုပ်နာမ်နှစ်ပါးတို့ဟာ “ဘဂ္ဂာ၊ဖြစ်ပေါ်လာပြီး ချုပ်ပျောက် ပျက်စီးသော ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး တရားတို့သည် လှို” ဆိုသည့်အတိုင်း ဝီရိယ သတိ သမာဓိ ပညာတို့နှင့် ပြည့်စုံ နေပါလျှင် ယေဘုတောဟာ သူများအပြော မဟုတ်ပါဘူး ချုပ်ပျောက်တာ ကိုယ်တိုင်တွေ့နိုင်ကြပါတယ်။ ကိုယ်တိုင်သိနိုင် ကြပါတယ်။

“သမ္မာပဋိပဇ္ဇော နိဗ္ဗာနံသတ္ထံ ကရေတိ” ဟူသောဒေသနာ တော်နှင့်အညီ ကျင့်ပါလျှင် နိဗ္ဗာန်ကိုပင်ရောက်၍ မျက်မှောက် ပြုနိုင်ကြပါတယ်။ နာကျင်ကိုက်ခဲတဲ့ ဖောဋ္ဌဗ္ဗ ရုပ်မှလဲ ပထဝီ အာပေါ တေဇော ဝါယော ဝဏ္ဏ ဂန္ဓ ရသ သြဇဟူ၍ခွဲ၍မရ ကောင်းတဲ့ အဋ္ဌကလာပ်ရုပ်ရှစ်ခုရှိပါတယ်။ ဒီရုပ်တွေက မျက် ဘောင်တခတ် လျှပ်တပြက်မှာ ကုဋေပေါင်း (၅၀၀၀)ကျော် ဖြစ်တယ် ပျက်တယ်။ ကာယသဿာဒရုပ်ကလဲ သူနဲ့ သဟာဇာတ ဖြစ်တဲ့ ရုပ်တွေနဲ့တူပြီး ထိုနည်းအတူပဲ ကုဋေပေါင်း(၅၀၀၀) ကျော် ဖြစ်တယ်ပျက်တယ်။ စက္ခုဝိညာဉ်စိတ်နဲ့ သူ၏ ယှဉ်ဖော် ယှဉ်ဖက် တရားတွေကတော့ ကုဋေပေါင်း တသိန်းကျော် ဖြစ် တယ် ပျက်တယ်။ ဘယ်လောက်လျင်မြန်သလဲဆိုတာ စဉ်းစား ကြည့်ကြ။

ဤတရားတွေဟာ ကံ၊ စိတ်၊ ဥတု၊ အာဟာရတည်းဟူသော အကြောင်းကြောင့်ဖြစ်ပေါ်နေရတဲ့ရုပ်နာမ်တရားတွေပဲ။ ပထဝီ လွန်ကဲတဲ့ အရာဝတ္ထုကို ပထဝီလို့ ခေါ်တာပဲ၊ တေဇော လွန်ကဲတဲ့အခါ တေဇောလို့ ခေါ်တာပဲ။ ဝါယောလွန်ကဲတဲ့ အခါ ဝါယောလို့ခေါ်တာပဲ။ နာမ်တရားတွေထဲမှာလဲ လောဘ

လွန်ကဲတဲ့ တရားကို လောဘ၊ ဒေါသလွန်ကဲတဲ့ တရားကို ဒေါသ၊ မောဟလွန်ကဲတဲ့ တရားကို မောဟလို့ခေါ်တာပဲ။ အမှန်ကတော့ သဟဇာတ သမ္ပယုတ္တအဖြစ်နဲ့ တခြားတရားတွေ လဲ ပါတာပဲ။ ဥပမာ ဟင်းချက်တဲ့အခါ ရေလဲပါတယ်၊ ဆီလဲပါတယ်၊ ဆားလဲပါတယ်၊ ကြက်သွန်လဲပါတယ်၊ ငရုတ် သီးလဲပါတယ်၊ အချိုလဲပါတယ်၊ အချဉ်လဲပါတယ်၊ အဆိမ့် လဲပါတယ်။ ဒါပေမယ့် မြည်းကြည့်တဲ့အခါ အချိုလွန်ကဲလျှင် တယ်၊ အချဉ်လွန်ကဲလျှင် ချဉ်တယ်၊ အငန်လွန်ကဲလျှင် ငန်တယ် လို့ ဆိုသလိုပါပဲ။

အဲဒီလိုပေါ့၊ တခုခု ဓာတ်သဘာဝ လွန်ကဲတာတွေတော့ လွန်ကဲတဲ့ ဓာတ်အား လျော်စွာ ခေါ်ကြရတာပဲ။ တချို့က နာတာ ကျဉ်တာ တွေတယ်၊ တချို့က ပူတာ အေးတာ တွေ တယ်၊ တချို့က လှုပ်တာ ရွာတာ တွေတယ်၊ ဘယ်လိုတွေတွေ ဒီဟာတွေဟာ ရုပ်တရားတွေပဲလို့ သေသေချာချာ တွေ့ယင် တရားကိုတွေ့တော့တာပဲ။ ငယ်ငယ်တုန်းကလဲ ဒီတရားတွေ တွေ့ တာပါပဲ။ အောင်မယ်လေး ငါ့ခြေနာလိုက်တာ၊ ငါ့ခြေကျဉ် လိုက်တာ၊ ငါ့လက်တွေ နာလိုက်ကျဉ်လိုက်တာ၊ နှိပ်ပေးကြစမ်း ပါလို့ မပြောကြဘူးလား၊ ပြောကြပါတယ်။

နာဘာကျဉ်တာတော့ အသိသားပဲ။ သို့သော် အဝိဇ္ဇာပုံး နေတော့ ဘယ်လိုသိသလဲ၊ ငါနာတာ ငါကျဉ်တာလို့ပဲ သိတယ်။ ဒီလိုသိတာဟာ အတ္တဒိဋ္ဌိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိနဲ့ ယှဉ်တဲ့ပြီးနာတဲ့ရုပ်ဓာတ် ကျဉ်တဲ့ရုပ်ဓာတ်ကို ငါမှတ်နေတယ်၊ ပထဝီရုပ်ဓာတ်မှန်းမသိဘူး။

အဲဒီတော့ အပါယ်ဘုံသားနဲ့ ဘာထူးသေးသလဲ၊ နာတာ ကျဉ်
တာဟာ ခွေးလဲ သိတာပဲ၊ နွားလဲသိတာပဲ၊ ခွေးကိုရိုက်ကြည့်
စမ်းပါ၊ နာရှာလွန်းလို့ “ဂိန်ဂိန်” နဲ့ အော်တယ်၊ နောက်တခါ
ရိုက်မယ်လို့လုပ်ယင် ရိုက်တောင် မရိုက်ရသေးဘူး ထတောင်
ပြေးတယ်၊ ဒါကြောင့် အပါယ်ဘုံသား တိရစ္ဆာန်များလဲ
သိတယ်ဆိုတာ ထင်ရှားပါတယ်၊ ဒါပေမယ့် ရုပ်ဓာတ်တွေ
ဖြစ်ပျက်နေတာပဲလို့တော့ မသိဘူး။

ဘုရားပွင့်တဲ့ သာသနာတော်ခေတ်အတွင်း အမှန်ကိုအမှန်
အတိုင်း သိနိုင်တဲ့ အခွင့်ကောင်းကြီးကြုံကြိုက်ပါလျက် မသိ
လိုက်ရဘူးဆိုယင် “အမှိုက်နှင့်ပြင် ရှိအုံးမှာတဲ့လား” ဆိုတဲ့
စကားလို့ဖြစ်နေမယ်၊ နာတာ ကျဉ်တာဟာ လွယ်လွယ်နာတာ
ကျဉ်တာမှ မဟုတ်ပဲ၊ ပထဝီဓာတ်ပြင်းထန်လို့ နာတာပေါ့၊
အခုအပြင်မှာရှိတဲ့ လက်နဲ့ မာကျောတဲ့လက်နက်နဲ့ ရိုက်ကြည့်
စမ်းပါလား၊ ကြပ်ကြပ်မာလေ ကြပ်ကြပ်နာလေပဲ၊ ဒါဟာ
ပထဝီဓာတ်၏ ခိုင်မာတဲ့သဘောဖြစ်တယ်။

အဲဒီလို နာတာသိယင် တို့ယောဂီတွေက ဉာဏ်နဲ့ရှင်းလိုက်၊
ဒီနာတာဟာ အလကားသက်သက် မဟုတ်၊ ပထဝီနဲ့ တွေ့လို့
ဖြစ်တာပဲ၊ သြော်...ပထဝီဓာတ်ရုပ်နဲ့ ကာယပသာဒနဲ့ ထိခိုက်
ခြင်းကြောင့် နာမှု ကျဉ်မှုပေါ်လာတာပါလား၊ နာမှုနဲ့ ကျဉ်
မှုနဲ့သိတာကတော့ ဒုက္ခသဟဂုတ် ကာယဝိညာဉ်ဆိုတဲ့ စိတ်
ကလေးပဲ၊ သူဟာ အကြောင်းတိုက်ဆိုင်လို့ ဖြစ်လာတာပဲ၊
ဘယ်ကမှလာတာလဲ မဟုတ်ဘူး၊ မိုးပေါ်က သိကြား ဗြဟ္မာ

နတ်ဒေဝါတို့ ဖန်ဆင်းတလဲ မဟုတ်ဘူးဟု အမှန်ယထာဘူတ ဉာဏ် ပေါ်လာတော့တာပဲ။ အဲဒါကို သိအောင်ပြနေတယ်။

ပထဝီဓာတ်ရုပ်ကလေးကို တွေ့ပါလျက် ရုပ်မှန်း မသိကြ၊ ပထဝီဓာတ်နဲ့ ကာယပသာဒရုပ် တွေထိလို့ နာကျင်သိတဲ့ ကာယ ဝိညာဉ်စိတ်ကလေး ပေါ်လာတာကို တွေ့လျက် နာမ်မှန်းမသိ ကြဘူး။ မသိတော့ ငါထင်တယ်။ ငါထင်တော့ အပါယ်သံသရာ ဘေးက မလွတ်သေးဘူးပေါ့။

အဲဒီလို ပထဝီဓာတ်ရုပ်မှန်း တကယ်တွေ့လို့ ဖြစ်ပျက် ဖြစ် ပျက်ကို သိသွားယင် နိဗ္ဗာန်နှင့်နီးပြီးမှတ်၊ ဒါကြောင့် သံယုတ် ပါဠိတော်မှာ မြတ်စွာဘုရားက “ပထဝီဓာတ်ခေါ်ရာဟုလ အနိစ္စတော ဇာနတော ပဿတော သက္ကာယ ဒိဋ္ဌိပဇဟတိ၊ အဝိဇ္ဇာပဟိယတိ ဝိဇ္ဇာဥပုဇ္ဇတိ” လို့ ဟောထားတယ်။

ရာဟုလ၊ ချစ်သားရာဟုလ။ ခေါးစင်စစ်။ ပထဝီဓာတ်၊ ပထဝီဓာတ်ကို။ ဝါ၊ နာဘာ ကျင်ဟာကို။ အနိစ္စတော၊ မမြဲ ဘူးဟူ၍။ ဇာနတော၊ ရုပ်ဟူ၍ သိသောသူအား။ ပဿတော၊ ရုပ်ဟူ၍ မြင်သောသူအား။ သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို။ ပဇဟတိ၊ စွန့်၏။ အဝိဇ္ဇာ၊ အဝိဇ္ဇာကို။ ပဟိယတိ၊ ပယ်၏။ ဝိဇ္ဇာ၊ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်သည်။ ဥပုဇ္ဇတိ၊ ဖြစ်ပေါ်လာ၏တဲ့။

ဘယ်လောက်ဟုတ်သလဲ။ ပထဝီဓာတ်ကလေး တွေ့တာနဲ့ တချက်တည်းသက္ကာယဒိဋ္ဌိနဲ့ အဝိဇ္ဇာနှစ်ရပ်ကိုပယ်သတ်ပြီး ဝိဇ္ဇာ ဉာဏ်ဓာတ် ဖြစ်ပေါ်လာသတဲ့။ ဖြစ်ပေါ်မှာပေါ့။ ပထဝီဓာတ် ကရုပ်၊ ကာယပသာဒကရုပ်။ ကာယဝိညာဉ်က နာမ်လို့ ရုပ်နာမ်

ကဲ့သွားတာပဲ။ ဒါကို နာမရူပ ပရိစ္ဆေဒဉာဏ်လို့ ခေါ်တယ်။ ဒီဉာဏ်ရယင် သမ္မာဒိဋ္ဌိ ပုဂ္ဂိုလ်အစစ် ဖြစ်တော့တာပဲ။

ထိုရုပ်နာမ် ဖြစ်ပျက်တွေ့တော့တာဖြစ်သလဲ။ ခန္ဓာအာယတန ဓာတ်တွေ့တော့တာပဲ။ ဘယ်လိုတွေ့သလဲဆိုတော့ ပထဝီ ဓာတ်က ရုပ်၊ ကာယပသာဒက ရုပ် ဆိုတော့ ခန္ဓာအားဖြင့် ရူပက္ခန္ဓာ အစစ်ပဲ။ ဘယ်သူက ရူပက္ခန္ဓာ မတွေ့ပါဘူးလို့ပြော နိုင်သေးသလဲ။ ရုပ်(၂၀)ပါးတွင် အပါအဝင်ဖြစ်နေတာပဲ။ ကာယ ဝိညာဉ် နာမ်ကလေးတွေလိုက်တော့ ဝိညာဏက္ခန္ဓာတွေ တာပဲ။ အဲဒီ ဝိညာဏက္ခန္ဓာက တပါးတည်းဖြစ်တာမဟုတ်ဘူး။ သူ၏ယှဉ်ဖော် ယှဉ်ဖက် အပေါင်းအသင်းနဲ့ ဖြစ်တာ၊ မကွဲပြား ရဘူး။

အဘယ်ကြောင့် ဆိုသော် အာရုံဝတ္ထု တခုခုကို တွေ့ပြီ ဆိုလျှင် သင်္ခါရက စုပေးတယ်။ ဝိညာဉ်က သိအောင်လုပ်တယ်။ သညာက မှတ်သားထားတယ်။ ဝေဒနာက စံစားတယ်။ ဒါကြောင့် ဤလေးခု စုမိမှ ကိစ္စပြီးသည့်အတွက် ကာယဝိညာဉ် စိတ်ကလေးဖြစ်လာယင် ဖဿစသော သင်္ခါရက္ခန္ဓာထိုက်သော တရားတွေကလဲ ပါရတယ်။ မှတ်သားတဲ့ သညာက္ခန္ဓာထိုက်တဲ့ သညာကလဲ ပါရတယ်။ စံစားတဲ့ ဝေဒနာက္ခန္ဓာထိုက်တဲ့ ဝေဒနာ ကလဲ ပါရတယ်။ ဒီတော့ နာမ်ခန္ဓာ လေးပါး ပါသွားတာပဲ။

ပါသွားတော့ ဆိုခဲ့တဲ့ ရူပက္ခန္ဓာနှင့် ပေါင်းလိုက်တဲ့အခါ ခန္ဓာငါးပါးလုံး ဖြစ်မသွားဘူးလား။ အဲဒါ ခန္ဓာတွေ့တာပေါ့။ ခန္ဓာငါးပါးဖြစ် ခန္ဓာငါးပါးပျက် သိတယ်လို့ ဆိုရတယ်။ အာ ယတနလဲ ပထဝီဓာတ်က ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတန၊ ကာယပသာဒက ကာ

ယာ ယဘန၊ ကာယဝိညာဉ်က မနာယတန ထိုက်တယ်ဆိုတော့ အာယတနလဲ ပါသွားတာပဲ၊ ဓာတ်အားဖြင့် ဆိုလျှင် ပထဝီ ဓာတ်က ဖောဋ္ဌဗ္ဗဓာတ်၊ ကာယပသာဒက ကာယဓာတ် ၊ ကာယ ဝိညာဉ်က ကာယဝိညာဏဓာတ်ဆိုတော့ ဓာတ်လဲပါသွားတာပဲ၊ ဒါကြောင့် ဘုရားက ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်မသိယင် အပါယ်နဲ့ နီးတယ်လို့ ဟောသားတာဖြစ်တယ်။

အဝိဇ္ဇာ တဏှာ ဒိဋ္ဌိ ပါနေသေးလျှင် ဒါနကို ဤလူ့ပြည်က ဗြဟ္မာ့ပြည်ထိအောင် ရှေ့တော့ငွေတော့ ပုံလူ ပုံလူ၊ သီလကို ဝါဂွမ်း ကဲ့သို့ ဖြူစင်အောင် စောင့်စောင့်၊ သမထကို ဈာန်အဘိညာဉ်ရ၍ မြေလျှိုး မိုးပျံ့နိုင်အောင် အားထုတ် အားထုတ်၊ ကုသိုလ်ကံ ဈာန်အဘိညာဉ် အရှိန်ကုန်လျှင် အပါယ်ဘုံကျမှာပဲ။

ဒါဖြင့်လျှင် ဒါန သီလ သမထကား အလကားပဲလားလို့ မေးယင် အလကားတော့ မဟုတ်ပါဘူး အကျိုးကြီးပါတယ်။ ဒါနက လူ့ပြည်လူမင်း၊ လူမိဖုရား၊ လူသဋ္ဌေး၊ လူသဋ္ဌေးကတော် တို့၏ စည်းစိမ်တွေ ခံစားရပါတယ်၊ နတ်ပြည်မှာလဲ နတ်မင်း၊ နတ်မိဖုရား၊ နတ်သဋ္ဌေး၊ နတ်သဋ္ဌေးကတော်တို့၏ စည်းစိမ်တွေ ခံစားရပါတယ်။ သီလကလဲ လူ့ပြည် နတ်ပြည်မှာ ကြာကြာ စည်းစိမ်တွေ ခံစားရအောင် အကျိုးပေးပါတယ်။ သမထကလဲ ဗြဟ္မာ့ပြည်မှာ ဗြဟ္မာစည်းစိမ်တွေ၊ လူ့ပြည် နတ်ပြည်မှာ မြေလျှိုး မိုးပျံ့တဲ့ ဈာန်အဘိညာဉ်တန်ခိုး ဣဒ္ဓိပါဒ်တွေ ဖြစ်စေနိုင်တဲ့ အကျိုးတွေ ပေးပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အပါယ်ကျအောင် လည်ရမယ့် ကိစ္စက မပြီးဘူး။

ဒါကြောင့်မို့လို့ ဒီခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်ကို သိအောင် လုပ်ကြလို့ ဟောရတာ၊ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တွေ ထဲမှာလဲ အကုန်အပြည့်အစုံသိမှ နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်တာ မဟုတ်ပါဘူး။ တစိတ်တဒေသသိယင် ရောက်နိုင်ပါတယ်။ မူလ ပဏ္ဏာသ အဋ္ဌကထာမှာ “သာဝကာဟိ စတုန္နံ ဓာတုနံ ဧကဒေသမေဝ။ သမ္မသိတွာ နိဗ္ဗာနံ ပါပုဏန္တိ” လို့ ဆိုထားပါတယ်။ ဘုရား တပည့်သား သာဝကများဟာ ဓာတ်လေးပါးတို့တွင် တပါး တပါးကို ပိုင်းခြားအမှန် ကေန်သိလျှင် နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်နိုင်ပါ သတဲ့။

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် ဆိုတာကတော့ ဒီခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တွေ အကြောင်းအကျိုးဆက်စပ်ပြီး ဖြစ်နေပုံကို ပြဘာပါပဲ။ ထင်ရှား အောင် မြန်မာပြန်၍ ပြပါမယ်။

ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒ် မြန်မာပြန်

- ၁။ အဟုတ်အမှန် ကေန်မမြင် မထင်မလင်း၊ မသိခြင်း ဟူသော အကြောင်း တရား ထင်ရှား ရှိနေခြင်း ကြောင့် ပစ္စုပ္ပန်သံသရာ နှစ်ဖြာအမှု ပြုစု ပျိုးထောင် ခြင်းဟူသော သင်္ခါရ အစု ပြုပြင်မှုတို့သည် ဖြစ်ပွား ကုန်၏။
- ၂။ ပစ္စုပ္ပန် သံသရာ နှစ်ဖြာအမှု ပြုစု ပျိုးထောင်ခြင်း ဟူသော သင်္ခါရ တရား ထင်ရှား ရှိနေခြင်းကြောင့် ဘဝတပါး၌ ဝိညာဉ်တရား ဖြစ်ပွားလာ၏။

ဒုတိယအကြိမ်

- ၃။ ဘဝသစ်၌ ဝိညာဉ် တဖန် ဖြစ်ပြန်ခြင်း ဟူသော အကြောင်းတရား ထင်ရှား ရရှိလာသောကြောင့်၊ ရုပ် နာမ် နှစ်ပါးတို့သည် ဖြစ်ပွားလာ၏။
- ၄။ ရုပ်နာမ် အစု ဖြစ်ပေါ်မှုကြောင့် ဒွာရခြောက်မည် အကြည် ခြောက်ပါးတို့သည် ဖြစ်ပွားလာ၏။
- ၅။ ဒွာရခြောက်မည် အကြည်ခြောက်ပါး ထင်ရှား ရှိနေ ခြင်းကြောင့် အာရုံကို တွေ့မှုအပြား ဖဿခြောက်ပါး သည် ဖြစ်ပွားလာ၏။
- ၆။ ဖဿခြောက်ပါး ထင်ရှားရှိနေခြင်းကြောင့် အာရုံခံစား မှု ဝေဒနာစုခြောက်ပါးသည် ဖြစ်ပွားလာ၏။
- ၇။ ဝေဒနာခြောက်ပါး ထင်ရှား ရှိနေခြင်းကြောင့် ဝတ္ထု အာရုံ ကာမဂုဏ်ကို ခံမင်တုယ်တာ တဏှာခြောက်ပါး တို့သည် ဖြစ်ပွားလာ၏။
- ၈။ တဏှာခြောက်ပါး ထင်ရှား ရှိနေခြင်းကြောင့် စွဲလမ်း ပြင်းထန်သော ဥပါဒါန် လေးပါးသည် ဖြစ်ပွား လာ၏။
- ၉။ ဥပါဒါန်လေးပါး ထင်ရှားရှိနေခြင်းကြောင့် ကံဥပပတ် နှစ်ရပ်အပုံ ဘဝအစုံသည် ထင်ရှား ဖြစ်ပွားလာ၏။
- ၁၀။ ကံ ဥပပတ် နှစ်ရပ် အပုံ ဘဝ အစုံ ထင်ရှားရှိခြင်း ကြောင့် ပဋိသန္ဓေတည်နေစွဲငြိသည့် ဇာတိတရားသည် ဖြစ်ပွားလာ၏။

၁၁။ ဇာတိတရား ထင်ရှားရှိနေခြင်းကြောင့် အိုခြင်း၊ သေ
ခြင်း၊ စိုးရိမ်ခြင်း၊ ငိုကြွေးခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်း၊ နှလုံး
မသာယာခြင်း၊ သက်ကြီးရွှက်တင်ပင်ပန်းခြင်းတို့သည်
တခါတည်း ပါပြီး ဖြစ်ပွား လာကြကုန်၏။ ဤသို့
ချမ်းသာမဖက် ဆင်းရဲ သက်သက်သာဖြစ်သော တရား
အစုတို့သည် အကြောင်းအကျိုးပြု၍ ဖြစ်ပေါ်လာကြ
ကုန်၏။

ဤသည်ကား အားလုံးသော ပုဂ္ဂိုလ်များ နားလည်အောင်
ပါဠိမဖက် မြန်မာပြန်သက်သက် ဖော်ပြလိုက်ပါစွယ်။

ဤသို့ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် တရားစုများကို
သိကျွမ်းလိမ္မာမှ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ဆိုစလောက်သည်။ ဒါနုမူမျိုး၊
သီလမူမျိုး၊ သမထဘာဝနာမူမျိုးစုကား ကမ္ဘာအစဉ်အဆက်မှ
ဖြစ်ပျက်လာခဲ့သော ကမ္ဘာ့ တန်ဆာ တရားစုများ ဖြစ်သည်။
ငါတို့ ဘုရားပွင့်ရာ ကာလသည် အလွန် ကိလေသာ သောင်း
ကျန်းသော အသက်တရာတမ်းမှာပွင့်လာသဖြင့် ထိုကမ္ဘာ့တန်ဆာ
တရားစုများပင် တိမ်မြုပ်သောအခါဖြစ်၍ များစွာ ထုတ်ဖော်၍
ဟောတော်မူရသည်။

မြတ်စွာ ဘုရားပွင့်မှ ပေါ်ရှိလာသော တရားစုကား ခန္ဓာ
အာယတန ဓာတ် ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် တရားစုပေတည်း။ ထို့ကြောင့်
ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဆိုလျှင် ဘုရားပွင့်မှသိရှိရသော တရားစုကို အထူး
သိကျွမ်းလိမ္မာအောင် အားထုတ်သင့်ပေသည်။

သတ္တဝါတွေဟာ သံသရာ လောကကြီးထဲ၌ လှူဖြစ်ချည်၊ နတ်ဖြစ်ချည်၊ ဗြဟ္မာဖြစ်ချည်၊ ငရဲကျချည်၊ ခွေး၊ ဝက်၊ ကြက်၊ ငှက်တိရစ္ဆာန်ဖြစ်ချည် စသည် အလီလီဖြင့် တဘဝပြီး တဘဝ ဆက်ကာ ဆက်ကာ ဘဝအစဉ်မပျက် ဆက်လက် ကျင်လည်နေကြ ရခြင်းသည် အမှန် တရားကို မသိအောင် ဖုံးလွှမ်းထားသော အဝိဇ္ဇာနှင့် တယ်တစွဲမက်သော ဟဏှာတို့၏ လက်ချက် ကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။

အဝိဇ္ဇာဟူသော တရားကား အဟုတ်ရှိ၊ အမှန်ရှိ၊ တကယ်ရှိ သောတရားတို့ကို ဟုတ်မှန်သည့်အတိုင်း မသိမမြင်လေအောင် ဖုံးကွယ်ထားသော တရားတည်း။ တဏှာက ဘဝသံသရာက မထွက်ချင်အောင် ဆွဲငင်တတ်သောတရားတည်း။ ထိုတရားဆိုး များ ခြယ်လှယ်ထားသဖြင့် အဟုတ်အမှန်ရှိသော ရုပ်နာမ် တရားတို့၏ မမြဲခြင်းအနိစ္စ၊ ဆင်းရဲခြင်းဒုက္ခ၊ အစိုးမရခြင်း အနတ္တတို့ကို မသိမမြင်ပဲ၊ အဟုတ်အမှန် မရှိသော သဏ္ဍာန် ပညတ်ကိုစွဲ၍ လူကောင်၊ နတ်ကောင်၊ ဗြဟ္မာကောင်၊ ငရဲကောင်၊ တိရစ္ဆာန်ကောင် စသည်တို့ကို အဟုတ်ထင်အောင် သိမ်းပိုက် စွဲလမ်းလျက် ခန္ဓာကိုယ်ထဲ၌ အမြဲဘမ်ကိန်းအောင်းနေသော သက္ကာယဒိဋ္ဌိကြီး ရှိနေခြင်းဖြစ်သည်။ ဒါကြောင့် သံသရာက မထွက်နိုင်ကြတာ။

ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်သစ္စာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် စသည်တို့ကို မသိသော အတိဗာလ ပုထုဇဉ်အန္ဓု ပုထုဇဉ်မိုက် မကျွတ်ထိုက် သောပုဂ္ဂိုလ်မဖြစ်ကြစေနဲ့၊ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ် သစ္စာ ပဋိစ္စ သမုပ္ပါဒ်တို့ကို အဟုတ်အဟတ် အမှန်ကေန်သိသော ကျွတ်

ထိုက်သည့် ကလျာဏပုထုဇဉ်ဖြစ်အောင် အားထုတ်ကြ၊ ထိုမှ တဖန် သောတာပန်၊ သကဒါဂါမ်၊ အနာဂါမ်၊ ရဟန္တာထိ ဖြစ်အောင်အားထုတ်မှ သံသရာဝဲစလုတ်မှ ထွက်နိုင်ကြမယ်။

သောတာပန်ဖြစ်အောင်ဟာ ရူပါရုံ၊ သဒ္ဓါရုံ၊ ဂန္ဓာရုံ၊ ရုသာရုံ၊ ဖောဠဗ္ဗာရုံ၊ ဓမ္မာရုံ ဟူသော အတိုက်အာယာတန ခြောက်ပါးနှင့် စက္ခု သော တဃာန ဇီဝှာ ကာယ မနဟူသော အခံအာယတနခြောက်ပါး၊ မြင်သိ၊ ကြားသိ၊ နံသိ၊ စားသိ၊ တွေ့သိ၊ ကြံသိ ဟူသော အပွင့်ဝိညာဏ ခြောက်ပါးကို အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တအားဖြင့် ရှုမှတ်ကြ၊ ထိုမှတက်၍တက်၍ ထိုရုပ်နာမ်နှစ်ချက်တို့ကိုပင် အနိစ္စ၊ ဒုက္ခ၊ အနတ္တ၊ အသုဘအား ဖြင့် ထပ်ကာထပ်ကာ ရှုမှတ်ကြ၊ ဒါမှသာလျှင် သံသရာ ဇာတ် သိမ်း၍ ခန္ဓာပြတ်ငြိမ်းပြီး အမတာအမြတ်ကိန်းသို့ ရောက်ကြ ရမယ်။

ဒီတော့ မြတ်စွာဘုရားက သူ့ သားရာဟုလာကို ဟောခဲ့တဲ့ ဓာတ်လေးပါးကိုပဲ ဆက်ပြီးပြပါအုံးမယ်။ ဓာတ်သိယင် လွယ် ပါတယ်။ ဓာတ်သိယင် ခန္ဓာ အာယတန သစ္စာ ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ် တို့လဲ ပါသွားဟာပါပဲ။ နာတယ်။ ကျင့်တယ်ဆိုတဲ့ ပထဝီဓာတ် ဟာ ငါမဟုတ်ဘူး၊ သတ္တဝါမဟုတ်ဘူး၊ ယောက်ျားမဟုတ် ဘူး၊ မိန်းမ မဟုတ်ဘူး၊ သူ့ သဘောသူဆောင်နေတဲ့ ပရမတ္ထ သဘောတရားလေးသာဖြစ်တယ်။ အကြောင်းကြောင့် အကျိုး တရားလေး ပေါ်လာတာပဲ ဖြစ်တယ်။ ဖောက်ပြန်တတ်တဲ့ သဘောရှိတယ်။ မမြဲဘူးလို့ သေသေချာချာ ဉာဏ်ထဲမှာ ထင် လာဖို့ အရေးကြီးပါတယ်။

အချို့ကလဲ ပုတာ၊ အေးတာ တွေတယ်၊ တေဇောဓာတ်ပေါ့၊ ရှိန်ရှိန် ရှိန်ရှိန်နဲ့ တွေတယ်၊ အပူဓာတ်ပေါ့၊ အေးစက်အေးစက်နဲ့တွေတယ်၊ အအေးဓာတ်ပေါ့၊ အားလုံး ဖောဋ္ဌဗ္ဗတေဇောချည်းပဲ မှတ်၊ တချို့က လှုပ်လှုပ်ရှုရှု တွေတယ်၊ ဝါယောဓာတ်ပေါ့၊ အဲဒီတွေလာတဲ့ ဓာတ်တွေကို ဓာတ်သိယင်ပြီးတာပဲ။ “ဓာတ်မသိပဲ ဟတ္ထိယုန်ထင်သလို” ယောင်ချာချာ လှုပ်နေလျှင် အပါယ်ခွင်သွားလိမ့်မယ်၊ ပထဝီဓာတ်မဲတွေတွေ၊ အာပေါဓာတ်ပဲ တွေတွေ၊ တေဇောဓာတ်ပဲ တွေတွေ၊ ဝါယောဓာတ်ပဲတွေတွေ ဓာတ်လေးပါးတို့တွင် တပါးပါးတွေလျှင် နိဗ္ဗာန်နဲ့နီးပြီလို့ မှတ်၊ ဒါကြောင့် ဂါထာမ္မာဘဂ္ဂာ၊ ဖြစ်ပေါ်လာပြီးနောက် ချုပ်ပျောက် ချုပ်ပျောက် သွားကြသော နာမ်ရုပ်နှစ်ပါးတို့သည်။ အနိဓာနဂထာ၊ ငြိမ်းလေပြီးသော ဆီမီးပမာ သို့မိုးရာမရှိသောအဖြစ်သို့ ရောက်ကြလေကုန်၏လို့ အနက်မြန်မာပြန်ဆိုထားပါကယ်။

ရုပ်နာမ်နှစ်ပါး ဓာတ်တရားတို့သည် ဆီမီးများလိုပဲ၊ ဆီမီးတောက်ကို စေ့စေ့ကြည့်လျှင် တလူလူဘရိပ်ရိပ် တောက်နေသည်ကို မြင်လိမ့်မည်။ မီးအဟောင်းပျက်ပျက်ပြီး မီးအသစ်ထပ်ကာထပ်ကာ တောက်တောက်လာသည်ကို မြင်လိမ့်မည်။ မျက်စိတမှိတ် လျှပ်တပြက်မှ မကြာပဲ ပျက်ပျက်သွားတာ မြင်လိမ့်မည်။ ပျက်စီးသွားသော မီး၏အစား နောက်ထပ် တဖန် ပြန်၍ အသစ်ဖြစ်လာသောမီးကိုလည်း မြင်လိမ့်မည်။ ထိုအခါ တစ်ဘည်းတောက်နေသကဲ့သို့ ထင်ရသည်၊ ပျက်စီးသောမီးကလည်း တခြားမသွားဘူး၊ ဤနည်းအတူပင်၊ ရုပ်ဓာတ်၊ နာမ်

ဓာတ်တွေဟာလဲ အဟောင်းပျက် အသစ်ဖြစ်၊ အဟောင်းပျက် အသစ်ဖြစ်နဲ့ တစပ်တည်းထင်ရသည်။ အမှန်မှာ မီးကဲ့သို့ဖြစ်လိုက် ပျက်လိုက် ဖြစ်လိုက်ပျက်လိုက်နဲ့ ဖြစ်ပျက်၍သာ နေကြသည်။ မျက်စိတမှိတ် လျှပ်တပြက်မျှ တည်နေခြင်းမရှိ၊ အဖြစ်အပျက် မြန်လို့သာ တစပ်တည်းထင်ရသည်။ တခြားလဲ ပြောင်းရွှေ့ တာမဟုတ်ဘူး၊ ဒါကို မြင်အောင်၊ ထင်အောင်ကြည့်နိုင်မှ တရား ကို မြင်တယ်လို့ ခေါ်ရတယ်။

နာကျင်လာတယ်၊ သူ့သဘောနဲ့သူဖြစ်၊ သူ့သဘောနဲ့သူ ပျက်သွားတာပဲ၊ စေးထိုင်းလာတယ်၊ သူ့သဘောနဲ့သူဖြစ်၊ သူ့ သဘောနဲ့သူ ပျက်သွားတာပဲ၊ ပူအေးလာတယ်၊ သူ့သဘောနဲ့သူ ဖြစ်၊ သူ့သဘောနဲ့သူ ပျက်သွားတာပဲ၊ လှုပ်ရှားလာတယ်၊ သူ့ သဘောနဲ့သူဖြစ်၊ သူ့သဘောနဲ့သူပျက်သွားတာပဲ၊ ဒါပေ မယ့် လူတွေထင်နေတာက ငယ်ငယ်တုန်းကရုပ်တွေ အခုထိရှိနေ သေးတယ်လို့ ထင်နေကြတယ်၊ ထင်မှာပေါ့၊ အဝိဇ္ဇာက အမှန်တရားကို ဖုံးလွှမ်းထားတာကိုး၊ ဝိဇ္ဇာဉာဏ်နဲ့ကြည့်တော့မှ အမှန်ကိုသိတယ်၊ ငယ်ငယ်တုန်းကအတိုင်း ရှိနေယင် ဘယ်ကြီး လာမလဲ၊ ဟောင်းနွမ်းလာမလဲ၊ စဉ်းစားကြည့်ယင်တောင် သိ နိုင်ပါတယ်၊ ဒါကြောင့် ဂါထာမှာ အနာဂတေ၊ မဖြစ်သေးမီ၊ အနာဂတ်ကာလစဉ်။ ပုဗ္ဗော၊ အသစ်ဖြစ်ဖို့ရာ အပုံအစုသည်။ နတ္ထံ၊ မရှိချေတဲ့၊ ဖြစ်ဖို့ရာတနေရာက အစုအပုံလဲ မရှိပါဘူးလို့ ဆိုလို တယ်။

ပစ္စုပ္ပန်ဆဲဆဲသာ ခဏကလေးရှိနေတာပါ၊ ဘယ်ကမှ လာ တာလဲမဟုတ်ဘူး၊ ဘယ်သွားပြီး စုပုံနေတာလဲ မဟုတ်ဘူး၊

ပဋိစ္စသမုပ္ပါဒ်နည်းအရ သူ့အကြောင်းရှိလို့ သူ့အကျိုးလေး
ဖြစ်ပေါ်လာတာပါပဲတဲ့။ ဒါဖြင့် တာရှည်ခံသလားဆိုတော့
ယေပီ၊ အကြင်ပစ္စုပ္ပန်ရုပ်နာမ်တို့သည်လည်း။ တိဋ္ဌန္တိ၊ မျက်စိ
တမှိတ် လျှပ်တပြက်မျှ မရှည် ခဏလေးသာ တည်ကြကုန်၏လို့ဆို
တယ်။ ခဏလေး ဖောက်ပြန်ကုန်ဆုံး ပျက်ပြုန်းသွားကြတာပဲတဲ့။
ဥပမာအားဖြင့်ဆိုလျှင်အပ်ဖျားပေါ်မှာတင်ထားသော မုန်ညင်း
စေ့ကဲ့သို့ တင်လို့မရ ခဏတာဖြစ်တယ်လို့ ဆိုလိုတယ်။ အပ်ကလဲ
သေး မုန်ညင်းစေ့ကလဲငယ်တော့ အဘယ်မှာ တာရှည်အောင်
တင်လို့ရမလဲ။ ဒါကြောင့် ဂါထာမှာ၊ အာရဂ္ဂေ၊ သေးငယ်အပ်
သွား ပွတ်ဆောက်ဖျား၌၊ သာသပူပမာ အလျှင်အလျား တင်
ထားအပ်သောမုန်ညင်းစေ့ ပမာဖြစ်ကြရပါကုန်တော့သတည်း။
သာဓု၊ သာဓု၊ သာဓု။

ကဲ-သာသနာတော်ကြီးနဲ့ကြုံဆဲအခါ ဝိပဿနာတရား ဟော
လို့တော့ ပြီးပါပြီ။ ဝိပဿနာတရား ဝိပဿနာအလုပ်ဟာ
တကယ်အဖိုးတန်၍ အကောင်းဆုံးဖြစ်တဲ့ အလုပ်ကြီးနော်။ လူ
ဖြစ်ကျိုးနပ်အောင်၊ ဘဝကူးကောင်းအောင် ကြိုးစား အား
ထုတ်ကြ၊ တရားအားထုတ်၊ တရားနာပြီးလျှင် သစ္စာဓိဋ္ဌာန်
ဆိုကြပါစို့။ တရားဟော တရားနာ တရားအားထုတ်ပြီးမှဆိုတဲ့
သစ္စာဓိဋ္ဌာန်ဟာ တကယ်စွမ်းပါတယ်။

သစ္စာဓိဋ္ဌာန်ပြုပုံ

- သစ္စာဓိဋ္ဌာန်ပြုတယ်ဆိုတာ (၁) သီလကလဲ ဖြူစင်ရတယ်၊
(၂) ဖြောင့်မှန်သောစကားလဲ ဖြစ်ရမယ်၊ (၃) ကိလေသာ

မြို့မဝင်သည့် ဖြူစင်သောစိတ်ထားလဲ ရှိရတယ်။ (၄) ရှေး၌ ဖြစ်ပေါ် ပွင့်တော်မူကြကုန်သော ဘုရားရှင်တို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူး ကိုလဲ အာရုံပြုရတယ်။ (၅) ဓမ္မအမှမ်း တရားတော်အစွမ်းကိုလဲ ဆင်ခြင်ရတယ်။ (၆) ငါဒီလို သစ္စာဆိုသည့်အတိုင်း ဖြစ်မှာ ပဲလို သစ္စာ၏စွမ်းပကားကိုလဲ ယုံကြည် အားထားရတယ်။ (၇) သတ္တဝါတွေအပေါ် သနားတဲ့ မေတ္တာတရားလဲ ရှိရ တယ်။ ဒီလို အင်္ဂါခုနစ်ပါးတို့နှင့်ပြည့်စုံမှ အစွမ်းထက်တယ်။ အောင်မြင်တယ်နော် (သတိရှိကြ)။

ရှေးအခါက သဋ္ဌေးသမီး သုဇာတာဆိုတဲ့ အမျိုးသမီး တယောက်ရှိတယ်။ အခြားတရွာက သဋ္ဌေးသားတယောက်နဲ့ မိဘနှစ်ပါး ပေးစားထားတော့ ရှေးထုံးစံအတိုင်း လင် ယောက်ျားနေထိုင်ရာရွာသို့ လိုက်ပါပြီးသွားတယ်။ သုံးနှစ် သုံးမိုးလောက်ကြာတော့ သူ့မိဘနှစ်ပါးထံပြန်ပြီး ကန်တော့ ချင်သည့်အတွက် သူ့ယောက်ျားကို ပြောတယ်။ “မောင်ရယ် မိဘထံ ပြန်မရောက်တာလဲ သုံးနှစ်လောက်ရှိသွားပြီ။ မိဘထံ ခဏပြန်၍ မိဘနှစ်ပါးကို ကန်တော့ချင်ပါတယ်” ဟု ပြော တော့ အေးအေး....ပြန်တာပေါ့။ ငါလိုက်ပို့မယ်ဆိုပြီး လှည်း တစီးနဲ့ စားနပ်ရိက္ခာများတင်ပြီး သွားကြတယ်။

မြို့အနီးအပါးသို့ ရောက်သွားသောအခါ တိုင်းပြည် အုပ် ချုပ် မင်းလုပ်တဲ့ ဗြဟ္မဒတ်မင်းက တိုင်းခန်းလှည့်လည်တဲ့အခါ နဲ့ ကြုံသွားတော့ သဋ္ဌေးသမီး လှည်းနောက်က စီးလိုက်လာ တာ မြင်သွားတယ်။ ထိုအခါ ဗြဟ္မဒတ်မင်းက သူ့ဇာတာ၏ အဆင်းရုပ်ဝါ လှပတာမြင်ဟော့ တခဏအတွင်း မင်းအချင်းတို့

ကိုခေါ်ပြီး လှည်း နောက်က လိုက်လာသော မိန်းမဟာ “သသာမိက အသာမိက” အရှင် လင်ယောက်ျား ရှိသလား၊ မရှိဘူးလားလို့ အမေးခိုင်းတယ်။

မင်းချင်း ယောက်ျားတို့က မေးမြန်းတော့ သသာမိက လှည်းမောင်းတဲ့လူဟာ သူ့ယောက်ျားပါလို့ ပြန်ပြောတယ်။ မင်းချင်းတွေပြန်၍ သူ့မှာ ယောက်ျားနဲ့ပါ။ လှည်းမောင်းသူ ဟာ သူ့ယောက်ျားဖြစ်ပါတယ်လို့ ပြောပြတော့ ဘုရင်ဟာ ဒေါသထွက်ပြီး တခါတည်း သူ၏ဦးသျှောင်ကိုချွတ်ကာ မလွတ် သာအောင် လှည်းနောက်လိုက်ပြီး ခိုးထုပ်အဖြစ် ဝှက်ထားခိုင်း တယ်။ အာဏာရလာပြီလားဆိုယင် ရှေ့နောက်မမြင် ထင်ရာ ကိုစိုင်း၍ ထင်တိုင်းလုပ်တတ်ကြတယ်။

ဘုရင်၏ ဦးသျှောင်ကို မင်းချင်းတွေသွားပြီး လှည်းနောက် မှာ အသာဝှက်ထားလိုက်ကြတယ်။ ထို့နောက် မကြာခင် ဘုရင် ဦးသျှောင်ပျောက်တယ်ဆိုပြီး ဟိုရှာ ဒီရှာ ရှာချင်ယောင်ဆောင် ကာ လှည်းမောင်းသူကိုသာ တရားခံအဖြစ် လုပ်လိုက်ကြတယ်။ ဘယ်လောက် မှတရားသလဲ စဉ်းစားကြည့်ကြ။ ထို့နောက် တရားခွင် တင်တယ်ဆိုပြီး သုသာန်ထုတ်၍ သတ်မည့်ဆဲဆဲ သုဇာ တာလဲ ပစ္စည်းတွေပစ်ပြီး လင်နောက်လိုက်သွားတယ်။ ဟိုသုသာန် ကျတော့ သူဘာတတ်နိုင်သလဲ၊ အတင်းဆဲလို့လဲမဖြစ် တောင်း ပန်လို့ မရ ချုံးပဲ့ချ ငိုရှာတယ်။

နောက်တော့ အကြံရကာ ငါ့မှာ တခြားကိုးကွယ်ရာတော့ မရှိပြီ။ သစ္စာခံဋ္ဌာန်ပြုမပဲဟု စိတ်ထဲ၌ သတိရကာ “ကျွန်မမှာ ဤယောက်ျားဟာ မိဘနှစ်ပါး ပေးစားထားတာလဲ မှန်ပါ

တယ်၊ လင်မယားဖြစ်သည့်နေ့ကစ၍ တခြား ယောက်ျားကို စိတ်ထဲကမှ မပြစ်မှားတာလဲမှန်ပါတယ်။ ဤမှန်ကန်သော သစ္စာ စကားကြောင့် ကျွန်မ၏ လင်ယောက်ျားအား ကယ်မသူ ပေါ် ပါစေသတည်း” လို့ သစ္စာ ဆိုလိုက်တယ်။ သူ့ သစ္စာခံဋ္ဌာန်က ဆိုခဲ့ သည့်အတိုင်း သီလလဲ ဖြစ်တယ်။ မှန်ကန်သော စကားလဲ ဖြစ် တယ်။ စိတ်ထားလဲကောင်းတယ်။ ရတနာသုံးပါးလဲ ကြည်ညိုတဲ့ ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်တယ်။ တရားတော်နဲ့လဲညီတယ်။ သစ္စာကိုလဲ ယုံကြည် တယ်။ အားကိုးတယ်။ သူ့ ယောက်ျားကိုလဲ သနားတယ်ဆို တော့ အင်္ဂါ(၇)ပါး ပြည့်စုံနေတာပေါ့။

ဒီတော့ မတရားတာကို မကြားချင်တဲ့ သိကြားက မနေနိုင် တော့ဘူး။ တခါတည်း အမြန်ပဲဆင်းလာတယ်။ ထိုအခါမှာ သူ့သတ်သမား မင်းချင်း ယောက်ျားတွေက သုဇာတာ၏ ယောက်ျားကို လည်ပင်းစဉ်းနှိုးတုံးပေါ်မှာတင်ထား၍ သူ့သတ် သမားတွေက လည်ပင်းကို ဖြတ်မယ်လို့ ဓားနဲ့ရှယ်နေစဉ် ရှင် ဘုရင်ကလဲ မိမိကိုယ်တိုင် မြင်ချင်လို့ အကြည့်၊ သိကြားမင်းက လှည့်လိုက်တော့ သုဇာတာ၏ ယောက်ျားက ဆင်ပေါ်ရောက်၊ ရှင်ဘုရင် အယုတ်မာဟာ ခေါင်းပြုတ်ပြီးသွားသတဲ့။

ဒီအခါကျမှ သိကြားမင်းက ကောင်းကင်မှာ ရပ်တည်လျက် “အို...တိုင်းသူပြည်သား လူအများတို့ ငါသည် မကောင်းသူ ပယ်၍ ကောင်းသူကယ်သော သိကြားမင်းဖြစ်သည်။ သင်တို့ တိုင်းသူပြည်သားနဲ့ ဤသူတော်ကောင်း ယောက်ျားကို ဆင်းရဲ အောင် ညှဉ်းဆဲတဲ့ မင်းယုတ်မာကို သူလုပ်တာ သူခံဆိုတဲ့ သဘောအနေနဲ့ ငါလုပ်လိုက်ပေပြီ။ ဤသုဇာတာ၏ လင်

ယောက်ျား သဋ္ဌေးသားကိုသာ မင်းအဖြစ် တင်မြှောက်ကြ ပေတော့ဟု ပြောကာ ပြန်သွားတယ်။

အဲဒီအခါကျမှ တိုင်းသူပြည်သား လူအများလည်း သိကြား ပေးတဲ့ ဘုရင်ဆိုပြီး အလွန် ခင်မင် ကြည်ညိုကြတယ်။ သဋ္ဌေး သားကလည်း တရားကို အလေးထား၍ အကျင့်ခိုင်းတော့ တတိုင်းလုံး လူတွေ နတ်ပြည်ရောက်ကြတယ်။

ကဲ-ကဲ ဒီ သုဇာတာတို့ လင်မယားထုံးကို နှလုံးမူ၍ သစ္စာ ခံဉာဏ်ပြုကြရမယ်။

အကျွန်ုပ်တို့ အားထုတ်ရသော သိက္ခာသုံးရပ် အကျင့်မြတ်၏ ကုသိုလ်သည် နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း အကျင့်ကောင်း၊ တရား ကောင်းဟု ယုံကြည်ပါသည်။ ဤသို့မှန်ကန်သော သစ္စာစကား ကြောင့် မြန်မာပြည်ကြီး ဝပြီးသာယာ၍ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ သာသ နာသည် ရောင်ဝါနေသို့ ထွန်းကားလျက် ခုနစ်ရက်သားသမီး များ ကပ်ကြီးသုံးပါးမှ ကင်းသွားအောင် စောင့်ရှောက် မည့်သူများပေါ်ပေါက်ပါစေသား၊ ပေါ်ပေါက်ပါစေသောစ။

၂၄။ ဘုရားရှိခိုး အမျိုးမျိုးနှင့်

ရှိခိုးရခြင်းအကျိုး

မြတ်စွာဘုရားသခင် လက်ထက်တော်က နတ်တို့ သနင်း သိကြားမင်းက လျှောက်ထားတယ်။ “ဘုန်းတော်ကြီးသော မြတ်စွာဘုရား၊ သတ္တဝါများသည် ဘေးရန်အန္တရာယ် အသွယ် သွယ်လွတ်ကင်း၍ စိုးရိမ်ကြောင့်ကြ သောကဗျာပါဒ မရှိခြင်း၊ ချမ်းသာစွာနေထိုင်ခြင်းတို့ကို လိုလားကြပါသည်။ ထိုသို့မနေ ကြပဲ ဘေးအမျိုးမျိုး၊ ရန်အသွယ်သွယ်၊ အန္တရာယ်တွေ ပတ်လည်ဝိုင်းလျက် စိုးရိမ်ကြောင့်ကြ သောကဗျာပါဒတို့နှင့် တွေ့ဆုံနေရခြင်းမူ အဘယ်ကြောင့်ပါနည်း” ဟု လျှောက် ထားတယ်။

“သိလိုရေးကြောင့် မေးခွန်း လျှောက်ထား၊ အိုသိကြား၊ သတ္တဝါတွေဟာ တဦးကောင်းစားယင် တဦးက မလိုလားခြင်း ဣဿာတရား၊ မိမိစည်းစိမ်ချမ်းသာတို့ကို ဝန်တိုမိစွာရှိခြင်း မစ္ဆရိယတရား၊ ထိုနှစ်ပါးတို့ကြောင့် ဘေးအန္တရာယ် များ ကြဘယ်” ဟု ပြောကြားတော်မူသည်။

“ဒါဖြင့်ယင် အဘယ်ကြောင့် ငြူစူခြင်း ဣဿာ၊ ဝန်တိုခြင်း မစ္ဆရိယတရား ဖြစ်ပွားကြပါသနည်း” ဟု ပြန်လျှောက်တော့—

“အချို့သောသတ္တဝါတို့သည် မိမိနှင့် သဘောချင်း တိုက်ဆိုင် သူတို့ကို ချစ်ခင်လိုလားခြင်း၊ မိမိနှင့် သဘောချင်းမတူသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို မလိုမုန်းထားခြင်းကြောင့် ဣဿာ မစ္ဆရိယတရား ဖြစ်ပွားကြတယ်” ဟု ဖြေကြားတော်မူသည်။

“ဒါဖြင့်ယင် အဘယ်ကြောင့် အချို့သော သူတို့ အပေါ် ချစ်ခင်လိုလားခြင်း၊ အချို့သောသူတို့အပေါ် မလိုမုန်းထား ခြင်း ဖြစ်ပွားကြပါသနည်း” ဟု လျှောက်ထားတော့ “သဗ္ဗေ ပုဂ္ဂလာနာနာဇ္ဈာသယာ - ဆိုသည့်အတိုင်း သတ္တဝါတွေဟာ အလိုဆန္ဒအမျိုးမျိုး ရှိကြတယ်၊ အချို့ကား လောဘကြီးကြ တယ်၊ အချို့ကား ဒေါသကြီးကြတယ်၊ အချို့ကား မောဟ ကြီးကြတယ်၊ အချို့ကား မာနကြီးကြတယ်၊ အချို့ကား အယူသည်းကြတယ်၊ ဒါကြောင့် ချစ်ခြင်း မုန်းခြင်းဖြစ်ကြတာ ပဲ” လို့ ဖြေကြားတော်မူတယ်။

“ဒါဖြင့်ယင် အဘယ်ကြောင့် အလိုဆန္ဒမတူကြပါသနည်း” ဟု လျှောက်ထားတော့ “တွေးတေးကြံစည်ခြင်း ဝိတက်၊ နှလုံး သွင်းခြင်း မနသိကာရ၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်း အဓိမောက္ခ မတူကြလို့ ဖြစ်တယ်” ဟု ဖြေကြားတော်မူပါသည်။

“ဒါဖြင့်ယင် အဘယ်ကြောင့် ကြံစည်တွေးတော၊ နှလုံး သဘော၊ ဆုံးဖြတ်ခြင်းမတူကြပါသနည်း” ဟု လျှောက်ထား တော့ “သံသရာခွဲထွင်တတ်တဲ့ အဝိဇ္ဇာ၊ တဏှာ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိ၊ ဝိစိကိစ္ဆာဆိုတဲ့ အန္တရာယ်တရားတွေက ခြယ်လှယ် နှိပ်စက် အုပ်စိုးနေလို့” ဟု ဖြေတော်မူသည်။

ဒါကြောင့် ဒီတရားတွေပျောက်အောင်၊ မချဲ့ထွင်နိုင်အောင်၊ မခြယ်လှယ်နိုင်အောင်၊ မအုပ်စိုးနိုင်အောင် အန္တရာယ်ကင်း ဖြစ်သည့် ရတနာသုံးပါး၊ ဆရာ၊ မိဘ၊ အနန္တော အနန္တ ငါးပါးကို အိပ်ရာဝင် အိပ်ရာထ နေ့စဉ်မှန်မှန် ရှိခိုးကန်တော့ ကြရန်လိုပါသည်။ ထို့ကြောင့် မြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော် ရှေ့ဥဒေါင်းမင်းဘဝတွင် ရှေးရှေးက မြတ်စွာဘုရားများကို ဖူးတွေ့၍ ရှိခိုးပူဇော်ခဲ့သော အလေ့ အကျင့်များကြောင့် အာသေဝန ပစ္စည်း၊ ပကတူပ နိဿယပစ္စည်းတပ်ပြီး၊ တိရစ္ဆာန် ဥဒေါင်းဖြစ်တဲ့ အခါတောင် ဘုရားရှိမခိုးပဲ မနေနိုင်၊ နံနက် အခါတိုင်း အိပ်ရာမှထပြီး အရောင်တွေနဲ့ ထွက်ပေါ်လာသော နေမင်းကြည့်ရုံ၍ ဦးခေါင်းညှစ်ကာ ရှိခိုးပြီးလျှင် ရှေးရှေး ဘုရားရှင်တို့၏ ကိုယ်တော်ရောင်၊ ဉာဏ်တော်ရောင်တို့ကို အာရုံ ပြု၍ “ဥဒေတယံ” အခြေခံသော ဂါထာဖြင့် ဦးခေါင်းညှစ် ကာ ရှိခိုးပြန်သည်။

ဤသို့ ရှိခိုးရသော ကုသိုလ်ကံ စေတနာကြောင့် မျက် မှောက်ဘဝတွင် မုဆိုးတို့၏ ဘေးရန်အန္တရာယ်မှစ၍ လွတ် ကင်းပြီး စိုးရိမ်ခြင်း၊ ကြောင့်ကြပျာပါဒမရှိ ပကတိချမ်းသာစွာ နေထိုင်ရပါလိမ့်လို့ ဆုတောင်းတယ်။ ဤသို့သော သူတော် ကောင်းတို့၏ ထုံးကို နှလုံးပိုက်၍ ဘုရားရှိခိုးကြ။

ဘုရားရှိခိုးရခြင်း၏ အကျိုးက (၈)ပါးရှိတယ်။

- (၁) ဒိသာသု ပူဇိတော ဟောတိ၊ သွားလေရာ အရပ်ရှစ်မျက်နှာတို့၌ အပူဇော် အချီးမြှောက် ခံယူရခြင်း။

- (၂) တိက္ခပညော ဟောတိ၊ သွက်သွက်လက်လက်နဲ့ ထက်မြက်သော ဉာဏ်ပညာရှိခြင်း။
- (၃) သဗ္ဗေ သတ္တာ နုဝတ္တန္တိ၊ ကိုယ်အလို လိုက်ပြီး ကိုယ်အကြိုက်ကိုသာ လုပ်ကိုင် ပေးကြသော အခြေအရံ ပရိသတ်တို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်း။
- (၄) အမိ တဘောဂလဒ္ဓာ၊ မရေတွက် နိုင်သော စည်းစိမ်ဥစ္စာ ရတနာတို့နှင့် ပြည့်စုံခြင်း။
- (၅) ဝဏ္ဏဝန္ဓော ဟောတိ၊ ဘဝတိုင်း ဘဝတိုင်း အဆင်းရုပ်ရည် ချောမောလှပခြင်း။
- (၆) ပဋိကန္ဓော ဟောတိ၊ ကိုယ်တွင်မက စိတ်ပါ လှပသည့်အတွက် သူတပါးတို့က နှစ်သက်ပြီး အကျိုးစီးပွား လိုလားခြင်း။
- (၇) အမိတ္တာနံ ပိယော ဟောတိ၊ အလျင်က ရန်သူပင်ဖြစ်စေ၊ မိမိနှင့် ရင်ဆိုင် တွေ့ကြုံလာ ပါက ချစ်ချစ်ခင်ခင် စုံစုံမက်မက် လေးစား လာရခြင်း။
- (၈) ယသော အဗ္ဘုဂ္ဂတော ဟောတိ၊ ကောင်းမြတ် သော သတင်းကျော်စောပျံ့နှံ့ခြင်း။

၂၃၆ ဓမ္မာစရိယ ဦးတင်မြင့်

ဤသို့ အကျိုးတရား(၈)ပါးတို့ကို ဆုမတောင်းပဲ ပြည့်စုံ
ပါသည်ဟု ထေရအပဒါန် ပါဠိတော်မှာ လာပါသည်။ ယုံယုံ
ကြည်ကြည်နှင့် ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ၊ ဆရာ၊ မိဘတို့အား
အမူးထား၍ မိမိတို့ထက် အသက်သိက္ခာ၊ ဂုဏ်ဝါကြီးမြင့်
သော သူတို့အား လေးစားရုံသေပြီး နေ့စဉ်မသွေ ရှိခိုးပူဇော်၍
နေထိုင်ကြပါရန် တိုက်တွန်းအပ်ပါသည်။

၁။ အနန္တငါးပါး ဘုရားရှိခိုး

၁။ ဗုဒ္ဓေါမေ သီသေတိဋ္ဌတု၊
ဓမ္မောမေ သီသေတိဋ္ဌတု၊
သံဃောမေ သီသေတိဋ္ဌတု၊
မာတာပီတရောမေ သီသေတိဋ္ဌတု၊
အာစရိယောမေ သီသေတိဋ္ဌတု၊
တံအာဒရေန နမာမဟံ။

(၁) ဗုဒ္ဓော၊ သစ္စာလေးရပ် တရားမြတ်ကို တပ်အပ်
ထင်ထင် သိမြင်တော်မူသော ဘုရားရှင် ကိုယ်တော်
မြတ်သည်။ မေ၊ တပည့်တော်၏။ သီသေ၊ ဦးခေါင်း
ရတနာမြတ်အင်္ဂါ၌။ တိဋ္ဌတု၊ သနားပို၍ တည်းခို
ရှင်ပျော်တည်နေတော် မူပါဘုရား။

ဒုတိယအကြိမ်

(၂) ဓမ္မော၊ မင်္ဂလေးတန်၊ ဖိုလ်လေးတန်၊ နိဗ္ဗာန် ပရိယတ် ဆယ်ပါးသော တရားတော် မြတ်သည်။ မေ၊ တပည့်တော်၏။ သီသေ၊ ဦးခေါင်း ရတနာမြတ် အင်္ဂါ၌။ တိဋ္ဌတု၊ သနားပို၍ တည်းခိုရှင်ပျော်တည် နေတော်မူပါဘုရား။

(၃) သံဃော၊ မဂ္ဂဋ္ဌာန် ဖလဋ္ဌာန်ရှစ်တန် အရိယာမြတ် သံဃာနှင့် သမ္မုတိဝင် သံဃာတော် အရှင်မြတ် များသည်။ မေ၊ တပည့်တော်၏။ သီသေ၊ ဦးခေါင်း ရတနာမြတ်အင်္ဂါ၌။ တိဋ္ဌတု၊ သနားပို၍ တည်းခို ရှင်ပျော် တည်နေတော်မူပါ ဘုရား။

(၄) မာတာပိတရော၊ မြင်းမိုရ်တောင်ဦး မကကျူးသည့် ကျေးဇူးအရှင် မွေးမိခင်နှင့် ဖခင်မြတ်ဖျား ထိုနှစ်ပါးသည်။ မေ၊ တပည့်တော်၏။ သီသေ၊ ဦးခေါင်းရတနာမြတ်အင်္ဂါ၌။ တိဋ္ဌတု၊ သနား ပို၍ တည်းခိုရှင်ပျော် တည်နေတော်မူပါဘုရား။

(၅) အာစရိယော၊ မကောင်းမြစ်တာ၊ ကောင်းရာညွှန် လတ်၊ အတတ်ပညာ ထိုနှစ်ဖြာကို ကောင်းစွာ သင်ကြား ဆရာများသည်။ မေ၊ တပည့်တော်၏။ သီသေ၊ ဦးခေါင်းရတနာ မြတ်အင်္ဂါ၌။ တိဋ္ဌတု၊ သနားပို၍ တည်းခိုရှင်ပျော် တည်နေတော်မူပါ ဘုရား။

တံ၊ ထိုအနန္တဂိုဏ်းဝင် ကျေးဇူးရှင်ငါးပါးကို။ အဟံ၊
တပည့်တော်သည်။ အာဒရေန၊ ရှိသေလေးစားဂါရဝတရားဖြင့်။
နမာမိ၊ ဦးနှိုင်းရိုကျိုး လက်စုံမိုး၍ ရှိခိုးကန်တော့ပါ၏ အရှင်
ဘုရား။

၈။ အောင်မြင်းရှစ်ပါး ဘုရားရှိခိုး

(၁) မာရ်ဂဇံ ယက္ခံစောရံ၊ စိဉ္ဇမာဏဉ္ဇ သစ္စကံ။
နာဂံဗြဟ္မံ ဇိနောဇေတိ၊ ဒေတု မေ ဇယမဂ်လံ။

ယောဇိနော၊ အကြင်မြတ်စွာဘုရားသည်။ မာရ်၊ ရတနာ
ရွှေစင်၊ မြတ်ပလ္လင်ကို လိုချင်သောအား၊ လုချင်ငြား၍၊
ထောင်လွှားမာန်ပြင်း မာရ်နတ်မင်းကိုလည်းကောင်း။ ဂဇံ၊
နာဠာဂီရိ မည်ရှိကျော်ထင် မင်းစီးဆင်ကိုလည်းကောင်း။ ယက္ခံ၊
အာဠာဝက အမည်ရှိသည့် ယက္ခစွယ်ပြူး နတ်ဘီလူးကို
လည်းကောင်း။ စောရံ၊ အဂ္ဂုလိမာလ နာမကျော်ဟီး ခိုးသူကြီး
ကိုလည်းကောင်း။ စိဉ္ဇမာဏဉ္ဇ၊ သီတင်းတော်ပုပ် လာဘ်ကြီး
ယုတ်အောင် မဟုတ်မဟတ် လုပ်ဇာတ်စွဲလာ၊ စိဉ္ဇမာဉ္ဇပ မိန်းမ
ယုတ်ကိုလည်းကောင်း။ သစ္စကံ၊ ဝါဒတထောင် နှုတ်ရဆောင်၍

မာန်ထောင်ကြားမိုက် သစ္စက ပရိပိုင်ကိုလည်းကောင်း။ နာဂံ၊
အခိုးအလုံ့ လွန်ပြင်းထန်သည့် နန္ဒောပနန္ဒ နာမမည်သင်း နဂါး
မင်းကိုလည်းကောင်း။ ဗကဉ္စ၊ မှားယွင်းဖောက်ပြန် မိစ္ဆာ
ဉာဏ်ဖြင့် အမှန်ယူသည်း ဗကဗြဟ္မာကြီးကို လည်းကောင်း၊
ဇေတိ၊ ခန္တိမေတ္တာ၊ သစ္စာတရား လက်ကိုင်ထား၍ ထင်ရှား
မသွေ အောင်မြင်တော်မူလေပြီ။ သောဇိနော၊ ရှစ်ပါးရန်သူ
အောင်မြင်တော်မူသော ထိုမြတ်စွာဘုရားသည်။ မေ၊ အကျွန်ုပ်
၏။ ဇယမင်္ဂလံ၊ အောင်ခြင်းမင်္ဂလာကို။ ဒေတု၊ ပေးသနားတော်
မူပါ။ ရှေ့ဘုန်းတော်သခင် အရှင်သူမြတ်ကြီး ဘုရား။

ဃ။ ခုနစ်နေ့ ဘုရားရှိခိုး

- (၁) သြက္ကန္တော ဂုရုဝါရသ္မိံ၊ သုက္ကဝါရေ ဝိဇာယတိ။
 နိက္ခန္တော စန္ဒြဝါရသ္မိံ၊ သမ္ဗုဒ္ဓေ ဗုဓဝါရကေ။
- (၂) သောရိဝါရေ ဓမ္မစက္ကံ၊ အင်္ဂဝါရေတု နိဗ္ဗုတော။
 သုရေတေဇော ဣမေသတ္တံ၊ အဟံဝန္ဒာမိသဗ္ဗဒါ။

ဂုရုဝါရသ္မိံ၊ မဟာသက္ကရာဇ်၊ ခြောက်ဆယ့်ခုနစ်ခု၊ ဥတု
 ဂိမ္မ ဝါဆိုလပြည့် ကြာသပတေးနေ့၌၊ သြက္ကန္တော၊ ကြည်သာ
 နှစ်ခြိုက် ဝမ်းကြော တိုက်၌၊ ကိန်းဆိုက်သန္ဓေ တည်နေတော်
 မူ၍။ သုက္ကဝါရေ၊ ခြောက်ဆယ့်ရှစ်ခုနစ်၊ ဥတုဂိမ္မ၊ ကဆုန်
 လပြည့် သောကြာနေ့၌။ ဝိဇာယတိ၊ ဆယ်လ စေ့သော်၊
 မယ်တော်ဝမ်းမှ ချမ်းမြသာရှင် ဖွားမြင်တော်မူ၏။

စန္ဒြဝါရသ္မိံ၊ ကိုးဆယ့်ခုနစ်ခု ဥတုဂိမ္မ ဝါဆိုလပြည့်
 တနင်းလာနေ့၌။ နိက္ခန္တော၊ မြင်းတော် ကဏ္ဍက မတ်ဆန္ဒနှင့်
 ကာမဒွာလျက် နော်မာဘက်သို့ တောထွက်တော်မူ၏။

ဗုဒ္ဓဝါရကေ၊ တရားသုံးခု ဥတုဂိမ္မ၊ နေ့ကာလကြုံ၊ ကဆုန်
လပြည့် ဗုဒ္ဓဟူးနေ့၌။ သမ္မုဒ္ဓေဝ၊ လောကသုံးခု ဘုံအပြင်၌၊
ဂုဏ်အင်ကြီးမား၊ ကျော်ထင်ရှားလျက် ဘုရားဖြစ်တော်မူ၏။

သောရိဝါရေ၊ တရားသုံးခု ဥတုဂိမ္မ ဝါဆိုလပြည့်၊ စနေ
နေ့၌။ ဓမ္မစက္ကံ၊ သဟံပတိ မည်ရှိ ဗြဟ္မာ တောင်းပန်လာ၍
ဒေသနာနက် ဓမ္မစက်ကို ဟောမြှောက်တော်မူ၏။

အင်္ဂဝါရေတု၊ တရားလေးဆယ် စွန်းဝယ်ရှစ်ခု၊ ဥတုဂိမ္မ
ဝိသာခါကြုံ ကဆုန်လပြည့် အင်္ဂါနေ့၌။ နိဗ္ဗုတော၊ နှစ်ဆယ်
လွန်လေ လေးသင်္ချေနှင့် ကုဋေခြောက်ဆယ်၊ ဗိုလ်ဝယ်တသိန်း
ထွက်ကိန်းများစွာ ဝေနေယျာကို ကောင်းစွာမချို၊ နိဗ္ဗာန်ပို၍
စံလွန်တော်မူ၏။

သုရေ၊ သာသနာ ငါးထောင် တည်အောင်မရွေ့၊ ဟော၍
ပြည့်သော တနင်္ဂနွေနေ့၌။ တေဇော၊ အလောင်းမြတ်ကို လူနတ်
ဗြဟ္မာ၊ မင်းမလ္လာတို့ လောင်အောင် ရှို့လည်း လောင်ဖို့
ဝေးစွာ အံ့ဩကာဖြင့် ကောင်းစွာမပျက် တေဇော ထွက်၍
လောင်တော်မူ၏။

ဣမေသတ္တဝါရေ၊ ဤနေ့ကောင်း ရက်သာ ခုနစ်ဖြာ၌။
ဇာတံ၊ ဖြစ်တော်မူသော ရွှေဘုန်းတော်ရှင် ဘုရားသခင်ကို။
အဟံ၊ ရုပ်နာမ်နှစ်ဖြာ ခန္ဓာငါးဝ အတ္တခေါ်ဝေါ် တပည့်
တော်သည်။ သဗ္ဗဒါ၊ နေ့ရောညဉ့်ပါ အခါခပ်သိမ်း။ ဝန္ဓာမိ၊
သဒ္ဓါဟုန်ဖြိုး လက်စုံမိုး၍ ရှိခိုးကန်တော့လိုက်ပါ၏ ဘုရား။

၈။ ဖြစ်တော်ပေါင်းချုပ် ဘုရားရှိခိုး

အတိုင်းမသိ၊ ကျေးဇူးရှိသည့်၊ မုနိသကျ၊ ဂေါတမကား၊
မဆူရှေးခါ၊ သုမေဓာဘဝ၊ တာပသ စစ်၊ ရသေ့ ဖြစ်၍၊
သုံးခေတ်အရှင်၊ ဒီပင်္ကရာ၊ စေးမြတ်စွာ၏၊ နိယတမ္မမံ၊
ဗျာဒိတ်ပန်းကို၊ ဆွတ်လှမ်းပန်ဆင်၊ ယင်သည်ကစ၊ လေးဝ
သင်္ချေ၊ သိန်းနေကမ္ဘာ၊ ရှည်မြင့်ကြာအောင်၊ ပါရမီတိံသ၊
ပဉ္စစာဂါ၊ စရိယာသုံး၊ လောင်းဘို့ထုံးကို၊ စုရုံးဖေ့ရွာ၊
ကျင့်ခြင်းရာဖြင့်၊ မိန့်မှပိုင်းခြား၊ ဇာတ်တော်များတွင်၊ မခြား
မျိုးတူ၊ ပေါင်းယူတူကလစ်၊ သင်္ချာစစ်မှု၊ လူဖြစ်ဇာတ်မှာ၊
သုံးရာစွန်းကယ်၊ ငါးဆယ်သုံးဖြစ်၊ လျှပ်စစ်ရောင်ဝါ၊ ဗြဟ္မာ
ငါးကြိမ်၊ ဝတိံသာဖျား၊ သိကြားနှစ်ဆယ်၊ မိုးဝယ်ထက်နတ်၊
ဇာတ်စုဒ္ဒသ၊ ရုက္ခနတ်ဖြစ်၊ သုံးဆယ်တစ်ကောက်၊ မျောက်
ဒွာဒသ၊ ဂူဝဟောက်လေ့၊ ခြင်္သေ့ဆယ်ခါ၊ ဟင်္သာ၊ ကျေးသား၊

ဒုတိယအကြိမ်

နှစ်ပါးတူညီ၊ ကိုးဖြစ်စီပင်၊ သမင်ရှစ်ဟူ၊ ဆင်မှုခုနှစ်၊ ခိုဖြစ်
ခြောက်ခါ၊ နွားမှာပဉ္စ၊ လင်းတ၊ ငုံး၊ မြင်း၊ ရေမင်းနဂါး၊
ဤလေးပါးဇာတ်၊ လေးဖြစ်စီပေါင်း၊ ဒေါင်း၊ ခွေး၊ ငှက်၊ ဆတ်၊
ဖွတ်နှင့်ရေငါး၊ ဤခြောက်ပါးမှာ၊ သုံးစီသာတည့်။

ကျီး၊ ခါ၊ ကြက်၊ ကြက်၊ ဂဠုန်ငှက်နှင့်၊ စက္ကဝက်၊ ဥသြ၊
ပေါင်းရော တွက်မှတ်၊ ခုနှစ်ဇာတ်မှာ၊ နှစ်စီသာထား၊ ဖား၊
ဒီလုံးငှက်၊ ကျွဲ၊ ဝက်၊ ခေါက်ရှာ၊ ကိန္နရာ၊ တင်ကျီး၊ စာဝတီးငှက်၊
ဆက်ရက်၊ ယုန်လှောက်၊ သစ်တောက်ငှက်ဟု၊ ဆယ် တစ်ခုမှာ၊
တွက်ကာစာညီ၊ တကြိမ်စီတည့်၊ ပေါင်းလီသင်္ချာ၊ ငါးရာလေး
ဆယ်၊ စွန်းကယ်ကြိမ်ရှစ်၊ တို့ရှင်ချစ်လျှင်၊ ဖြစ်သည့်ဘဝ၊ ဟူသမျှ
ကို၊ ဖော်ပြမှတ်သား၊ သောင်းတော်ဖျားကို၊ သုံးပါးဝန္ဒနာ၊
စောနာဖြင့်၊ သဒ္ဓါမြတ်နိုး၊ ရှိလျှင်ခိုးသည်၊ ကောင်းကျိုး
ဟူသမျှ ရစေသော်၊ မြတ်ရှင်စော သြကာသ—သြကာသ။

၁။ ရှင် ဗုဒ္ဓဃောသ ဘုရားရှိခိုး

ဗုဒ္ဓံ ဓမ္မဉ္စ သံဃဉ္စ၊ ဝိပုသန္ဓေန စေတသာ၊
ဝန္တိတုာ ဝန္တနာ မာန၊ ပူဇာ သက္ကာရဘာဇနံ။

ဝန္တနာမာန ပူဇာသက္ကာရဘာဇနံ၊ ရှိခိုးခြင်း၏ တည်ရာ
မြတ်နိုးခြင်း၏ တည်ရာ အရိအသ အလေးအမြတ် ပြုခြင်း၏
တည်ရာ ဖြစ်တော်မူသော။ ဗုဒ္ဓဉ္စ၊ ပစ္စေက ဗုဒ္ဓာ ရဟန္တာတို့
ထက် လှမ်းတက် ဂုဏ်ကြီး အစုံပြီးသဖြင့် အံ့ချီး ဂုဏ်သကတ်၊
စုံသင်လတ်၍၊ ဗုဒ္ဓဓာတ်၊ သံသမ္မာ ခြံရံကပုဒ်ပြီး၍ သမ္မာ
သမ္ဗုဒ္ဓ ဂုဏ်ကြီးဖြင့် ချီးကျူးအပ်သော မြတ်စွာဘုရားကို
လည်းကောင်း။ ဓမ္မဉ္စ၊ သတ္တ၊ သင်္ခါရာ၊ ဩကာသဟု လောက
ထက်ပို၊ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန် ကိုးတန်သော တရားမြတ်ကို လည်း
ကောင်း။ သံဃဉ္စ၊ ဓမ္မောသမ၊ ဩဇနက်လေး အမြှိုက်ဆေးကို
တိုက်ကျွေးတိုင်းပင် ကြည်လင်ဝမ်းမြောက် သုံးသောက်ဘော်
မူကြသော အရိယာခေါ် သံသံတော်မြတ်အပေါင်းကို လည်း
ကောင်း။ အဟံ၊ ငါ သူတပါး ယောက်ျား မိန်းမ စသည်စွဲမှတ်၊
ပညတ်သမှတ် အကျွန်ုပ်သည်။ ဝိပုသန္ဓေန၊ အထူးသဖြင့်
ကြည်လင်သော။ စေတသာ၊ သဒ္ဓာဇောကပ်၊ စိတ်စေတနာမြတ်
ဖြင့်။ ဝန္တိတုာ၊ ဝန္တနာမိ၊ တေနာသုံးပါး ကြီးမားလှမ်းခြုံ၊ အလုံး
စုံကို ယုံကြည်မြတ်နိုး လက်စုံမီး၍ ရှိခိုးပါ၏ အရှင်ဘုရား။

ဆ။ အစိန္တေယျ ဘုရားရှိခိုး

ဝါစ ဝါစ ဝိလာသဂ္ဂ၊ ဝါစာစိန္တေယျ သံယုတ္တံ။
ဝန္ဒေသာရဂုဏောပေတံ၊ တေနမှတုလဝါစကာ။

ဝါစ ဝါစ ဝိလာသဂ္ဂ ဝါစာစိန္တေယျ သံယုတ္တံ၊ ပကတိ
သောစကား အလွန်တင့်တယ်သောစကား မြတ်သောစကား၊
မကြံစည်နိုင်သော စကားနှင့်ပြည့်စုံတော်မူသော။ သာရဂုဏော
ပေတံ၊ ကျေးဇူးတော်နှစ်၊ ဂုဏ်တော်စစ်နှင့် ပြည့်စုံတော် မူသော
မြတ်စွာဘုရားကို။ အဟံ၊ တပည့်တော်သည်။ ဝန္ဒေဝန္ဒာမိ၊
ရိုသေမြတ်နိုး ရှိခိုးပါ၏။ တေန၊ ထိုသို့ရှိခိုးရသော ကောင်းမှု
ကြောင့်။ အတုလဝါစကာ၊ အတုမရှိသောစကားနှင့် ပြည့်စုံ
ရသည်။ အမှီ၊ ဖြစ်ရပါလို၏ ဘုရား။

ရူပရူပ ဝိလာသဂ္ဂ၊ ရူပါစိန္တေယျ သံယုတ္တံ၊
ဝန္ဒေသာရဂုဏောပေတံ၊ တေနမှတုလရူပဝါ။

ရူပရူပဝိလာသဂ္ဂ ရူပါစိန္တေယျ သံယုတ္တံ၊ ပကတိအဆင်း၊
အလွန်တင့်တယ်သော အဆင်း၊ မြတ်သောအဆင်း၊ မကြံစည်
နိုင်သော အဆင်းနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော။ သာရဂုဏော ပေတံ၊
ကျေးဇူးတော်နှစ် ဂုဏ်တော်စစ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသောမြတ်စွာ
ဘုရားကို။ အဟံ၊ တပည့်တော်သည်။ ဝန္ဒေဝန္ဒာမိ၊ ရိုသေမြတ်နိုး

ရှိခိုးပါ၏။ တေန၊ ထိုသို့ရှိခိုးရသော ကောင်းမှုကြောင့်။
အတုလညာပဝါ၊ အတုမရှိသော အဆင်းနှင့် ပြည့်စုံသည်။ အမှီ၊
ဖြစ်ရပါလို့၏ ဘုရား။

ဉာဏ ဉာဏ ဝိလာသဂ္ဂ၊ ဉာဏာစိန္တေယျသံယုတ္တံ၊
ဝန္တေ သာရ ဂုဏောပေတံ၊ တေနမှာတုလညာဏဝါ။

ဉာဏ ဉာဏ ဝိလာသဂ္ဂ ဉာဏာစိန္တေယျသံယုတ္တံ၊ ပကတိ
သောဉာဏံ၊ အလွန် တင့်တယ်သောဉာဏံ၊ မြတ်သောဉာဏံ၊
မကြံစည်နိုင်သောဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော။ သာရဂုဏော
ပေတံ၊ ကျေးဇူးတော်နှစ် ဂုဏ်တော်စစ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော
မြတ်စွာဘုရားကို။ အဟံ၊ တပည့်တော်သည်။ ဝန္တေဝန္တာမိ၊
ရှိသေမြတ်နိုး ရှိခိုးပါ၏။ တေန၊ ထိုသို့ရှိခိုးရသော ကောင်းမှု
ကြောင့်။ အတုလ ဉာဏဝါ၊ အတုမရှိသောဉာဏ်နှင့် ပြည့်စုံ
သည်။ အမှီ၊ ဖြစ်ရပါလို့၏ ဘုရား။

ဣဒ္ဓိဣဒ္ဓိဝိလာသဂ္ဂ၊ ဣဒ္ဓိအစိန္တေယျသံယုတ္တံ၊

ဝန္တေသာရဂုဏောပေတံ၊ တေနမှာတုလဣဒ္ဓိမာ။

ဣဒ္ဓိဣဒ္ဓိဝိလာသဂ္ဂ၊ ဣဒ္ဓိအစိန္တေယျသံယုတ္တံ၊ ပကတိသော
တန်ခိုး၊ အလွန်တင့်တယ်သောတန်ခိုး၊ မြတ်သောတန်ခိုး၊ မကြံ
စည်နိုင်သောတန်ခိုးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော။ သာရဂုဏောပေတံ၊
ကျေးဇူးတော်နှစ်၊ ဂုဏ်တော်စစ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော မြတ်စွာ
ဘုရားကို။ အဟံ၊ တပည့်တော်သည်။ ဝန္တေ ဝန္တာမိ၊ ရှိသေ
မြတ်နိုး ရှိခိုးပါ၏။ တေန၊ ထိုသို့ရှိခိုးရသောကောင်းမှုကြောင့်။
အတုလ ဣဒ္ဓိမာ၊ အတုမရှိသောတန်ခိုးနှင့် ပြည့်စုံသည်။ အမှီ၊
ဖြစ်ရပါလို့၏ ဘုရား။

၂၅။ ရှေးနှစ်ကျိပ် ရှစ်ဆူ ဘုရား ရှိခိုးကြီး

- (၁) နမော တေ သဗ္ဗဗုဒ္ဓာနံ၊ ဥပ္ပန္နာနံ မဟေသိနံ။
တဏှာဏ်ရော မဟာဝိရော၊ မေဓကံဓရာ မဟာယသော။
သရဏာဏ်ရော လောကဟိတော၊ ဒီပကံရောဇုတိန္ဒရော။
- (၂) ကောဏ္ဍညောဇနပါမောက္ခော၊ မင်္ဂလောပုရိသာသဘော။
သုမနော သုမနောဓိရော၊ ရေဝတော ရတိဝစုနော။
- (၃) သောဘိသော ဂုဏသမ္ပန္နော၊ အနောမဒဿိ ဇနုတ္တမော။
ပဒုမော လောကပဇ္ဇောဘော၊ နာရဒေါ ဝရသာရထိ။
- (၄) ပဒုမုတ္တရော သတ္တသာရော၊ သုမေဓော အပ္ပဋ္ဌိပုဂ္ဂလော။
သုဇာတော သဗ္ဗလောကဂ္ဂော၊ ပိယဒဿိ နရာသဘော။
- (၅) အတ္ထဒဿိ ကာရုဏိနော၊ ဓမ္မဒဿိ တမောနုဒေါ။
သိဒ္ဓတ္ထော အသမောလောကော၊ တိဿောစဝဒတံဝရော။
- (၆) ဖုဿောစ ဝရဒေါ ဗုဒ္ဓော၊ ဝိပဿိစ အနုပမော၊
သိဝိ သဗ္ဗဟိတော သတ္တာ၊ ဝေဿဘူ သုခဒါယကော။
- (၇) ကကုသန္ဓော သတ္တဝါဟော၊ ကောနာဂမနော ဂုဏဉ္စယော။
ကဿပေါ သိရိသမ္ပန္နော၊ ဂေါတမော သက္ခု ပုဂ္ဂဝေါ။

(၁) မဟာဝီရော၊ ကြီးမားလုံ့လ ဝီရိယရှိတော်မူသော။
တဏှကံရောစ၊ တဏှကံရာ၊ မည်သာထင်ရှား မြတ်စွာဘုရားသည်
လည်းကောင်း။ မဟာယသော၊ တပည့်ဒကာ များစွာ တန်တန်
အခြံအရံရှိတော်မူသော။ မေဓကံရောစ၊ မေဓကံရာ မည်သာ
ထင်ရှား မြတ်စွာဘုရားသည်လည်းကောင်း။ လောကဟိတော၊
လောကအကျိုး သယ်ပိုးရွက်ဆောင်တော်မူသော။ သရဏကံ
ရောစ၊ သရဏကံရာ မည်သာ ထင်ရှား မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း
ကောင်း။ ဇုတိန္ဒရော၊ ကိုယ်ရောင်ဉာဏ်ရောင် တောက်ပြောင်
ဝင်းဝင်း အမှောင်ခွင်း၍ ထွန်းလင်းတော်မူသော။ ဒီပကံရောစ၊
ဒီပကံရာ မည်သာ ထင်ရှား မြတ်စွာဘုရားသည် လည်းကောင်း။
ဥပ္ပန္နော၊ ဇမ္ဗူတလွှား လူအများတွင် ထင်ရှား ပွင့်တော်မူခဲ့
လေပြီ။

(၂) ဇနပါမောက္ခော၊ လူသုံးဦးတို့၏ အကြီးအမှူး ပဓာန
နာယကဖြစ်တော်မူသော။ ကောဏ္ဍညောစ၊ ကောဏ္ဍညဟု နာမ
ထင်ရှား မြတ်စွာဘုရားသည် လည်းကောင်း။ ပုရိသာသဘော၊
ပရိသတ်တို့၏ အလယ် တင့်တယ်များမတ်၊ ယောက်ျားမြတ် ဖြစ်
တော်မူသော။ မဂ်လောစ၊ မဂ်လဟု နာမထင်ရှား မြတ်စွာဘုရား
သည်လည်းကောင်း။ သုမနေောစ၊ ရန်သူ မိတ်ဆွေ နှစ်ထွေ
မပျောင်း၊ စိတ်နှလုံးကောင်းရှိတော်မူသော။ ဓိရောစ၊ ကြီးကျယ်
ခက်ခဲ နက်နဲသော ဉာဏ်နှင့်လည်း ပြည့်စုံတော် မူသော။
သုမနေောစ၊ သုမနေဟု နာမ ထင်ရှား မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း
ကောင်း။ ရတိဝခုနေော၊ ဝေနေယျများစွာ သတ္တဝါတို့၏
နှလုံးသားကို တိုးပွားစေတတ်သော။ ရေဝတောစ၊ ရေဝတဟု

နာမထင်ရှား မြတ်စွာဘုရားသည် လည်းကောင်း။ ဥပ္ပန္နော၊
ဇမ္ဗူတလ္လား လူအများတွင် ထင်ရှားပွင့်တော်မူခဲ့လေပြီ။

(၃) ဂုဏသမ္ပန္နော၊ အရဟံ စသား ဂုဏ်တော်များနှင့်
ထင်ရှားကုံလုံပြည့်စုံတော်မူသော။ သောဘိတောစ၊ သောဘိတ
ဟု နာမထင်ရှား မြတ်စွာဘုရားသည်လည်းကောင်း။ ဇနုတ္တမော၊
လူသုံးဦးတို့ထက် လွှမ်းတက်ဘုန်းဟုန် အုပ်စိုးခြုံလျက် များမြတ်
သောဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော။ အနောမဒဿီစ၊ အနော
မဒဿီ အမည် ထင်ရှား မြတ်စွာဘုရားသည် လည်းကောင်း။
လောကပဇ္ဇောတော၊ လောကသုံးရပ်၊ နှစ်ပင်ဝင်းပြောင် အလင်း
ရောင်ပေးတော်မူတတ်သော။ ပဒုမောစ၊ ပဒုမဟု နာမထင်ရှား
မြတ်စွာဘုရားသည် လည်းကောင်း၊ ဝရသာရထိ၊ သတ္တဝါ
အများ သောင်းတိုက်သားတို့ကို ရထားမှူး အသွင် ကယ်တင်
တော်မူသော။ နာရဒေစ၊ နာရဒဟု နာမထင်ရှား မြတ်စွာ
ဘုရားသည်လည်းကောင်း။ ဥပ္ပန္နော၊ ဇမ္ဗူတလ္လား လူအများ
တွင် ထင်ရှားပွင့်တော်မူခဲ့လေပြီ။

(၄) သတ္တသာရော၊ လောကုတ် လောကီ နှစ်လီအရာ၊
ဆရာပြုလုပ် စိုးအုပ်သည့် လူလူဘကာတို့ထက်မြတ်တော်မူသော။
ပဒုမုတ္တရောစ၊ ပဒုမုတ္တရ နာမထင်ရှား မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း
ကောင်း။ အပ္ပဋ္ဌိပုဂ္ဂလော၊ ပြိုင်ဘက်မပြု၊ ခပ်သိမ်းသူတို့ထက်
မြတ်တော်မူသော။ သုမေဓောစ၊ သုမေဓဟု နာမထင်ရှား မြတ်
စွာဘုရားသည် လည်းကောင်း။ သဗ္ဗလောကဂ္ဂော၊ သတ္တဝါရ
ဩကာသဟု၊ လောကသုံးရပ် ဘုံသုံးထပ်တို့ထက် မြတ်တော်

မူသော။ သုဇာတောစ၊ သုဇာတဟု နာမထင်ရှား မြတ်စွာဘုရား
သည် လည်းကောင်း။ နရာသဘော၊ ဗြဟ္မာနတ်လူ ခပ်သိမ်း
သူတို့ထက် ဆထက်လွန်ကျူး အထူးမြတ်တော်မူသော၊ ပိယ
ဒဿိစ၊ ပိယဒဿိ အမည်ထင်ရှား မြတ်စွာဘုရားသည် လည်း
ကောင်း၊ ဥပ္ပန္နော၊ ဇမ္ဗူတလွှား လူအများတွင် ထင်ရှား
ပွင့်တော်မူခဲ့လေပြီ။

(၅) ကာရုဏိကော၊ သတ္တဝါအများတို့ကို သားနှင့်အတူ
သနားတော်မူသော။ အတ္ထဒဿိစ၊ အတ္ထဒဿိ အမည်ထင်ရှား
မြတ်စွာဘုရားသည် လည်းကောင်း။ တမောနုဒေါ၊ ကိုယ်တွင်
ကိန်းဝပ် လေးရပ်ပိတ်နှောင် အမှိုက်မှောင်ကို ပယ်ဖျောက်တော်
မူသော။ ဓမ္မဒဿိစ၊ ဓမ္မဒဿိ အမည်ထင်ရှား မြတ်စွာဘုရား
သည်လည်းကောင်း။ လောကေ၊ လောက၌။ အ သမော၊ ဗြဟ္မာ
နတ်လူ တူသူမရှိ မိမိတို့ဘုရားချင်းသာ တူတော်မူသော။ သိဒ္ဓ္ဓ-
တ္ထောစ၊ သိဒ္ဓတ္ထဟု နာမထင်ရှား မြတ်စွာဘုရားသည် လည်း
ကောင်း။ ဝဒတံဝရော၊ ဗြဟ္မာနတ်လူ မြတ်သူတို့တွင် အမြတ်ဆုံး
ဘုရင် ဖြစ်တော်မူသော။ တိဿောစ၊ တိဿထင်ရှား မြတ်စွာ
ဘုရားသည်လည်းကောင်း။ ဥပ္ပန္နော၊ ဇမ္ဗူတလွှား လူအများတွင်
ထင်ရှား ပွင့်တော်မူခဲ့လေပြီ။

(၆) ဝရဒေါ၊ နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း အကျင့်ကောင်း
တရားကို ပေးသနားတော်မူသော။ ဖုဿောစ၊ ဖုဿထင်ရှား
မြတ်စွာဘုရားသည် လည်းကောင်း။ အနုပမော၊ နှိုင်းယှဉ်စရာ
ဥပမာမရှိ၊ မိမိတို့ဘုရားချင်းသာ နှိုင်းယှဉ်စရာ ဖြစ်တော်မူသော။

ဝိပဿီဗုဒ္ဓောစ၊ ဝိပဿီဟု အမည်ထင်ရှား မြတ်စွာဘုရားသည်
လည်းကောင်း။ သဗ္ဗဟိတောစ၊ ခပ်သိမ်းများစွာ သတ္တဝါတို့၏
ချမ်းသာကိုလည်း ဆောင်တော်မူတတ်သော။ သတ္ထဝါဗြဟ္မာ
နတ်လူ ခပ်သိမ်းသုတို့၏ ဆရာတဆူလည်း ဖြစ်တော်မူသော။
သိခိစ၊ သိခိထင်ရှား မြတ်စွာဘုရားသည် လည်းကောင်း။ သုခ
ဒါယကော၊ သတ္တဝါတို့၏ ချမ်းသာစီးပွားကို ပေးသနားတော်
မူသော။ ဝေဿဘူစ၊ ဝေဿဘူဟု နာမထင်ရှား မြတ်စွာဘုရား
သည် လည်းကောင်း။ ဥပန္နော၊ ဇမ္ဗူတလွှား လူအများတွင်
ထင်ရှားပွင့်တော် မူခဲ့လေပြီ။

(၇) သတ္တဝါဟော၊ လူသုံးဦးတို့၏ လည်းမူးအသွင်လမ်း
စဉ်ကိုပြ ကယ်မတော်မူသော။ ကကုသန္ဓော၊ ကကုသန္ဓ နာမ
ထင်ရှား မြတ်စွာဘုရားသည် လည်းကောင်း။ ဂုဏဉ္စယော၊
ဤရှေ့ဤမျှဂုဏ်နိုးချေ၍ မှန်းဆမကုန် အနန္တဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်
မူသော။ ကောနာဂမနောစ၊ ကောနာဂမန၊ နာမထင်ရှား
မြတ်စွာဘုရားသည် လည်းကောင်း။ သီရိသမ္ဗန္ဓော၊ ဘုန်းကျက်
သရေ အထွေထွေဖြင့် လိုလေမရှိ အကုန် ပြည့်တော်မူသော။
ကဿပေါစ၊ ကဿပဟု နာမထင်ရှား မြတ်စွာဘုရားသည် လည်း
ကောင်း။ သကျပုဂံဝေါ၊ လောကသနင်း မင်းတို့ထွတ်ဖျား
သာကီဝင် မင်းသားတို့၏ ရှေ့သွားအစစ် ဖြစ်တော်မူသော။
ဂေါတမောစ၊ ဂေါတမဟု နာမထင်ရှား မြတ်စွာဘုရားသည်
လည်းကောင်း။ ဥပုန္နော၊ ဇမ္ဗူတလွှား လူအများတွင် ထင်ရှား
ပွင့်တော်မူခဲ့လေပြီ။

ဥပုဇ္ဈာနံ၊ အသီးသီး အဖြာဖြာ ကမ္ဘာ့ ကမ္ဘာ၌ ပွင့်တော်မူ
ကြကုန်သော။ မဟေသီနံ၊ သီလက္ခန္ဓ စသည်ကျေးဇူး ဂုဏ်အထူး
ကို ဆည်းပူး ရှာမှီးတော် မူကြကုန်သော။ သဗ္ဗဗုဒ္ဓာနံ၊ သစ္စာ
လေးတန်၊ တရားမှန်ကို ကော်သိဌား အလုံးစုံသော ဘုရားရှင်
တို့အား၊ မေ။ သူ ငါတပါး ယောက်ျားမိန်းမ စသည်စွဲမှတ်
ခေါ်ပညတ်ကို ပရမတ်အမှန် စိစစ်ပြန်လျှင် ရုပ်နာမ်ဖြစ်ချုပ်
အကျွန်ုပ်၏။ နမော၊ ရိုသေမြတ်နိုး လက်စုံမိုး၍ ရှိခိုးခြင်းသည်။
အတ္ထု၊ စင်စစ်မသွေ ဖြစ်ပါစေသတည်း။

(မှာထားချက်။ ။ (၁)နံပါတ် ဂါထာတွင် သူတပါး
အတွက် ရှိခိုးစေလျှင် နမောတေ သဗ္ဗဗုဒ္ဓာနံ ဟုဆို၍၊ ကိုယ်တိုင်
ရှိခိုးလျှင် နမောမေ သဗ္ဗဗုဒ္ဓာနံဟု ပြင်၍ ရှုတ်ဆိုပါ။ အနက်
မှာလည်း သူတပါးဖြစ်လျှင်-မေ၊ အကျွန်ုပ် အစား၊ တေ၊
သင်၏ဟု ပြင်ဖတ်ပါ။)

၂၆။ ဓမ္မသံဝေဂ-လင်္ကာများ

ကမ္ဘာလောကကြီးအတွင်းမှာ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင် တို့၏ နောက်ဆုံး သက်ဝင်ယုံကြည်သော ပန်းတိုင်သည် ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်တို့၏ မပြတ်ရာ သံသရာဇာတ်သိမ်း၍ ခပ်သိမ်း သော ရုပ်နာမ်တို့၏ ချုပ်ရာ ငြိမ်းရာ ပြတ်ရာ အစစ် နိဗ္ဗာန် ဖြစ်သည်ကို သိရှိနားလည်ထားဖို့ သင့်လေသည်။

ထိုနိဗ္ဗာန်တည်းဟူသော ပန်းတိုင်သို့ လှမ်းကိုင်ချီတက်ရန် အလုပ်မှာ အချုပ်အားဖြင့် သီလ၊ သမာဓိ၊ ပညာ၊ သိက္ခာ သုံးပါးသာဖြစ်လေသည်။ ထိုသိက္ခာသုံးပါးကို အချိုးအစား ကျနစွာ လုပ်ကိုင်တတ်မှသာလျှင် ရည်သန်သော ပန်းတိုင်သို့ ရောက်နိုင်ကြပေလိမ့်မည်။

နည်းလမ်းမကျ၊ ကမောက်ကမ၊ သူပြော ငါပြော ယောင် ရော၍ လုပ်ကိုင် ပြောဆိုနေကြလျှင် ပြဆိုအပ်သော နိဗ္ဗာန် ပန်းတိုင်သို့ ရောက်နိုင်ရန် မလွယ်ကူကြချေ။

ဒုတိယအကြိမ်

ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ သန္တာန်မှာ နိဗ္ဗာန်ရောက်ရန် အတွက် အနှောင့်အယှက် ဖြစ်ကြသော လောဘ၊ ဒေါသ၊ မောဟ၊ မာန၊ ဒိဋ္ဌိအစရှိသော အယုတ်တရားတို့သည် မဆုတ် မနား တဖွားဖွား ဖြစ်ပွားလျက်ရှိကြပေသည်။ ထိုတရားသည်-

- (၁) လွန်ကျူးခြင်း-ဝီတိက္ကမ။
- (၂) ထကြွခြင်း-ပရိယုဋ္ဌာန။
- (၃) ကိန်းအောင်းခြင်း-အနုသယအားဖြင့် ခွဲခြားမည် ဆိုလျှင် အဆင့်သုံးဆင့်ရှိလေသည်။

ထိုသုံးဆင့်သော ကိလေသာ အနှောင့်အယှက် တို့ကို ဖျောက်ဖျက်နှိမ်နင်းရာ၌ သူ့အဆင့်နှင့် သူ့လက်နက်၊ အချက် ကျကျနှိမ်နင်းနိုင်ကြမှသာလျှင် လိုရာပန်းတိုင်သို့ ရောက်နိုင်ကြ မည် ဖြစ်ပေသည်။

ဥပမာအားဖြင့်ဆိုလျှင် သစ်ပင်တပင်ကို မျိုးပြုတ်အောင် ထိုးခုတ်ဖျက်ဆီးမည်ဆိုလျှင် ပထမ အကိုင်းအခက်တို့ကို သုတ် သင်၍၊ ဒုတိယအရင်းကလွဲပြီး၊ တတိယ အမြစ်ပါနုတ်ပစ်ရ သကဲ့သို့ ဖြစ်ပေသည်။

ထိုနည်းတူစွာ ပထမဝီတိက္ကမအဆင့်ကို သီလလက်နက်ဖြင့် ဖြိုဖျက်၍၊ ဒုတိယ ပရိယုဋ္ဌာနအဆင့်ကို သဒ္ဓါမိလက်နက်ဖြင့် ဖြိုဖျက်ပြီး၊ တတိယအနုသယအဆင့်ကို ဝိပဿနာ ပညာ လက် နက်ဖြင့် အချက်ကျကျ ဖြိုဖျက်ရပေမည်။

သို့မှသာ ကိလေသာအမြစ်ပြတ်၍ လိုအပ်သော နိဗ္ဗာန်
ဓာတ်သို့ ဆိုက်ကပ်နိုင်ပေမည်။ သို့မဟုတ်ပဲ လူကဲ့ရဲ့ လူတ်ရုံ၊
မိရိုးဖလာ အစဉ်အလာမပျက်ရုံ၊ ဂုဏ်ပကာသန မက်ရုံလောက်
သာ စိတ်ကရောက်၍ ဒါန၊ သီလ၊ ဘာဝနာမှုကိုပြုနေကြမည်
ဆိုပါက လိုအပ်သောပန်းတိုင်သို့ မရောက်ပဲ သံသရာထဲ တဝဲ
လည်လည် ကျင်လည်နေကြရပေမည်။

သို့အတွက် တကယ်သံသရာဝဋ်ကြီးကို မုန်းတီးပြီး သံသရာ
ဝဋ်မှ ကျွတ်လိုသောဆန္ဒ ဖြစ်ကြစေရန် ရည်သန်ရိုးရင်း နှလုံး
သွင်းဖြင့် ရှေးရှေးသော နိုင်ငံကျော် ဆရာတော်ကြီးများ
ရေးသားခဲ့ကြသည့် သံဝေဂလင်္ကာများကို အသုဘ လိုက်ပို့
ရာ၌လည်းကောင်း၊ ကမ္မဋ္ဌာန်း စီးဖြန်းရာ၌ လည်းကောင်း
တယောက်ထီးတည်း လဲလျောင်းပြီး နေရာ၌လည်းကောင်း
သံဝေဂယူကြရန် ရည်သန်၍ ထည့်သွင်းဖော်ပြ လိုက်ပါသည်။

မြတ်စွာဘုရား လက်ထက်တော် အခါကလည်း ဓမ္မသံဝေဂ
ရွတ်ဆို၍လည်းကောင်း၊ ရွတ်ဆိုသံကြားရ၍ လည်းကောင်း၊
တရား-ဓမ္မ ရကြသော ပုဂ္ဂိုလ်များ အများအပြားရှိကြောင်း
ကျမ်းဂန်တို့၌ တွေ့ရှိရပါသဖြင့် အကျောက်ထား၍ ရွတ်ပွား
သရဇ္ဈာယ် ကြပါရန် တောင်းပန် တိုက်တွန်း အပ်ပါသတည်း။

ထုတ်ခေါင်ဆရာတော်၏ သံဝေဂကဗျာများမှ
ထုတ်နုတ်ချက်

- (၁) ဒါန၊ သီလာ၊ ဘာဝနာ၊ နင်သာပြုသင့်သည်။
- (၂) ဗျာဓိဇရာ၊ မရဏာ၊ မကြာ နင်တွေ့မည်။
- (၃) ဘယ်နှစ်၊ ဘယ်လ၊ ရောက်ပါမှ၊ ကာလမရွေးပြီ။
- (၄) ကြီးငယ်မဟူ၊ ကိုယ့်ရှယ်တူ၊ ခုမုသေလှပြီ။
- (၅) ဤသည် မယား၊ ဤသည် သား၊ မီးပွားမှန်တော့
သည်။
- (၆) ဒုက္ခထွေထွေ၊ တပေပေ၊ ခံနေရလေပြီ။
- (၇) နိဗ္ဗာန်သာခေါင်၊ ဘေးမဲ့သေသင်၊ ရောက်အောင်
ပြုသင့်ပြီ။
- (၈) တဏှာ၏နောက်၊ တကောက်ကောက်၊ လိုက်ထောက်
မသင့်ပြီ။
- (၉) ဂတိငါးပါး၊ ဆုံလည်နှား၊ သွား၍မဆုံးပြီ။
- (၁၀) လောကမျက်ရှု၊ သဗ္ဗညု၊ ယခုရှိ၏မင်း။
- (၁၁) ဘုရားဖြစ်ခါ၊ သာသနာ၊ ရောင်ဝါတဝင်းဝင်း။
- (၁၂) နိဗ္ဗာန်က၊ မြတ်ဗွေ၊ ကြားရခဲ၏မင်း။

- (၁၃) လူ့ဖြစ်ကျိုးမျှ၊ မစံရ၊ ရှုံးလှလေ၏မင်း။
- (၁၄) သီလစုဘင်္ဂ၊ ဆောက်တည်လျှင်၊ သည်တွင်အစမင်း။
- (၁၅) သမာဓိက၊ အလယ်ကျ၊ မှတ်ရ နှလုံးတွင်း။
- (၁၆) ဝိပဿနာ၊ ဉာဏ်ပညာ၊ ရှုကာ ဆုံကြမင်း။
- (၁၇) အနိစ္စကောင်၊ ဒုက္ခကောင်၊ အနတ္တကောင်၊ အသုဘကောင်၊ ထင်အောင် နှလုံးသွင်း။
- (၁၈) အနိစ္စတုံး၊ ဒုက္ခတုံး၊ အနတ္တတုံး၊ အသုဘတုံး၊ လုံးလုံး မှတ်ကြမင်း။
- (၁၉) ဤသို့ထင်မှ၊ မဂ်လမ်းစ၊ ရမည် မှန်စင်းစင်း။
- (၂၀) မဂ္ဂင်ဖောင်ကြီး၊ တက်၍စီးမှ၊ ပြည်ကြီးအမတ၊ နိရောဓ၊ ရမည် မှတ်ကြမင်း။

အပ္ပမာဒ-သံဝေဂ လင်္ကာ

ရုပ်နာမ်ဓမ္မ၊ သင်္ခါရတို့
ကိုယ်ကဏ္ဍိပုံ၊ ဖြစ်လိုတုံလည်း
တဖုံဆင်ကဲ့၊ သူတန့်ဖြင့်
ဖောက်လဲတတ်စွာ၊ ဓမ္မတာကို
ပညာစက္ခု၊ မျှော်ထောက်ရှု၍
ယခုပင်လျှင်၊ မအိုခင်က
ကြိုတင်ကောင်းမှု၊ ကြိုးစားပြုလော့။
ယခုပင်လျှင်၊ မနာခင်က
ကြိုတင်ကောင်းမှု၊ ကြိုးစားပြုလော့။
ယခုပင်လျှင်၊ မသေခင်က
ကြိုတင်ကောင်းမှု၊ ကြိုးစားပြုလော့။
ရတုချိန်ထောက်၊ သေချိန်ရောက်မှ
ချုပ်ပျောက်ခန္ဓာ၊ သေအံ့ငှာဟု
မရဏာခွင်း၊ ရှင်သေမင်းနှင့်
မိတ်သင်းဖွဲ့ကာ၊ ချိန်းချက်ကာဖြင့်
သေချာရက်က၊ မရှိကြဘူး။
အပ္ပမာဒ၊ နှလုံးဆ၍
ဗုဒ္ဓစကား၊ လိုက်နာပွားသည်
တရား လက်မလှုတ်စေနှင့်။

ဒုတိယအကြိမ်

လယ်တီဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ သံဝေဂလင်္ကာ

ဆိုပိမ့်မညွှာ၊ စေ့စေ့နာလော့၊
ဂင်္ဂါသဲမျှ၊ မွင့်ကုန်ကြသား
ဘုရားသာသနာ၊ ခေတ်အခါဝယ်
လူ့ရှာနတ်၌၊ နင်ကြုံကြိုက်လည်း
အမှိုက်မချွေ၊ အလိုက်နေ၍
အခြေမကြီး၊ အချည်းနှီးလျှင်
ယီးတီးယောင်တောင်၊ ခုတိုင်အောင်တည့်၊
သန်းခေါင်လကွယ်၊ တောအုပ်လယ်၌
ရှစ်နယ်ပတ်ကုံး၊ အပြည့်ဖုံးသည့်
မိုးလုံးတိမ်တိုက်၊ လျှပ်မကြိုက်သား
အမှိုက်အပြား၊ အင်လေးပါးထက်
နင်ကားရာထောင်၊ မကမောင်၏၊
လူ့ဘောင်လူ့ရှာ၊ သာသနာ၌
ကြမ္မာတော်၍၊ ယခုတွေ့လည်း
အလေ့မလဲ့၊ အများနဲ့လျှင်
မှိုက်မြဲနှင့်နှင့်၊ မှိုက်စရှင်၏၊
မျက်မြင်လောက၊ ဤဘဝကား
ဒုက္ခစင်းစင်း၊ ချမ်းသာကင်း၏၊
သေမင်းအစာ၊ နင့်ခန္ဓာကို

ဒုတ်ယအကြိမ်

တဏှာဘီလူး၊ အမှောင်ပူး၍
 အရူးပြင်ပြင်၊ နှင့်ကိုယ်ထင်၏၊
 နှင့်နှင့်မဆိုင်၊ နှင့်ပိုင်မဟုတ်
 နှင့်ရုပ်နှင့်နာမ်၊ နှင့်သန္တာန်ကို
 နှင့်ဉာဏ်မစူး၊ အပေါ်ဖြူး၍
 မူးမူးမေ့မေ့၊ အများလေ့ဖြင့်
 နေ့ရက်အပုံ၊ လွန်ခဲ့တုံပြီ
 အခွံဝတ္ထု၊ မီးစာစုကို
 မှုမရရ၊ နှင့်အားကျလည်း
 ဒြေသေမင်း၊ သူ့တပ်နှင်းက
 မငြင်းဆန်သာ၊ နှင့်ခန္ဓာသည်
 ပြာပုံအပြီး၊ ဖြစ်လုနီးပြီ၊
 ယီးတီးယားတား၊ သေ၍သွားလည်း
 တရားမကြွယ်၊ အထိုင်ငယ်လျက်
 အပါယ်စခန်း၊ သွားမြဲလမ်း၌
 တပန်းဟိုက်ဟိုက်၊ တရွက်ငင်ငင်
 တညင်ညိုညို၊ ဆင်းရဲပိုလျက်
 ထိုထိုဘဝ၊ အနန္တလျှင်
 အစမဆုံး၊ အများထုံးတည့်
 အနှုန်းမပျက်၊ အောက်နမက်ဝယ်
 တသက်နှယ်နှယ်၊ အမြစ်တွယ်သို့
 အပါယ်ထိုထို၊ ဥဒဟိုသည်
 နှင့်လိလုမိုက် သွားလမ်းတည်း။ ။

မြဝတီ ဆရာတော်ဘုရားကြီး၏ သံဝေဂလင်္ကာ

စေ့စေ့တွေးရန်၊ အကြောင်းပြန်အံ့
ညက်ဖြင့်အောက်ထက်၊ စာနာတုက်လျှင်
နှင့်သက်နှင့်အိမ်၊ နှင့်စည်းစိမ်ကား
မိုးတိမ်လျှပ်နှယ်၊ ပျံသောကြယ်နှင့်
ကြာနှယ်ရေခြောက်၊ သေမီးတောက်သို့
ပျောက်ပျက်လွယ်စွာ၊ နှင့်ခန္ဓာကြောင့်
နှင့်ဟာနှင့်အိမ်၊ နှင့်စည်းစိမ်နှင့်
နှင့်စိန်နှင့်ရွှေ၊ နှင့်ငွေနှင့်လယ်
နှင့်ဝယ်ကျန်နှား၊ နှင့်စပါးနှင့်
နှင့်သားသမီး၊ အထင်ကြီးလျက်
ပျက်စီးမည့်ရန်၊ နှင့်မကြံပဲ
မြဲမြံခိုင်တံ့၊ မသေအံ့သို့
မဆံ့ကျိကြ၊ ပေါ်မျှားလှလည်း
မရအားပါး၊ ဥစ္စာပွားအောင်
မျှားလေလိုလေ၊ နှင့်စိတ်နေလည်း

ဒုတိယအကြိမ်

သေသည့်ကာလ၊ ပစ်ခဲရ၍
 ပြိတ္တာဘုံခွင်၊ နင်းကိုငင်၍
 ရှင်သည့်ကာလ၊ ဤဘဝမှာ
 ဒုက္ခရန်ဘေး၊ များအောင်မေးသို့
 မပေးစွန့်ရက်၊ ညောင်ပင်ထက်ဝယ်
 ငှက်မယ်ယှ တူ၊ မရွှေထူလည်း
 အောက်မူငရဲ၊ နင်းကိုဆွဲလိမ့်
 စွန့်ကြဲနိုင်မူ၊ ချမ်းသာဟူသား
 နတ်လူနိဗ္ဗာန်၊ ကေနမလဲ့
 နင်ရမြဲဟု၊ ဆင်းရဲငြိမ်းချမ်း
 ဤနှစ်လမ်းကို၊ ခွဲခြမ်းအဟုတ်
 နင်းညာဏ်ထုတ်လော့၊ နင်းရုပ်နှင့်နာမ်
 ပျက်မည့်ဟန်ကို၊ နက်ဖြန်သန်ဘက်
 သိမြင်ခက်၍၊ ကွေးလက်မဆန့်
 ခဏခန့်တွင်၊ ပစ်စွန့်နှစ်ပါး
 ကံကတ္တားက၊ ပွားအောင်မခံ
 အမိန့်ကို၊ ထရံနယ်ဘက်
 ဖောက်၍ထွက်သည့်၊ ရက်စက်စိမ်းကား
 မြေပေးသားသို့၊ တခြားဥစ္စာ

ဒုတိယအကြိမ်

မတတ်ပါလဲ၊ နင့်ခန္ဓာပဲ
နင်စိတ်စွဲ၍၊ ငရဲတိရိစ္ဆာန်
ပြိတ္တာဘုံတိုင်၊ နင်လျှင်မကြာ
ရောက်တတ်စွာသည်၊
နင်ဟာ လွတ်အောင် ရှောင်လေတည်း။

၃၅။ ရှေးသံဝေဂ လင်္ကာကြီးများ

* ဇာတိနိမိတ်၊ လောဘစိတ်နှင့်
ပဋိဿန္ဓေ၊ တည်နေကာလ
ရက်သတ္တကာ၊ စ၍လီလီ
ဝမ်းဝယ်မှီသော်၊ မပြီမသ
သွေးသားကျ၍၊ ခက်မငါးဖြာ
ဦးခေါင်းရာနှင့်၊ လေးဖြာခြေလက်
အဖုထွက်၍၊ နေ့ရက်လကုန်
အင်္ဂါစုံ၍၊ အတုံအရင်း
သားအိမ်တွင်းဝယ်၊ နင်းကာပြည့်လျက်
အိုးဝယ်နှက်သို့၊ အသက်လှိုင်လှိုင်
မရှုနိုင်ပဲ၊ ထိုင်ကာကျုံးကျုံး
ဦးခေါင်းငုံ့၍၊ ပုံ့ပုံ့ ကွေးကွေး
ညစ်အကြေးနှင့်၊ ရောထွေးဖက်စပ်
အချင်းကပ်၍၊ အစပ်ဟူဟူ
ရသာပူကြောင့်၊ လူဖြစ်ဖို့ရေး
အလှန်လေး၏၊ အသွေးအသား
နှုတ်ထွားထွားလည်း၊ ဆားနှင့်ရောကာ

ဒုတိယအကြိမ်

ချဉ်ငန်ပါက၊ ပြင်းစွာကျိန်းစပ်
 သံပူကပ်သို့၊ ဆတ်ဆတ်တုန်နာ
 ဆင်းရဲစွာနှင့်၊ မာတာအမိ
 ပက်လက်ဖိသော်၊ ကသိကအောက်
 ပြား၍မှောက်၏၊ ရှေ့နောက်ဝဲယာ
 ကုန်းကွပ်ပါလည်း၊ ကြင်နာရှုံ့စိုး
 ဖိ၍ချိုးသို့၊ ခွေကျိုးမခိုင်
 မအော်နိုင်ပဲ၊ သည်းစိုင့်ပျက်ကြေ
 စိစိကြေသို့၊ ခံနေရရ
 ဘဝဝတိုင်း၊ ဂဗ္ဘသေယျ
 ဤသန္ဓေသည်၊ သင်္ချေများစွာ
 သံသရာ၌၊ သူငါမဆုံး
 နေရအုံးအုံး၊ လုံးလုံးမကျွတ်
 သူ့နယ်ဝဋ်က၊ မလွတ်သာချေ
 ဇာတိတွေ့ကြောင့်၊ ဘဝဘဝ
 ဖြစ်ပျက်ကြ၍၊ ဘာမျှမမြဲ
 လွန်ဆင်းရဲသည်၊ ရှောင်လွှဲမရချေတကား။

* ပဋိသန္ဓေ၊ တည်နေရွေ့ရွေ့
 ဖွားချိန်စေ့သော်၊ ပြောင်း၍လေဓာတ်
 ဝါယောခတ်၍၊ ရဟတ်စကြာ
 သွက်သွက်ခါသို့၊ ချာချာရစ်ခေါက်

ဒုတိယအကြိမ်

ကျွမ်းထိုးမှောက်သော်၊ အောက်ယူဇနာ
 ချောက်ကြီးစွာ၌၊ ကိုင်ကာထိုးချ
 ပမာဏသို့၊ ဒုက္ခပြင်းစွာ
 ဖွားပြန်လာသော်၊ ထိုခါကာလ
 ကြောင်းခြင်းတကို၊ မြက်ဟထုတ်ကာ
 မပြောသာပဲ၊ နေဝါရောင်ယှက်
 ချမ်းပူဖက်၍၊ ပရုတ်ခြံပိုး
 ခြင်မှက်ထိုးလည်း၊ ဝိုးတိုးဝါးတား
 မိမယ်အားကို၊ စကားသံချို
 ဘယ်၍ကိုယ်ဟု၊ မဆိုနိုင်ပဲ
 တအဲအဲနှင့်၊ သဲသဲအော်ကာ
 ငိုရုံသာတည့်၊ ပူဆာပါလှ
 ဝမ်းခေါင်းလျှံ၌၊ အာဟာရငှာ
 မှတ်သိပ်ရှာလည်း၊ မာတာမိခင်
 ကျေးဇူးရှင်အား၊ သိမြင်စေကြောင်း
 နို့ချိုကောင်းကို၊ မတောင်းတတ်ရှာ
 လူးလှန်ကာဖြင့်၊ နေ့ကြာရက်လ
 ထိုင်ကာထလျက်၊ ရှုရှုတွဲတွဲ
 လေးဘက်သွား၍၊ စကားပြီသ
 ရောက်ပြန်ကလည်း၊ အနိစ္စလက္ခဏာ
 ဓမ္မတာကြောင့်၊ ငယ်စွာပူပူ
 နုနုသေးလေး၊ ဤကလေးကို
 မွေးကျေးဇိမ့်ငှာ၊ ဆိုင်းလင့်ပါဟု

ဒုတိယအကြိမ်

မာတာပိတ၊ မိဘနှစ်ပါး
 ဆွေမျိုးများပါ၊ တောင်းပန်ပါလည်း
 တားကာမရ၊ စာရင်းကျသည်
 ပုပုရုရုမို့ မနေကြရပါတကား။

* ဒုဗ္ဗလရွယ်၊ အားအင်ငယ်သော်
 ကိုယ်ဝယ်မချို၊ ဇရာဖိလျှင်
 ဗျာဓိမရဏ၊ နှိပ်စက်ကြ၍
 ရသခြောက်ပါး၊ လွန်ပျက်ပြား၏၊
 သွားကျိုးဆံဖြူ၊ နားပါအူလျက်
 ထိုင်းဆူဝေဝေ၊ သားအရေလည်း
 မပြေမပြစ်၊ တုန့်လိမ်ဖြစ်၍
 ရိုးဆစ်ခင်္ဂါငေါ၊ ရှူးပေါပေါနှင့်
 အကြောပြိုင်းပြိုင်း၊ နံပါကိုင်းလျက်
 နားထိုင်းတဖြာ၊ နေထိုင်ရာတွင်
 အစဉ်မဆိုင်း၊ ထင်တိုင်းမညီ
 မျက်စိသိလျက်၊ မပီမသ
 ခံတွင်းမှလည်း၊ စီးကျတံတေး
 ညစ်အကြေးကို၊ မဆေးသုတ်နိုင်
 စိတ်မခိုင်ပဲ၊ အထိုင်အထ
 အကြာအစောင်း၊ ဘယ်ညာပြောင်းလဲ
 ညောင်းညောင်းတုန်တုန်၊ သွားလာတုံလည်း
 စုံစုံစိစိ၊ လမ်းမသိပဲ

သတိမရ၊ မေ့တတ်လှ၏၊
 ဓမ္မကထာ၊ ဘာဝနာကို
 ဆိုကာတတ်တတ်၊ သဒ္ဓါညွတ်၍
 ဖတ်ရွတ်ချင်ချင်၊ စိတ်ကထင်လည်း
 ဘယ်တွင်အစ၊ ဘယ်မှာချဟု
 ရှုပိုင်ပိုင်၊ မဆိုနိုင်ခဲ့၊
 ကိုယ်တိုင်ညွတ်တွား၊ ကျောင်းဘုရားကို
 သွားအံ့အရောက်၊ တောင်ဝှေးထောက်၍
 စိတ်နောက်ကိုယ်ပါ၊ ကြိုးစားရှာလည်း
 များစွာဝန်လေး၊ ကြာလျှင်ငေးလျက်
 အပြေးလိုက်ချင်၊ လျင်မြန်ချင်လည်း
 ငယ်စဉ်ကလို၊ ရုပ်မပျို၍
 အိုအိုမင်းမင်း၊ ဘယ်အခင်းမှ
 စာရင်းမဝင်၊ ရာမဝင်ပဲ
 ကိုယ်တွင်ပေါက်ဖွား၊ သမီးသားကို
 ခြားနားအောင်ပ၊ မည်နာမလည်း
 ခေါ်ကအလဲ့၊ အထင်ကဲ့၏၊
 ဆင်းရဲလှစွာ၊ သံသရာဝယ်
 ဇရာဘဝ၊ အရွယ်ကျတိုင်း
 ဒုက္ခဖိစီး၊ သေချိန်နီးက
 ရင့်သီးထိုထို၊ ခန္ဓာကိုယ်သည်
 အလို အိုရချေသေး၏တကား။
 * မရဏကာလ၊ သေချိန်ကျ၍

သေရသောအခါ၊ ဝိညာဉ်ခွာသော်
 ဤခန္ဓာရုပ်၊ အကောင်ပုပ်ကား
 စက်ဆုပ်ကုန်ကြ၊ ရှံပါလှ၍
 ခဏမကြာ၊ လာလှည့်ပါဟု
 သပြာငွေကြေး၊ ပုံ၍ပေးလည်း
 တံတေးကိုမျှ၊ မျိုမကျ၍
 နေ့ညအမြဲ၊ လာချင်ခဲ၏၊
 မဲမဲကွက်ကွက်၊ မျက်တုန်းနက်လျက်
 သုံးရက်မျှသာ၊ ကာလကြာသော်
 ကိုယ်မှာပူပူ၊ ကိုင်းကာကြလျက်
 မှုခ ခံတုန်း၊ အရေဆင်း၍
 မချဉ်းဝံ့အောင်၊ ပုပ်နံ့ ဟောင်၏၊
 လူကောင်တုံးလုံး၊ ယင်ရုံးရုံးနှင့်
 အသုံးမကျ၊ ဖိုးမရတည့်
 ရှေးကမေတ္တာ၊ ချစ်လှပါ၍
 သူငါအစ၊ ပွေ့ချီမလျက်
 ကိုင်ကြစေချင်၊ အလောင်းစင်ကို
 တင်ရုံတမံ၊ ခေါ်လျှင်တုံ့၏၊
 ရှံ့ရှံ့မဲ့မဲ့၊ နောက်သို့လှဲ၍
 တကယ့်ကိုပင်၊ ပျိုအန်ချင်၏၊
 ထို့ပြင်တရက်၊ မြေမသက်ပဲ
 ပက်လက်သိပ်ကာ၊ တဆိတ်ကြာသော်
 ရှံ့စရာပူ၊ ယိုကာကျလျက်

ရှုရှုတွားတွား၊ ရက်ရှည်ထားက
 ဖွားဖွားငေါက်ငေါက်၊ ထုတ်ချင်းပေါက်အောင်
 ပိုးလောက်ဖြူးဖြူး၊ ကိုယ်လုံးမြူး၍
 စူးစူးဝါးဝါး၊ ကုန်အောင်စားပြီး
 အသားမံသ၊ ရှာမရသော်
 အရိုးပေါ်လျက်၊ နံစော်ညိုညို
 ရိုးတွင်းဆီရောက်၊ စို့နံ့ပေါက်၏၊
 ကြောက်လန့်စဖွယ်၊ ဦးခွံငယ်လည်း
 နက်ကျယ်ဖောက်ထွင်း၊ သွားဝင်းဝင်းနှင့်
 မျက်တွင်းနေရာ၊ ဟောင်းလောင်းဟာလျက်
 ကျန်ကာရိုးစု၊ သုံး မပြုသည်
 ကိုယ်ဟု မခေါ်ရချေတကား။ ။
 (ဤတွင် သံဝေဂ-လင်္ကာများ ပြီးဆုံးပါသတည်း။)

၂၇။ စာရေးသူ၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိ အကျဉ်း

ဤစာအုပ်ကို ဝယ်ယူကြည့်ရှုသူ စာဖတ် ပရိသတ်တို့အား အထူးလေးစား၍ ရေးသား တင်ပြလိုသည်မှာ နိုင်ငံ ကျော် ဆရာကြီးတော်များ၏ “ဝိပဿနာရှုနည်းညွှန်ပေါင်း” ကျမ်းသည် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း စီးပွားရေးတခု အကြောင်း ပြု၍ ရေးသားထုတ်ဝေခြင်း မဟုတ်ပါ။ စာရေးသူ ကျွန်ုပ် ကိုယ်တိုင် ကျမ်းစာတွင် ပါဝင်သည့် ဆရာတော်ကြီးများ ရေးသားထားသော ကျမ်းစာများကို ဖတ်ရှု၍၊ ဟောကြားသော တရားတော်များကိုလည်း နာကြားပြီး၊ ကိုယ်တိုင် တရားအားထုတ်၍ တွေ့ကြုံခံစားခဲ့ရသည်များကို သူတပါးတို့အား သိကြားနားလည်စေလိုသော ဆန္ဒကို ပဓာနပြု၍ ရေးသားထားခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

သို့ဖြစ်၍ ပျားပိတုန်းသည် စားသုံးလိုသော ပန်းဝတ်ရည်ကို စုပ်ယူပြီး လိုရာဌာနသို့ ပျံကြသလို ယောဂီ သူတော် စင်အပေါင်းတို့သည်လည်း မိမိတို့နှင့် အဆင်သင့်ရာ ကမ္မဋ္ဌာန်းဆရာထံ နည်းခံ၍ အားထုတ်ကြရန် ပန်ကြားအပ်ပါသည်။

ကျွန်ုပ်စာရေးသူ၏ ဖြစ်စဉ် အတ္ထုပ္ပတ္တိကို ရေးသားခဲ့ခြင်း မှာလည်း မိမိကိုယ်ကို ချီးမြှောက် လိုသော အတ္ထုပ္ပတ္တိသနသဘောဖြင့် ရေးသားခြင်း မဟုတ်ပါ။ မိမိ၏ ဆွေမျိုး

ဉာဏကာ မိတ်သဟာ အပေါင်းနှင့်တကွ မိမိရင်နှစ်သားသမီး
မြေးမြစ်များ ဖြစ်ကြသော ပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် မိမိအား လိုလား
ကြသော ကလျာဏ ဓမ္မမိတ်ဆွေတို့အား ကောင်းရာ ညွှန်
ကြား၍ မကောင်းတာ မြစ်တားပြီး အစဉ်အဆက် များကို
ပြခဲ့သောအနေဖြင့် သင်ခန်းစာယူရန် ရည်သန်၍ ရေးသား
ထားခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ကျွန်ုပ်၏ မျိုးရိုးဇာတိမှာ ရှေးအခါက ဒီပဲရင်း ကိုးသန်း
အပါအဝင် ယခုအခါ ရွှေဘိုခရိုင်၊ ရေဦးမြို့နယ်၊ ရေဦးမြို့နှင့်
လေးမိုင်ကွာသော နန်းမတော် မိဖုရားခေါင်ကြီး မယ်နု၏
မိဖုရားဘွား ဖွားမြင်ရာ ဖလံခုံရွာ ဖြစ်ပါသည်။

ဖလံခုံရွာသည် လွန်ခဲ့သော ခုနှစ်သက္ကရာဇ် (၁၁၀၀)
ပြည့်နှစ်က ဟံသာဝတီရောက် မင်းတရားကြီးလက်ထက်တွင်
ကသည်းစစ်သည်ပေါင်း နှစ်သောင်းလောက် ချီတက်လာသဖြင့်
မင်းမျိုးမင်းနွယ်၊ မိုးညှင်းမင်းတရားကြီး၏ အဆက်အနွယ်
ဖြစ်သော “ဗလသမန်း” ဘွဲ့ရ ဦးမဲတူ ကြီးကဲအုပ်ချုပ်၍ တိုက်
ခိုက်သဖြင့် အနိုင်ရသောကြောင့် အောင်မြေစိုက်ရာ ဒေသ
လည်း ဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဦးမဲတူအား ရွာအုပ်ကြီးခန့်အပ်
၍ ရွာနာမည်မှာလည်း “ဗလသမန်းကုန်း” အမည် မှည့်ကာ
ရွာတည်ရာမှ တဖြည်းဖြည်း ဖလံခုံရွာဟု တွင်လာခြင်း ဖြစ်ပါ
သည်။ ထိုစဉ်က အိမ်ခြေပေါင်း (၇၀၀)လောက် ရှိ၍ ယခု
အခါ (၁၅၀)လောက်သာ ရှိပါသည်။

ဖလံခုံ၏ အနီးအပါး မြင်းပေါက်၊ ကံပေါက်၊ နှော့ကုန်း၊
ပန်းကုန်း၊ မဲအိုးစသော ရွာများရှိ လူအပေါင်းသည် ဗလ
သမန်း ဦးမဲ့တူ၊ ဇနီး ဒေါ်ညက်တို့မှ အစဉ်အဆက်ပေါက်ဖွား
လာကြသော ဆွေမျိုးများပင် ဖြစ်ကြပါသည်။ အထူးအား
ဖြင့် သက္ကရာဇ် (၁၁၈၁)ခုနှစ်တွင် နန်းတက်သော ဖန်နန်း
ရှင် စစ်ကိုင်းမင်း၏ မိဖုရားခေါင်ကြီး မယ်နုသည် ဦးမဲ့တူ
ဒေါ်ညက်တို့၏ သမီးဖြစ်သော သခင်မွန်နှင့် ခင်မွန်းရွာအုပ်
ကြီး ဦးကျင်း၊ ၎င်းမှ မွေးဖွားသော ထောင်သင်းမှူးဦးလှုပ်၊
ဇနီး ဒေါ်ငယ်တို့က မွေးဖွားသူဖြစ်သဖြင့် ဖလံခုံ အနွယ်ပင်
ဖြစ်ပေသည်။

ကျွန်ုပ်သည် နန်းမတော် မိဖုရားခေါင်ကြီး မယ်နု၏
မောင်တော် ဝမ်းကွဲတော်သူ “မင်းရဲလှ” ဘွဲ့ခံ၊ ပေါင်းတည်
ဝန် ဦးစ၏ မြစ်ဖြစ်သော ဦးဘိုးသင်နှင့် ဇနီး ဒေါ်ဖွဲ့တို့မှ
ပေါက်ဖွားသော သားသမီး (၇)ယောက်တို့အနက် (၁၂၇၁)
ခု၊ တော်သလင်းလဆန်း (၅)ရက်၊ ကြာသပတေး နေ့တွင်
ဖွားမြင်သော ငါးယောက်မြောက် သားတယောက် ဖြစ်ပါ
သည်။ အသက်(၈)နှစ်အရွယ်တွင် ဖလံခုံရွာအရှေ့ သောတာ
ပန်ကျောင်း ဘုန်းတော်ကြီး ဦးသုတနှင့် နောင်တော်ဝမ်းကွဲ
တော်သူ အရှင်ဉာဏဝံသတို့ထံ အပ်နှံ၍ သင်ပုန်းကြီး၊ မင်္ဂလ
သုတ်၊ ဆုံးမစာ၊ ပရိတ်ကြီး၊ ဝေဿန္တရာဇာတ်၊ လောကနိတိ
စသော အခြေခံကျမ်းစာများကို သူတကာတို့ထက် ထူးချွန်
စွာ (၂)နှစ်လောက်နှင့် တတ်မြောက်ခဲ့လေသည်။

ထို့နောက် နောင်တော် အရှင်ဉာဏဝံသ ရှေ့ဘို့မြို့ ပုခန်း
တိုက်ကျောင်းသို့ ရှေ့ပြောင်း သွားသဖြင့် လိုက်ပါကာ ပုခန်း
ဆရာတော် ဦးဒေဝိန္ဒနှင့် နောင်တော် အရှင်ဉာဏဝံသထံမှာ
သဒ္ဓါ၊ သင်္ဂြိုဟ်၊ မာတိကာ၊ ဓာတုကထာ၊ အဘိဓာန်၊ ဆန်း၊
အလင်္ကာနှင့် ရူပသိဒ္ဓိ၊ ဋီကာကျော်၊ ပါဠိတော် ငါးကျမ်းတို့
ကို သင်ကြား၍ သူ့ဘဝါးတို့အား ရှင်သာမဏေ အဖြစ်ဖြင့်
စာပေ ပို့ချပေးရလေသည်။ ၎င်းတိုက်မှာပင် နေထိုင်စဉ်
အစိုးရ ပထမငယ်၊ ပထမလတ်တန်းတို့ကို (၁၆) နှစ် (၁၇)
နှစ် အရွယ်ကပင် အောင်မြင်ခဲ့လေသည်။ ပထမကြီးတန်း
အောင်မြင်ရန် ရည်သန်၍ မန္တလေးမြို့၊ မစိုးရိမ်ကျောင်းတိုက်
အဘိဓမ္မဟာရဌဂူရု ကျေးဇူးရှင် မစိုးရိမ် ဆရာတော်ကြီး
နှင့် တိုက်အုပ်ဆရာတော် ပထမကျော် အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ-
ဦးဉာဏ၊ ပထမစာချ ဆရာတော် အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ-ဦးပညာ
တို့ထံ စာပေကျမ်းဂန်တို့ကို ထပ်မံသင်ကြား၍ ရှင်သာမဏေ
ဘဝနှင့်ပင် ပထမကြီးတန်းကို အောင်မြင်ခဲ့သည်။

ထို့နောက် အသက် (၂၀) သို့ရောက်သဖြင့် ကျမ်းမင်းမြို့
စက်သဌေးဦးဘစိန်၊ ဒေါ်မုန်လေးတို့က ရဟန်းဒကာ၊ ရဟန်း
အမ ခံယူတာ ကျေးဇူးရှင် မစိုးရိမ် ဆရာတော်ကြီးအား
ဥပဇ္ဈာယ်ဆရာပြု၍ ကျမ်းမင်းမြို့၊ ဈေးကျောင်းတိုက်၊ ခဏ္ဍ
သိမ်တွင် ရဟန်းအဖြစ်သို့ ရောက်သည်။ ရဟန်းဖြစ်ပြီးနောက်
ရန်ကုန်မြို့၊ သရက်ဘောတိုက်၊ တောင်ဘီလူး ကျောင်းကြီး၌
နေထိုင်ကာ စေတီယင်္ဂဏ စာပြန်ပွဲတွင် စာသင်တန်း၊
စာချတန်းတို့ကို ပထမဂုဏ်ထူး၊ ဒုတိယဂုဏ်ထူးဖြင့် ဆွတ်ခူး

အောင်မြင်ခဲ့သည်။ ၎င်း ကျောင်းတိုက်တွင် စာသင်သား သံဃာတော်များအားလည်း စာပေပို့ချခဲ့သည်။ ရန်ကုန်မြို့၊ သရက်တောတိုက်နှင့် မန္တလေးမြို့၊ မစိုးရိမ် ကျောင်းတိုက်တွင် နေထိုင်ယင်း အမျိုးသား ပထမကျော်ကိုလည်း အောင်မြင် ခဲ့သည်။

(၈) ဝါ အရတွင် ကျိုက်လတ်မြို့၊ ဓာတ်တော်ကျောင်း တိုက်ကို မစိုးရိမ်တိုက်သစ်အမည်ဖြင့် စာသင်တိုက် ဖွင့်လှစ်ပြီး လျှင် စာသင်သားပေါင်း (၅၀) ကျော် စာပေ ပို့ချ၍ သာသနာပြုနေစဉ် ကာလပျက်သဖြင့် လူထွက်၍ ကျိုက်လတ် သူ မစိန်လှနှင့် အိမ်ထောင်ကျပြီးမှ အစိုးရ စာချတန်းနှင့် ဂုဏ်ထူးဆောင် ခြောက်ကျမ်းလုံး ပြီးဆုံး အောင်မြင်ခဲ့သည်။ ထို့နောက်တွင် ရန်ကုန်မြို့ ဗုဒ္ဓသာသနာအဖွဲ့တွင် အယ်ဒီတာ အဖြစ် လုပ်ကိုင်ခဲ့သည်။ ဖဆပလ၊ သန့်ရှင်း၊ တည်မြဲ အကွဲ တွင် သန့်ရှင်းဘက်မှ ဝင်ရောက်ဆောင်ရွက်၍ ရန်ကင်းတိုက် နယ်၊ သန့်ရှင်းအဖွဲ့တွင် ဒုတိယ ဥက္ကဋ္ဌ၊ ဂုဏ်လစ်သန့်ရှင်းအဖွဲ့ တွင်ဥက္ကဋ္ဌ၊ ရိုင်းပင်းကူညီရေး အဖွဲ့တွင် အတွင်းရေးမှူး၊ သာသနာရေးဆိုင်ရာ ဓမ္မရက္ခိတ အဓိဋ္ဌာန်အဖွဲ့တွင် တစ်ရိုင် လုံး၏ ဥက္ကဋ္ဌအဖြစ် ဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ (၁၉၃၂) ခုနှစ် တွင် ဆင်ဖြူတော် စီမံကိန်းဖြင့် အဖမ်းခံရ၍ အင်းစိန် ထောင်တွင် (၆) လနှင့် (၈) ရက် အချုပ်ခံခဲ့ရပါသည်။ ယခုအခါ ဘာသာရေး ကျမ်းစာများ ရေးသား ထုတ်ဝေ နေပါသည်။

၃၇။ ဆုတောင်း ပတ္တနာ

ရုပ်နာမ်နှစ်ဝ သင်္ခါရကို ငါ ဟု သ မှတ် အကျွန်ုပ်သည်
ဤ “ဝိပဿနာရှုနည်း ညွှန်ပေါင်းကျမ်း” ကို ကောင်းစွာ
ရှင်လန်း ကြိုးပမ်းတကုတ် အားထုတ်တီထွင် စီစဉ်ရေးသား
အပ်သော ကုသိုလ်အစု ကောင်းမှု မင်္ဂလာကြောင့် ဘုရား
မြတ်စွာ လက်ထက်တော်အခါဝယ် သာသနာဦးစီး အရှင်
မဟာကဿပစသော မထေရ်ကြီးတို့ကဲ့သို့ လောကအကျိုး
သာသနာ့အကျိုး သည်ပိုးလိုလား မဟာထေရ်ကြီး များတို့
သည်လည်းကောင်း၊ ပထမ သင်္ဂါယနာတင် ဘုရင်အဇာတသတ်
စသောမင်းတို့ကဲ့သို့ လောကအကျိုး သာသနာ့အကျိုး သည်ပိုး
လိုလား မင်းကောင်း မင်းမြတ်များတို့သည် လည်းကောင်း၊
ငါးမာရ်အောင်မြင် ဘုရားရှင်၏ သုံးခွင်စကြာ သာသနာကို
ကမ္ဘာအတွင်း ရောင်ဝ လင်းလျက် အနှစ်ငါးထောင် မြင့်ခေါင်
ရှည်ကြာ တည်ပုံစေခြင်း အကျိုးငှာ ကောင်းစွာ တောက်
လျှောက် စောင့်ရှောက်ကူညီကြပါစေသော်။

ဒုတိယအကြိမ်

အကျွန်ုပ်သည်လည်း ကြီးငယ်နှစ်ဖြာဘဝသံသရာ၌ အဝိဇ္ဇာ
တဏှာ မပြတ်ပါသဖြင့် ထပ်ကာယှဉ်မှီ ကျင်လည်ရသော်လည်း
ဘဝထိုထို ခန္ဓာကိုယ်၌ တကိုယ်ကောင်းမရှာ၊ အများသတ္တဝါ
တို့၏ အကျိုးငှာသာလျှင် အစဉ်လိုလား ဝန်တိုစိတ်မထားပဲ
ခန္ဓာအားစိုက်ထုတ်ပြုလုပ်ရပါလိမ့်။ အဆုံးဘဝ နောက်ကာလ၌
ဓမ္မငါးခိုင် ကိုယ်တိုင်သိငြား ပညာဓိက ဘုရားအဖြစ်သို့ စင်စစ်
မုချ ရောက်ရှိရ၍ များလှဖုံဖုံ အလုံးစုံသော သုံးဘုံတိုက်နေ
ဗိုလ်ခြေများစွာ နတ်လူဗြဟ္မာ ဝေနေယျာတို့ကို သံသရာ ပြင်
ကျယ် မြစ်ပင်လယ်တခွင်မှ ကယ်တင်ရပါလိမ့်။

ရှင်လန်းချမ်းမြေ့ကြပါစေ။
ဓမ္မာစရိယ (ဦးတင်မြင့်)

* ဘဝပေါင်း အသင်္ချေ မရေတွက်
နိုင်တဲ့ သံသရာကြီး ထဲမှာ လျှင်
လည် နေရတာဟာ.....

နှစ်နှစ်ကာကာ သေသေချာချာ
စဉ်းစားကြည့်မယ်ဆိုလျှင် အလွန်
တရာ ပူပြင်း လှစွာသော မဟာ
ကန္တာရကြီးထဲမှာ အထက်က
နေကပူ၊ အောက်က မြေကပူ
အပူနှစ်ထပ် ညှပ်ပြီး လမ်း
လျှောက်နေရတဲ့ သူနဲ့ တူတယ်။
လူတွေဟာ စိတ်ကပူ၊ လူက ပူနဲ့
အပူကောင် လုံးလုံး အပူတုံးကြီး
ဖြစ်နေကြတယ်။

* ဒါကြောင့် ထိုအပူတုံးကြီးကို
အေးသွားအောင် ဝိပဿနာ
အမြိုက်ဆေးနှင့် ကုစားကြပါ။